

ข้อพิจารณาด้านนโยบายและกฎหมายของประเทศไทย
ในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธ
ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980

นายสุภชัย วรรณเลิศสกุล

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

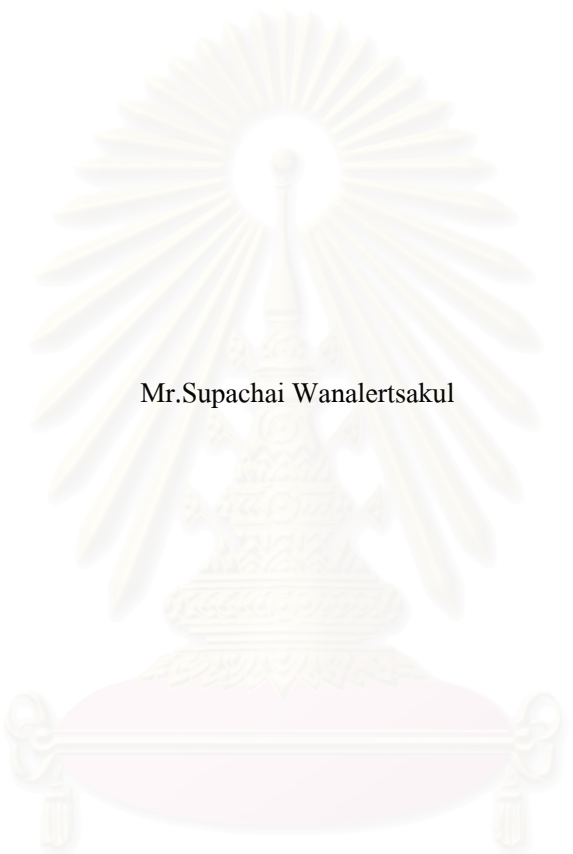
สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ISSUE OF POLICY AND LAW CONCERNING THAILAND'S POSSIBLE ACCESSION TO
THE CONVENTION ON THE PROHIBITIONS OR RESTRICTIONS ON THE USE OF CERTAIN
CONVENTIONAL WEAPONS WHICH MAY BE DEEMED TO BE EXCESSIVELY INJURIOUS
OR TO HAVE INDISCRIMINATE EFFECTS 1980

Mr. Supachai Wanalertsakul

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws

Program in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ข้อพิจารณาด้านนโยบายและกฎหมายของประเทศไทยในการเข้า
เป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจ
ก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย
ค.ศ.1980

โดย

นายศุภชัย วรรณเลิศสกุล

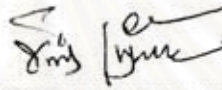
สาขาวิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ วิฑิต มั่นตากรณ์

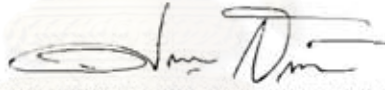
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

คณบดีคณะนิติศาสตร์

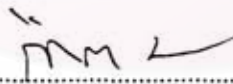
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธิดิพันธุ์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศารทูล สันติวาสะ)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ศาสตราจารย์ วิฑิต มั่นตากรณ์)

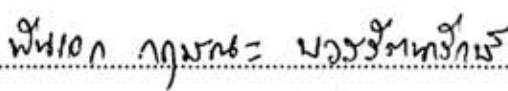
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข)

กรรมการ

(อาจารย์กฤต ไกรจิตติ)

กรรมการ

(พันเอก กฤษณะ บวรรัตนารักษ์)

ศุภชัย วรรณเลิศสกุล : ข้อพิจารณาด้านนโยบายและกฎหมายของประเทศไทยในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 (ISSUE OF POLICY AND LAW CONCERNING THAILAND'S POSSIBLE ACCESSION TO THE CONVENTION ON THE PROHIBITIONS OR RESTRICTIONS ON THE USE OF CERTAIN CONVENTIONAL WEAPONS WHICH MAY BE DEEMED TO BE EXCESSIVELY INJURIOUS OR TO HAVE INDISCRIMINATE EFFECTS 1980) อ.ที่ปรึกษา : ศาสตราจารย์วิทิต มั่นตารณณ์, 240 หน้า.

อาวุธตามแบบเป็นสิ่งที่มีการนำมาใช้ในข้อพิพาททางอาวุธมาเป็นระยะเวลานานแล้ว และส่งผลกระทบต่อสังคมระหว่างประเทศมาโดยตลอด ซึ่งพิสูจน์ได้จากแนวคิดในเรื่องการควบคุมอาวุธตามแบบที่มีมานานกว่า 200 ปี โดยในปัจจุบันได้มีอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 แล้ว และประเทศต่างๆ ให้ความสำคัญและเข้าร่วมเป็นภาคี ทำให้อาวุธตามแบบได้รับการควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพในทางระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการที่ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่จะเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 จึงจำเป็นที่จะต้องมีการพิจารณาพันธกรณีทางด้านทบัญญัติกฎหมายและกระบวนการรองรับอื่นๆ

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาจากพันธกรณีตามอนุสัญญาประกอบกับบทบัญญัติกฎหมายภายในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว จะเห็นได้ว่ากฎหมายและองค์ประกอบภายในประเทศไทยยังไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติตามพันธกรณีตามอนุสัญญาดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรมีการพิจารณาแก้ไขบทบัญญัติกฎหมายและกระบวนการรองรับต่างๆ รวมถึงการจัดตั้งองค์กรที่เกี่ยวข้องขึ้นมาใหม่ เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามพันธกรณีตามอนุสัญญาได้อย่างสอดคล้องตามหลักการของอนุสัญญาและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....
ปีการศึกษา.....2549.....

ลายมือชื่อนิสิต.....ศุภชัย วรรณเลิศสกุล.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....วิทิต มั่นตารณณ์.....

4786334634 : MAJOR LAWS

KEY WORD : CERTAIN CONVENTIONAL WEAPONS / INTERNATIONAL LAW /
CONVENTION / ACCESSION

SUPACHAI WANALERTSAKUL : ISSUE OF POLICY AND LAW CONCERNING
THAILAND'S POSSIBLE ACCESSION TO THE CONVENTION ON THE
PROHIBITIONS OR RESTRICTIONS ON THE USE OF CERTAIN CONVENTIONAL
WEAPONS WHICH MAY BE DEEMED TO BE EXCESSIVELY INJURIOUS OR TO
HAVE INDISCRIMINATE EFFECTS 1980. THESIS ADVISOR : PROF. VITIT
MUNTARBHORN, 240 pp.

Certain Conventional Weapons have been used in conflicts for a long time and have affected international society until now. Ideas have thus emerged during the past 200 years to regulate the use of such weapons. Especially, at present, there is the Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which may be Deemed to be Excessively Injurious or to have Indiscriminate Effects 1980. Many States have paid attention to and acceded to the Convention. The treaty regulate the use of Certain Conventional Weapons efficiently in the international setting. In order to accede to the Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which may be Deemed to be Excessively Injurious or to have Indiscriminate Effects 1980, it is necessary to take account of related obligations, prescriptions of law and other supportive processes.

However, after analyzing the obligations of the Convention together with the prescriptions of domestic law in regard to the said matter, it can be concluded that domestic laws and factors in Thailand have still not responded to the need for efficient implementation of the obligations in accordance with the mentioned Convention. Therefore, consideration should be given to the need to amend the prescriptions of law and other supportive process, as well as the establishment of new organizations where required, in order to be able to comply with the obligations of the Convention and to be consistent with the principles of the Convention targeted to effective implementation.

Field of study.....LAWS.....

Academic year.....2006.....

Student's signature.....*W. Supachai*.....

Advisor's signature.....*Vitit Muntarbhorn*.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของ ศาสตราจารย์ วิฑิต มันทาภรณ์ ครูผู้ให้ความรู้ด้านกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศแก่ผู้เขียน ที่ได้สละเวลาอันมีค่ารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ โดยตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ ท่านได้ให้คำปรึกษาและคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ยิ่ง ในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งกรุณาช่วยตรวจทาน แก้ไขเนื้อหาวิทยานิพนธ์ ผู้เขียนจึงขอกราบ ขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สารทูล สันติวาสะ เป็นอย่างสูงที่ได้กรุณา สละเวลามาเป็นประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข อาจารย์กฤต ไกรจิตติ และ พันเอก กฤษณะ บวรรัตนารักษ์ ที่ได้กรุณาสละเวลามาเป็นกรรมการวิทยานิพนธ์ ซึ่ง ทุกท่านได้กรุณาให้คำแนะนำ และได้ชี้แนะประเด็นอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งยัง ได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างดียิ่งตลอดมา

ผู้เขียนขอขอบพระคุณทุกท่านที่ช่วยเหลือเพื่อข้อมูลต่างๆ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำ วิทยานิพนธ์ดังรายนามต่อไปนี้ คุณเกษราภรณ์ คุณพ่วง คุณคณางค์ อัมระนันท์ คุณนภาพรณัฏ์ ล้ออักษรชัย เจ้าหน้าที่กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย คุณปารณีย์ คล้ายสุบรรณ เจ้าหน้าที่กองสันติภาพ ความมั่นคงและการลด อาวุธ กรมองค์การระหว่างประเทศ คุณณิชนัน อัครสุด เจ้าหน้าที่กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้ กระทรวงการ ต่างประเทศ คุณพิริยาภรณ์ คำอนนมาศ คุณกนกกร ป้อมปลั่ง เจ้าหน้าที่หลักสูตรนิสิตาตรมหาบัณฑิต คณะ นิติศาสตร์ จุฬาฯ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ จุฬาฯ ทุกท่าน

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.เจียน ธีระวิทย์ ที่ปรึกษาสถาบันเอเชียศึกษา ที่ได้ให้ ความเมตตาและความรู้ต่างๆ แก่ผู้เขียนในการทำงานวิจัยที่ดีและมีคุณภาพ อาจารย์ ดร.สุนทร ชูตินทรานนท์ ผู้อำนวยการสถาบันเอเชียศึกษา ศาสตราจารย์ ดร.สุภาภรณ์ จันทวานิช ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยการย้ายถิ่นแห่งเอเชีย รองศาสตราจารย์ ดร.สมภพ มานะรังสรรค์ ผู้อำนวยการศูนย์จีนศึกษา ที่ให้ออกาสและให้เวลาแก่ผู้เขียนในการทำ วิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์ โดยอาจจะรบกวนเวลาทำงานไม่มากนักน้อย และพี่ๆ สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาฯ ทุกคนที่คอยเป็นห่วงเป็นใย และให้กำลังใจแก่ผู้เขียนตลอดเวลาที่ทำงานด้วยกันมา ที่ขาดไม่ได้เลยคือ คุณโชติรส โชคสวัสดิ์ (พี่บี) และคุณสุทธิศักดิ์ อัจฉริยะเกียรติ (พี่แป๊ะ) ขอขอบคุณพี่ๆ ทั้ง 2 คนที่ร่วมทุกข์ ร่วม สุข ร่วมฟันฝ่าอุปสรรคตลอดระยะเวลาที่เรียนด้วยกันมา ผู้เขียนได้รับความช่วยเหลือในทุกๆ เรื่อง ผู้เขียนขอ ราลึกไว้ในใจตลอดไป

สุดท้ายนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อคณรัชย์ วรรณเลิศสกุล คุณแม่พรนภา สิงห์หล้า ผู้ให้กำเนิด อบรม เลี้ยงดู และให้การสนับสนุนทางด้านการศึกษแก่ผู้เขียนตลอดมา และขอใบนายอลงกรณ์ วรรณเลิศสกุล น้องชาย ที่ผู้เขียนพูดคุยอยู่ด้วยทุกวันเวลา ทำให้ผู้เขียนสบายใจเวลาที่เครียดจากการทำ วิทยานิพนธ์ รวมทั้งญาติพี่น้องทุกคนสำหรับความรัก ความห่วงใย และกำลังใจที่มีให้เสมอมาจนสามารถทำ วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ทางการศึกษาอยู่บ้าง ผู้เขียนขอกราบเป็นกตเวทีกุณ แก่บิดามารดา และครูบาอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้กรุณาอบรม สั่งสอน ให้ความรู้ และความเมตตา แต่หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 สมมุติฐานของการวิจัย.....	4
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 อนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย อันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980.....	7
2.1 วิวัฒนาการและประวัติความเป็นมาของอนุสัญญา.....	7
2.2 สาระสำคัญของอนุสัญญา.....	17
2.2.1 ขอบเขตของอนุสัญญา.....	23
2.2.2 ข้อห้ามของอนุสัญญา.....	25
2.2.3 การตรวจตราหรือการควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตาม อนุสัญญา.....	26
2.2.4 องค์กรที่มีหน้าที่ตามอนุสัญญา.....	27
2.2.5 การถอนตัวจากอนุสัญญาและพิธีสาร.....	27
2.3 สาระสำคัญของพิธีสารและพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมอนุสัญญาทั้ง 6 ฉบับ.....	29
2.3.1 พิธีสารฉบับที่ 1 ค.ศ.1980.....	29
2.3.1.1 ความเป็นมาของพิธีสาร.....	29
2.3.1.2 ขอบเขตของพิธีสาร.....	30

2.3.1.3	การมีผลบังคับของพิธีสาร.....	30
2.3.1.4	สาระสำคัญของพิธีสาร.....	31
2.3.2	พิธีสารฉบับที่ 2 ค.ศ.1980.....	33
2.3.2.1	ความเป็นมาของพิธีสาร.....	33
2.3.2.2	ขอบเขตของพิธีสาร.....	34
2.3.2.3	การมีผลบังคับของพิธีสาร.....	34
2.3.2.4	สาระสำคัญของพิธีสาร.....	35
2.3.3	พิธีสารฉบับที่ 3 ค.ศ.1980.....	36
2.3.3.1	ความเป็นมาของพิธีสาร.....	37
2.3.3.2	ขอบเขตของพิธีสาร.....	38
2.3.3.3	การมีผลบังคับของพิธีสาร.....	38
2.3.3.4	สาระสำคัญของพิธีสาร.....	39
2.3.4	พิธีสารฉบับที่ 4 ค.ศ.1995.....	41
2.3.4.1	ความเป็นมาของพิธีสาร.....	41
2.3.4.2	ขอบเขตของพิธีสาร.....	45
2.3.4.3	การมีผลบังคับของพิธีสาร.....	46
2.3.4.4	สาระสำคัญของพิธีสาร.....	46
2.3.5	พิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 ค.ศ.1996.....	53
2.3.5.1	ความเป็นมาของพิธีสาร.....	53
2.3.5.2	ขอบเขตของพิธีสาร.....	55
2.3.5.3	การมีผลบังคับของพิธีสาร.....	55
2.3.5.4	สาระสำคัญของพิธีสาร.....	56
2.3.6	พิธีสารฉบับที่ 5 ค.ศ.2003.....	63
2.3.6.1	ความเป็นมาของพิธีสาร.....	63
2.3.6.2	ขอบเขตของพิธีสาร.....	65
2.3.6.3	การมีผลบังคับของพิธีสาร.....	65
2.3.6.4	สาระสำคัญของพิธีสาร.....	66

บทที่ 3	ขั้นตอนและข้อท้าทายของประเทศไทยในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัด เป้าหมาย ค.ศ.1980.....	71
3.1	ขั้นตอนและกระบวนการในการเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญา.....	72
3.1.1	สนธิสัญญา (treaty).....	73
3.1.2	ชื่อของสนธิสัญญา.....	73
3.1.3	กระบวนการจัดทำสนธิสัญญาหรือความตกลงของไทย.....	74
3.1.3.1	การริเริ่มกระบวนการจัดทำสนธิสัญญาหรือความตกลง.....	74
3.1.3.2	การทบทวน.....	74
3.1.3.3	การเสนอร่างความตกลงมาตรฐาน.....	75
3.1.3.4	การพิจารณาร่างความตกลง.....	75
3.1.3.5	การจัดทำร่างโต้ตอบ.....	75
3.1.3.6	การเจรจา.....	76
3.1.3.7	การยืนยันความถูกต้องของตัวบทและการรับตัวบท.....	76
3.1.3.8	การเสนอขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี.....	77
3.1.3.9	การให้ความยินยอมเข้าผูกพันและการมีผลบังคับใช้ ของความตกลง.....	79
3.1.3.10	การจัดเก็บต้นฉบับสนธิสัญญา.....	80
3.2	นโยบายของรัฐและปัจจัยในการพิจารณาเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญา.....	81
3.2.1	ปัจจัยทางด้านการเมือง.....	82
3.2.2	ปัจจัยทางด้านการมั่นคง.....	83
3.2.3	ปัจจัยทางด้านการทหาร.....	83
3.2.4	ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ.....	85
3.2.5	ปัจจัยทางด้านการร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.....	85
3.2.6	ปัจจัยทางด้านสังคม.....	87
3.2.7	ปัจจัยทางด้านกฎหมาย.....	87
3.3	ข้อท้าทายในการเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาและพิธีสาร.....	88
3.3.1	ข้อดีของอนุสัญญาและพิธีสาร.....	88
3.3.2	ข้อท้าทายของอนุสัญญาและพิธีสาร.....	91
3.3.3	ข้อควรพิจารณาของอนุสัญญาและพิธีสาร.....	93

3.3.4 ปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหของอนุสัญญาและพิธีสาร.....	98
--	----

บทที่ 4 ผลกระทบจากการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธ ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 ของ ประเทศไทย.....	105
4.1 มิติทางด้านการปฏิบัติ.....	105
4.1.1 ด้านนิติบัญญัติ.....	105
4.1.1.1 การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเก่า.....	105
4.1.2 ด้านการบริหาร.....	108
4.1.2.1 การจัดตั้งหน่วยงานระดับชาติ.....	108
4.1.2.2 การเตรียมการเกี่ยวกับการเงิน.....	109
4.1.2.3 การเตรียมการเพื่อการรองรับการตรวจพิสูจน์.....	110
4.1.3 ด้านตุลาการ.....	110
4.2 มิติทางด้านกฎหมาย.....	111
4.2.1 กฎหมายภายในที่เกี่ยวข้องในการเข้าเป็นภาคี อนุสัญญาและพิธีสาร.....	111
4.2.1.1 พิธีสารฉบับที่ 1 ค.ศ.1980.....	111
4.2.1.2 พิธีสารฉบับที่ 2 ค.ศ.1980 และ พิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 ค.ศ.1996.....	117
4.2.1.3 พิธีสารฉบับที่ 3 ค.ศ.1980 และ พิธีสารฉบับที่ 4 ค.ศ.1995.....	125
4.2.1.4 พิธีสารฉบับที่ 5 ค.ศ.2003.....	131
4.3 มิติทางด้านอื่นๆ.....	139
4.3.1 กลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่รัฐ (Non-State element).....	139
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	143
5.1 บทสรุป.....	143
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	147
รายการอ้างอิง.....	151

ภาคผนวก.....	157
ภาคผนวก (ก) อนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 และพิธีสารผนวกท้าย.....	158
ภาคผนวก (ข) รายนามประเทศต่างๆที่ลงนามและให้สัตยาบันอนุสัญญาและพิธีสารผนวกท้าย.....	206
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	240

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 1	ตารางสรุปสาระสำคัญอนุสัญญา CCW.....28
ตารางที่ 2	ตารางสรุปสาระสำคัญพิธีสารฉบับที่ 1.....32
ตารางที่ 3	ตารางสรุปสาระสำคัญพิธีสารฉบับที่ 2.....36
ตารางที่ 4	ตารางสรุปสาระสำคัญพิธีสารฉบับที่ 3.....40
ตารางที่ 5	ตารางสรุปสาระสำคัญพิธีสารฉบับที่ 4.....52
ตารางที่ 6	ตารางสรุปสาระสำคัญพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2.....62
ตารางที่ 7	ตารางสรุปสาระสำคัญพิธีสารฉบับที่ 5.....68
ตารางที่ 8	ตารางวิเคราะห์กฎหมายภายในของประเทศไทยกับพันธกรณีตามพิธีสาร.....133

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หากลองมองย้อนไปพิจารณาถึงครั้งอดีตกาลเราจะพบว่าอาวุธเป็นเครื่องมือสำคัญของมนุษย์ทั้งในแง่ของการใช้เพื่อป้องกันตนเองและการดำรงชีพมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่เดิมในสมัยโบราณมนุษย์ใช้อาวุธในการล่าสัตว์เพื่อนำมาประกอบอาหารเลี้ยงชีพและยังใช้เพื่อการป้องกันอันตรายจากสัตว์ร้าย และผู้ที่จะทำอันตรายต่อตนเอง และอาจรวมถึงประเทศชาติเช่นในยามการสู้รบเพื่อรักษาชาติ โดยในยุคแรกๆนั้นอาวุธที่มนุษย์ในสมัยโบราณใช้จะเป็นอาวุธที่ไม่มีความซับซ้อนและค่อนข้างจะเป็นอาวุธที่สามารถใช้เพื่อหวังผลได้ในระยะที่ไม่ไกลมากนักเท่านั้น แต่ต่อมาเมื่อวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีสูงขึ้น อาวุธก็ถูกพัฒนาขึ้นตามลำดับจากที่สามารถหวังผลในระยะไม่ไกลนักก็สามารถหวังผลได้ในระยะที่ไกลกว่าเดิม ที่สำคัญคือ ประสิทธิภาพในการทำลายล้างยังสูงขึ้นกว่าเดิมมากอีกด้วย และผลของการเปลี่ยนแปลงสังคมมนุษย์จากยุคโบราณที่ต้องล่าสัตว์มาเป็นยุคปัจจุบันที่มนุษย์ไม่ต้องล่าสัตว์แต่สามารถหาเลี้ยงชีพได้โดยสะดวกขึ้น ทำให้วัตถุประสงค์ของการใช้อาวุธเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มนุษย์ไม่ต้องใช้อาวุธเพื่อการดำรงชีพแต่ยังคงวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันตนเองจากอันตรายต่างๆ ซึ่งกรณีที่มีมนุษย์มีความจำเป็นที่จะต้องใช้อาวุธเพื่อการป้องกันตนเองและชาติก็เห็นจะมีประการเดียวคือ เพื่อการต่อสู้ในกรณีความขัดแย้งทางกำลังอาวุธเท่านั้น โดยปกติในการสู้รบทางการทหารทั่วไปอาวุธที่ใช้จะมีหลากหลายชนิดตั้งแต่อาวุธที่ใช้ประจำกายของบุคคลจนกระทั่งถึงอาวุธที่มีขนาดใหญ่ที่มีประสิทธิภาพในการทำลายล้างสูง โดยอาวุธส่วนใหญ่ที่นำมาใช้ในกรณีพิพาท เช่น ปืน ระเบิด กับระเบิด ทู่นระเบิด รถถัง อาสาชยาน หรือเครื่องยิงจรวดขนาดใหญ่ ฯลฯ อันเป็นเหตุนำมาซึ่งความเสียหายอย่างมากมายต่อทั้ง ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชนพลเรือนที่อยู่ท่ามกลางการสู้รบ ซึ่งเป็นการละเมิดต่อหลักมนุษยธรรมอย่างมหาศาล ทำให้มีผู้บาดเจ็บ ผู้เสียชีวิต ผู้พลัดถิ่นผู้ที่ได้รับความทุกข์ทรมาน และผู้ที่ไม่ได้รับความปลอดภัยอยู่ทั่วโลก¹ อันเป็นอุปสรรคขัดขวางการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสังคมมนุษย์และการกลับมาใช้ชีวิตดั้งเดิมของเหยื่อที่ได้รับความเสียหาย

¹International Committee of the Red Cross. Arms Availability and the situation of Civilian in Armed Conflict (Geneva : International Committee of the Red Cross, 1999), pp.15-17.

จากความเสียหายต่างๆที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดแรงกระตุ้นต่อความตระหนักเพื่อคุ้มครองบุคคลจากความบาดเจ็บและความเสียหายจากอาวุธในสังคมระหว่างประเทศเกิดขึ้น ก่อให้เกิดการสร้างกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการใช้อาวุธ โดยในยุคแรกๆที่มีการสร้างกฎหมายขึ้นมาเพื่อการควบคุมอาชุนั้นก็เนื่องมาจากแต่เดิมในสังคมโลกมีความขัดแย้งทางอาวุธเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง ทั้งที่มีลักษณะเป็นความขัดแย้งที่มีลักษณะระหว่างประเทศและไม่มีลักษณะระหว่างประเทศ หลักเกณฑ์ทางกฎหมายในยุคแรกๆจึงเป็นการสร้างหลักเกณฑ์ขึ้นมาเพื่อคุ้มครองบุคคลในยามสงครามเพื่อไม่ให้ผู้ที่อยู่ในสถานะที่เสียเปรียบซึ่งเรียกว่า “หลักมนุษยธรรมระหว่างประเทศ” โดยหลักการในการควบคุมอาวุธเพื่อคุ้มครองบุคคลที่อยู่ในสถานะที่มีข้อพิพาททางอาวุธเริ่มมีมาตั้งแต่ปี ค.ศ.1868 กล่าวคือมี ปฏิญญาแซนตปีเตอร์สเบิร์ก เกี่ยวกับการห้ามใช้เครื่องยิงกระสุนที่มีลักษณะเป็นระเบิดขนาดเล็กที่มีน้ำหนักต่ำกว่า 400 กรัม ต่อมาในปี ค.ศ.1899 มี ปฏิญญากรุงเฮก เกี่ยวกับกระสุนที่มีลักษณะระเบิด เป็นการห้ามการใช้กระสุนลักษณะที่สามารถระเบิดได้เมื่อถึงเป้าหมายอันจะนำมาซึ่งความบาดเจ็บและความเสียหายอันเกินขนาด จากหลักการของกฎหมายดังกล่าวได้พัฒนาต่อมาเป็นอนุสัญญาเจนีวา ปี ค.ศ.1949 ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับหลักกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศที่มุ่งเน้นหลักการในการห้ามใช้อาวุธและวิธีการสงครามในลักษณะที่จะก่อให้เกิดการบาดเจ็บร้ายแรงเกินเหตุหรือทรมานโดยไม่จำเป็น และหลักการห้ามใช้อาวุธที่ขาดความแม่นยำในการโจมตี ซึ่งหลักการดังกล่าวมีขึ้นเพื่อปกป้องบุคคลในสถานการณ์ข้อพิพาททางอาวุธให้มีการใช้อาวุธเพื่อการทำลายทางการทหารโดยไม่กระทบกระเทือนถึงพลเรือนประกอบกับหลักการทางมนุษยธรรมที่ไม่ต้องการให้บุคคลได้รับความบาดเจ็บจนเกินขนาด กล่าวคือ ได้รับความทรมานจากการต่อสู้ในสถานการณ์ข้อพิพาททางอาวุธ

หลักการในกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อมาให้เกิดการสร้างกฎหมายระหว่างประเทศโดยองค์การสหประชาชาติซึ่งเริ่มมีบทบาทในการควบคุมอาวุธในช่วงหลังนี้ ก่อให้เกิดอนุสัญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ปี ค.ศ.1980 โดยการริเริ่มในการสร้างอนุสัญญานับนี้เกิดขึ้นในระหว่างการประชุมทางการทูตว่าด้วยการพัฒนากฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศที่ใช้ในกรณีเมื่อมีข้อพิพาททางอาวุธ (The Diplomatic Conference on the Reaffirmation and Development of International Humanitarian Law Applicable in Armed Conflicts) ที่ได้จัดขึ้น ณ กรุงเจนีวา ในปี ค.ศ. 1974 โดยวัตถุประสงค์ของการจัดประชุมครั้งนี้เพื่อพิจารณาร่างพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1949 ทั้ง 4 ฉบับ (ซึ่งต่อมาภายหลังคือ พิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ.1949 ฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 ค.ศ.1977) โดยที่ประชุมคาดหวังว่าจะมีการจัดการกับปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการใช้อาวุธตามแบบเฉพาะ

อย่างและได้มีการเสนอประเด็นว่า ควรมีกฎเกณฑ์ทางกฎหมายที่ออกมาควบคุมอาวุธตามแบบแผน โดยเฉพาะ²

ต่อมา วันที่ 19 ธันวาคม ค.ศ.1977 สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (United Nations General Assembly) ได้มีมติให้จัดการประชุมแห่งสหประชาชาติเกี่ยวกับอาวุธตามแบบแผนเป็นพิเศษขึ้นในปี ค.ศ.1979 โดยแบ่งการประชุมออกเป็น 2 สมัย คือ สมัยแรกระหว่างวันที่ 10-28 กันยายน ค.ศ.1979 และ สมัยที่สองระหว่างวันที่ 15 กันยายน-10 ตุลาคม ค.ศ.1980 ซึ่งในสมัยที่สองนี้เองที่ประชุมได้มีมติรับเอา อนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่ จำกัดเป้าหมาย และพิธีสาร 3 ฉบับ ได้แก่ พิธีสารฉบับที่ 1 ว่าด้วยอาวุธที่ทำอันตรายต่อร่างกายและไม่สามารถตรวจสอบได้ด้วยรังสีเอ็กซ์ หรือโดยการเอ็กซ์เรย์ ค.ศ.1980 (Protocol I on Non-Detectable Fragments 1980) พิธีสารฉบับที่ 2 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้ทุ่นระเบิด กับระเบิด และ อุปกรณ์อื่นๆ ค.ศ.1980 (Protocol II on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices 1980) และพิธีสารฉบับที่ 3 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดไฟ ค.ศ.1980 (Protocol III on Prohibitions or Restrictions on the Use of Incendiary Weapons 1980) ในปี ค.ศ. 1995 ที่ประชุมได้พิจารณาทบทวนอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจ ก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 และก็ได้มีมติรับเอาพิธีสารฉบับที่ 4 ว่าด้วยอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอด ค.ศ.1995 (Protocol IV on Blinding Laser Weapons 1995) และในปี ค.ศ.1996 ที่ประชุมก็ได้พิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพิธีสารฉบับที่ 2 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้ ทุ่นระเบิด กับระเบิด และอุปกรณ์อื่นๆ (Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices as amended on 3 May 1996) พิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับนี้เป็นพิธีสาร ที่ออกมาแก้ไขพิธีสารฉบับที่ 2 ผนวกอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจ ก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 และในปี ค.ศ.2001 ที่ประชุมได้ พิจารณาทบทวนอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอัน เกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 และได้มีมติรับเอาพิธีสารฉบับที่ 5 ว่าด้วยระเบิดที่ หลงเหลือจากสงคราม ค.ศ.2003 (Protocol V on Explosive Remnants of War 2003)

นับได้ว่าเป็นสัญญาณที่ดีต่อประชาคมระหว่างประเทศที่ให้ความสนใจถึงผลกระทบของอาวุธ ประเภทต่างๆมากขึ้น และในอนุสัญญานับนี้ได้กล่าวไว้ว่าการที่ประเทศใดจะเข้าเป็นภาคีแห่ง อนุสัญญานับนี้ จะต้องรับรองและเข้าเป็นภาคีแห่งพิธีสารของอนุสัญญานับนี้อย่างน้อย 2 พิธีสาร

² Adam Robert and Richard Guelff. Documents on the Laws of War (Oxford : Clarendon Press, 1982), p.515.

ดังนั้นประเทศไทยในฐานะที่เป็นประเทศที่ส่งเสริมหลักการทางมนุษยธรรมและการมีบทบาทในการควบคุมอาวุธตามแบบ จึงควรพิจารณาถึงการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฉบับดังกล่าว และซึ่งสิ่งหนึ่งที่ย่อมจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ในการดำเนินการเข้าเป็นภาคีก็คือผลกระทบที่จะเกิดจากบทบัญญัติและหลักการต่างๆที่อยู่ในอนุสัญญา ซึ่งจะต้องมีการแก้ไขกฎหมายภายในของประเทศไทยและเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับหลักการต่างๆที่อยู่ในอนุสัญญา และพิจารณากระบวนการรองรับต่างๆรวมถึงบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องในการเข้าเป็นภาคีด้วย

1.2 สมมุติฐานของการวิจัย

ถ้าประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 จะต้องพิจารณาปรับปรุงและตรากฎหมายขึ้นมาใหม่ และกระบวนการรองรับรวมถึงการจัดตั้งองค์กรขึ้นมาใหม่ เพื่อควบคุมอาวุธตามแบบให้ได้ผลและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นตามอนุสัญญา

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- (1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักการในอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 และหลักการอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการควบคุมอาวุธตามแบบ
- (2) เพื่อศึกษาถึงขั้นตอนและการดำเนินการของประเทศไทยในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980
- (3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980
- (4) เพื่อศึกษาวิเคราะห์กฎหมายที่มีอยู่และที่ต้องมีการแก้ไขของประเทศไทยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980
- (5) เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยและอ้างอิงทางวิชาการในประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้องต่อไป

- (6) เพื่อมีข้อเสนอแนะให้แกัรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

- (1) วิเคราะห์อนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980
- (2) วิเคราะห์กระบวนการทางนิติบัญญัติของประเทศไทยในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980
- (3) วิเคราะห์กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม การใช้ การครอบครองอาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องดังที่ระบุไว้ในอนุสัญญา รวมทั้งพิธีสารและพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 6 ฉบับ
- (4) วิเคราะห์ผลกระทบทางด้านกฎหมายต่อประเทศไทยในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้จะดำเนินการวิจัยเอกสาร (documentary research) ในเชิงพรรณนาและวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารต่างๆทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยศึกษา ค้นคว้า และวิเคราะห์ข้อมูลจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอาวุธตามแบบ จากหนังสือ บทความในวารสาร จุลสาร เอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานรัฐบาลและเอกชนต่างๆ การสัมภาษณ์บุคคล รายงานการสัมมนา รายงานการวิจัยวิทยานิพนธ์ กฎหมายระหว่างประเทศต่างๆ ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และแหล่งต่างๆทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยการค้นคว้าข้อมูลจากสถานที่ต่างๆ ดังนี้

- (1) ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- (2) ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- (3) ห้องสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- (4) ห้องสมุดสัญญา ธรรมศักดิ์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- (5.) ห้องสมุดปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- (6.) ห้องสมุด ESCAP องค์การสหประชาชาติ
- (7.) ห้องสมุด ICRC คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ
- (8.) กองยุทธศาสตร์สัมพันธ์ กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด
- (9.) กองกฤษฎีกาทหารและการต่างประเทศ กรมพระธรรมนูญ กระทรวงกลาโหม
- (10.) กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ
- (11.) กองสันติภาพ ความมั่นคงและการลดอาวุธ กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ
- (12.) สถาบันความมั่นคงและนานาชาติ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- (13.) อินเทอร์เน็ต

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- (1.) ทำให้ทราบถึงหลักการในอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 และหลักการอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการควบคุมอาวุธตามแบบ
- (2.) ทำให้ทราบถึงขั้นตอนและกระบวนการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980
- (3.) ทำให้ทราบถึงผลกระทบจากการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980
- (4.) ทำให้ทราบถึงหลักกฎหมายต่างๆของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980
- (5.) ทำให้มีข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 เพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยและอ้างอิง
- (6.) ทำให้มีข้อเสนอแนะแก่รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980

บทที่ 2

อนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธ ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980

2.1 วิวัฒนาการและประวัติความเป็นมาของอนุสัญญา

อาจกล่าวได้ว่าหลักการทางกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการห้ามและการควบคุมการใช้อาวุธนั้นมีมานานแล้ว โดยส่วนใหญ่นั้นมักเกิดขึ้นเมื่อมีข้อพิพาททางอาวุธเกิด ข้อพิพาทดังกล่าวได้แก่ตัวอย่างดังเช่น ความริเริ่มในการสร้างอนุสัญญาเจนีวาทั้ง 4 ฉบับในปี ค.ศ.1949 ขึ้นมานั้น มาจากการดำเนินการของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ ซึ่งมีผู้ร่วมก่อตั้งคนสำคัญคือ นายองรี ดูนันต์ (Henri Dunant) ซึ่งมีแรงบันดาลใจในการสร้างองค์กรดังกล่าวจากการที่ตนเองได้ประสบกับเหตุการณ์การสู้รบที่ซอลเฟอริโนและได้พบกับพลเรือนและพลรบที่ต้องบาดเจ็บล้มตายไปมากมาย นั่นก็หมายความว่าเพราะมีการสู้รบซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคม จึงเกิดความร่วมมือจนกลายเป็นการสร้างกฎหมายในที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวทางที่สอดคล้องอีกประการหนึ่งคือ ในปี ค.ศ.1868 ก่อนหน้าที่จะมีคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศและอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ.1949 ก็มีปฏิญญาเซนต์ปีเตอร์สเบิร์กว่าด้วยการห้ามใช้เครื่องยิงกระสุนระเบิดที่มีน้ำหนักต่ำกว่า 400 กรัม โดยเหตุผลในการออกกฎหมายดังกล่าวมาจากการใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงในความขัดแย้งทางอาวุธระหว่างประเทศ ซึ่งมีความจำเป็นกับสภาพสังคมในช่วงเวลานั้นและสอดคล้องกับหลักกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศเป็นอย่างดี ดังนั้นหลักการของกฎหมายระหว่างประเทศดังกล่าวจึงเป็นเรื่องการห้ามและการควบคุมอาวุธที่ใช้ในการสู้รบในข้อพิพาททางอาวุธเป็นหลัก ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับหลักกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศที่มุ่งเน้นหลักการในการห้ามใช้อาวุธและวิธีการสงครามในลักษณะที่จะก่อให้เกิดการบาดเจ็บร้ายแรงเกินเหตุหรือทรมานโดยไม่จำเป็น¹ และหลักการห้ามใช้อาวุธที่ขาดความแม่นยำในการโจมตี ซึ่งหลักการดังกล่าวมีขึ้นเพื่อปกป้องบุคคลในสถานการณ์ข้อพิพาททางอาวุธให้มีการใช้อาวุธเพื่อการทำลายทางการทหารโดยไม่กระทบกระเทือนถึงพลเรือนประกอบกับหลักการทางมนุษยธรรมที่ไม่ต้องการให้บุคคลได้รับความบาดเจ็บเกินขนาด กล่าวคือ ได้รับความทรมานจากการต่อสู้ในสถานการณ์ข้อพิพาททางอาวุธ

¹ข้อ 35 (2) พิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวา ลงวันที่ 12 สิงหาคม ค.ศ.1949 เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ประสบภัยจากข้อพิพาทระหว่างประเทศทางอาวุธ ค.ศ.1977 (พิธีสารฉบับที่ 1), คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ.

ต่อมาเมื่อความขัดแย้งทางอาวุธระหว่างประเทศเริ่มหมดไป ความพยายามในการควบคุมอาวุธ ก็ได้เปลี่ยนแนวทางมาเป็นในส่วนของการลดอาวุธเป็นสำคัญ กล่าวคืออาวุธส่วนที่ใช้ไปในกรณีพิพาท ไม่มีความจำเป็นอีกต่อไปจะต้องมีการทำลาย เพื่อเป็นการยุติวงจรข้อพิพาททางอาวุธให้หมดไป อย่างไรก็ตามแม้ความขัดแย้งทางอาวุธที่มีลักษณะระหว่างประเทศหมดไปแต่สิ่งที่เข้ามาแทนที่ก็คือความขัดแย้งทางอาวุธที่ไม่มีลักษณะระหว่างประเทศ ดังนั้นการใช้อาวุธก็ยังคงมีอยู่ กรอบในการลดอาวุธจึงมีอยู่ 2 นัย หากพิจารณาตามลักษณะข้อพิพาท กล่าวคือ การลดอาวุธที่เกิดขึ้นในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นการลดอาวุธในลักษณะที่เกิดภายหลังจากความขัดแย้งทางอาวุธที่มีลักษณะระหว่างประเทศจบสิ้นลง ส่วนการลดอาวุธในช่วงเวลาต่อมาเป็นการลดอาวุธที่ต้องการปฏิบัติหลังจากที่จบความขัดแย้งทางอาวุธที่ไม่มีลักษณะระหว่างประเทศทุกครั้งและรวมถึงการลดอาวุธส่วนเกินที่มีในสังคมซึ่งมีจำเป็นต้องเป็นการลดหลังสิ้นสุดข้อพิพาทแต่เป็นการลดส่วนที่ไม่จำเป็นต้องมีไว้ด้วย

ระหว่างรอยต่อของช่วงที่สังคมโลกอยู่ในช่วงหลังสงครามจนถึงช่วงที่พัฒนาแล้วในสังคมภายในประเทศมีการครอบครองและใช้อาวุธอย่างกว้างขวาง เหตุผลประการหนึ่งที่ทำให้อาวุธเพิ่มขึ้นในสังคมอย่างรวดเร็วคือในยุคสงครามเย็นทุกคนเป็นห่วงในความปลอดภัยของตนเอง ต่างฝ่ายต่างก็อยากครอบครองอาวุธเพื่อป้องกันตนเอง ประกอบกับการหลั่งไหลของอาวุธที่ผลิตจากอดีตประเทศสหภาพโซเวียต ทำให้มีอาวุธกระจายเข้าสู่สังคมระหว่างประเทศส่งผลกระทบต่อทุกภูมิภาคก่อให้เกิดความตื่นตัวทั้งในระดับระหว่างประเทศและภายในประเทศ กล่าวคือ มีการสร้างกฎหมายเพื่อควบคุมการใช้อาวุธของพลเรือนมากขึ้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการใช้อาวุธในข้อพิพาทภายในประเทศและเป็นการป้องกันการเกิดขึ้นของอาชญากรรมที่ใช้อาวุธเป็นส่วนประกอบ ตลอดจนถึงการวางข้อกำหนดเกี่ยวกับการใช้อาวุธ กฎหมายในช่วงนี้จึงมีลักษณะเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมเป็นหลัก แต่จะมีลักษณะผสมของการลดอาวุธและการป้องกันอาชญากรรมรวมอยู่ด้วย

ในช่วงเวลาต่อมาความริเริ่มทางกฎหมายก็เกิดขึ้นอีกครั้งโดยผลจากการที่อาวุธทั้งที่จากหลงเหลือจากข้อพิพาทได้ตกมาสู่มือผู้ไม่เจตนาดี รวมถึงการพัฒนาทางด้านอาวุธในปัจจุบันที่สามารถผลิตขึ้นที่ไหนก็ได้ ก่อให้เกิดการผลิตอาวุธที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมายออกมามากมาย ทำให้อาวุธหลายส่วนถูกนำไปใช้เพื่อการก่ออาชญากรรม โดยที่การมีอาวุธเพื่อใช้ของกลุ่มกำลังที่ไม่ใช่รัฐ และชนกลุ่มน้อยต่างๆยังคงมีอยู่เช่นกัน ก่อให้เกิดกลุ่มที่ใช้อาวุธมากขึ้นแต่ส่งผลกระทบต่อสังคมมากคือ กลุ่มองค์กรอาชญากรรม ดังนั้นในการสร้างกฎหมายในช่วงหลังจึงเป็นการสร้างกฎหมายขึ้นเพื่อการควบคุมและปราบปรามอาชญากรรมโดยเฉพาะ ซึ่งจะมีลักษณะของมาตรการทางกฎหมายที่แตกต่างไปจากแนวทางที่ได้กล่าวมาในข้างต้น

อย่างไรก็ตาม หลักการทางกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการห้ามและการควบคุมการใช้อาวุธ ซึ่งเป็นแนวคิดที่จะกำหนดหลักเกณฑ์ในการทำสงคราม ข้อบังคับในการทำสงครามนั้นได้เกิดขึ้นในทุกสังคมโดยไม่จำกัดภูมิภาค การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาลักษณะของการทำสงครามตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันล้วนมีส่วนช่วยในการก่อให้เกิดการพัฒนากฎหมายว่าด้วยสงครามทั้งสิ้น เมื่อการทำสงครามมีการพัฒนาขึ้นไปในรูปแบบต่างๆ การใช้อาวุธในการทำสงครามก็ย่อมมีการพัฒนาขึ้นตามไปด้วย และเมื่อมีการกำหนดกฎเกณฑ์ทางด้านมนุษยธรรมขึ้น ซึ่งต่อมาได้พัฒนาเป็นกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศอันเป็นการผสมกลมกลืนกับกฎหมายว่าด้วยสงครามในอดีต จึงมีการกำหนดกฎเกณฑ์กับการใช้อาวุธในการทำสงคราม

อย่างไรก็ดี การพัฒนาการของกฎหมายระหว่างประเทศก็เป็นความริเริ่มที่ก่อให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญในการคุ้มครองบุคคลจากภัยที่เกิดจากการใช้อาวุธไม่ว่ากรณีใดๆ ได้เป็นอย่างดี โดยในส่วนของวิวัฒนาการและความเป็นมาของการควบคุมอาวุธจนมาถึงอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 นั้นอธิบายได้ดังนี้

1. ปฏิญญาเซนต์ปีเตอร์สเบิร์กว่าด้วยการห้ามใช้เครื่องยิงกระสุนระเบิดซึ่งมีน้ำหนักต่ำกว่า 400 กรัมในยามสงคราม ค.ศ.1868 (St.Petersburg Declaration Renouncing the Use, in time of War, Explosive Projectiles Under 400 grammes weight 1868)

ปฏิญญาเซนต์ปีเตอร์สเบิร์กว่าด้วยการห้ามใช้เครื่องยิงกระสุนระเบิดซึ่งมีน้ำหนักต่ำกว่า 400 กรัมในยามสงคราม ค.ศ.1868 ถือว่าเป็นข้อตกลงระหว่างประเทศหลักฉบับแรกว่าด้วยเรื่องการห้ามใช้อาวุธเฉพาะอย่างในยามสงคราม ทั้งนี้เนื่องจากพัฒนาการในการพัฒนากระสุนระเบิดในช่วงนั้นมีความก้าวหน้าขึ้นโดยพัฒนาลูกกระสุนระเบิดให้สามารถที่จะมีขนาดเล็กและมีน้ำหนักน้อยลงได้แต่ยังคงประสิทธิภาพในการทำลายล้างสูงเช่นเดิม ซึ่งเป็นการสร้างความบาดเจ็บเกินขนาดและความทุกข์ทรมานเกินความจำเป็นแก่ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บเป็นอย่างยิ่ง จึงเป็นเหตุให้พระเจ้าซาร์ อเล็กซานเดอร์ที่ 2 แห่งรัสเซียได้ทำการเชิญรัฐต่างๆ เข้าร่วมในการประชุมคณะกรรมการทหารระหว่างประเทศที่นครเซนต์ปีเตอร์สเบิร์กเพื่อพิจารณาเรื่องดังกล่าว โดยการประชุมที่เซนต์ปีเตอร์สเบิร์กแบ่งเป็น 3 ส่วน คือประชุมครั้งแรกวันที่ 9 ครั้งที่ 2 วันที่ 13 และครั้งที่ 3 วันที่ 16 พฤศจิกายน ค.ศ.1868 โดยมีตัวแทนจากรัฐต่างๆ 16 รัฐเข้าร่วมและลงนามในปฏิญญาในวันที่ 11 ธันวาคมปีเดียวกันนี้² โดยส่วนใหญ่แล้ว

² Adam Roberts and Richard Guelff. Documents on the Laws of War (Oxford : Clarendon Press, 1982), pp.29-31.

ตามปฏิญญานี้เป็นการห้ามในเรื่องการใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดไฟ ซึ่งสามารถสร้างความบาดเจ็บเกินขนาด และความทุกข์ทรมานเกินความจำเป็นต่อบุคคลในยามสงคราม อันจะเป็นการขัดต่อหลักกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ปฏิญญานี้ถือได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนากฎหมายระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับการควบคุมอาวุธในยุคต่อมา

2. ปฏิญญากรุงเฮก ฉบับที่ 2 ว่าด้วยการห้ามใช้แก๊สที่ก่อให้เกิดผลร้ายต่อการหายใจ ค.ศ.1899 (Hague Declaration II Concerning Asphyxiating Gases 1899)

เป็นหลักกฎหมายที่ห้ามการใช้กระสุนที่เมื่อยิงแล้วจะทำให้เกิดการกระจายของแก๊สที่กั้นการหายใจ หรือส่งผลทำให้ไม่สามารถหายใจได้* อันเป็นผลมาจากหลักกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศที่ห้ามใช้ยาพิษ และวัตถุที่ก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานโดยไม่จำเป็น

3. ปฏิญญากรุงเฮก ฉบับที่ 3 ว่าด้วยกระสุนระเบิด ค.ศ.1899 (Hague Declaration III Concerning Expanding Bullets 1899)

ปฏิญญากรุงเฮกว่าด้วยกระสุนระเบิด ค.ศ.1899 ซึ่งเป็นปฏิญญาฉบับที่ 3 ได้มีการนำมาใช้โดยการประชุมเพื่อสันติภาพแห่งกรุงเฮกครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ.1899 ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อการห้ามใช้กระสุนระเบิด ซึ่งมีการผลิตครั้งแรกในคลังแสงของอังกฤษในประเทศอินเดียใกล้เมืองกัลกัตตา โดยกระสุนที่ผลิตเป็นกระสุนหัวบาก ซึ่งเมื่อมีการยิงเข้าไปในร่างกายมนุษย์แล้วจะมีการระเบิดและกระจายเป็นชิ้นเล็ก** โดยหลายฝ่ายต้องการที่จะห้ามการใช้กระสุนประเภทนี้เนื่องจากการก่อให้เกิดผลที่รุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศสหรัฐอเมริกาอ้างการใช้เนื่องจากกระสุนดังกล่าวอาจพัฒนามาใช้กับปืนที่มีขนาดใหญ่ขึ้นมาได้ ประการที่สองที่กระสุนสามารถระเบิดได้เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำลายของกระสุน และประการที่สามคือกระสุนชนิดดังกล่าวนี้มักจะถูกนำมาใช้โดยกองทัพอังกฤษเป็นส่วนใหญ่ เมื่อวัตถุประสงค์ในการห้ามใช้อาวุธดังกล่าวของทุกประเทศเริ่มตรงกันจึงเกิดการใช้ปฏิญญานี้ขึ้น โดยปฏิญญานี้เป็นการรวบรวมเอากฎเกณฑ์ทางจารีตในการห้ามใช้อาวุธซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดความบาดเจ็บเกินขนาดและความทุกข์ทรมานเกินความจำเป็นมาใช้

*“The contracting Powers agree to abstain from the use of projectiles the sole object of which is the diffusion of asphyxiating or deleterious gases.”

**“The contracting Parties agree to abstain from the use of bullets which expand or Flatten easily In the human body, such as bullets with a hard envelope which does not entirely cover the core or is pieced with incisions”

4. อนุสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ 4 ว่าด้วยกฎหมายและจารีตประเพณีของสงครามทางบก ค.ศ.1907 (Hague convention IV Respecting the Laws and Customs of War on Land 1907)

อนุสัญญานี้เป็นอนุสัญญาที่ได้มีการประมวลกฎหมายต่างๆในการทำสงครามภาคพื้นดิน ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ความตกลงระหว่างประเทศต่างๆที่อยู่ภายใต้อนุสัญญาหรือปฏิญญากรุงเฮก ส่วนใหญ่มีขึ้นเพื่อกำหนดสิทธิหน้าที่ของผู้ที่เป็นฝ่ายในการสู้ทางทหารและจำกัดขอบเขตของวิถีทางในการสู้รบ โดยเพื่อวัตถุประสงค์หลักด้วยกัน 4 ประการ คือ ประการแรกเพื่อระบุนบุคคลที่มีส่วนร่วมในภาวะสงครามอย่างชอบด้วยกฎหมายและกำหนดหน้าที่และสิทธิให้กับปัจเจกชนแห่งนั้น ประการที่สองเพื่อควบคุมวิธีและวิถีทางของรัฐในการทำสงคราม ประการที่สามเพื่ออธิบายเงื่อนไขและวิธีการกระทำของผู้มีส่วนร่วมในการสู้รบสามารถถูกโจมตี และประการที่สี่เพื่อควบคุมการสงบศึก (Truces) การยอมจำนน (Capitulation) และสัญญาสงบศึก (Armistices)

5. พิธีสารกรุงเจนีวาว่าด้วยการห้ามใช้สารพิษ แก๊สที่กั้นการหายใจหรือแก๊สพิษอื่นๆ และแบคทีเรียในการทำสงคราม ค.ศ.1925 (Geneva Protocol for the Prohibition of use in war of Asphyxiating, Poisonous or other Gases, and of Bacteriological Methods of Warfare 1925)

พิธีสารฉบับนี้มีหลักการสำคัญคือ ห้ามมิให้ใช้สารพิษ แก๊สที่กั้นการหายใจหรือแก๊สพิษอื่นๆ และแบคทีเรียในการทำสงคราม ซึ่งต่อมากายหลังทั้งอาวุธเคมีและอาวุธชีวภาพมีกฎหมายออกมาใช้บังคับโดยเฉพาะกับอาวุธทั้งสองประเภท

6. อนุสัญญาเจนีวา ค.ศ.1949 (Geneva Convention 1949) เพื่อให้ผู้บาดเจ็บและป่วยไข้ในกองทัพนานาชน มีสถานะที่ดีขึ้น (ฉบับที่ 1), อนุสัญญาเจนีวาเพื่อให้ผู้สังกัดในกองทัพนานาชนอยู่ในทะเลซึ่งบาดเจ็บ ป่วยไข้และเรือต้องอับปาง มีสถานะที่ดีขึ้น (ฉบับที่ 2), อนุสัญญาเจนีวาเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเชลยศึก (ฉบับที่ 3), อนุสัญญาเจนีวาเกี่ยวกับการคุ้มครองบุคคลพลเรือนในเวลาสงคราม (ฉบับที่ 4)

ในส่วนของอนุสัญญาเจนีวานั้นถือว่าการสร้างหลักเกณฑ์การปฏิบัติในยามสงครามหรือเมื่อมีความขัดแย้งทางอาวุธเกิดขึ้นโดยในตัวของอนุสัญญาเจนีวาทั้ง 4 ฉบับที่สร้างขึ้นในปี ค.ศ.1949 เองนั้นมิได้กล่าวถึงเรื่องการห้ามใช้อาวุธประเภทใดประเภทหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจงเอาไว้ คงกำหนดเพียงการปฏิบัติต่อบุคคลเพื่อคุ้มครองบุคคลในยามสงครามเท่านั้น โดยบุคคลที่อยู่ในข่ายที่จะได้รับ

ความคุ้มครองตามอนุสัญญาเจนีวานั้นได้แก่ ผู้บาดเจ็บและป่วยไข้ในสนามรบ³ ผู้สังกัดในกองทัพขณะอยู่ในทะเลซึ่งบาดเจ็บ ป่วยไข้และเรือต้องอับปาง⁴ การปฏิบัติต่อเชลยศึก⁵ การคุ้มครองบุคคลพลเรือนในเวลาสงคราม⁶ แต่ต่อมาเมื่อมีการสร้างพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวาขึ้นสองฉบับเมื่อปี ค.ศ.1977 คือ พิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวา ลงวันที่ 12 สิงหาคม ค.ศ.1949 เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ประสบภัยจากข้อพิพาทระหว่างประเทศทางอาวุธ ค.ศ.1977 (พิธีสารฉบับที่ 1) และพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวา ลงวันที่ 12 สิงหาคม ค.ศ.1949 เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ประสบภัยจากข้อพิพาททางอาวุธที่ไม่มีลักษณะระหว่างประเทศ ค.ศ.1977 (พิธีสารฉบับที่ 2) ซึ่งก่อให้เกิดหลักเกณฑ์ใหม่ที่ปรากฏในพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวา ลงวันที่ 12 สิงหาคม ค.ศ.1949 เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ประสบภัยจากข้อพิพาทระหว่างประเทศทางอาวุธ ค.ศ.1977 ในข้อ 35 อนุ 2 ว่า “2. ห้ามมิให้ใช้อาวุธ กระสุน และวัตถุ และวิธีการทำสงครามในลักษณะที่จะก่อให้เกิดการบาดเจ็บเกินสมควร หรือความทุกข์ทรมานโดยไม่จำเป็น” ซึ่งหลักการที่ปรากฏในพิธีสารฉบับนี้เป็นการสร้างหลักกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับการทำสงครามเพื่อคุ้มครองบุคคลในยามสงครามไม่ให้ต้องรับผลร้ายจากการใช้อาวุธและวิธีการในการทำสงครามที่อาจก่อให้เกิดผลร้ายดังที่กล่าวมา ซึ่งเป็นหลักในกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศต่อมาและเป็นแนวทางก่อให้เกิดการสร้างกฎหมายในการควบคุมอาวุธหลายประเภทต่อมาในภายหลัง ซึ่งรวมถึงแนวทางในการสร้างกฎหมายที่ควบคุมการใช้อาวุธตามแบบด้วย

7. อนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 (Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which may be Deemed to be Excessively Injurious or to have Indiscriminate Effects 1980)

³สภากาชาดไทย. อนุสัญญาเจนีวาเพื่อให้ผู้บาดเจ็บและป่วยไข้ในกองทัพในสนามรบ มีสถานะที่ดีขึ้น (ฉบับที่ 1) ลงวันที่ 12 สิงหาคม ค.ศ.1949 (กรุงเทพมหานคร : บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด, ม.ป.ป.), หน้า 11.

⁴สภากาชาดไทย. อนุสัญญาเจนีวาเพื่อให้ผู้สังกัดในกองทัพขณะอยู่ในทะเลซึ่งบาดเจ็บ ป่วยไข้และเรือต้องอับปาง มีสถานะที่ดีขึ้น (ฉบับที่ 2) ลงวันที่ 12 สิงหาคม ค.ศ.1949 (กรุงเทพมหานคร : บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด, ม.ป.ป.), หน้า 48.

⁵สภากาชาดไทย. อนุสัญญาเจนีวาการปฏิบัติต่อเชลยศึก (ฉบับที่ 3) ลงวันที่ 12 สิงหาคม ค.ศ.1949 (กรุงเทพมหานคร : บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด, ม.ป.ป.), หน้า 78.

⁶สภากาชาดไทย. อนุสัญญาเจนีวาการคุ้มครองบุคคลพลเรือนในเวลาสงคราม (ฉบับที่ 4) ลงวันที่ 12 สิงหาคม ค.ศ.1949 (กรุงเทพมหานคร : บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด, ม.ป.ป.), หน้า 176.

⁷สภากาชาดไทย. พิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวา ลงวันที่ 12 สิงหาคม ค.ศ.1949 เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ประสบภัยจากข้อพิพาทระหว่างประเทศทางอาวุธ ค.ศ.1977 (กรุงเทพมหานคร : บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด, ม.ป.ป.), หน้า 30.

หลักการในกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศตามอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ.1949 ส่งผลประการต่อมาให้เกิดการสร้างกฎหมายระหว่างประเทศโดยองค์การสหประชาชาติซึ่งเริ่มมีบทบาทในการควบคุมอาวุธในช่วงหลังนี้ ก่อให้เกิดอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ปี ค.ศ.1980 โดยการริเริ่มในการสร้างอนุสัญญาฉบับนี้เกิดขึ้นในระหว่างการประชุมทางการทูตเพื่อยืนยันและพัฒนากฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศที่ใช้ในกรณีเมื่อมีข้อพิพาททางอาวุธเกิดขึ้นในปี ค.ศ.1974 ในการพิจารณาร่างพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ.1949 โดยที่ประชุมคาดหวังว่าจะมีการจัดการกับปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการใช้อาวุธตามแบบเฉพาะอย่าง โดยในช่วงการประชุมทั้ง 4 ส่วนจากปี ค.ศ.1974 ถึง ปี ค.ศ.1977 ประเด็นเรื่องการใช้อาวุธตามแบบเฉพาะอย่างได้ถูกหยิบยกขึ้นมาถกเถียงในคณะกรรมการเฉพาะกิจว่าด้วยอาวุธตามแบบในการประชุมครั้งนี้

อย่างไรก็ดี ประเด็นเรื่องอาวุธตามแบบนี้ได้ถูกหยิบยกขึ้นมาพิจารณาในการประชุมของคณะผู้เชี่ยวชาญอาวุธตามแบบของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศในปี ค.ศ.1974 และปี ค.ศ.1976 เช่นเดียวกัน ต่อมาในปี ค.ศ.1979 สหประชาชาติจึงได้มีการจัดการประชุม โดยมีตัวแทนรัฐ 85 รัฐเข้าร่วมการประชุมในวันที่ 10-28 กันยายน ค.ศ.1979 ซึ่งเป็นการประชุมแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการห้ามหรือจำกัดการใช้อาวุธตามแบบซึ่งอาจก่อให้เกิดความบาดเจ็บเกินขนาดหรือผลกระทบโดยไม่จำกัดเป้าหมาย โดยหลังจากการประชุมครั้งแรก 1 ปี กับอีก 1 เดือน ก็ได้มีการประชุมครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม ค.ศ.1980 โดยมีรัฐเข้าร่วมการประชุม 76 รัฐ และมีการยอมรับในอนุสัญญาฉบับนี้และพิธีสารเพิ่มเติมฉบับที่ 1 พิธีสารเพิ่มเติมฉบับที่ 2 และพิธีสารเพิ่มเติมฉบับที่ 3 ซึ่งออกมาตามอนุสัญญาอีกรวม 3 ฉบับ⁸ และในเวลาต่อมาก็มีการออกพิธีสารเพิ่มเติมฉบับที่ 4 ในปี ค.ศ.1995 อีก 1 ฉบับ รวมถึงพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 ในปี 1996 อีก 1 ฉบับ และฉบับล่าสุดคือพิธีสารเพิ่มเติมฉบับที่ 5 ในปี ค.ศ.2003 ตามลำดับดังต่อไปนี้

7.1) พิธีสารฉบับที่ 1 ว่าด้วยอาวุธที่ทำอันตรายต่อร่างกายและไม่สามารถตรวจสอบได้ด้วยรังสีเอ็กซ์ หรือโดยการเอ็กซ์เรย์ ค.ศ.1980 (Protocol I on Non-Detectable Fragment 1980)

พิธีสารฉบับที่ 1 นี้เป็นการห้ามการใช้อาวุธที่มีผลโดยสภาพทำให้ร่างกายมนุษย์ได้รับความบาดเจ็บจากการแตกกระจายของอาวุธโดยที่ไม่สามารถเอ็กซ์เรย์เพื่อทำการรักษาได้⁹ โดยแนวคิด

⁸ Adam Roberts and Richard Guelff. Document on the Laws of War (Oxford : Clarendon Press, 1982), p.467.

⁹ Ibid., p.475.

ในการสร้างกฎหมายเช่นนี้ขึ้นมาก็เนื่องจากประสบการณ์ในการทำสงครามสอนให้รู้ว่า อาวุธบางชนิดมีลักษณะที่พิเศษกว่าที่จะใช้กฎหมายทั่วไปควบคุมได้ เช่น อาวุธระเบิดพลาสติก ที่โดยสภาพแล้วเมื่อมีการระเบิดเข้าไปในร่างกายมนุษย์แล้วไม่สามารถที่จะใช้รังสีเอกซ์หรือการเอกซเรย์ ซึ่งเป็นการตรวจจับโลหะในร่างกายมนุษย์ได้เนื่องจากระเบิดดังกล่าวมิได้มีส่วนประกอบของโลหะ¹⁰

7.2) พิธีสารฉบับที่ 2 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้ทุ่นระเบิด กับระเบิด และอุปกรณ์อื่นๆ ค.ศ.1980 (Protocol II on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices 1980)

พิธีสารฉบับที่ 2 นี้ค่อนข้างจะเกี่ยวกับกับระเบิด ซึ่งถือว่าเป็นอาวุธบางอย่างหนึ่งเพราะสามารถที่จะนำพกาติดตัวไปเพื่อทำการใช้ในสนามรบได้ ซึ่งตามพิธีสารฉบับนี้ก็ได้อ้างอิงเพื่อห้ามการใช้ทุ่นระเบิดสังหารบุคคล ซึ่งเป็นอาวุธที่สร้างความเสียหายเป็นอย่างยิ่งต่อบุคคลโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อพลเรือน โดยประชาชนในหลายประเทศดังเช่น กัมพูชา มีคนต้องสูญเสียอวัยวะดังเช่นขาไปประมาณถึง 35,000 คน และบาดเจ็บราว 250-300 คนต่อเดือน (สถิติปี 1991) หรือในแองโกลา ที่มีผู้พิการราว 20,000 คนต่อเดือนเพราะทุ่นระเบิดสังหารบุคคล¹¹ พิธีสารฉบับนี้มีทั้งการกำหนดห้ามการใช้ทุ่นระเบิดสังหารบุคคล และการใช้วิธีการเพื่อลงดาในการทำสงคราม และการกำหนดให้มีการบันทึกและทำแผนที่เขตที่มีการวางทุ่นระเบิดและกับระเบิด¹² การคุ้มครองกองกำลังของสหประชาชาติในการปฏิบัติการเพื่อเก็บกู้ทุ่นระเบิดและกับระเบิด¹³ รวมถึงการสร้างความร่วมมือในทางระหว่างประเทศเพื่อเก็บกู้ทุ่นระเบิดและกับระเบิดออกจากพื้นที่ด้วย¹⁴

7.3) พิธีสารฉบับที่ 3 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดไฟ ค.ศ. 1980 (Protocol III on Prohibitions or Restrictions on the Use of Incendiary Weapons 1980)

หากลองย้อนกลับไปดูปฎิญาเซนตปีเตอร์สเบอร์ก ปี ค.ศ.1868 จะพบว่าพื้นฐานโดยแท้จริงของปฎิญาฉบับดังกล่าวและพิธีสารฉบับนี้มีเรื่องเหมือนกันอยู่ประการหนึ่งคือ ต้องการห้าม

¹⁰ Geoffrey Best. *War and Law since 1945* (Oxford : Clarendon Press, 1994), p.298.

¹¹ Ibid., p.299.

¹² Protocol II on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices 1980, Article 7.

¹³ Ibid., Article 8.

¹⁴ Ibid., Article 9.

การใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดไฟ ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลที่ได้รับผลกระทบจะต้องได้รับความบาดเจ็บเกินขนาด และความทุกข์ทรมานเกินความจำเป็น ซึ่งพิธีสารฉบับนี้ได้ให้คำนิยามของอาวุธที่ก่อให้เกิดไฟว่า หมายถึง “อาวุธใดๆก็ตามหรือเครื่องกระสุนซึ่งโดยการออกแบบพื้นฐานมีวัตถุประสงค์ก่อให้เกิดไฟ หรือก่อให้เกิดการบาดเจ็บจากการเผาไหม้บุคคลโดยเปลวไฟ ความร้อน หรือทั้งสองประการรวมกัน ซึ่งการเกิดไฟดังกล่าวเป็นผลจากปฏิกิริยาทางเคมีต่อสารที่เป็นเป้าหมายของการทำลาย”¹⁵ ซึ่งมีผลบังคับที่กว้างกว่าปฏิญญาเซนตปีเตอร์สเบิร์ก ปี ค.ศ.1868 ในการควบคุมอาวุธที่ก่อให้เกิดไฟ ซึ่งตามปฏิญญาเซนตปีเตอร์สเบิร์ก ปี ค.ศ.1868 กำหนดเฉพาะกระสุนระเบิดที่มีน้ำหนักน้อยกว่า 400 กรัม เท่านั้น

7.4) พิธีสารฉบับที่ 4 ว่าด้วยอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอด ค.ศ.1995 (Protocol IV on Blinding Laser Weapons 1995)

พิธีสารฉบับนี้ต้องถือว่าเป็นเรื่องที่กำลังก้าวหน้าขึ้นจากอาวุธรูปแบบเดิมเป็นอย่างมาก จนถือได้ว่าเป็นเรื่องของอนาคตอาวุธที่อาจมีการนำมาใช้ในสงครามหรือข้อพิพาททางอาวุธในอนาคตได้ โดยทั่วไปแล้วเลเซอร์ในปัจจุบันได้มีการนำมาใช้ในหลายรูปแบบ หนึ่งในนั้นคือการนำมาใช้ในการรักษาพยาบาล ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญในวงการแพทย์เลยทีเดียว แต่โดยสภาพของเลเซอร์นั้นเมื่อมีการควบคุมปริมาณความเข้มข้นของแสงก็สามารถที่จะนำมาใช้ในการตัดหรือทำลายได้เช่นกัน ซึ่งความเข้มข้นของแสงเลเซอร์นั้นเมื่อเข้าสู่ดวงตาของมนุษย์ย่อมทำให้เกิดการบาดเจ็บ และการที่จะนำมาใช้ในยามสงครามย่อมก่อให้เกิดความบาดเจ็บเกินขนาดและความทุกข์ทรมานเกินความจำเป็นเช่นกัน ซึ่งจะเป็นการขัดต่อกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาดังกล่าวที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตหรือแม้กระทั่งในปัจจุบันก็ตาม จึงจำเป็นที่จะต้องมีการสร้างพิธีสารฉบับนี้ขึ้นมาเพื่อจัดการกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้

7.5) พิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้ทุ่นระเบิดกับระเบิด และอุปกรณ์อื่นๆ ค.ศ.1996 (Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices as amended on 3 May 1996)

พิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับนี้เป็นพิธีสารที่ออกมาแก้ไขพิธีสารฉบับที่ 2 ผนวกอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 ซึ่งไม่สามารถนำมาใช้คุ้มครองประชาชนพลเรือนจากอันตรายของทุ่นระเบิด

¹⁵Protocol III on Prohibitions or Restrictions on the Use of Incendiary Weapons 1980, Article 1.

ได้อย่างเต็มที่ ดังจะเห็นได้จากข้อ 4 ที่อนุญาตให้ทำการฝังทุ่นระเบิดไว้ในบริเวณที่เป็นเขตอาศัยของประชาชนพลเรือนได้ ถ้าหากบริเวณที่ฝังดังกล่าวอยู่ใกล้กับเป้าหมายทางทหาร กล่าวคือ เป้าหมายที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพต่อการกระทำทางทหารและการเข้ายึดหรือทำลายเป็นประโยชน์ต่อทางการทหาร ซึ่งการอนุญาตดังกล่าวเป็นการเอื้อประโยชน์แก่ผลประโยชน์ทางการทหารมากกว่าด้านมนุษยธรรม เป็นต้น ดังนั้นพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 ค.ศ. 1996 จึงได้เกิดขึ้น พิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 นี้กล่าวถึงการห้ามใช้ทุ่นระเบิด กับระเบิด และอุปกรณ์อื่นๆ ซึ่งมีการให้คำจำกัดความของอาวุธที่ต้องห้ามไว้ในข้อ 2 ซึ่งประกอบด้วย ทุ่นระเบิด (Mine) ทุ่นระเบิดที่ส่งจากระยะไกล (Remotely-delivered mine) ทุ่นระเบิดสังหารบุคคล (Anti-personnel mine) กับระเบิด (Booby-trap) และอุปกรณ์อื่นๆ (Other devices) พิธีสารฉบับนี้ห้ามการใช้ทุ่นระเบิดไม่ว่าในสถานการณ์ใดๆก็ตามต่อประชาชนพลเรือน ห้ามการใช้ทุ่นระเบิดโดยไม่จำกัดเป้าหมายในการใช้ ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองประชาชนพลเรือนจากผลกระทบของทุ่นระเบิดเหล่านั้น และห้ามการใช้ทุ่นระเบิดที่ส่งจากระยะไกล เว้นแต่จะได้มีการทำแผนที่หรือบันทึกสถานที่ที่ฝังทุ่นระเบิดดังกล่าวไว้อย่างถูกต้อง หรือมีกลไกในการทำลายตนเองแก่ทุ่นระเบิดอยู่ภายในทุ่นระเบิดเหล่านั้นแล้ว ถึงแม้ว่าในทางทฤษฎีการบันทึกสถานที่ที่ฝังทุ่นระเบิดได้อย่างถูกต้องตรงกับความเป็นจริงนั้นเป็นสิ่งที่กำหนดไว้ในพิธีสารฉบับนี้ หากแต่ในความเป็นจริงแล้วจะเห็นได้จากสงครามต่างๆในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งพบว่าการทำแผนที่หรือบันทึกที่ระบุตำแหน่งในการฝังทุ่นระเบิดเหล่านั้นไว้จะคลาดเคลื่อนและไม่ตรงกับความเป็นจริง นอกจากนี้แล้ว พิธีสารฉบับนี้ยังถือเป็นความพยายามในการกำหนดขอบเขตของกฎหมายที่เกี่ยวกับการใช้ทุ่นระเบิดในการพิพาทด้วยอาวุธ อีกทั้งยังเป็นการขยายขอบเขตออกไปครอบคลุมถึงการห้ามใช้ทุ่นระเบิดในการพิพาทด้วยอาวุธที่ไม่มีลักษณะระหว่างประเทศหรือความขัดแย้งภายในประเทศด้วย¹⁶ อย่างไรก็ตามพิธีสารฉบับนี้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์กล่าวคือ สามารถคุ้มครองประชาชนพลเรือนได้มากยิ่งขึ้น

สามารถทำให้มีการบันทึกตำแหน่งในการฝังทุ่นระเบิดและห้ามใช้ทุ่นระเบิดที่ส่งจากระยะไกลเว้นแต่จะได้ทำการบันทึกสถานที่ที่มีการฝังทุ่นระเบิดไว้อย่างถูกต้อง หรือสร้างระบบกลไกในการทำลายตนเองแก่ทุ่นระเบิด¹⁷ แต่ถึงแม้ว่าพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 ค.ศ.1996 นี้จะสามารถครอบคลุมถึงการห้ามใช้ทุ่นระเบิดสังหารบุคคลก็ตาม แต่มีการกล่าวห้ามไว้เฉพาะในข้อ 4 ซึ่งห้ามการใช้แต่เฉพาะทุ่นระเบิดสังหารบุคคลที่ไม่สามารถถูกตรวจจับได้โดยเครื่องตรวจหาทุ่นระเบิดทั่วไปเท่านั้น ประกอบกับมีทุ่นระเบิดและกับระเบิดหลายชนิดที่ถูกห้ามใช้ภายใต้กรอบของพิธีสารฉบับนี้

¹⁶Michael J. Matheson. "Current Developments The Revision of the mines Protocol," American Journal of International Law 91, 1 (January 1997) : 160.

¹⁷A.P.V. Rogers. "mines, Booby-traps and Other Devices," International Review of the Red Cross 279 (November – December 1990) : 525.

ฉะนั้นจึงอาจทำให้หลายฝ่ายเกิดความสับสนในสาระสำคัญของตัวพิธีสารได้ นานาประเทศจึงเล็งเห็นความจำเป็นและความสำคัญในการจัดให้มีการตกลงระหว่างประเทศที่ห้ามทุ่นระเบิดสังหารบุคคลไว้เป็นการเฉพาะ และเป็นการห้ามโดยสมบูรณ์เพื่อให้ประเทศต่างๆสามารถเข้าใจสาระสำคัญของการห้ามทุ่นระเบิดสังหารบุคคลได้ง่ายมากยิ่งขึ้นกว่าพิธีสารฉบับนี้ ด้วยเหตุนี้เองอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามใช้ สะสม ผลิตและโอน และการทำลายทุ่นระเบิดสังหารบุคคล ค.ศ. 1997 จึงได้ถือกำเนิดขึ้น

7.6) พิธีสารฉบับที่ 5 ว่าด้วยระเบิดที่หลงเหลือจากสงคราม ค.ศ.2003 (Protocol V on Explosive Remnants of War 2003)

ในส่วนพิธีสารฉบับที่ 5 ว่าด้วยวัตถุระเบิดที่หลงเหลือจากสงคราม ปี ค.ศ.2003 ซึ่งออกมาตามอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ. 1980 ก็เป็นการกำหนดมาตรการในการเก็บกู้ เคลื่อนย้ายหรือทำลายวัตถุระเบิดที่หลงเหลือจากสงคราม¹⁸ ในลักษณะเดียวกับอนุสัญญาออกติดตาม ปี ค.ศ.1997 เช่นกัน แต่ไม่จำเพาะที่ทุ่นระเบิดสังหารบุคคลเท่านั้น โดยได้มีการเน้นความสำคัญของวัตถุระเบิดอื่นๆที่หลงเหลือหรือถูกละทิ้งจากสงคราม¹⁹ โดยครอบคลุมถึงวัตถุระเบิดที่อยู่บนพื้นดินภายในอาณาเขตของรัฐอันรวมถึงน่านน้ำภายในของรัฐภาคีด้วย²⁰ ซึ่งโดยวัตถุประสงค์ของตัวกฎหมายเองกล่าวเอาไว้อย่างชัดเจนว่าต้องการให้มีการบังคับใช้กฎหมายนี้เพื่อเป็นมาตรการในการเยียวยาความเสียหายภายหลังที่ข้อพิพาททางอาวุธได้จบสิ้นลง ซึ่งค่อนข้างจะเป็นการกำหนดเป้าหมายที่ค่อนข้างชัดเจนและเป็นแนวทางใหม่ของกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับหลักมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นมูลค่าเพิ่มในการที่จะวางมาตรการในการเข้ามามีจัดการกับอาวุธที่ใช้ในกรณีความขัดแย้งทางอาวุธแล้วหลงเหลือเป็นผลกระทบมาจนถึงปัจจุบัน

2.2 สาระสำคัญของอนุสัญญา

อนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 (Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which may be Deemed to be Excessively Injurious or to have Indiscriminate Effects 1980) เป็นอนุสัญญาที่มีรากฐานมาจากหลักมนุษยธรรมระหว่างประเทศ 2 หลัก ได้แก่

¹⁸Protocol V on Explosive Remnants of War 2003, Article 3.

¹⁹Ibid., Article 2.

²⁰Ibid., Article 1.

1. หลักผู้เป็นฝ่ายในการพิพาทด้วยอาวุธจะถูกจำกัดสิทธิที่จะเลือกวิธีและวิถีทางในการทำสงคราม (The Means or Methods of Warfare are not Unlimited)

หลักเกณฑ์นี้มาจากแนวความคิดที่ว่า ผู้ที่เป็นฝ่ายในการสู้รบหรือบุคคลในกองทัพ ย่อมไม่มีสิทธิที่จะเลือกวิธีและวิถีทางในการทำการรบหรือการทำสงครามได้ตามใจชอบ อันเป็นผลสืบเนื่องจากเหตุผลทางด้านมนุษยธรรมที่มีได้ต้องการให้เกิดผลกระทบหรือความเสียหายอย่างร้ายแรงขึ้นต่อบุคคล ผู้ที่เป็นฝ่ายในการสู้รบ หลักเกณฑ์นี้มีขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรครั้งแรกในปฏิญญากรุงเซนตปีเตอร์สเบิร์กว่าด้วยการห้ามใช้กระสุนยิงที่สามารถระเบิดได้ ที่มีน้ำหนักต่ำกว่า 400 กรัม ค.ศ.1868 ซึ่งถือว่าเป็นปฏิญญาที่มีรากฐานต่อการพัฒนากฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศในเวลาต่อมา²¹ โดยในคำปรารภของปฏิญญานี้กำหนดว่า “โปรดคำนึงถึงว่าประเทศที่มีอารยะจะต้องพยายามบรรเทาความเสียหายจากสงครามให้มากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ โดยวิธีการจำกัดการได้รับชัยชนะในสงคราม โดยการทำให้องค์ก่สังหารของกลุ่มพิพาทอ่อนแอลง โดยการใช้อาวุธที่ไม่ก่อให้เกิดการบาดเจ็บที่ร้ายแรงยิ่งขึ้น หรือทำให้สูญเสียชีวิตอย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้”²²

ต่อมาหลักการนี้ได้รับการเน้นถึงความสำคัญอีกครั้งหนึ่งในอนุสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ 4 ว่าด้วยกฎหมายและจารีตประเพณีจากการทำสงครามทางบก ค.ศ.1967 ข้อ 22 ว่า “สิทธิของผู้เป็นฝ่ายในการพิพาทด้วยอาวุธ ในการเลือกวิธีในการโจมตีศัตรูมิใช่ว่าไม่มีข้อจำกัด”* และในพิธีสารเพิ่มเติมของอนุสัญญาเจนีวา ลงวันที่ 12 สิงหาคม ค.ศ.1949 เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ประสบภัยจากข้อพิพาทระหว่างประเทศทางอาวุธ ค.ศ.1977 (พิธีสารฉบับที่ 1) ได้บัญญัติหลักการเดียวกันไว้ในข้อ 35 ว่า “ในกรณีข้อพิพาททางอาวุธใดๆนั้น สิทธิของกลุ่มภาคีในการเลือกวิธีและวิถีทางในการทำสงครามมิใช่ว่าไม่มีข้อจำกัด”

จากการเน้นย้ำถึงหลักเกณฑ์นี้ในสนธิสัญญาระหว่างประเทศหลายครั้ง ทำให้เห็นถึงความสำคัญของการจำกัดผู้ที่เป็นฝ่ายในการเกิดข้อพิพาทว่า จะไม่สามารถใช้อาวุธหรือรูปแบบในการ

²¹James M.Strong, “Blinding Laser Weapons and Protocol IV : Obscuring the Humanitarian vision”, Dickinson Journal of International (Fall 1996) [online] Available from : <http://www.lexis-nexis.com> [2006, February 8]

²²แปลใน ฉัตรฐณี เกิดสุคนธ์. ผลกระทบของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศเกี่ยวกับการห้ามใช้และการจำกัดทุนระเบิดสังหารบุคคล : กรณีศึกษาประเทศไทย, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตศึกษาด้านนิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543), หน้า 83.

* Article 22 of the 1967 Hague Convention IV Respecting the Laws and Customs of War on Land ; “The right of belligerents to adopt means of injuring the enemy is not unlimited.”

ทำสงครามได้ตามใจชอบ อันจะส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อทั้งทหารและประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบจากการเกิดกรณีพิพาทด้วยอาวุธ ซึ่งหลักการนี้ได้รับการยอมรับจากศาลยุติธรรมระหว่างประเทศในคดี Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons ปี ค.ศ.1996 ด้วยเช่นกัน โดยศาลให้ความเห็นว่า “จากการที่มีกฎหมายมากมายหลายฉบับออกมาควบคุมเกี่ยวกับปฏิบัติการทางทหารนั้น เนื่องมาจากว่า สิทธิในการเลือกใช้วิธีการในการทำสงครามมิใช่ว่าไม่มีข้อจำกัด” นั่นเอง*

2. หลักการห้ามใช้อาวุธ และวิธีการทำสงครามที่จะก่อให้เกิดการบาดเจ็บร้ายแรงเกินเหตุหรือความทุกข์ทรมานโดยไม่จำเป็น (The Principle of Superfluous Injury or Unnecessary Suffering)

หลักการห้ามใช้อาวุธและวิธีการทำสงครามที่จะก่อให้เกิดการบาดเจ็บร้ายแรงเกินเหตุหรือความทุกข์ทรมานโดยไม่จำเป็น เป็นหลักกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศที่มีความสำคัญมากในการพิจารณา เป็นรากฐานทางกฎหมายในการควบคุมอาวุธหลายประเภทรวมถึงอาวุธตามแบบหลักการนี้มีความมุ่งประสงค์ที่ไม่ต้องการให้ผู้ที่เป็นฝ่ายในการสู้รบได้รับความบาดเจ็บ และความทุกข์ทรมานอันเป็นผลมาจากการใช้อาวุธบางประเภทมากเกินไป เมื่อศัตรูได้วางอาวุธลงแล้วก็ไม่ควรที่จะใช้อาวุธทำร้ายบุคคลนั้นอีกต่อไป ดังหลักการที่ Jean - Jacques Rousseau ได้วางไว้ดังนี้

“สงครามไม่ใช่ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน แต่เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับรัฐ โดยปัจเจกชนเข้ามาเป็นศัตรูกันด้วยความบังเอิญ กล่าวคือ ไม่ใช่ว่าคนเหล่านั้นเข้ามารบกัน ในฐานะที่เป็นศัตรูกันมาก่อนหรือเข้ามาในฐานะที่เป็นราษฎร แต่เข้ามาในฐานะที่เป็นทหาร โดยที่วัตถุประสงค์ของการทำสงครามคือ การทำลายล้างศัตรู ดังนั้นการฆ่าศัตรูผู้ถืออาวุธ จึงเป็นสิ่งที่ชอบด้วยกฎหมาย แต่เมื่อใดก็ตามที่ศัตรูได้วางอาวุธลงแล้วหรือยอมแพ้แล้ว คนเหล่านั้นย่อมยุติการเป็นศัตรูหรือเป็นตัวแทนของฝ่ายศัตรู และกลับมาเป็นคนธรรมดาสามัญอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายที่จะเอาชีวิตคนเหล่านั้น”²³

* Advisory Opinion of the International Court of Justice on Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons ; “77 All this show that the conduct of military operations is governed by a body of legal prescriptions. This is so because the right of belligerents to adopt means of injuring the enemy is not limited as stated in Article 22 of the 1967 Hague Regulations relating to the laws and customs of war on land.”

²³ เบอร์นาร์ด โอเบอร์สัน. คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศตอบคำถามของคุณ : กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ. แปลโดยประสิทธิ์ เอกบุตร, หน้า 7.

จากหลักการดังกล่าว เราจะเห็นได้ว่าสงครามมิใช่การประหัตประหารกัน โดยมุ่งแต่ผลของการเอาชนะโดยไม่คำนึงถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้น การทำร้ายต่อศัตรูที่ได้ยอมจำนนแล้วเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ในขณะที่เดียวกันอาวุธที่ใช้ในการสู้รบจะต้องเป็นอาวุธที่ใช้ทำให้ฝ่ายตรงข้ามบาดเจ็บหรือต้องแยกจากการสู้รบเท่านั้น มิใช่ก่อให้เกิดการทรมานหรือบาดเจ็บเกินความจำเป็น ไม่เฉพาะแต่ในช่วงเวลาของการสู้รบ แต่ต้องรวมตลอดถึงช่วงชีวิตที่เหลืออยู่ของผู้นั้นตลอดไป²⁴ ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ในคดี Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons ปี ค.ศ.1996 ได้กล่าวถึงกรณีนี้ไว้ว่า “องค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของหลักกฎหมายมนุษยธรรมคือ การห้ามการทำให้เกิดความทุกข์ทรมานโดยไม่จำเป็นต่อพลรบ ดังนั้น จึงห้ามใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดการบาดเจ็บเช่นนั้น หรือทำให้ความทรมานเลวร้ายอย่างไร้ประโยชน์”^{*}

ในการพิจารณาว่า อาการบาดเจ็บขนาดไหนหรือความทุกข์ทรมานเช่นไรถึงจะเรียกว่าเป็นอาการบาดเจ็บที่ร้ายแรงเกิดเหตุหรือเป็นความทุกข์ทรมานที่ไม่จำเป็น สามารถพิจารณาได้จากองค์ประกอบดังต่อไปนี้

- (1) ระดับของความเจ็บปวดที่ร่างกายได้รับอันเป็นผลมาจากการใช้อาวุธ (The degree of physical pain inflicted)
- (2) ความร้ายแรงของอาการบาดเจ็บทั้งทางร่างกายและจิตใจ (The severity of the injury physical and psychological inflicted)
- (3) ความเป็นไปได้ที่จะทำให้เกิดแก่ความตาย (Death) การบาดเจ็บอย่างถาวร (Permanent damage) การทุพพลภาพ (Incapacitation) และการทำให้เสียโฉม (Disfigurement)
- (4) ความกดดันต่อการรักษาทางการแพทย์ (The strain placed on medical system)
- (5) การวิเคราะห์ว่าอาวุธนั้น มีความสำคัญต่อผลประโยชน์ทางการเมืองหรือไม่²⁵

²⁴James M.Strong. “Blinding Laser Weapons and Protocol IV : Obscuring the Humanitarian vision,” Dickinson Journal of International (Fall 1996) [online] Available from : <http://www.lexis-nexis.com> [2002, February 8]

^{*} Advisory Opinion of the International Court of Justice on Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons ; “78 According to the second principle, it is prohibited to cause unnecessary suffering to combatants : it is accordingly prohibited to use weapons causing them such harm or uselessly aggravating their suffering. In application of that second principle, States do not have unlimited freedom of choice of means in the weapons they use.”

²⁵Jack H. McCall, Jr. “Blinded by the light : International Law and the Legality of Anti-Optic Laser Weapons,” Cornell International Law Journal, 1997, p.26.

ทั้งนี้ ควรพิจารณาถึงอาการบาดเจ็บโดยรวมทั้งหมดของเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายด้วย²⁶

นอกจากนี้ คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ (International Committee of the Red Cross : ICRC) ได้เสนอหลักการในการพิจารณาถึงว่า หากอาวุธชนิดใดก่อให้เกิดผลกระทบอย่างใดอย่างหนึ่งใน 4 ประการนี้ ถือได้ว่าอาวุธนั้นมีลักษณะที่จะก่อให้เกิดความร้ายแรงเกินเหตุหรือเกิดความทุกข์ทรมานโดยไม่จำเป็น

- (1) หลักประการที่ 1 : อาวุธนั้นทำให้เกิดการป่วยโดยเฉพาะหรือเป็นพิษ (specific disease) อาการผิดปกติต่อสรีระวิทยาเป็นพิษ (specific abnormal physiological state) ความพิการอย่างถาวรและเป็นพิษ (specific and permanent disability) หรือ ทำให้เกิดการเสียโฉมเป็นพิษ (disfigurement)
- (2) หลักประการที่ 2 : อัตราการตายภายในสนามรบมีมากกว่า ร้อยละ 25 หรืออัตราการตายในโรงพยาบาลมีมากกว่าร้อยละ 5
- (3) หลักประการที่ 3 : อาการบาดเจ็บที่ได้รับจัดอยู่ในระดับ 3 ดังที่ได้กำหนดโดยคณะกรรมการกาชาด* (Grade 3 wounds as measured by the Red Cross wound classification)
- (4) หลักประการที่ 4 : ผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้นยังไม่เป็นที่ยอมรับกันว่า สามารถรักษาได้ด้วยทางการแพทย์ (exerts effects for which there is no well recognized and proven treatment)²⁷

หลักเกณฑ์สำคัญอีกประการหนึ่งที่ต้องนำมาพิจารณาควบคู่ไปกับหลักการห้ามใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดการบาดเจ็บร้ายแรงเกินเหตุหรือความทุกข์ทรมานโดยไม่จำเป็น คือ ผลประโยชน์ทาง

²⁶ Ann Peters. "Blinding Laser Weapons : The Need to Ban A Cruel and Inhumane Weapon," Human Right Watch Arms Project. Vol.7, No.1 (September, 1995) [Online] [2002, September 2]

*"คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศได้จัดระดับอาการบาดเจ็บไว้ 3 ระดับ โดยขึ้นอยู่กับปริมาณขนาดและการแสดงขนาดให้เห็นถึงผลจากพลังงานของอาวุธที่เกิดกับร่างกายมนุษย์ ระดับแรก เป็นอาการบาดเจ็บที่ผิวหนังที่มีความกว้างน้อยกว่า 10 เซนติเมตร โดยไม่มีลักษณะของการเป็นโพรงหรือช่องลึกไปในใต้ชั้นผิวหนัง ระดับที่สอง เป็นกรณีเช่นเดียวกับกรณีแรก เพียงแต่เกิดโพรงหรือช่องในชั้นผิวหนังขึ้น ส่วนระดับที่สามคือ อาการบาดเจ็บที่ผิวหนังที่นับตั้งแต่ 10 เซนติเมตรขึ้นไป และเกิดโพรงหรือช่องที่ผิวหนัง" ใน The SIrUS Project : Towards a determination of which weapons cause "superfluous injury or unnecessary suffering" (Geneva : The International Committee of the Red Cross), 1997, p.15.

²⁷ Ibid., p.23.

การทหาร หากอาวุธนั้นไม่ปรากฏผลประโยชน์ทางการทหารมากกว่าอาวุธอื่นที่มีอยู่ ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดการบาดเจ็บหรือความทุกข์ทรมานอย่างรุนแรง อาวุธนั้นก็จะตกอยู่ภายใต้หลักนี้ และการตีความจะตกอยู่ภายในขอบเขตของปรัชญาที่ว่า “หากทหารจะต้องออกจากการสู้รบ ควรจะเป็นในฐานะเชลยศึก และไม่ควรจะได้รับการบาดเจ็บ แต่ถ้าทหารต้องออกจากการสู้รบเพราะบาดเจ็บ ก็ไม่ควรถูกฆ่า และถ้าอาการบาดเจ็บที่ทหารได้รับไม่มีความรุนแรงมากนัก การบาดเจ็บอย่างร้ายแรงเป็นสิ่งที่ต้องหลีกเลี่ยง” ซึ่งเราสามารถสรุปได้ว่า แนวคิดของหลักความทุกข์ทรมานโดยไม่จำเป็นและการบาดเจ็บร้ายแรงเกินเหตุ เป็นการชี้แจงน้ำหนักระหว่างผลประโยชน์ทางการทหารในการใช้อาวุธใดๆ กับเหตุผลทางด้านมนุษยธรรม²⁸ และเป็นที่น่าสังเกตว่า หลักนี้ไม่ได้ห้ามอาวุธที่เป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ทรมานอย่างรุนแรง (extreme suffering) หรือ การบาดเจ็บอย่างใหญ่โต (extensive injury) ไว้แต่อย่างใด²⁹

หลักการห้ามใช้อาวุธและวิธีการทำสงครามที่จะก่อให้เกิดการบาดเจ็บร้ายแรงเกินเหตุหรือความทุกข์ทรมานโดยไม่จำเป็น ปรากฏในข้อตกลงระหว่างประเทศครั้งแรกในปฏิญญากรุงเซนต์ปีเตอส์เบิร์กที่ห้ามมิให้ใช้กระสุนที่สามารถระเบิดได้ที่มีน้ำหนักต่ำกว่า 400 กรัม ค.ศ.1868 ที่ร่างหลักเกณฑ์ไม่ให้มีการใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดการบาดเจ็บที่ร้ายแรงยิ่งขึ้น โดยกำหนดไว้ในคำปรารภของปฏิญญานับนี้* ต่อมาหลักการนี้ได้ถูกบรรจุอยู่ในภาคผนวกของอนุสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ 4 ค.ศ.1907 ว่าด้วยกฎหมายและจารีตประเพณีในการทำสงครามทางบก ในข้อ 23 (e) โดยห้ามใช้อาวุธ กระสุน หรือวัตถุใดๆ ที่คาดคะเนได้ว่าจะเป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ทรมานโดยไม่จำเป็น ** และในพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวา ลงวันที่ 12 สิงหาคม ค.ศ.1949 เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ประสบภัยจากข้อพิพาทระหว่างประเทศทางอาวุธ ค.ศ.1977 (พิธีสารฉบับที่ 1) ก็ได้ปรากฏหลักการนี้ในข้อ 35 (2) ที่ร่างหลักว่า “ห้ามมิให้ใช้อาวุธ กระสุน วัตถุ และวิธีการทำสงครามในลักษณะที่จะก่อให้เกิดการบาดเจ็บเกินควร

²⁸International Committee of the Red Cross. Weapons that may Cause Unnecessary Suffering or have Indiscriminate Effects. (Geneva : International Committee of the Red Cross, 1973), p.13.

²⁹Christopher Greenwood. Battlefield laser weapons in the context of the law on conventional weapons, In Blinding Laser Weapons : Reports of the meetings of experts convened by the International Committee of the Red Cross on Battlefield laser weapons, p.73.

* Considering that the progress of civilization should have the effect of alleviating as much as possible the calamities of war ; “That this object would be exceeded by the employment of arms which uselessly aggravate the sufferings of disabled men, or render their death inevitable”

** Article 23 of the Hague Regulations “In addition to the prohibitions provided by special Conventions, it is especially forbidden”

(e) To employ arms, projectiles, or material calculated to cause unnecessary suffering.

หรือความทุกข์ทรมานโดยไม่จำเป็น” ซึ่งในปัจจุบันหลักการในพิธีสารฉบับที่ 1 นี้ถือว่าเป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ ที่มีผลผูกพันรัฐทุกรัฐ แม้จะมีได้เป็นภาคีก็ตาม

โดยหลัก 2 หลักนี้ได้ปรากฏอยู่ในคำปรารภของอนุสัญญาฉบับนี้* สำหรับสาระสำคัญของอนุสัญญา มีดังต่อไปนี้

2.2.1 ขอบเขตของอนุสัญญา

ข้อ 1 ของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 กำหนดขอบเขตของการใช้บังคับของอนุสัญญา และพิธีสารเพิ่มเติมว่า “จะนำไปใช้ได้ตามสถานการณ์ที่อ้างถึงในข้อ 2 สามัญ (Article 2 common) ของอนุสัญญาเจนีวา ปี ค.ศ.1949 รวมถึงสถานการณ์ที่อ้างถึงใน ข้อ 1 ย่อหน้าที่ 4 ของพิธีสารเพิ่มเติมฉบับที่ 1 ปี ค.ศ.1977 ของอนุสัญญาเจนีวา ปี ค.ศ.1949”**

ข้อ 2 (สามัญ) ของอนุสัญญาเจนีวา ปี ค.ศ.1949 กำหนดว่า “นอกจากบทบัญญัติที่จะต้องใช้บังคับในยามสงบแล้ว ให้ใช้อนุสัญญาฉบับนี้แก่บรรดากรณีสงครามที่ได้มีการประกาศ หรือกรณีพิพาทด้วยอาวุธอย่างอื่นใด ซึ่งอาจเกิดขึ้นระหว่างอัครภาคีผู้ทำสัญญาสองฝ่ายหรือมากกว่านั้นขึ้นไป แม้ว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะมีได้รับรองว่ามีสถานะสงครามก็ตาม

อนุสัญญานี้ให้ใช้บังคับแก่บรรดากรณีการยึดครองอาณาเขตบางส่วน หรือทั้งหมดของอัครภาคีผู้ทำสัญญาด้วย แม้ว่าการยึดครองดังกล่าวจะมีได้ประสพการต่อต้านด้วยอาวุธก็ตาม

แม้ว่าประเทศที่พิพาทกับประเทศหนึ่งจะมีได้เป็นภาคีของอนุสัญญาฉบับนี้ก็ตาม ประเทศที่เป็นภาคียังคงมีความผูกพันกันตามอนุสัญญาฉบับนี้ในความสัมพันธ์ระหว่างกันและกัน

*“Basing themselves on the principle of International law that the right of the parties to an armed conflict to choose methods or means of warfare is not unlimited, and on the principle that prohibits the employment in armed conflicts of weapons, projectiles and material and methods of warfare of to cause superfluous injury or unnecessary suffering”

** Article 1 of the CCW 1980 ; “This convention and its annexed Protocols shall apply in the situations referred to in Article 2 common to the Geneva Conventions of 12 August 1949 for the Protection of War Crimes, including any situation described in paragraph 4 of Article 1 of Additional Protocol I to these Conventions.”

ยิ่งกว่านั้น บรรดาประเทศดังกล่าวแล้วยังต้องมีความผูกพันตามอนุสัญญาฉบับนี้ในความสัมพันธ์กับประเทศที่มีได้เป็นภากินันด้วย หากว่าประเทศนั้นยอมรับและใช้บทบัญญัติแห่งอนุสัญญาฉบับนี้”

และข้อ 1 ย่อหน้าที่ 4 ของพิธีสารเพิ่มเติมฉบับที่ 1 ปี ค.ศ.1977 ของอนุสัญญาเจนีวา ปี ค.ศ.1949 กำหนดว่า “สถานการณ์ดังที่อ้างถึงในวรรคก่อน ให้รวมถึงข้อพิพาททางอาวุธ ซึ่งประชาชนต่างๆ กำลังต่อสู้เพื่อต่อต้านการปกครองแบบอาณานิคม และการครอบครองโดยชนต่างด้าว และเพื่อต่อต้านระบอบที่แบ่งผิว ทั้งนี้โดยการใช้สิทธิในการกำหนดอนาคตของตนเอง ดังที่ได้บัญญัติไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติ และปฎิญญาว่าด้วยหลักกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับความสัมพันธ์ฉันมิตร และความร่วมมือระหว่างรัฐต่างๆ ตามกฎบัตรสหประชาชาติ”

เมื่อวิเคราะห์ถึงหลักกฎหมายข้างต้น สรุปได้ว่า ขอบเขตของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 จะขยายขอบเขตไปเฉพาะข้อพิพาทที่มีสถานะระหว่างประเทศเท่านั้น * และเมื่อไม่ได้ครอบคลุมถึงกรณีข้อพิพาทภายในประเทศ (Internal Conflicts) ** จึงแสดงให้เห็นถึงข้อด้อยเป็นอย่างมากของอนุสัญญาฉบับนี้³⁰ นานาประเทศต่างก็ได้ตระหนักถึงปัญหาเกี่ยวกับขอบเขตการบังคับใช้ของอนุสัญญา โดยมีความเห็นว่า อนุสัญญาควรมีขอบเขตขยายไปถึงข้อพิพาทที่ไม่มีลักษณะระหว่างประเทศ (Non-International Armed Conflict) ด้วย

ดังนั้น ในการประชุมเพื่อทบทวนอนุสัญญาที่จัดขึ้นในปี ค.ศ.2001 (The 2001 Review Conference) จึงได้มีการพิจารณาและมีมติแก้ไขขอบเขตของอนุสัญญาฉบับนี้ขึ้น โดยให้มีขอบเขต

* ข้อพิพาทที่มีลักษณะระหว่างประเทศ หมายถึง การสู้รบของกองกำลังทหารของรัฐตั้งแต่ 2 รัฐขึ้นไป รวมทั้งสงครามกึ่งชาติด้วย เบอ์นาร์ด โอเบอร์สัน, คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศตอบคำถามของคุณ, แปลโดย ศาสตราจารย์ สันติวิสาสะ, หน้า 19.

** ข้อพิพาทภายในประเทศหรือข้อพิพาทที่ไม่มีลักษณะระหว่างประเทศ หมายถึง ข้อพิพาทที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

- 1) เป็นการสู้รบระหว่างกองทหารของรัฐบาล กับกองกำลังอื่นที่มีการจัดระบบแล้ว
- 2) มีระบบการสั่งการในกองกำลังที่จัดระบบแล้ว
- 3) สามารถยึดดินแดนได้บางส่วน
- 4) สามารถดำเนินการต่อสู้ได้อย่างต่อเนื่อง

³⁰ Jeffrey S. Morton. “The Legal Status of laser weapons That Blind,” *Journal of Peace Research*, 1998, p.703.

ขยายรวมไปถึงสถานการณ์ตามที่อ้างถึงในข้อ 3 สามัญ (Article 3 common) ของอนุสัญญาเจนีวา ปี ค.ศ.1949³¹ ซึ่งเป็นกรณีของข้อพิพาทที่ไม่มีลักษณะระหว่างประเทศนั่นเอง อย่างไรก็ตาม การขยายขอบเขตของอนุสัญญานี้จะมีผลผูกพันเฉพาะรัฐที่ลงนามหรือให้สัตยาบันต่อการแก้ไขขอบเขตของอนุสัญญานับนี้เท่านั้น ซึ่งปัจจุบันมีแล้วทั้งสิ้น 26 ประเทศ* ซึ่งการขยายขอบเขตนี้ได้มีผลใช้บังคับในวันที่ 18 เมษายน ปี ค.ศ.2004³² ซึ่งในปัจจุบันอนุสัญญานับนี้มีประเทศที่ให้สัตยาบันแล้วทั้งสิ้น 100 ประเทศ และมีประเทศที่ลงนาม 6 ประเทศ กล่าวโดยสรุป คือ ปัจจุบันนี้ ขอบเขตของอนุสัญญารวมทั้งพิธีสารเพิ่มเติมทุกฉบับจะครอบคลุมทั้งกรณีข้อพิพาททางอาวุธที่มีลักษณะระหว่างประเทศ และไม่มีลักษณะระหว่างประเทศ แต่จะไม่รวมถึง สถานการณ์ของการก่อความไม่สงบและความตึงเครียดภายใน เช่น การจลาจล การก่อความรุนแรง หรือการกระทำอื่นที่มีลักษณะคล้ายกันแต่ไม่ถึงขนาดเป็นข้อพิพาททางอาวุธ**

2.2.2 ข้อห้ามของอนุสัญญา

อนุสัญญานับนี้ไม่ได้มีการกำหนดห้ามอาวุธประเภทใดประเภทหนึ่งเป็นการเฉพาะ คงมีเพียงการวางหลักห้ามการใช้อาวุธ กระสุนหรือวัตถุที่อาจก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานโดยไม่จำเป็น ดังปรากฏอยู่ในคำปรารภของอนุสัญญานับนี้เท่านั้น สำหรับข้อกำหนดห้ามอาวุธประเภทใดประเภทหนึ่งนั้น จะมีการกำหนดออกมาเป็นพิธีสารผนวกกับอนุสัญญานับนี้ซึ่งประกอบไปด้วย

พิธีสารฉบับที่ 1 ว่าด้วยอาวุธที่ทำอันตรายต่อร่างกายและไม่สามารถตรวจสอบได้ด้วยรังสีเอ็กซ์ หรือโดยการเอ็กซเรย์ ค.ศ.1980 (Protocol I on Non-Detectable Fragments 1980)

พิธีสารฉบับที่ 2 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้ทุ่นระเบิด กับระเบิด และอุปกรณ์อื่นๆ ค.ศ.1980 (Protocol II on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices 1980)

³¹Report of the Second Review Conference, Available from: <http://www.ccwtreaty.com>[2002,February 20]

*ได้แก่ ประเทศ อาร์เจนตินา ออสเตรเลีย เบลเยียม บัลแกเรีย Burkina Faso แคนาดา จีน โครเอเชีย แอสโตเนีย ฝรั่งเศส Holy See ฮังการี ญี่ปุ่น ลัตเวีย ลิทัวเนีย เม็กซิโก นอร์เวย์ สาธารณรัฐเกาหลี โรมานี เซอร์เบีย และมอนเตเนโกร สโลวาเกีย สเปน สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ และประเทศสหราชอาณาจักรและไอร์แลนด์เหนือ

³²United Nations Press Release SG/SM/9035 Available from : [http:// www. un.org/ News/ Press/ docs/2003/sgsm9035.doc.htm](http://www.un.org/News/Press/docs/2003/sgsm9035.doc.htm) [2004, January 8]

** Amendment to Article 1 of the CCW 1980 ; “2.This Convention and its annexed Protocols shall not apply to situations of internal disturbances and tensions, such as riots, isolated and sporadic acts of violence, and other acts of a similar nature, as not being armed conflicts.”

พิธีสารฉบับที่ 3 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดไฟ ค.ศ.1980 (Protocol III on Prohibitions or Restrictions on the Use of Incendiary Weapons 1980)

พิธีสารฉบับที่ 4 ว่าด้วยอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอด ค.ศ.1995 (Protocol IV on Blinding Laser Weapons 1995)

พิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้ทุ่นระเบิดกับระเบิด และอุปกรณ์อื่นๆ ค.ศ. 1996 (Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices as amended on 3 May 1996)

พิธีสารฉบับที่ 5 ว่าด้วยระเบิดที่หลงเหลือจากสงคราม ค.ศ.2003 (Protocol V on Explosive Remnants of War 2003)

2.2.3 การตรวจตราหรือการควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามอนุสัญญา

การตรวจตราหรือการควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามอนุสัญญานี้ เป็นกลไกที่มีความสำคัญมากต่ออนุสัญญาทุกฉบับ เพื่อเป็นการรับประกันว่า รัฐภาคีของอนุสัญญาได้มีการปฏิบัติตามพันธกรณีที่มิต่ออนุสัญญา ซึ่งตามอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 ได้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการประชุมทบทวนอนุสัญญาและพิธีสารแนบท้ายของอนุสัญญาไว้ในข้อ 8 การประชุมทบทวนนี้มีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการพิจารณาในทุกเรื่องเกี่ยวกับอนุสัญญาและพิธีสาร โดยแยกออกได้เป็น 3 กรณี คือ

1. การประชุมทบทวนเพื่อแก้ไขเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติของอนุสัญญาและพิธีสารทุกฉบับสมัยพิเศษ
2. การประชุมเพื่อเสนอให้มีพิธีสารเพิ่มเติม
3. การประชุมทบทวนเพื่อแก้ไขอนุสัญญาและพิธีสาร (ในกรณีหลังนี้เป็นการประชุมที่จะจัดให้มีขึ้นทุก 10 ปี)

การที่อนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 กำหนดให้มีการประชุมพิจารณาทบทวนอนุสัญญาและพิธีสารแนบท้ายของอนุสัญญาทุกฉบับนี้ ถือว่าเป็นกลไกที่ดีประการหนึ่ง เนื่องจากว่า รัฐภาคีของอนุสัญญาและพิธีสาร จะมีโอกาสได้มาหารือถึงบทบัญญัติในอนุสัญญาและพิธีสารว่ามีประสิทธิภาพเพียงพอหรือไม่ในการบังคับใช้ เกิดปัญหาประการใดขึ้นบ้างหรือไม่ นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้รัฐภาคีของอนุสัญญาสามารถเสนอข้อเสนอที่จะให้มีพิธีสารเพิ่มเติมเพื่อควบคุมอาวุธประเภทอื่นที่อยู่ภายใต้ขอบเขตของอนุสัญญานี้ด้วย

2.2.4 องค์การที่มีหน้าที่ตามอนุสัญญา

สำหรับองค์การที่มีหน้าที่ตามอนุสัญญานี้ ในคำปรารภของอนุสัญญา กำหนดให้สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (United Nations General Assembly) และคณะกรรมการการลดอาวุธแห่งสหประชาชาติ (United Nations Disarmament Commission) เป็นผู้ดำเนินการในกรณีที่เกิดประเด็นปัญหาเกี่ยวข้องกับขอบเขตของข้อห้ามของอนุสัญญาและพิธีสาร รวมทั้งกำหนดให้คณะกรรมการการลดอาวุธ (The Committee on Disarmament) เป็นผู้ดำเนินการหากเกิดกรณีปัญหาเกี่ยวกับมาตรการการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธตามแบบแผน

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คณะกรรมการการลดอาวุธแห่งสหประชาชาติ (United Nations Disarmament Commission) เป็นองค์การที่มีบทบาทสำคัญในฐานะหน่วยงานที่ทำงานด้านอาวุธ โดยเฉพาะ ในอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 ได้กำหนดให้คณะกรรมการการลดอาวุธเป็นองค์การที่มีหน้าที่ตามอนุสัญญานี้ รวมทั้งพิธีสารที่ออกมามีภายใต้อนุสัญญา โดยหน้าที่สำคัญของคณะกรรมการการลดอาวุธแห่งสหประชาชาติ คือ การเป็นผู้ตัดสินเพื่อการตรวจสอบคำถามเกี่ยวกับความเป็นไปได้เกี่ยวกับขอบเขตของข้อห้ามและข้อจำกัดที่กำหนดอยู่ในอนุสัญญาและพิธีสารทุกฉบับ ดังนั้น หากมีกรณีประเด็นปัญหาเกิดขึ้นว่า กรณีใดกรณีหนึ่งจะอยู่ภายใต้ขอบเขตของอนุสัญญาหรือพิธีสารหรือไม่นั้น คณะกรรมการการลดอาวุธแห่งสหประชาชาติจะเป็นผู้ทำการตัดสินเพื่อหาข้อสรุปได้

2.2.5 การถอนตัวจากอนุสัญญาและพิธีสาร

ข้อ 9 ของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 ได้กำหนดให้รัฐภาคีมีสิทธิในการถอนตัวออกจากอนุสัญญาหรือพิธีสารได้ โดยการแจ้งต่อผู้เก็บรักษอนุสัญญาและพิธีสาร ซึ่งในที่นี้คือสำนักงานเลขาธิการแห่งสหประชาชาติ การถอนตัวจะมีผลภายใน 1 ปีนับตั้งแต่วันที่สำนักงานเลขาธิการแห่งสหประชาชาติได้รับแจ้งการถอนตัว แต่หากเป็นกรณีที่รัฐภาคีผู้ขอถอนตัวมีส่วนเกี่ยวข้องในข้อพิพาททางอาวุธตามที่กำหนดในข้อ 1 ของอนุสัญญา การถอนตัวจะมีผลต่อเมื่อข้อพิพาทเช่นนั้นได้สิ้นสุดลง*

* Article 9 of CCW 1980 ;

“1.Any High Contracting Party may denounce this Convention or any of its annexed Protocols by so notifying the Depositary.

ตารางที่ 1 : ตารางสรุปสาระสำคัญของสัญญา CCW

Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which May be Deemed to be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects. Geneva, 10 October 1980.	
Introduction	State parties (100) / State signatories (6)
General title	United Nations Conference on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which May be Deemed to be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects.
Forum of adoption	United Nations Conference on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which May be Deemed to be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects.
In force	yes
Entry into force	02.12.1983

2. Any such denunciation shall only take effect one year after receipt by the Depositary of the notification of denunciation. If, however, on the expiry of that year the denouncing High Contracting Party is engaged in one of the situations referred to in Article 1, the Party shall continue to be bound by the obligations of this Convention and of the relevant annexed Protocols until the end of the armed conflict or occupation and, in any case, until the termination of operations connected with the final release, repatriation or re-establishment of the persons protected by the rules of international law applicable in armed conflict, and in the case of any annexed Protocol containing provisions concerning situations in which peace – keeping, observation or similar functions are performed by United Nations forces or missions in the area concerned, until the termination of those functions.

3. Any denunciation of this Convention shall be considered as also applying to all annexed Protocols by which the denouncing High Contracting Party is bound.

4. Any denunciation shall have effect only in respect of the denouncing High Contracting Party.

5. Any denunciation shall not affect the obligations already incurred, by reason of an armed conflict, under this Convention and its annexed Protocols by such denouncing High Contracting Party in respect of any act committed before this denunciation becomes effective.”

Meetings of forum
1st session : 10.09.1979 - 28.09.1979, Geneva # 2nd session : 15.09.1980 - 10.10.1980, Geneva
Date of adoption
10.10.1980
Depositary
UNO
Number of articles
11
Authentic text
English; Arabic; Chinese; Spanish; French; Russian

ที่มา : <http://www.icrc.org/ihl.nsf/INTRO/500>

2.3 สารสำคัญของพิธีสารและพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมอนุสัญญาทั้ง 6 ฉบับ

2.3.1 พิธีสารฉบับที่ 1 ว่าด้วยอาวุธที่ทำอันตรายต่อร่างกายและไม่สามารถตรวจสอบได้ด้วยรังสีเอ็กซ์ หรือโดยการเอ็กซ์เรย์ ค.ศ.1980 (Protocol I on Non-Detectable Fragments 1980)

2.3.1.1 ความเป็นมาของพิธีสาร

ความจำเป็นให้มีอนุสัญญาเพิ่มเติมในการห้ามหรือจำกัดการใช้กลวิธีและเครื่องมือทางการสงคราม ได้รับการยืนยันในมติของที่ประชุมกาชาดระหว่างประเทศ ปี 1965 และที่ประชุมนานาชาติว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ปี 1968 รวมถึงมติ 2444 (XXIII) ของสมัชชาทั่วไปแห่งสหประชาชาติ ปี 1968 ในที่ประชุมของผู้เชี่ยวชาญของรัฐซึ่งจัดตั้งโดยคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศในปี 1971 และ 1972 เพื่อเตรียมพิธีสารเพิ่มเติมจากอนุสัญญาเจนีวา และที่ประชุมทางการทูตในปี 1974-1977 มีความเห็นพ้องต้องกันว่าควรพยายามให้มีข้อตกลงเรื่องอาวุธธรรมดาทั่วไป นอกเหนือไปจากอาวุธทำลายล้างสูง ด้วยความสนับสนุนจากที่ประชุมทางการทูต คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศได้จัดประชุมผู้เชี่ยวชาญของรัฐขึ้น 2 ครั้งเกี่ยวกับการใช้อาวุธธรรมดาทั่วไปบางประเภท ซึ่งการประชุมดังกล่าวมีขึ้นที่เมือง Lucerne ในปี 1974 และที่เมือง Lugano ในปี 1976 ที่ประชุมทางการทูตเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 1977 ได้ยอมรับมติ 22 (IV) ซึ่งแนะนำว่า การประชุมของคณะรัฐบาลควรจัดขึ้นก่อนปี 1979 พร้อมกับเห็นควรให้มีข้อตกลงเรื่องการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธ

ธรรมดาทั่วไปบางประเภท สมัชชาทั่วไปแห่งสหประชาชาติได้รับรองข้อเสนอแนะนี้ ทำให้เกิดการประชุมในเจนีวา ช่วงวันที่ 10-28 กันยายน ปี 1979 และระหว่างวันที่ 15 กันยายน – 10 ตุลาคม ปี 1980

อนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 (Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which may be Deemed to be Excessively Injurious or to have Indiscriminate Effects 1980) และพิธีสารทั้ง 3 ฉบับ ซึ่งผนวกแนบท้ายอนุสัญญาฯ ดังกล่าว ประกอบไปด้วย พิธีสารฉบับที่ 1 ว่าด้วยอาวุธที่ทำอันตรายต่อร่างกายและไม่สามารถตรวจสอบได้ด้วยรังสีเอ็กซ์ หรือโดยการเอ็กซ์เรย์ ค.ศ.1980 (Protocol I on Non-Detectable Fragments 1980) พิธีสารฉบับที่ 2 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้ทุ่นระเบิด กับระเบิด และอุปกรณ์อื่นๆ ค.ศ.1980 (Protocol II on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices 1980) และพิธีสารฉบับที่ 3 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดไฟ ค.ศ.1980 (Protocol III on Prohibitions or Restrictions on the Use of Incendiary Weapons 1980) ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม ปี 1980 และมีการลงนามเมื่อวันที่ 10 เมษายน ปี 1981

2.3.1.2 ขอบเขตของพิธีสาร

ขอบเขตของพิธีสารฉบับที่ 1 ว่าด้วยอาวุธที่ทำอันตรายต่อร่างกายและไม่สามารถตรวจสอบได้ด้วยรังสีเอ็กซ์ หรือโดยการเอ็กซ์เรย์ จะตกอยู่ภายใต้ขอบเขตของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ. 1980 เหตุเพราะว่า พิธีสารฉบับนี้เป็นพิธีสารที่ผนวกแนบท้ายอนุสัญญา โดยเราสามารถสรุปขอบเขตของพิธีสารฉบับที่ 1 ว่าด้วยอาวุธที่ทำอันตรายต่อร่างกายและไม่สามารถตรวจสอบได้ด้วยรังสีเอ็กซ์ หรือโดยการเอ็กซ์เรย์ ว่า นำไปใช้ได้ในกรณีข้อพิพาททางอาวุธที่มีลักษณะระหว่างประเทศและไม่มีลักษณะระหว่างประเทศ แต่จะไม่รวมถึงสถานการณ์ของการก่อความไม่สงบและความตึงเครียดภายใน เช่น การจลาจล การก่อความรุนแรง หรือการกระทำอื่นที่มีลักษณะคล้ายกันแต่ไม่ถึงขนาดเป็นข้อพิพาททางอาวุธ

2.3.1.3 การมีผลบังคับของพิธีสาร

พิธีสารฉบับที่ 1 ว่าด้วยอาวุธที่ทำอันตรายต่อร่างกายและไม่สามารถตรวจสอบได้ด้วยรังสีเอ็กซ์ หรือโดยการเอ็กซ์เรย์ มีผลใช้บังคับตามที่กำหนดใน ข้อ 5 ย่อหน้าที่ 3 และ

4 ของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980

ข้อ 5 ของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 กำหนดให้พิธีสารมีผลบังคับใช้ภายใน 6 เดือน หลังจากวันที่ประเทศ 20 ประเทศได้ลงนามผูกพันพิธีสาร และสำหรับประเทศที่ลงนามภายหลังจากที่ประเทศแรกได้ลงนามไปแล้ว พิธีสารจะมีผลบังคับใช้ต่อประเทศเหล่านั้นภายใน 6 เดือน นับจากวันที่มีการลงนาม*

พิธีสารฉบับที่ 1 ว่าด้วยอาวุธที่ทำอันตรายต่อร่างกายและไม่สามารถตรวจสอบได้ด้วยรังสีเอ็กซ์ หรือโดยการเอ็กซเรย์ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม ค.ศ.1983 และปัจจุบันมีประเทศที่ให้สัตยาบันแล้วทั้งสิ้น 98 ประเทศ³³ ส่วนประเทศไทยไม่ได้ลงนามหรือให้สัตยาบันในอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 และพิธีสารฉบับที่ 1 ซึ่งออกภายใต้อนุสัญญานี้แต่อย่างใด

2.3.1.4 สาระสำคัญของพิธีสาร

พิธีสารฉบับที่ 1 ว่าด้วยอาวุธที่ทำอันตรายต่อร่างกายและไม่สามารถตรวจสอบได้ด้วยรังสีเอ็กซ์ หรือโดยการเอ็กซเรย์นี้มีบทบัญญัติอยู่เพียง 1 มาตราเท่านั้น ดังนั้น ในการพิจารณาและวิเคราะห์ถึงหลักการในพิธีสารฉบับนี้ ควรจะคำนึงถึงการเจรจาตอนจัดทำร่างพิธีสารฉบับนี้เป็นสำคัญ เพื่อที่เราจะได้เข้าใจเจตนารมณ์ของกฎหมายตามที่ผู้ร่างกฎหมายมีความมุ่งหมายจะให้เป็น

* Article 5 of the CCW 1980 ;

“3. Each of the Protocols annexed to this convention shall enter into force six months after the date by which twenty States have notified their consent to be bound by it in accordance with paragraph 3 or 4 Article 4 of this Convention

4. For any State which notifies its consent to be bound by a Protocol annexed to this convention after the date by which twenty States have notified their consent to be bound by it, the Protocol shall enter into force six months after the date on which that State has notified its consent so to be bound.”

³³ ข้อมูลเมื่อวันที่ 27 มกราคม ค.ศ. 2006, Available from : <http://www.icrc.org> [2006, January 27]

ข้อ 1 ของพิธีสารฉบับนี้ มีสาระสำคัญคือ ห้ามการใช้อาวุธทุกชนิดที่ระเบิดก่อนให้เกิดผลขึ้นต้นเป็นการบาดเจ็บที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ด้วยการเอ็กซเรย์ ซึ่งระเบิดชนิดนี้มักทำด้วยแก้วหรือพลาสติก รวมไปถึงอาวุธปืนที่ถูกกระสุนทำด้วยพลาสติกด้วย

ตารางที่ 2 : ตารางสรุปสาระสำคัญของพิธีสารฉบับที่ 1

Protocol on Non-Detectable Fragments (Protocol I). Geneva, 10 October 1980.	
Introduction	State parties (98)
General title	United Nations Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which May be Deemed to be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects.
Forum of adoption	United Nations Conference on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which May be Deemed to be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects.
In force	yes
Entry into force	02.12.1983
Meetings of forum	1st session : 10.09.1979 - 28.09.1979, Geneva # 2nd session : 15.09.1980 - 10.10.1980, Geneva
Date of adoption	10.10.1980
Depositary	UNO
Authentic text	English; Arabic; Chinese; Spanish; French; Russian

ที่มา : <http://www.icrc.org/ihl.nsf/INTRO/505>

2.3.2 พิธีสารฉบับที่ 2 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้ทุ่นระเบิด กับระเบิด และอุปกรณ์อื่นๆ ค.ศ.1980 (Protocol II on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices 1980)

2.3.2.1 ความเป็นมาของพิธีสาร

จากการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ซึ่งมีขึ้น ณ นครเจนีวา สวิตเซอร์แลนด์ ระหว่างวันที่ 15 กันยายน – 10 ตุลาคม 1980 ซึ่งเป็นการประชุมต่อเนื่องมาจากการประชุมเมื่อวันที่ 10-28 กันยายน 1979 และมีภารกิจสำคัญคือ การยกร่างอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย และพิธีสารต่างๆที่เกี่ยวข้องให้แล้วเสร็จลงไป ในการประชุมครั้งนี้มีประเทศเข้าร่วมประชุม 76 ประเทศ (การประชุมครั้งแรกมี 82 ประเทศ) ในการประชุมครั้งนี้คณะกรรมการเต็มคณะได้จัดตั้งคณะทำงานเรื่องทุ่นระเบิดและกับระเบิด และคณะทำงานเรื่องอาวุธเพลิง เพื่อพิจารณาปัญหาต่างๆในรายละเอียด ซึ่งคณะทำงานเรื่องทุ่นระเบิด และกับระเบิด สามารถจัดทำร่างพิธีสารต่อท้ายว่าด้วยการห้ามและการจำกัดการใช้ทุ่นระเบิด กับระเบิด และอุปกรณ์อื่นๆ พร้อมทั้งเอกสารต่อท้ายทางเทคนิค ซึ่งกำหนดแนวทางเกี่ยวกับการบันทึกตำแหน่ง และรายละเอียดของสนามทุ่นระเบิด ตลอดจนตัวทุ่นระเบิดและกับดักต่างๆ ได้สำเร็จ

คณะทำงานเกี่ยวกับทุ่นระเบิดและกับระเบิด ได้ประชุมอย่างเป็นทางการรวม 12 ครั้ง และมีการประชุมอย่างไม่เป็นทางการกับการหารือกันตัวต่อตัวรวมหลายครั้ง หลังจากได้ขอเลื่อนกำหนดวันส่งรายงานขั้นสุดท้ายต่อคณะกรรมการเต็มคณะถึง 2 ครั้ง คณะทำงานจึงสามารถหาข้อยุติสำหรับปัญหาที่ค้างอยู่ได้ และเสนอรายงานขั้นสุดท้ายต่อคณะกรรมการเต็มคณะในวันที่ 2 ตุลาคม 1980 คณะกรรมการเต็มคณะได้พิจารณาและให้ความเห็นชอบในการประชุมเมื่อวันที่ 2 และ 3 ตุลาคม 1980 แล้วมอบให้คณะกรรมการร่าง (Drafting Committee) ยกร่างพิธีสารต่อท้ายตัวจริงพร้อมทั้งเอกสารต่อท้ายทางเทคนิค (Technical annex) ตามข้อเสนอของคณะทำงานฯ เพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่เต็มคณะต่อไป ที่ประชุมใหญ่เต็มคณะ (Plenary) ลงมติรับรอง (adopt) ร่างพิธีสารต่อท้ายตัวจริงและเอกสารต่อท้ายทางเทคนิค³⁴

³⁴หนังสือกองการประชุมระหว่างประเทศ กรมองค์การระหว่างประเทศ ที่ 2313/2523 เรื่องการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2523.

2.3.2.2 ขอบเขตของพิธีสาร

ขอบเขตของพิธีสารฉบับที่ 2 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้ทุ่นระเบิด กับระเบิด และอุปกรณ์อื่นๆ จะตกอยู่ภายใต้ขอบเขตของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ. 1980 เหตุเพราะว่า พิธีสารฉบับนี้เป็นพิธีสารที่ผนวกแนบท้ายอนุสัญญา โดยเราสามารถสรุปขอบเขตของพิธีสารฉบับที่ 2 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้ทุ่นระเบิด กับระเบิด และอุปกรณ์อื่นๆ ว่า นำไปใช้ได้กรณีข้อพิพาททางอาวุธที่มีลักษณะระหว่างประเทศและไม่มีลักษณะระหว่างประเทศ แต่จะไม่รวมถึงสถานการณ์ของการก่อความไม่สงบและความตึงเครียดภายใน เช่น การจลาจล การก่อความรุนแรง หรือการกระทำอื่นที่มีลักษณะคล้ายกันแต่ไม่ถึงขนาดเป็นข้อพิพาททางอาวุธ

2.3.2.3 การมีผลบังคับของพิธีสาร

พิธีสารฉบับที่ 2 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้ทุ่นระเบิด กับระเบิด และอุปกรณ์อื่นๆ มีผลใช้บังคับตามที่กำหนดใน ข้อ 5 ย่อหน้าที่ 3 และ 4 ของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980

ข้อ 5 ของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 กำหนดให้พิธีสารมีผลบังคับใช้ภายใน 6 เดือน หลังจากวันที่ประเทศ 20 ประเทศได้ลงนามผูกพันพิธีสาร และสำหรับประเทศที่ลงนามภายหลังจากที่ประเทศแรกได้ลงนามไปแล้ว พิธีสารจะมีผลบังคับใช้ต่อประเทศเหล่านั้นภายใน 6 เดือน นับจากวันที่มีการลงนาม³⁵

พิธีสารฉบับที่ 2 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้ทุ่นระเบิด กับระเบิด และอุปกรณ์อื่นๆ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม ค.ศ.1993 และปัจจุบันมีประเทศที่ให้สัตยาบันแล้วทั้งสิ้น 87 ประเทศ³⁶ ส่วนประเทศไทยไม่ได้ลงนามหรือให้สัตยาบันในอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 และพิธีสารฉบับที่ 2 ซึ่งออกภายใต้อนุสัญญาฉบับนี้แต่อย่างใด

³⁵Ibid., Article 5 of the CCW 1980.

³⁶Ibid., Available from : <http://www.icrc.org>

2.3.2.4 สารสำคัญของพิธีสาร

พิธีสารฉบับที่ 2 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้ทุ่นระเบิด กับระเบิด และอุปกรณ์อื่นๆ นี้มีบทบัญญัติอยู่ 9 มาตรา และ 1 Annex สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ข้อ 1 การควบคุมการใช้ทุ่นระเบิดและกับระเบิดทุกชนิดที่ปกติถือกันว่าเป็น ทุ่นระเบิดที่ใช้กันในการรบภาคพื้นดินตลอดจนที่ใช้ในการขัดขวางการใช้ตามชายหาด สะพานข้ามทาง น้ำ และสะพานข้ามแม่น้ำด้วย ไม่คลุมทุ่นระเบิดทางทะเล (sea mines) หรือทุ่นระเบิดในน่านน้ำภายใน รวมทั้งไม่คลุมถึงระเบิดต่อต้านรถถัง (anti-tank mines) และทุ่นระเบิดสังหารบุคคล (Anti-personal mine)

ข้อ 3 จำกัดการใช้ทุ่นระเบิด กับระเบิด และอุปกรณ์อื่นๆ กล่าวคือ

3 (3) ห้ามการใช้อาวุธ คือ ทุ่นระเบิด/กับระเบิด โดยไม่เจาะจงเป้าหมาย

3 (4) ให้รัฐภาคีใช้มาตรการป้องกันไว้ล่วงหน้า (เตือน) เท่าที่กระทำได้ ในการคุ้มครองพลเรือน

ข้อ 4 การวางกับระเบิดโดยการส่งจากระยะไกล (remotely delivered mine) กล่าวคือ ห้ามการใช้ต่อเป้าหมายทางพลเรือนโดยเด็ดขาดไม่ว่าจะเป็นการใช้ในการรุกหรือการรับหรือ การกระทำตอบโต้ (Reprisals) ก็ตาม และแม้จะใช้กับเป้าหมายทางทหารก็ทำไม่ได้หากการใช้เช่นนั้น จะก่อให้เกิดอันตรายโดยไม่จำกัดและจะทำให้พลเรือนเสียชีวิต ได้รับบาดเจ็บหรือสูญเสียทรัพย์สินและ ห้ามใช้กับเด็กโดยผู้คิดหรืออยู่ร่วมกันไม่ว่าโดยวิธีใดกับเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์สากล กับศพ หลุม ฝังศพ สถานที่เผาศพ เครื่องมือทางการแพทย์ ของเด็กเล่น อาหาร เครื่องดื่ม เครื่องครัว วัตถุทางศาสนา อนุสาวรีย์ และสัตว์

ข้อ 5 ให้มีการแจ้งเตือนให้ทราบ (advance warning) ก่อนปล่อยทุ่นระเบิด หรือกับระเบิดโดยการส่งจากระยะไกล (remotely delivered mine)

ข้อ 7 พิธีสารกำหนดให้รัฐภาคีบันทึกที่ตั้งของทุ่นระเบิดและกับระเบิดไว้เป็น หลักฐาน และต้องส่งมอบบันทึกนั้นภายหลังจากการสู้รบภายใต้ข้อกำหนดต่างๆ เช่น เมื่อกองกำลังรักษาสันติภาพของสหประชาชาติร้องขอ หรือภายใต้ความตกลงระหว่างคู่กรณีที่ทำสงครามกัน

ตารางที่ 3 : ตารางสรุปสาระสำคัญของพิธีสารฉบับที่ 2

Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices (Protocol II). Geneva, 10 October 1980.	
Introduction	State parties (87)
General title	United Nations Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which May be Deemed to be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects.
Forum of adoption	United Nations Conference on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which May be Deemed to be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects.
In force	yes
Entry into force	02.12.1983
Meetings of forum	1st session : 10.09.1979 - 28.09.1979, Geneva # 2nd session : 15.09.1980 - 10.10.1980, Geneva
Date of adoption	10.10.1980
Depositary	UNO
Number of articles	9 + 1 annex
Authentic text	English; Arabic; Chinese; Spanish; French; Russian

ที่มา : <http://www.icrc.org/ihl.nsf/INTRO/510>

**2.3.3 พิธีสารฉบับที่ 3 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดไฟ ค.ศ.1980
(Protocol III on Prohibitions or Restrictions on the Use of Incendiary Weapons 1980)**

2.3.3.1 ความเป็นมาของพิธีสาร

จากการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมายซึ่งมีขึ้น ณ นครเจนีวา สวิตเซอร์แลนด์ ระหว่างวันที่ 15 กันยายน – 10 ตุลาคม 1980 ซึ่งเป็นการประชุมต่อเนื่องมาจากการประชุมเมื่อวันที่ 10-28 กันยายน 1979 และมีภารกิจสำคัญคือ การยกร่างอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย และพิธีสารต่างๆที่เกี่ยวข้องให้แล้วเสร็จลงไป ในการประชุมครั้งนี้มีประเทศเข้าร่วมประชุม 76 ประเทศ (การประชุมครั้งแรกมี 82 ประเทศ) ในการประชุมครั้งนี้คณะกรรมการเต็มคณะได้จัดตั้งคณะทำงานเรื่องทุ่นระเบิดและกับระเบิด และคณะทำงานเรื่องอาวุธเพลิง เพื่อพิจารณาปัญหาต่างๆในรายละเอียด ซึ่งคณะทำงานว่าด้วยอาวุธเพลิง สามารถตกลงจัดทำร่างพิธีสารต่อท้ายว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดไฟได้ ยกเว้นปัญหาเรื่องการคุ้มครองพลรบ ซึ่งยังคงมีข้อขัดแย้งในหลักการใหญ่ๆอยู่อีกมาก ฉะนั้น คณะทำงานจึงได้มีมติให้ตัดข้อบทเกี่ยวกับการคุ้มครองพลรบออกทั้งหมด ทั้งนี้ เป็นที่เข้าใจกันว่า จะต้องพิจารณาเรื่องนี้อีกในกลไกที่จะกำหนดไว้ในอนุสัญญาฯ ต่อไป

คณะทำงานเกี่ยวกับอาวุธเพลิงได้รายงานต่อคณะกรรมการเต็มคณะว่ายังไม่สามารถตกลงกันได้เกี่ยวกับปัญหาที่ยังค้างอยู่จึงไม่สามารถเสนอรายงานขั้นสุดท้ายได้ตามกำหนด คณะกรรมการเต็มคณะจึงให้ใช้ความพยายามเป็นครั้งสุดท้ายในรูปของการหารือกันอย่างไม่เป็นทางการ โดยให้เรียกประชุมคณะทำงานอีกได้หากมีช่องทางที่จะทำให้ตกลงกันได้ สาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้ไม่สามารถตกลงกันได้ตามกำหนดก็เพราะ ในการประชุมของคณะทำงานฯ เมื่อวันที่ 30 กันยายน 1980 เมื่อสหรัฐอเมริกาเห็นว่า หากจะยืนยันในเรื่องการ โจมตีเป้าหมายทางทหารในบริเวณชุมชนจะยอมรับข้อห้ามได้เพียงสำหรับ air-delivered flame เท่านั้น (ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้การประชุมไม่สามารถก้าวหน้าไปได้)

ปัญหาที่ขัดแย้งกันมากที่สุดอีกเรื่องหนึ่งคือ เรื่องคำจำกัดความและขอบเขตของอาวุธที่เป็นข้อยกเว้นของอาวุธเพลิง และคำจำกัดความของคำว่า flame weapons ซึ่งในที่สุด คณะทำงานฯ ก็หาวิธีประนีประนอมได้ด้วยการแก้ถ้อยคำบางคำให้คำนิยามของคำว่าอาวุธเพลิงในลักษณะที่ทำให้ไม่มีความจำเป็นต้องมีคำนิยามว่า flame weapons อีกต่อไปจึงตกลงกันได้ ทำให้สามารถตกลงจัดทำร่างพิธีสารต่อท้ายว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดไฟได้ทันที

เสนอต่อที่ประชุมใหญ่เต็มคณะ และที่ประชุมใหญ่เต็มคณะ ได้มีมติรับรอง (adopt) ในการประชุมวันที่ 10 ตุลาคม 1980³⁷

2.3.3.2 ขอบเขตของพิธีสาร

ขอบเขตของพิธีสารฉบับที่ 3 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดไฟ จะตกอยู่ภายใต้ขอบเขตของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 เหตุเพราะว่า พิธีสารฉบับนี้เป็นพิธีสารที่ผนวกแนบทำอนุสัญญา โดยเราสามารถสรุปขอบเขตของพิธีสารฉบับที่ 3 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดไฟ ว่า นำไปใช้ได้ในกรณีข้อพิพาททางอาวุธที่มีลักษณะระหว่างประเทศและไม่มีลักษณะระหว่างประเทศ แต่จะไม่รวมถึงสถานการณ์ของการก่อความไม่สงบและความตึงเครียดภายใน เช่น การจลาจล การก่อความรุนแรง หรือการกระทำอื่นที่มีลักษณะคล้ายกันแต่ไม่ถึงขนาดเป็นข้อพิพาททางอาวุธ

2.3.3.3 การมีผลบังคับของพิธีสาร

พิธีสารฉบับที่ 3 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดไฟ มีผลใช้บังคับตามที่กำหนดใน ข้อ 5 ย่อหน้าที่ 3 และ 4 ของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980

ข้อ 5 ของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 กำหนดให้พิธีสารมีผลบังคับใช้ภายใน 6 เดือน หลังจากวันที่ประเทศ 20 ประเทศได้ลงนามผูกพันพิธีสาร และสำหรับประเทศที่ลงนามภายหลังจากที่ประเทศแรกได้ลงนามไปแล้ว พิธีสารจะมีผลบังคับใช้ต่อประเทศเหล่านั้นภายใน 6 เดือน นับจากวันที่มีการลงนาม³⁸

พิธีสารฉบับที่ 3 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดไฟ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม ค.ศ.1983 และปัจจุบันมีประเทศที่ให้สัตยาบันแล้วทั้งสิ้น 92 ประเทศ³⁹

³⁷หนังสือกองการประชุมระหว่างประเทศ กรมองค์การระหว่างประเทศ, อ้างแล้ว.

³⁸Ibid., Article 5 of the CCW 1980.

³⁹Ibid., Available from : <http://www.icrc.org>

ส่วนประเทศไทยไม่ได้ลงนามหรือให้สัตยาบันในอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 และพิธีสารฉบับที่ 3 ซึ่งออกภายใต้อนุสัญญานี้แต่อย่างใด

2.3.3.4 สาระสำคัญของพิธีสาร

พิธีสารฉบับที่ 3 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดไฟ^{*} มีบทบัญญัติอยู่เพียง 2 มาตราเท่านั้น ดังนั้น ในการพิจารณาและวิเคราะห์ถึงหลักการในพิธีสารฉบับนี้ ควรจะคำนึงถึงการเจรจาจัดทำร่างพิธีสารฉบับนี้เป็นสำคัญ เพื่อที่เราจะได้เข้าใจเจตนารมณ์ของกฎหมาย ตามที่ผู้ร่างกฎหมายมีความมุ่งหมายจะให้

หลักการ

พิธีสารฉบับนี้ควบคุมการใช้อาวุธเพลิง โดยห้ามใช้ต่อพลเรือนโดยเด็ดขาด ห้ามการโจมตีทางอากาศด้วยอาวุธเพลิงต่อเป้าหมายทางทหารที่ตั้งอยู่ในเขตพลเรือน ห้ามการโจมตีด้วยอาวุธเพลิงโดยวิธีการอื่นๆ ที่มีใช้ทางอากาศต่อเป้าหมายทางทหารที่ตั้งในเขตพลเรือน ยกเว้นว่าเป้าหมายนั้นสามารถแยกแยะได้ชัดเจนจากเขตพลเรือนและต้องใช้ความระมัดระวังอย่างเต็มที่ และห้ามใช้อาวุธเพลิงโจมตีต่อไป้ไม้ หรือพืชพันธุ์ธรรมชาติอื่นๆ ยกเว้นว่า พืชพันธุ์เหล่านั้นถูกใช้เพื่อปิดบังเป้าหมายทางทหาร

คำนิยาม

พิธีสารฉบับที่ 3 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดไฟ ได้ให้คำนิยามของคำว่า “ระเบิดเพลิง” หมายถึง อาวุธหรือยุทธปัจจัยใดๆก็ตามที่ถูกออกแบบมาตั้งแต่แรกให้เกิดการระเบิดต่อเป้าหมายหรือเป็นเหตุให้เกิดการเผาไหม้อย่างรุนแรงต่อบุคคล ตลอดจนการกระทำในลักษณะของการติดไฟ ความร้อน หรือทั้งหมดที่ผลิตโดยปฏิกิริยาทางเคมีของสารและเคลื่อนไปสู่เป้าหมาย” นอกจากนี้ยังมีการยกตัวอย่างของการใช้ระเบิดเพลิงในลักษณะต่างๆไว้ด้วย จึงทำให้เกิดความชัดเจนว่า ระเบิดเพลิงชนิดใดที่ถูกห้ามตามพิธีสารฉบับนี้^{*}

^{*} Article 1 of Protocol III on Prohibitions or Restrictions on the Use of Incendiary Weapons 1980 ;

มาตรการที่เหมาะสม

พิธีสารฉบับที่ 3 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดไฟ ข้อ 1 ย่อหน้าที่ 5 มีการกำหนดให้คำนิยามของคำว่า “มาตรการที่เหมาะสม” ไว้ดังนี้**

“มาตรการที่เหมาะสม คือ มาตรการทั้งหลายซึ่งสามารถปฏิบัติได้หรือเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยคำนึงถึงสถานการณ์ขณะนั้น รวมตลอดถึงหลักมนุษยธรรมและข้อพิจารณาทางการทหาร”

ตามคำนิยามดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การคำนึงถึงมาตรการที่เหมาะสมนั้นต้องพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ หลักมนุษยธรรมและหลักการทางการทหาร ซึ่งจะทำให้เกิดการปฏิบัติไปในทางเดียวกัน แม้จะมีความแตกต่างอยู่บ้าง แต่ไม่น่าจะมีมาตรฐานที่แตกต่างกันมากนัก

ตารางที่ 4 : ตารางสรุปสาระสำคัญของพิธีสารฉบับที่ 3

Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Incendiary Weapons (Protocol III).

Geneva, 10 October 1980.

1. “Incendiary weapon” means any weapon or munition which is primarily designed to set fire to objects or to cause burn injury to persons through the action of flame, heat, or combination thereof, produced by a chemical reaction of a substance delivered on the target.

(a) Incendiary weapons can take the form of, for example, flame throwers, fougasses, shells, rockets, grenades, mines, bombs and other containers of incendiary substances.

(b) Incendiary weapons do not include:

(i) Munitions which may have incidental incendiary effects, such as illuminants, tracers, smoke or signalling systems;

(ii) Munitions designed to combine penetration, blast or fragmentation effects with an additional incendiary effect, such as armour-piercing projectiles, fragmentation shells, explosive bombs and similar combined-effects munitions in which the incendiary effect is not specifically designed to cause burn injury to persons, but to be used against military objectives, such as armoured vehicles, aircraft and installations or facilities.”

** Article 1 paragraph 5 of Protocol III on Prohibitions or Restrictions on the Use of Incendiary Weapons 1980 ; “Feasible precautions” are those precautions which are practicable or practically possible taking into account all circumstances ruling at the time, including humanitarian and military considerations.

Introduction
State parties (92)
General title
United Nations Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which May be Deemed to be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects.
Forum of adoption
United Nations Conference on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which May be Deemed to be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects.
In force
yes
Entry into force
02.12.1983
Meetings of forum
1st session : 10.09.1979 - 28.09.1979, Geneva # 2nd session : 15.09.1980 - 10.10.1980, Geneva
Date of adoption
10.10.1980
Depositary
UNO
Number of articles
2
Authentic text
English; Arabic; Chinese; Spanish; French; Russian

ที่มา : <http://www.icrc.org/ihl.nsf/INTRO/515>

2.3.4 พิธีสารฉบับที่ 4 ว่าด้วยอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอด ค.ศ.1995 (Protocol IV on Blinding Laser Weapons 1995)

2.3.4.1 ความเป็นมาของพิธีสาร

ความพยายามครั้งแรกที่จะให้มีข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้อาวุธเลเซอร์ที่สามารถเป็นเหตุให้เกิดการดาบอดได้นั้นมีขึ้นในปี ค.ศ.1989 ระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียต ในรูปแบบของข้อตกลงทวิภาคี (bilateral agreement) คือ ข้อตกลงเกี่ยวกับการป้องกันกิจกรรมทางทหารที่เป็นอันตราย (Agreement on the Prevention of Dangerous Military Activities 1989) ข้อตกลงนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 มกราคม ค.ศ.1990 หลักการที่สำคัญในข้อตกลงนี้ระบุให้รัฐภาคีจะต้องมีมาตรการป้องกันที่จำเป็นโดยตรงเกี่ยวกับการป้องกันอันตรายที่เกิดจากกิจกรรมทางทหาร ซึ่งรวมถึง “การใช้เลเซอร์ที่พลังงานรังสีเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อบุคคลหรือเกิดความเสียหายต่ออุปกรณ์ของกองทัพของอีกรัฐภาคีหนึ่ง” * แต่ข้อตกลงนี้จำกัดเฉพาะต่อกิจกรรมทางทหารในช่วงเวลาปกติ (peace time) เท่านั้น⁴⁰ อย่างไรก็ตามข้อตกลงนี้แสดงให้เห็นถึงจุดเริ่มต้นของความพยายามในระดับระหว่างประเทศ ในการทำข้อตกลงที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมอันตรายจากอาวุธเลเซอร์

ในช่วงระยะเวลาใกล้เคียงกันนั้น ประชาคมระหว่างประเทศต่างก็เริ่มตระหนักถึงความน่าสะพรึงกลัวของอันตรายที่อาจเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายต่อไปในอนาคตของอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ดาบอด ดังนั้นจึงได้มีความพยายามที่จะผลักดันให้มีกฎเกณฑ์ที่ออกมาควบคุมการใช้อาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ดาบอดโดยเฉพาะ ในการประชุมระหว่างประเทศของคณะกรรมการกาชาด ครั้งที่ 25 (the 25th International Conference of the Red Cross) ปี ค.ศ.1986 รัฐบาลของประเทศสวีเดนและประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ได้เสนอร่างเพื่อกำหนดให้การใช้อาวุธเลเซอร์สังหารบุคคลเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย เพราะเป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ทรมานโดยไม่จำเป็นหรือการบาดเจ็บร้ายแรงเกินเหตุ^{**} แต่ยังไม่เป็นที่ยอมรับของบางประเทศที่สนใจในการพัฒนาอาวุธเช่นว่านี้ รวมถึงมีอีกหลายประเทศที่ไม่คิดว่าจะมีการพัฒนาอาวุธที่เหมือนจะเป็นอาวุธในนวนิยายวิทยาศาสตร์⁴¹ แต่อย่างน้อย ผลจากการเสนอ

* “using a laser in such a manner that its radiation could cause harm to personnel or damage to equipment of the armed forces of the other Party”

⁴⁰ Jeffrey S. Morton. “The Legal Status of Laser Weapons That Blind,” *Journal of Peace Research*, 1998, p.697.

^{**} “that the development of laser technology for military use includes a risk that laser equipment of armed forces can be specifically used for anti – personnel purposes on the battlefield, such as causing permanent blindness of human beings, and that such use may be considered already prohibited under existing international law.”

⁴¹ Louise Doswald – Beck. “New Protocol on Blinding Laser Weapons,” *International Review of the Red Cross* (May – June, 1996), p.273.

ข่าวของประเทศสวีเดนและประเทศสวิตเซอร์แลนด์นี้ก็ช่วยกระตุ้นให้รัฐบาลของแต่ละประเทศมีความระมัดระวังในการพัฒนาอาวุธชนิดใหม่ ไม่ให้ละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ⁴²

ต่อมารัฐบาลของประเทศสวีเดนได้เสนอประเด็นการห้ามใช้อาวุธเลเซอร์สังหารโจมตีบุคคล ต่อที่ประชุมสมัชชาใหญ่ขององค์การสหประชาชาติ (the First Committee of the 41st and 42nd sessions of the United Nations General Assembly) แต่ก็ไม่ได้ได้รับความสนใจจากที่ประชุมด้วยเหตุผลประการเดียวกับที่เคยล้มเหลวในการประชุมของคณะกรรมการกาชาด⁴³

ในปี ค.ศ.1989 – 1991 คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ ได้จัดการประชุมเกี่ยวกับการใช้อาวุธเลเซอร์ในสนามรบขึ้น โดยมีผู้เชี่ยวชาญจากด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันพิจารณาแง่มุมต่างๆของอาวุธเลเซอร์ รวมทั้งพิจารณาถึงความเป็นไปได้ ในอนาคตที่จะมีกฎเกณฑ์ทางกฎหมายระหว่างประเทศควบคุมอาวุธดังกล่าว โดยได้ข้อสรุปเห็นควรว่าควรจะมีการออกเป็นพิธีสารภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980⁴⁴ (Convention on Prohibitions or Restrictions on the use of certain conventional weapons which may be deemed to be Excessively Injurious or to have Indiscriminate effects 1980 : the CCW 1980)

ความพยายามของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศได้มีขึ้นอีกครั้งในสมัยประชุมครั้งที่ 26 ของการประชุมระหว่างประเทศของคณะกรรมการกาชาด (the 26th International Conference of the Red Cross and Red Crescent) ในปี ค.ศ.1991 โดยมีการเสนอร่างมติที่กำหนดให้ “การทำให้ตาบอดเป็นวิธีการในการสู้รบ (blinding as a method of warfare) เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย” แต่ข้อเสนอนี้ก็ไม่ได้มีการเจรจาหรือพิจารณาใดๆทั้งสิ้น เนื่องจากการประชุมสมัยนี้ถูกเลื่อนออกไป⁴⁵ อุปสรรคที่คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศและประเทศที่สนับสนุนให้มีการควบคุมทางอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอดต้องพบ คือ การที่รัฐบาลจากหลายประเทศไม่ยอมรับในแนวความคิดนี้ โดยให้เหตุผลว่า โดยธรรมชาติของอาวุธเลเซอร์ไม่ใช่ไม่มีการจำกัดเป้าหมายและอาวุธเลเซอร์ก็ไม่ทำให้ถึงแก่ความตาย แต่อย่างไรก็ตาม ที่ประชุมคณะผู้เชี่ยวชาญของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศได้แสดงให้เห็นถึงผลกระทบที่น่ากลัวจากการใช้อาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอดต่อทั้งเหยื่อจากการใช้อาวุธและต่อ

⁴²Ibid., p.273-274.

⁴³Ibid., p.274.

⁴⁴Ibid., p.275.

⁴⁵Ibid., p.276.

สังคม โดยเฉพาะเมื่อมีการพัฒนาให้เป็นอาวุธขนาดเล็ก (small arms) ที่สามารถแพร่กระจายไปได้ อย่างกว้างขวาง⁴⁶ ดังนั้นการร่วมมือกันของประชาคมระหว่างประเทศ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการออกกฎเกณฑ์ทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพ

ในที่ประชุมผู้เชี่ยวชาญของรัฐบาลต่างๆ (the group of government experts) ที่จัดขึ้นเพื่อจัดเตรียมการประชุมทบทวนอนุสัญญาปี 1980 (the CCW 1980) ประเทศสวีเดนและ คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศได้เสนอข้อเสนอมในการห้ามเกี่ยวกับอาวุธเลเซอร์ คือ ประเทศ สวีเดน “ห้ามการใช้แสงเลเซอร์เป็นวิธีการในการทำสงครามต่อการโจมตีบุคคลด้วยเจตนาหรือผลลัพธ์ ที่คาดหมายได้ ของอันตรายอย่างรุนแรงที่เกิดขึ้นต่อการมองเห็นของบุคคล” (It is prohibited to use laser beams as an anti – personnel of warfare, with the intention or expected result of seriously damaging the eyesight of persons)⁴⁷ ส่วนข้อเสนอของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศมี จุดมุ่งหมายคล้ายกันเพียงแต่พยายามให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นดังนี้

1. ห้ามกระทำให้อาตาบอดเป็นวิธีทางในการสู้รบ
2. อาวุธเลเซอร์จะไม่ถูกนำมาใช้โจมตีการมองเห็นของบุคคล⁴⁸

จะเห็นได้ว่า จากข้อเสนอของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศนี้ ได้ พยายามที่จะห้ามการทำให้ตาบอดมากกว่าการห้ามประเภทของอาวุธ และ 12 ประเทศ* เข้าร่วมในการ ประชุมครั้งนี้ ก็ได้เห็นชอบกับการห้ามการใช้อาวุธเลเซอร์ เพื่อวัตถุประสงค์ในการทำให้ตาบอด แต่ ยังคงมีความเป็นกังวลถึงการใช้ภาษา ที่จะรวมให้ถึงการใช้เลเซอร์อื่นๆ เช่น การวัดระยะทางหรือ เลเซอร์ชี้เป้าหรือไม่ ต่อมาในการประชุมสมัยที่สอง เพื่อพิจารณาถึงความจำเป็นในการมีพิธีสารฉบับ ใหม่ ได้มีประเทศ 25 ประเทศ** สนับสนุนการให้มีพิธีสารฉบับใหม่ และประธานในที่ประชุมได้เสนอ ร่างพิธีสารต่อที่ประชุม ดังนี้

⁴⁶Ibid., p.277.

⁴⁷Ibid.

⁴⁸Ibid.

*ได้แก่ ประเทศออสเตรเลีย คิวบา ไชปรัส เยอรมนี อิหร่าน เม็กซิโก เนเธอร์แลนด์ นิวซีแลนด์ นอร์เวย์ รัสเซีย สเปน และสวีเดน

**ได้แก่ ประเทศออสเตรเลีย คิวบา ไชปรัส เยอรมนี อิหร่าน เม็กซิโก เนเธอร์แลนด์ นิวซีแลนด์ นอร์เวย์ รัสเซีย สเปน สวีเดน ออสเตรีย เบลเยียม บัลแกเรีย กัมพูชา ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส กรีซ อินเดีย ไอร์แลนด์ ปากีสถาน โปแลนด์ และสหราชอาณาจักร

ข้อ 1

ห้ามการใช้แสงเลเซอร์ที่โดยเป็นเหตุให้เกิดการตาบอดอย่างถาวร (อันตรายอย่างรุนแรง) ต่อการมองเห็นของบุคคลเป็นวิธีการในการสู้รบ

ข้อ 2

ห้าม (การผลิต) และ การใช้อาวุธเลเซอร์ที่ถูกออกแบบมาเพื่อทำให้ตาบอด (อย่างถาวร)

ข้อ 3

การตาบอดอันเป็นผลกระทบข้างเคียงหรือไม่ได้ตั้งใจ จากการใช้แสงเลเซอร์ที่ชอบด้วยกฎหมายในสนามรบ ไม่ถูกห้ามภายใต้พิธีสารฉบับนี้⁴⁹

ในที่สุดในการประชุมเพื่อทบทวนอนุสัญญา ปี 1980 (the CCW 1980) ที่มีขึ้นระหว่างในวันที่ 25 กันยายน ถึง 13 ตุลาคม ปี ค.ศ.1995 ก็ได้มีมติให้เพิ่มพิธีสารเกี่ยวกับอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอดแบบทำอนุสัญญา ปี 1980 เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม ปี 1995⁵⁰ แม้พิธีสารฉบับนี้จะไม่ปรากฏรายละเอียดในการควบคุมการใช้อาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอดมากนัก แต่นับว่าเป็นก้าวแรกของความสำเร็จอันเกิดจากการผลักดันของประชาคมระหว่างประเทศ

2.3.4.2 ขอบเขตของพิธีสาร

ขอบเขตของพิธีสารว่าด้วยอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอดจะตกอยู่ภายใต้ขอบเขตของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 เหตุเพราะว่า พิธีสารฉบับนี้เป็นพิธีสารที่ผนวกแบบทำอนุสัญญา โดยเราสามารถสรุปขอบเขตของพิธีสารว่าด้วยอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอด ว่า นำไปใช้ได้ในกรณีข้อพิพาททางอาวุธที่มีลักษณะระหว่างประเทศ และไม่มีลักษณะระหว่างประเทศ แต่จะไม่รวมถึงสถานการณ์ของการก่อความไม่สงบและความตึงเครียดภายใน เช่น การจลาจล การก่อความรุนแรงหรือการกระทำอื่นที่มีลักษณะคล้ายกันแต่ไม่ถึงขนาดเป็นข้อพิพาททางอาวุธ

⁴⁹Louise Doswald – Beck. “New Protocol on Blinding Laser Weapons,” International Review of the Red Cross, 1996, pp.279 – 280.

⁵⁰Armaments, Disarmament and International Security Stockholm International Peace Research Institute, SIPRI YEARBOOK 1996 (New York : Oxford University Press, 1996), p.761.

2.3.4.3 การมีผลบังคับของพิธีสาร

ในพิธีสารเพิ่มเติมให้ใช้พิธีสารฉบับที่ 4 ว่าด้วยอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอด (the Additional Protocol to the Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which may be deemed to be Excessively Injurious or to have Indiscriminate Effects) ข้อ 2 กำหนดให้พิธีสารฉบับนี้มีผลใช้บังคับตามที่กำหนดใน ข้อ 5 ย่อหน้าที่ 3 และ 4 ของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ. 1980^{*}

ข้อ 5 ของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ. 1980 กำหนดให้พิธีสารมีผลบังคับใช้ภายใน 6 เดือน หลังจากวันที่ประเทศ 20 ประเทศได้ลงนามผูกพันพิธีสาร และสำหรับประเทศที่ลงนามภายหลังจากที่ประเทศแรกได้ลงนามไปแล้ว พิธีสารจะมีผลบังคับใช้ต่อประเทศเหล่านั้นภายใน 6 เดือนนับจากวันที่มีการลงนาม⁵¹

พิธีสารว่าด้วยอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอดนี้มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม ค.ศ. 1998 และปัจจุบันมีประเทศที่ให้สัตยาบันแล้วทั้งสิ้น 83 ประเทศ⁵² ส่วนประเทศไทยไม่ได้ลงนามหรือให้สัตยาบันในอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ. 1980 และพิธีสารฉบับที่ 4 ซึ่งออกภายใต้อนุสัญญาฉบับนี้แต่อย่างใด

2.3.4.4 สาระสำคัญของพิธีสาร

พิธีสารว่าด้วยอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอดนี้มีบทบัญญัติอยู่เพียง 4 มาตรา เหตุเพราะว่าในระหว่างที่มีการเจรจาจัดทำพิธีสารฉบับนี้นั้น ที่ประชุมมีระยะเวลาจำกัดเพียงแค่ 4 วัน

^{*} Article 2 “This Protocol shall enter into force as provided in paragraph 3 and 4 of Article 5 of the Convention”

⁵¹ Ibid., Article 5 of the CCW 1980.

⁵² Ibid., Available from : <http://www.icrc.org>

เท่านั้นในการอธิบายถึงหลักการและข้อกำหนดต่างๆที่ควรจะมีในปฏิญญา⁵³ ในการพิจารณาและวิเคราะห์ถึงหลักการในปฏิญญานี้ ควรจะคำนึงถึงการเจรจาจัดทำร่างปฏิญญานี้เป็นสำคัญ เพื่อที่เราจะได้เข้าใจเจตนารมณ์ของกฎหมาย ตามที่ผู้ร่างกฎหมายมีความมุ่งหมายจะให้เป็น

2.3.4.4.1 คำนิยาม

ปฏิญญาว่าด้วยอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอด ค.ศ.1995 ได้กำหนดคำนิยามไว้เฉพาะแต่คำว่า “ตาบอดอย่างถาวร” เท่านั้น โดยกำหนดไว้ใน ข้อ 4 ว่า “การตาบอดอย่างถาวร หมายถึง การสูญเสียการมองเห็นที่ไม่อาจกลับคืนดังเดิมหรือทำให้ดีขึ้นได้ ซึ่งเป็นความพิการอย่างร้ายแรงที่ไม่มีโอกาสจะหายคืนดังเดิม ความพิการอย่างร้ายแรงนั้นเทียบเท่ากับการมีความสามารถในการมองเห็นต่ำกว่า 20/200* ของดวงตาด้วยการวัดระบบสเนลเลน”⁵⁴ การกำหนดระดับของการตาบอดอย่างถาวรที่ปรากฏในปฏิญญานี้ เป็นการกำหนดโดยอ้างอิงถึงคำนิยามที่กำหนดไว้โดยองค์การอนามัยโลก (WHO) ที่กำหนดว่า อาการตาบอด คือการที่บุคคลมองไม่เห็นในระยะ 20 ฟุต ในขณะที่บุคคลธรรมดาสามารถมองเห็นในระยะ 400 ฟุต⁵⁵

อย่างไรก็ดี การกำหนดการตาบอดโดยอาศัยการวัดด้วยระบบสเนลเลน (Snellen) นี้ ได้มีผู้เชี่ยวชาญบางท่านไม่เห็นด้วย ด้วยเหตุผลที่ว่า การวัดด้วยระบบสเนลเลนไม่เหมาะสมกับการพิจารณาการตาบอดที่เกิดขึ้นจากแสงเลเซอร์ โดย Professor Marshall ผู้เชี่ยวชาญด้านผลกระทบของเลเซอร์ที่มีต่อดวงตา และ Sir John Wilson ผู้เชี่ยวชาญจากโครงการเพื่อการพัฒนาขององค์การสหประชาชาติ (United Nations Development Programs : UNDP) ได้เสนอว่า ควรจะกำหนดให้การตาบอดอย่างถาวร หมายถึง “การสูญเสียการมองเห็นอย่างถาวร ซึ่งเป็นความพิการอย่างรุนแรงและไม่อาจทำให้ดีขึ้นมาได้”⁵⁶ แต่ในกรณีนี้ในคำประกาศสุดท้าย (Final Declaration) ของที่ประชุมพิจารณาจัดทำปฏิญญาว่าด้วยอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอดได้ระบุชัดว่า ปัญหาเรื่องคำนิยามของอาการตาบอดอย่างถาวรนี้ ควรหยิบยกมาเป็นประเด็นในการพิจารณาอีกครั้งในการประชุมในอนาคต⁵⁷

⁵³Louise Doswald – Beck. “New Protocol on Blinding Laser Weapons,” *International Review of the Red Cross*, (May – June, 1996). p.285.

* หมายความว่า บุคคลนั้นจะไม่สามารถมองเห็นในระยะ 20 ฟุต ในขณะที่บุคคลปกติสามารถมองเห็นได้ที่ระยะ 400 ฟุต

⁵⁴Article 4 of Protocol IV on Blinding Laser Weapons 1995.

⁵⁵Ibid., p.294.

⁵⁶Ibid., p.295.

⁵⁷Ibid., p.296.

2.3.4.4.2 การห้ามการใช้อาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอด

ข้อ 1 ของพิธีสารกำหนดห้ามมิให้ใช้อาวุธเลเซอร์ที่ถูกออกแบบมาโดยเฉพาะเพื่อการสู้รบเพียงอย่างเดียวหรือเพื่อการสู้รบด้วยนั้น อันเป็นเหตุให้เกิดการตาบอดอย่างถาวร โดยไม่อาจกลับคืนดังเดิม โดยมีต่อดวงตาโดยตรงหรือต่อดวงตาที่ใส่อุปกรณ์เพื่อการมองเห็นที่ชัดเจนขึ้น⁵⁸

จากข้อ 1 ของพิธีสารแสดงให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ของพิธีสารที่ต้องการห้ามใช้อาวุธเลเซอร์ในการโจมตีบุคคล (anti – personnel laser weapons) ในสนามรบที่ตั้งใจหรือมีเป้าหมายเพื่อให้พลรบตาบอดอย่างถาวร⁵⁹ แต่ไม่ได้รวมถึงการห้ามใช้เลเซอร์สำหรับการวัดระยะทาง (range finding) การติดต่อสื่อสาร (communication) การใช้เป็นอุปกรณ์นำวิถี (weapons guidance) การส่งคลื่นรบกวน (jamming) การทำให้ตาบอด (dazzling) หรือการโจมตีหรือทำลายวัตถุ⁶⁰ เมื่อเราทำการวิเคราะห์ข้อห้ามของการใช้อาวุธเลเซอร์ตามที่กำหนดในข้อ 1 นี้ เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนมากขึ้น เราสามารถแยกองค์ประกอบได้ 4 ประการคือ⁶¹

1. เป็นอาวุธ
2. ถูกออกแบบมาโดยเฉพาะ
3. เป็นเหตุให้เกิดการตาบอดอย่างถาวร
4. โดยไม่อาจกลับคืนได้ดังเดิม

ในองค์ประกอบที่สองที่ว่า “ถูกออกแบบมาโดยเฉพาะ” (Specially designed) จะเป็นประเด็นปัญหาในการตีความในเรื่องของ “เจตนา” ว่า อาวุธเลเซอร์ชนิดนั้นถูกออกแบบมาเป็นพิเศษทำให้บุคคลตาบอดหรือไม่ ซึ่งการพิสูจน์ถึงเจตนาจะขึ้นอยู่กับการออกแบบอาวุธ หรือความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐในการจัดสรรงบประมาณในการผลิตอาวุธ หรือบุคคลที่นำอาวุธเหล่านั้นมาใช้⁶² ในกรณีนี้ Markus C.Zockler ได้ให้ความเห็นว่า เราสามารถพิสูจน์ได้แต่เพียงบน

⁵⁸ Article 1 of Protocol IV on Blinding Laser Weapons 1995.

⁵⁹ Jeffrey S. Morton. “The Legal Status of Laser Weapons That Blind,” *Journal of Peace Research* (1998), p.702.

⁶⁰ W. Hays Parks. “Trauvaux Preparatoires and Legal Analysis of Blinding Laser Weapons Protocol,” *Army Lawyer* (June 1997), Available From : <http://www.lexis – nexis.com> [2202, February 12]

⁶¹ Ibid.

⁶² Markus C.Zockler. “Commentary on Protocol IV on Blinding Laser Weapons,” *Yearbook of International Humanitarian Law* (1998), p.336.

พื้นฐานของข้อมูล และคำแถลงการณ์จากหน่วยงานของรัฐต่อระบบเลเซอร์ที่ต้องสงสัยว่าจะขัดกับหลักการในพิธีสารฉบับนี้ นอกจากนี้ ยังขึ้นอยู่กับหลักสุจริต (good faith) ของรัฐที่จะปฏิบัติตามข้อกำหนดในพิธีสารด้วยเช่นกัน⁶³

2.3.4.4.3 การห้ามโอนอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอด

ในวรรคสุดท้ายของข้อ 1 ของพิธีสารว่าด้วยอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอด กำหนดให้รัฐภาคีของพิธีสารห้าม “โอน” (transfer) ซึ่งอาวุธเลเซอร์ที่ถูกออกแบบมาเป็นพิเศษให้เกิดการตาบอดอย่างถาวร ไปยังรัฐอื่นหรือกลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่รัฐ (non – state entity) เพื่อป้องกันการแพร่กระจายและลดความเสี่ยงของการใช้อาวุธเลเซอร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากอาวุธเลเซอร์นั้นไปตกอยู่ภายใต้ความครอบครองของกลุ่มผู้ก่อการร้ายหรือกลุ่มองค์กรอาชญากรรมต่างๆ ที่อาจนำอาวุธเลเซอร์ไปใช้ในทางที่ผิดกฎหมาย⁶⁴ แต่หน้าที่หรือพันธกรณีตามข้อกำหนดนี้จะตกอยู่ที่ผู้โอนมากกว่าผู้รับโอน นอกจากนี้ บทบัญญัติยังไม่ได้ห้ามในกรณีที่

1. การโอนอุปกรณ์เลเซอร์ (laser device) ที่ไม่ได้มีขึ้นเพื่อใช้เป็นอาวุธเลเซอร์
2. การรับโอนอาวุธเลเซอร์จากกลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่รัฐ
3. การได้อาวุธเลเซอร์คืน (recovery) มาจากสนามรบ
4. การตรวจสอบเลเซอร์ขณะที่อยู่ในความครอบครองของรัฐอื่น⁶⁵

บทบัญญัติในข้อ 1 นี้ ที่ว่าด้วยการห้ามใช้และการห้ามโอนอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอดนี้เห็นได้ชัดชัดเจนว่าเป็นการดำเนินการตามแถลงการณ์ด้านนโยบายของกระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ ที่ประกาศเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม ค.ศ.1995* (the 29 August 1995 policy statement of the

⁶³Ibid.

⁶⁴W. Hays Parks. “Trauvaux Preparatories and Legal Analysis of Blinding Laser Weapons Protocol,” *Army Lawyer* (June 1977), Available from: <http://www.lexis-nexis.com> [2002, February 12]

⁶⁵Ibid.

* นโยบายของกระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ มีใจความสำคัญดังนี้

“กระทรวงกลาโหม (Department of Defense) ห้ามการใช้เลเซอร์ที่ถูกออกแบบมาโดยเฉพาะเป็นเหตุให้เกิดการตาบอดอย่างถาวร โดยไม่อาจกลับคืนได้ดั้งเดิม และสนับสนุนการเจรจาห้ามใช้อาวุธเช่นว่านั้น อย่างไรก็ตาม ระบบเลเซอร์เป็นสิ่งที่สำคัญต่อกองทัพ โดยมีการใช้เลเซอร์ในการค้นหา (detection) การกำหนดเป้าหมาย การวัดระยะทาง การติดต่อสื่อสาร และการทำลายเป้าหมาย ระบบทั้งหลายนี้นำมาซึ่งเทคโนโลยีสู่กองทัพสหรัฐฯ ทำให้

Secretary of Defense) นับได้ว่าประเทศมหาอำนาจมักจะมีบทบาทอย่างมากในการเจรจาระดับประเทศ และมีผลให้ข้อตกลงระหว่างประเทศหรือสนธิสัญญาต่างๆ ไม่เคร่งครัดอย่างที่ควรจะเป็น หากเราเปรียบเทียบกับกร่างหรือแก้ไขกฎหมายในประเทศไทย หากด้วยกฎหมายฉบับใดขัดแย้งกับผลประโยชน์ของผู้ที่มีหน้าที่ในการออกกฎหมายไม่ว่าจะมากหรือน้อยก็ตาม ร่างกฎหมายฉบับนั้นก็จะไม่พิจารณาก็ต้องล่าช้าออกไป

2.3.4.4.4 หน้าที่ของรัฐที่มีต่อระบบเลเซอร์อื่น ๆ

ข้อ 2 ของพิธีสารว่าด้วยอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอด กำหนดให้รัฐภาคีมีมาตรการที่เหมาะสมในการใช้ระบบเลเซอร์อื่นๆ (นอกจากที่ต้องห้ามตามข้อ 1 ของพิธีสาร) ที่เป็นสาเหตุให้เกิดการตาบอดอย่างถาวร โดยไม่อาจกลับคืนสู่สภาพเดิม โดยมาตรการเช่นว่านี้ จะต้องบรรจุในการฝึกฝนของกองทัพ และมาตรการทางการฝึกอื่นๆ⁶⁶

ถ้อยคำที่ใช้ในบทบัญญัตินี้เป็นการประนีประนอมกันทางด้านภาษาของประเทศที่เข้าร่วมในการเจรจาจัดทำร่างพิธีสาร 5 ประเทศ ได้แก่ ประเทศสวีเดน เนเธอร์แลนด์ อังกฤษ ฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา⁶⁷ โดยผู้แทนจากประเทศสวีเดน ได้ตระหนักถึงความเป็นกังวลของผู้แทนจากประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ ในกรณีที่จะกำหนดให้ “การตาบอดเป็นวิถีทางในการสู้รบ ต้องห้ามตามกฎหมาย รวมถึงการอาจถูกจับในข้อหาเป็นอาชญากรรมสงครามที่เกิดจากการใช้อุปกรณ์เลเซอร์ที่ทำให้ตาบอด ขณะเดียวกันก็ปฏิเสธไม่ได้ว่า ความเป็นไปได้ของการตาบอดจากการใช้ระบบเลเซอร์อื่น เช่น เลเซอร์วัดระยะทาง (laser range finders) หรืออาวุธประเภทอื่นๆ ที่มีบัญญัติ ดังนั้น เพื่อเป็นการให้ได้ผลประโยชน์ซึ่งกันทั้งสองฝ่าย จึงกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ในการระมัดระวัง มิให้มีการตาบอดเกิดขึ้นจากการใช้เลเซอร์ระบบอื่นนั่นเอง⁶⁸

กองทัพมิชชันและกองกำลังอยู่รอดในสนามรบมากขึ้นทุกวัน เลเซอร์นำมาซึ่งความสำคัญของผลประโยชน์ของมนุษยชาติ กระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ ตระหนักดีว่า การบาดเจ็บของดวงตาโดยไม่ได้ตั้งใจหรือโดยเหตุบังเอิญอาจเกิดขึ้นได้ในสนามรบ อันเป็นผลมาจากการใช้ระบบเลเซอร์ที่ขอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น เราจึงยังคงพยายามต่อไปให้มีการฝึกฝน และเรียนรู้ (doctrine) เพื่อลดอาการบาดเจ็บนี้”

⁶⁶ Article 2 of Protocol IV on Blinding Laser Weapons 1995.

⁶⁷ Jeffrey S. Morton. “The Legal Status of Laser Weapons That Blind”, *Journal of Peace Research* (1998), p.702.

⁶⁸ W. Hays Parks. “Trauvox Preparatories and Legal Analysis of Blinding Laser Weapons Protocol,” *Army Lawyer* (June 1997), Available from: <http://www.lexis-nexis.com> [2002, February 12]

จากตัวบทในข้อ 2 นี้ เป็นการกำหนดหน้าที่ในระดับชาติ (the level of State) ให้กับรัฐภาคีหาวิธีการที่จะให้มีรูปแบบจากการฝึกฝนและมาตรการอื่นที่เหมาะสม หมายความว่า ผู้ออกคำสั่งทางทหารจะไม่สามารถให้มีการใช้เลเซอร์เพื่อทำให้พลรบตาบอดและพยายามที่จะฝึกฝนทหารของตนเองต่อการใช้อุปกรณ์เลเซอร์เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบเช่นนั้นเท่าที่จะเป็นไปได้⁶⁹ คำว่า “มาตรการที่เหมาะสม” นั้น พิธีสารฉบับที่ 4 ไม่ได้ให้ความหมายไว้ แต่เราสามารถดูเทียบเคียงได้จาก พิธีสารฉบับที่ 3 ของอนุสัญญาปี 1980 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดไฟ ค.ศ. 1980 ซึ่งในข้อ 1 ย่อหน้าที่ 5 ได้ให้ความหมายของคำว่ามาตรการที่เหมาะสม คือ “มาตรการทั้งหลายซึ่งสามารถปฏิบัติได้หรือเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยคำนึงถึงสถานการณ์ขณะนั้น รวมทั้งหลักมนุษยธรรมและข้อพิจารณาทางทหาร”^{*} ส่วนคำว่า “ระบบการฝึกอื่นๆ” (other practical measures) นั้น ไม่ได้มีการกำหนดไว้ในพิธีสารเช่นกันว่า กรณีเช่นไรถึงจะถือว่าเป็นระบบการฝึกอื่นๆ และผู้เข้าร่วมในที่ประชุมจัดทำพิธีสารก็ไม่ได้แสดงให้เห็นถึงตัวอย่างของระบบการฝึกเช่นนี้ แต่มีบางท่านเสนออย่างไม่เป็นทางการว่า ควรจะรวมถึงการแนะนำให้มีการใช้เลเซอร์วัดระยะทางที่มีความปลอดภัยต่อดวงตา (eye – safe range – finders)⁷⁰ ทั้งนี้ บทบัญญัติข้อ 2 ก็เป็นการดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงกลาโหม ประเทศสหรัฐอเมริกาเช่นเดียวกับบทบัญญัติในข้อ 1⁷¹

2.3.4.4.5 ข้อยกเว้นของพิธีสารกับเลเซอร์บางประเภท

ข้อ 3 ของพิธีสารว่าด้วยอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอด กำหนดว่า “การตาบอด โดยไม่ได้ตั้งใจ (incidental) หรือ เป็นผลกระทบเพิ่มเติม (collateral) อันเนื่องมาจากการใช้ระบบเลเซอร์ทางทหารที่ชอบด้วยกฎหมาย ประกอบด้วย ระบบเลเซอร์ที่ใช้โจมตีอุปกรณ์การมองเห็น (optical equipment) ไม่ถูกต้องห้ามภายในพิธีสารฉบับนี้” จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าวแสดงให้เห็นชัดเจนว่า ระบบเลเซอร์บางประเภทแม้จะทำให้เกิดการตาบอดก็ไม่อยู่ภายใต้บังคับของพิธีสาร

⁶⁹Louise Doswald – Beck. “New Protocol on Blinding Laser Weapons,” *International Review of the Red Cross* (May – June 1996), p.292.

^{*}Article 5 (5) of Protocol III on Prohibitions or Restrictions on the Use of Incendiary Weapons 1980 ; “Feasible precautions are those precautions which are practicable or practically possible taking into account all circumstances ruling at the time, including humanitarian and military considerations.”

⁷⁰Ibid., p.292 – 293.

⁷¹W. Hay Parks. “Travaux Préparatoires and Legal Analysis of Blinding Laser weapons Protocol,” *Army Lawyer* (June 1997), Available From: <http://www.lexis-nexis.com> [2002, February 12]

ดังที่กล่าวมาในหัวข้อก่อนหน้านี้แล้วว่า ผู้แทนจากบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ได้เป็นกังวลกับการที่ทหารของตนเอง จะถูกแจ้งจับกล่าวหาว่าเป็นอาชญากรสงคราม อันเกิดจากการใช้ระบบเลเซอร์ที่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น เลเซอร์ในการติดต่อสื่อสาร เลเซอร์ชี้เป้า (targeting) เลเซอร์วัดระยะทาง (range – finders) เป็นต้น เราปฏิเสธไม่ได้ว่า ปัจจุบันเลเซอร์มีบทบาทต่อการทหารมากในระดับหนึ่ง กองทัพส่วนใหญ่จะมีการใช้เลเซอร์ ดังนั้น จึงเกิดความเป็นกังวลที่ตามมาจากการใช้ระบบเลเซอร์เหล่านี้แล้วทำให้เกิดการดาบอด ขณะที่ตัวบทไม่ได้แสดงถึงคำนิยามว่าอย่างไรจึงจะถือว่าเป็น “ความชอบด้วยกฎหมาย” หากการใช้ ซึ่ง Markus C. Zockler ได้ให้ความเห็นว่าการใช้เลเซอร์ที่ชอบด้วยกฎหมาย พิจารณาได้ 2 ประการคือ

1. ระบบอาวุธนั้นต้องมีความสามารถในการบรรลุเป้าหมายด้วยตัวเอง
2. มีการใช้เพื่อทำให้เป้าหมายหลักเป็นจริง (ไม่ได้ใช้เพื่อที่จะทำให้ศัตรูต้องดาบอด)⁷²

การที่พิธีสารฉบับนี้เปิดช่องให้การใช้เลเซอร์บางระบบที่แม้จะทำให้ดาบอดได้ แต่ไม่ต้องห้ามโดยพิธีสาร เท่ากับว่า พิธีสารยังไม่มีประสิทธิภาพในการควบคุมอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ดาบอดอย่างจริงจัง เพราะเป็นเรื่องที่ยากที่จะตัดสินใจว่า ในกรณีที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลลัพธ์ที่เกิดโดยบังเอิญหรือว่าเกิดจากความตั้งใจจากผู้ใช้อ การตรวจตราหรือควบคุมดูแลการปฏิบัติการให้เป็นไปตามพิธีสารว่าด้วยอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ดาบอดนั้น เป็นหลักเกณฑ์เดียวกับที่กำหนดในอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ. 1980 การควบคุมการใช้อาวุธเลเซอร์ที่ทำให้คนดาบอด นอกจากจะอยู่ภายใต้กรอบของหลักกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศและความตกลงระหว่างประเทศ คือ อนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ. 1980 และพิธีสารฉบับที่ 4 ว่าด้วยอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ดาบอด ค.ศ. 1995 แล้ว ยังตกอยู่ภายใต้กรอบของการลดอาวุธด้วย

ตารางที่ 5 : ตารางสรุปสาระสำคัญพิธีสารฉบับที่ 4

Protocol on Blinding Laser Weapons (Protocol IV to the 1980 Convention)

13 October 1995

⁷²Markus C. Zockler. “Commentary on Protocol IV on Blinding Laser Weapons,” *Yearbook of International Humanitarian Law* (1998), p.337.

Introduction
State parties (83)
General title
United Nations Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which May be Deemed to be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects.
Forum of adoption
Review Conference of the 1980 Convention on the Use of Certain Conventional Weapons
In force
yes
Entry into force
30.07.1998
Meetings of forum
25.09.1995 - 13.10.1995
Date of adoption
13.10.1995
Depositary
United Nations
Number of articles
4
Authentic text
English; Arabic; Chinese; Spanish; French; Russian

ที่มา : <http://www.icrc.org/ihl.nsf/INTRO/570>

2.3.5 พิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้ทุ่นระเบิดกับระเบิด และอุปกรณ์อื่นๆ ค.ศ. 1996 (Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices as amended on 3 May 1996)

2.3.5.1 ความเป็นมาของพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติม

จากการประชุมรัฐภาคีเพื่อทบทวนอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย (CCW) ณ นครเจนีวา สวิตเซอร์แลนด์ ในระหว่างวันที่ 15-19 มกราคม 1995 นั้น โดยส่วนใหญ่แล้วประเด็นที่ที่ประชุมได้พิจารณานั้น ไม่อาจหาข้อตกลงร่วมกันได้ ที่ประชุมจึงมีมติให้นำไปพิจารณาอีกครั้งในการประชุมครั้งต่อไป ซึ่งจะเป็นครั้งสุดท้าย ในระหว่างวันที่ 22 เมษายน – 3 พฤษภาคม 1995 ซึ่งเป็นสมัยต่อเนื่อง ครั้งที่ 2 ซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะเป็นการแก้ไขร่างพิธีสารฯ เป็นครั้งสุดท้ายก่อนจะมีการพิจารณารับเอา (adopt) ในระหว่างการประชุมทบทวน (revision conference) ในช่วงเดือนกันยายน/ตุลาคม 1995 โดยที่ประชุมสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการแก้ไขพิธีสารฉบับที่ 2 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้ทุ่นระเบิด กับระเบิด และอุปกรณ์อื่นๆ ซึ่งที่ประชุมได้รับรองปณิญาสุดท้าย (Final Declaration) ซึ่งสรุปสาระสำคัญว่า รัฐภาคีมีความเป็นห่วงกังวลต่อพลเรือนซึ่งตกเป็นเหยื่อของทุ่นระเบิด/กับระเบิด จึงได้หาทางควบคุมและจำกัดการใช้ทุ่นระเบิด/กับระเบิด ที่ประชุมยังได้เรียกร้องให้ประเทศต่างๆ เข้าเป็นรัฐภาคีอนุสัญญา CCW และเชื่อมั่นว่าประเทศต่างๆ จะดำเนินการไปสู่เป้าหมายของการขจัดกับระเบิดให้หมดสิ้นไปในที่สุด และในขณะที่พิธีสารยังไม่มีผลใช้บังคับ (จนกว่าจะมีรัฐภาคีให้สัตยาบันครบ 20 ประเทศ) รัฐภาคีจะปฏิบัติตามพิธีสารฉบับแก้ไขใหม่ และมีการเรียกร้องให้นานาชาติให้ความร่วมมือในการกู้กับระเบิดมากขึ้น

ในการประชุมครั้งนี้ มีผู้แทนรัฐภาคีเข้าร่วมประชุม 51 ประเทศ ประเทศผู้สังเกตการณ์อีก 35 ประเทศ ตลอดจนผู้แทนองค์การระหว่างประเทศและองค์กรที่มิใช่รัฐบาล (NGOs) เป็นที่น่าสังเกตว่า ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ส่งผู้แทนเข้าร่วมทุกประเทศ ยกเว้น มาเลเซียและบรูไน โดยมีสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นรัฐภาคี CCW เพียงประเทศเดียวในกลุ่มประเทศอาเซียน และโดยเฉพาะกัมพูชาให้ความสนใจต่อการประชุมครั้งนี้เป็นอย่างมาก

จากการประชุมครั้งนี้ ถือได้ว่าประสบความสำเร็จสำหรับกลุ่มประเทศที่ยังต้องการใช้กับระเบิดอยู่ ไม่ว่าด้วยเหตุผลด้านการทหารหรือทางด้านการค้าอาวุธ เพราะยังสามารถใช้กับระเบิดแบบเก่าได้อยู่ (คือระเบิดแบบ non-detectable ไม่มีกลไก self-destruction และ self-deactivation) เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 9 ปี แม้ว่าจะไม่สามารถจำหน่ายจ่ายโอนได้ก็ตาม และประสบความสำเร็จของประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่สามารถผลิตกับระเบิดที่มีความก้าวหน้าขึ้น กลุ่มประเทศเหล่านี้ได้แก่ จีน รัสเซีย หรือแม้แต่ สหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศหนึ่งที่เป็นรัฐภาคีอนุสัญญา CCW ที่ยังไม่ให้สัตยาบันพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 แต่อย่างใด ในทางกลับกัน การประชุมครั้งนี้ถือได้ว่าไม่ประสบความสำเร็จสำหรับกลุ่มประเทศที่คำนึงด้านมนุษยธรรมเป็นหลัก โดยมีนโยบาย total-ban กับระเบิด ซึ่งปัจจุบันมีประมาณ 34 ประเทศที่สนับสนุนนโยบายนี้ แม้ว่าพิธีสารมีข้อควบคุมและกำจัดการใช้ระเบิดที่เข้มงวดกว่าเดิมก็ตาม แต่พิธีสารก็ไม่มีมาตรการ

ตรวจสอบ (verification measures) คู่มือการปฏิบัติตามพิธีสารดังเช่นอนุสัญญาห้ามอาวุธเคมี เนื่องจากที่ประชุมมีความเห็นแตกต่างและขัดแย้งกันมากในประเด็นนี้ อย่างไรก็ตาม กลุ่มประเทศ pro-ban ได้มีการจัดประชุมขึ้นเองต่างหากในระหว่างวันที่ 8-9 กันยายน 1995 ที่กรุงออตตาวา โดยมีรัฐบาลแคนาดาเป็นเจ้าภาพ⁷³

2.3.5.2 ขอบเขตของพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติม

ขอบเขตของพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 ค.ศ.1996 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้ทุ่นระเบิด กับระเบิด และอุปกรณ์อื่นๆ จะตกอยู่ภายใต้ขอบเขตของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ. 1980 เหตุเพราะว่า พิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับนี้เป็นพิธีสารที่ผนวกแนบท้ายอนุสัญญา โดยเราสามารถสรุปขอบเขตของพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 ค.ศ.1996 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้ทุ่นระเบิด กับระเบิด และอุปกรณ์อื่นๆ ว่า นำไปใช้ได้ในกรณีข้อพิพาททางอาวุธที่มีลักษณะระหว่างประเทศและไม่มีลักษณะระหว่างประเทศ แต่จะไม่รวมถึงสถานการณ์ของการก่อความไม่สงบและความตึงเครียดภายใน เช่น การจลาจล การก่อความรุนแรง หรือการกระทำอื่นที่มีลักษณะคล้ายกันแต่ไม่ถึงขนาดเป็นข้อพิพาททางอาวุธ

2.3.5.3 การมีผลบังคับของพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติม

พิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 ค.ศ.1996 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้ทุ่นระเบิด กับระเบิด และอุปกรณ์อื่นๆ มีผลใช้บังคับตามที่กำหนดใน ข้อ 5 ย่อหน้าที่ 3 และ 4 ของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980

ข้อ 5 ของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 กำหนดให้พิธีสารมีผลบังคับใช้ภายใน 6 เดือนหลังจากวันที่ประเทศ 20 ประเทศได้ลงนามผูกพันพิธีสาร และสำหรับประเทศที่ลงนามภายหลัง

⁷³บันทึกข้อความ กองการเมือง กรมองค์การระหว่างประเทศ ที่ 0803/509 วันที่ 15 พฤษภาคม 2539 เรื่อง ผลการประชุมทบทวนอนุสัญญา CCW สมัยต่อเนื่อง ครั้งที่ 2.

หลังจากที่ประเทศแรกได้ลงนามไปแล้ว พิธีสารจะมีผลบังคับใช้ต่อประเทศเหล่านั้นภายใน 6 เดือน นับจากวันที่มีการลงนาม⁷⁴

พิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 ค.ศ.1996 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้ทุ่นระเบิด กับระเบิด และอุปกรณ์อื่นๆ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม ค.ศ.1998 และปัจจุบันมีประเทศที่ให้สัตยาบันแล้วทั้งสิ้น 86 ประเทศ⁷⁵ ส่วนประเทศไทยไม่ได้ลงนามหรือให้สัตยาบันในอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 และพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 ค.ศ.1996 ซึ่งออกภายใต้อนุสัญญาฉบับนี้แต่อย่างใด

2.3.5.4 สาระสำคัญของพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติม

พิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 ค.ศ.1996 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้ทุ่นระเบิด กับระเบิด และอาวุธอื่นๆ มีบทบัญญัติอยู่ทั้งสิ้น 14 มาตรา และ Annex ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ก. ให้มีการควบคุมและจำกัดการใช้ทุ่นระเบิด/กับระเบิดทุกประเภท (ทั้งประเภทสังหารบุคคล ต่อต้านยานพาหนะ และแสวงเครื่อง) ในกรณีขัดกันทางอาวุธภายในประเทศ นอกเหนือจากการขัดกันทางอาวุธระหว่างประเทศ และห้ามใช้ทุ่นระเบิด/กับระเบิดต่อพลเรือนและเป้าหมายทางพลเรือนไม่ว่ากรณีใด ห้ามใช้กับระเบิดซึ่งไม่สามารถตรวจพบได้ (Non-Detectable) ห้ามใช้กับระเบิดที่ส่งจากระยะไกล ที่ไม่มีกลไกทำลายตัวเอง และระบบที่ทำให้กับระเบิดไม่ทำงาน

ข. ห้ามจำหน่าย จ่าย โอน (transfer) ทุ่นระเบิด/กับระเบิด และห้ามจำหน่าย จ่าย โอนกับระเบิดให้แก่รัฐซึ่งไม่ได้ยอมรับและปฏิบัติตามพิธีสารนี้ (ที่ห้ามในข้อ 8 ของพิธีสารนี้)

ค. มีการกำหนดเงื่อนไขการถูกตรวจพบได้ของกับระเบิดว่า จะต้องติดตั้งวัสดุหรืออุปกรณ์ไว้เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างกับระเบิด ซึ่งสามารถส่งสัญญาณตอบ (response signal) เทียบเท่าโลหะขึ้นเฉียวนหนัก 8 กรัมหรือมากกว่าไปยังเครื่องตรวจหากับระเบิดแบบธรรมดาได้

⁷⁴Ibid., Article 5 of the CCW 1980.

⁷⁵Ibid., Available from : <http://www.icrc.org>

ง. จะต้องกำหนดเครื่องหมาย (sign) แสดงพื้นที่ทุ่นระเบิด/กับระเบิด หรือ สนามทุ่นระเบิด/กับระเบิด เพื่อเป็นการเตือนภัยสำหรับพลเรือน กับระเบิดซึ่งวางนอกเขตที่ทำเครื่องหมายไว้ (marked area) จะต้องมีกลไกที่สามารถทำลายตัวเอง (self-destruction) และสนับสนุนด้วยระบบที่ทำให้กับระเบิดไม่ทำงานเพราะการเสื่อมสภาพของส่วนประกอบ (self-deactivation) เช่น แบตเตอรี่

จ. มีการกำหนดเวลาผ่อนผัน (period of deferral) ให้แก่รัฐภาคีที่ไม่อาจปฏิบัติตามเงื่อนไขในข้อ ค. และ ง. ว่าจะต้องปฏิบัติตามให้ได้ภายในเวลาไม่เกิน 9 ปีหลังจากพิธีสารมีผลบังคับใช้ ในระหว่างช่วงเวลาที่มีการผ่อนผัน รัฐภาคีจะใช้กับระเบิดที่ไม่ตรงตามเงื่อนไขของพิธีสารนี้ให้น้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ฉ. ห้ามใช้ทุ่นระเบิด/กับระเบิดชนิดที่ส่งจากระยะไกล (remotely-delivered mines) เว้นแต่จะได้นำบันทึก (recorded) การวางไว้ตามเงื่อนไขในพิธีสาร และห้ามใช้กับระเบิดที่ส่งจากระยะไกล ที่ไม่มีกลไกสามารถทำลายตัวเอง (self-destruction) และระบบที่ทำให้กับระเบิดไม่ทำงานเพราะการเสื่อมสภาพของส่วนประกอบ (self-deactivation)

ช. รัฐภาคีกำหนดให้มีการประชุมปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพิธีสารเป็นประจำทุกปี

ซ. รัฐต้องวางมาตรการที่เหมาะสม รวมทั้งออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันและปราบปรามการละเมิดพิธีสารโดยบุคคลในเขตอำนาจรัฐภาคี หรือในพื้นที่ซึ่งอยู่ในความควบคุมของรัฐภาคี

ฌ. ให้มีความร่วมมือทางเทคนิคและการแนะนำ (ข้อ 11 ของพิธีสาร) โดยให้รัฐภาคีมีสิทธิร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลในการบังคับใช้อนุสัญญาและการกวาดล้างทุ่นระเบิด รวมทั้งรัฐภาคีต้องให้ข้อมูลกับสหประชาชาติ (UN)

การจำกัดการใช้ทุ่นระเบิด

สืบเนื่องมาจากความพยายามในการกวาดล้างและทำลายทุ่นระเบิดเพื่อมนุษยธรรมของประชาคมระหว่างประเทศ ทำให้นานาประเทศเริ่มหันมาให้ความสนใจในปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการใช้ทุ่นระเบิดเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นองค์การสหประชาชาติจึงได้จัดการประชุมว่าด้วยอาวุธ

ตามแบบขึ้นโดยมีการรับเอาพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมจำนวน 3 ฉบับของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 ซึ่ง 1 ใน 3 ของพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว คือ พิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 ค.ศ.1996 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้ทุ่นระเบิด กับระเบิด และอุปกรณ์อื่นๆ (Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices as amended on 3 May 1996) พิธีสารฉบับดังกล่าวนี้ถือเป็นความพยายามขั้นแรกในการกำหนดกรอบของกฎหมายที่เกี่ยวกับการใช้ทุ่นระเบิดในการพิพาทด้วยอาวุธไว้โดยเฉพาะ ซึ่งจะเห็นได้ว่าในอดีตหลักเกณฑ์ต่างๆที่เกี่ยวกับการใช้ทุ่นระเบิดนั้นยังคลุมเครือและไม่ชัดเจน โดยจะกล่าวถึง ความจำเป็นทางการทหารและหลักเกณฑ์การได้สัดส่วนกัน รวมทั้งการห้ามใช้อาวุธที่มีผลกระทบโดยไม่สามารถแบ่งแยกระหว่างพลเรือนและพลรบได้เท่านั้น หลักเกณฑ์ต่างๆของพิธีสารฉบับนี้สืบต่อจากปณิญากรุงเซนตปีเตอร์สเบิร์ก ค.ศ.1868 อนุสัญญากรุงเฮกและพิธีสารกรุงเจนีวา ค.ศ.1925 แต่พิธีสารทุ่นระเบิดจะมีความแตกต่างจากความตกลงระหว่างประเทศอื่นๆในอดีตที่ผ่านมา กล่าวคือ พิธีสารฉบับนี้มุ่งที่จะคุ้มครองประชาชนพลเรือนมากกว่าคุ้มครองทหารหรือพลรบ และเป็นพิธีสารที่ห้ามการใช้ทุ่นระเบิดบนพื้นดินเป็นฉบับแรก รวมไปถึงบริเวณชายหาดและทางน้ำที่ใช้เดินเรืออีกด้วย⁷⁶ นอกจากนี้แล้วพิธีสารดังกล่าวยังสามารถนำมาบังคับใช้กับการพิพาทด้วยอาวุธระหว่างประเทศ สงครามปลดปล่อยอิสราฟ และสงครามแบ่งแยกสีผิว แต่ไม่รวมถึงความตึงเครียดภายในประเทศ เช่น การจลาจลหรือลักษณะอื่นที่มีใช้การพิพาทด้วยอาวุธ อีกทั้งยังขยายไปถึงการห้ามใช้กับระเบิดและอุปกรณ์อื่นๆด้วย⁷⁷

พิธีสารทุ่นระเบิดนี้มีขอบเขตของการบังคับใช้เกี่ยวกับการห้ามใช้ทุ่นระเบิด กับระเบิด และอุปกรณ์อื่นๆบนพื้นดิน โดยข้อ 2 (1) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “ทุ่นระเบิด” (mine) ไว้โดยหมายถึง กระสุนระเบิดหรืออาวุธที่ฝังไว้ใต้พื้นดิน บนพื้นดินหรือใกล้พื้นดินหรือใกล้พื้นผิวอื่นใดที่ได้รับการออกแบบให้เกิดการระเบิดเมื่อมีการสัมผัส หรือปรากฏเข้าใกล้โดยบุคคลหรือยานพาหนะ นอกจากนี้แล้วยังขยายรวมถึงทุ่นระเบิดแบบโปรยหว่าน หรือ Scatterable Mine ซึ่งอาจถูกส่งหรือปล่อยลงมาจากเครื่องบิน ปืนใหญ่ จรวด หรือวิธีอื่นใดที่ใกล้เคียงกัน คำจำกัดความในข้อ 2 (1) นี้ถือเป็นการให้คำจำกัดความโดยคำนึงถึงความหลากหลายในการใช้เทคนิคต่างๆในการฝังทุ่นระเบิดและรูปแบบของการระเบิดของทุ่นระเบิดสมัยใหม่ ให้หมายรวมอยู่ในขอบเขตของการฝังทุ่นระเบิดใต้พื้นดิน บนพื้นดินหรือใกล้พื้นดินหรือใกล้พื้นผิวอื่นใด และถูกออกแบบให้เกิดการระเบิดเมื่อ

⁷⁶Paul J. Lightfool. “The Landmine Review Conference : Will The Revised Landmine Protocol Protect Civilians?,” *Fordham International Law Journal* 18, 4 : 1539.

⁷⁷Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices as amended on 3 May 1996, Article 1.

มีการสัมผัส หรือปรากฏเข้าใกล้โดยบุคคลหรือยานพาหนะ”⁷⁸ หัวใจสำคัญของพิธีสารฉบับนี้ปรากฏอยู่ในการจำกัดการใช้ทุ่นระเบิดโดยทั่วไป ซึ่งกำหนดขึ้นเพื่อปกป้องคุ้มครองประชาชนพลเรือนและผู้ที่มีใช้พลรบ รวมทั้งห้ามการใช้โดยไม่แบ่งแยกเป้าหมายด้วยดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติในข้อ 3 ที่ห้ามการใช้ทุ่นระเบิดโดยตรงต่อประชาชนพลเรือนไม่ว่าสถานการณ์ใดๆก็ตาม และห้ามการใช้โดยไม่แบ่งแยกเป้าหมาย

อย่างไรก็ตาม พิธีสารทุ่นระเบิดถือเป็นการสร้างความสมดุลในการพิจารณาว่า การใช้โดยไม่เลือกเป้าหมายที่ได้รับอนุญาตให้สามารถกระทำได้นั้นจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจะต้องไม่มากเกินไปเมื่อเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ทางการทหารที่คาดว่าจะได้รับ นอกจากนี้แล้ว พิธีสารฉบับนี้ยังบัญญัติห้ามการใช้ทุ่นระเบิดชนิดส่งจากระยะไกล หรือ Remotely-Delivered Mines ไว้ในข้อ 6 อีกด้วย ทุ่นระเบิดชนิดส่งจากระยะไกลนี้อาจเป็น ทุ่นระเบิดผีเสื้อ (Butterfly Mines) เป็นต้น ซึ่งจะถูกส่งจากเครื่องบินและลอยตกลงมาสู่พื้นดินเพื่อรอเวลาที่จะระเบิด บทบัญญัติข้อ 6 ห้ามใช้ทุ่นระเบิดชนิดส่งจากระยะไกล เว้นแต่จะสามารถใช้ได้ในพื้นที่ที่เป็นเป้าหมายทางทหารหรือบริเวณที่อยู่ในเขตของเป้าหมายทางทหารเท่านั้น ประกอบกับสถานที่ที่ปล่อยทุ่นระเบิดชนิดดังกล่าวนี้จะต้องมีการจดบันทึกไว้อย่างถูกต้องแม่นยำ หรือจะต้องมีกลไกในการทำให้หมดสภาพความเป็นทุ่นระเบิดที่มีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงแล้วการจดบันทึกสถานที่ที่ปล่อยทุ่นระเบิดชนิดส่งจากระยะไกลอย่างถูกต้องแม่นยำนั้นย่อมเป็นไปได้ยาก เพราะเหตุว่าทุ่นระเบิดชนิดดังกล่าวนี้มีน้ำหนักเบาจึงทำให้สามารถปลิวไปตามกระแสลมและสายฝนได้ ดังนั้นทุ่นระเบิดเหล่านี้จึงเคลื่อนย้ายไปจากสถานที่ที่ปล่อยลงไปได้ อีกทั้งยังสามารถลอยหรือจมหายไปในหิมะได้ นอกจากนี้แล้วหากปล่อยทุ่นระเบิดชนิดส่งจากระยะไกลในบริเวณทะเลทรายหรือพื้นที่ที่ขาดทราย อาจส่งผลให้ทุ่นระเบิดถูกฝังลึกลงไปในพื้นที่ทรายและคลาดเคลื่อนจากจุดที่ทำการปล่อยลงไปได้ หรือหากปล่อยทุ่นระเบิดลงไปในบริเวณพื้นที่ป่าไม้ ภูเขาหรือพุ่มไม้ ย่อมเป็นการยากลำบากอย่างยิ่งในการบันทึกสถานที่ที่ปล่อยทุ่นระเบิดได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ⁷⁹ และบทบัญญัติข้อ 7 กล่าวห้ามการใช้กับระเบิดและอาวุธอื่นๆ ไม่ว่าในสถานการณ์ใดๆก็ตามที่มีลักษณะที่ไม่สามารถบ่งชี้ถึงอันตรายจากการวางระเบิดได้ อาทิเช่น ในรูปแบบของของเล่นเด็ก อุปกรณ์เวชภัณฑ์ และตาสัญญลักษณ์ต่างๆ เป็นต้น อีกทั้งยังมีการกำหนดให้บันทึกสถานที่ที่ฝังกับระเบิดเหล่านี้ไว้ รวมทั้งจัดทำมาตรการที่เหมาะสมในการคุ้มครองประชาชนพลเรือนให้พ้นจากอันตรายของทุ่นระเบิดและกับระเบิดที่นำมาใช้ด้วย

⁷⁸ Janet E. Lord. “Legal Restraints in the Use of Landmines : Humanitarian and Environment Crisis,” *California Western International Law Journal* 25, 2 : 333.

⁷⁹ Ibid., p.335.

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 นี้จะถือเป็นความพยายามหนึ่งในการแก้ไขและขจัดปัญหาเกี่ยวกับทุ่นระเบิดสังหารบุคคลที่เกิดขึ้นในหลายประเทศทั่วโลก แต่พิธีสารฉบับนี้ก็มิได้เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางมากนัก เป็นผลให้พิธีสารฉบับนี้กลายเป็นเอกสารที่มีน้ำหนักน้อยในการนำมาใช้แก้ไขปัญหเกี่ยวกับทุ่นระเบิดสังหารบุคคล และได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่ามาตรการทางกฎหมายเหล่านี้มีความเหมาะสมหรือไม่ต่อการห้ามใช้ทุ่นระเบิดสังหารบุคคลในปัจจุบัน เพราะเหตุว่าพิธีสารฉบับดังกล่าวยังคงมีจุดอ่อนอยู่บ้างบางประการ กล่าวคือ มิได้มีการบัญญัติการห้ามใช้ทุ่นระเบิดสังหารบุคคลไว้อย่างเด็ดขาดและชัดเจน ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติข้อ 4 ซึ่งกล่าวห้ามการใช้ทุ่นระเบิดสังหารบุคคลที่มีได้ผลิตจากโลหะหรือวัสดุอื่นใดที่ไม่สามารถทำการตรวจพบได้ด้วยอุปกรณ์หรือเครื่องตรวจหาทุ่นระเบิด อีกทั้งยังอนุญาตให้สามารถใช้ทุ่นระเบิดชนิดส่งจากระยะไกลได้หากมีการจดบันทึกสถานที่ที่ทำการปล่อยทุ่นระเบิดดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง

นอกจากนี้แล้ว พิธีสารฉบับนี้ยังมีได้มีบทบัญญัติที่ห้ามการผลิตทุ่นระเบิดไว้แต่อย่างใด คงมีเพียงแต่บทบัญญัติในการห้ามการโอนทุ่นระเบิดที่ปรากฏในข้อ 8 เท่านั้น และมิได้มีการบัญญัติถึงระบบตรวจตราระหว่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติตามพิธีสารฉบับนี้ โดยจะเห็นได้จากข้อ 14 ที่บัญญัติไว้แต่เพียงให้รัฐภาคีแห่งพิธีสารฉบับนี้ดำเนินการป้องกันมิให้มีการละเมิดบทบัญญัติในพิธีสารซึ่งเป็นการลงโทษแต่เพียงภายในรัฐภาคีแต่ละรัฐเท่านั้น แต่กระนั้นการห้ามการใช้ทุ่นระเบิดโดยตรงต่อเป้าหมายที่มีใช่เป้าหมายทางทหารในพิธีสารฉบับดังกล่าวนี้ถือได้ว่าเป็นความพยายามในการปกป้องคุ้มครองประชาชนซึ่งเป็นการคำนึงถึงมนุษยธรรมมากขึ้น อีกทั้งยังถือได้ว่าเป็นการยับยั้งการแพร่กระจายของสงครามทุ่นระเบิดได้ในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะแก้ไขและขจัดปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น รวมทั้งปกป้องคุ้มครองประชาชนพลเรือนจากผลกระทบของทุ่นระเบิดได้อย่างสมบูรณ์

การสร้างกลไกในการทำให้หมดสภาพความเป็นทุ่นระเบิด

เนื่องจากทุ่นระเบิดได้ทำอันตรายแก่ประชาชนพลเรือนผู้บริสุทธิ์อย่างมากในหลายประเทศทั่วโลกมาเป็นระยะเวลายาวนานแล้ว และได้มีการพยายามที่จะแก้ไขและขจัดปัญหาต่างๆเกี่ยวกับทุ่นระเบิดดังกล่าวหลายหนทางด้วยกัน หากแต่ยังไม่สามารถค้นหาและดำเนินการในการยุติปัญหาดังกล่าวได้อย่างเด็ดขาดและมีประสิทธิภาพมากนัก ดังนั้น นักเทคโนโลยีทางการทหารผู้ซึ่งต้องการมีส่วนช่วยในการแก้ไขและขจัดปัญหาวิกฤตการณ์ที่เกิดจากทุ่นระเบิดที่เกิดขึ้นทั่วโลกอย่างเร่งด่วน เพราะเหตุว่า กองกำลังทหารและกลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่รัฐ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มกบฏ กลุ่มกองโจรและกลุ่มกองกำลังติดอาวุธอื่นๆยังต้องการใช้ทุ่นระเบิดต่อไป และยังไม่มีความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการควบคุมการใช้ทุ่นระเบิดที่ผิดกฎหมายเหล่านั้น เพราะฉะนั้นวิธีการแก้ไข

ปัญหาเกี่ยวกับทุ่นระเบิดดังกล่าวที่ดีที่สุดในช่วงนั้นก็คือ การเปลี่ยนแปลงและแก้ไขเทคโนโลยีทางกายภาพที่เป็นหลักที่สำคัญของทุ่นระเบิดเหล่านี้ ถ้าหากว่าปัญหาหลักที่สุดของทุ่นระเบิดอยู่ที่สามารถมีอายุการใช้งานที่ยาวนานนับสิบปีภายหลังจากที่ฝังไว้ใต้พื้นดิน ฉะนั้นจึงพยายามที่จะสร้างกลไกในการทำลายตัวเอง (Self-Destruction Mechanism) หรือกลไกในการทำให้หมดสภาพความเป็นทุ่นระเบิด (Self-Neutralization Mechanism) ให้แก่ทุ่นระเบิดเหล่านี้ เพื่อจำกัดมิให้ทุ่นระเบิดมีอายุการใช้งานยาวนานมาดั่งเช่นในอดีตที่ผ่านมา⁸⁰ ดังนั้นเมื่อมีการประชุมทบทวนเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมพิธีสารฉบับที่ 2 ของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 จึงได้มีการเพิ่มเติมบทบัญญัติที่เกี่ยวกับกลไกในการทำลายตัวเองและกลไกในการทำให้หมดสภาพความเป็นทุ่นระเบิดไว้โดยในข้อ 2 ได้ให้คำจำกัดความของกลไกทั้งสองไว้ดังต่อไปนี้

“ กลไกในการทำลายตัวเอง (Self-Destruction Mechanism) หมายถึง กลไกที่ถูกประกอบเข้าด้วยกันไว้ภายนอกและติดตั้งเข้ากับยุทธโศปกรณ์ เพื่อให้แน่ใจว่ายุทธโศกรณ์นั้นจะทำลายตัวเองตามที่กำหนดไว้ ซึ่งกลไกนี้จะทำงานโดยอัตโนมัติ ”

“ กลไกในการทำให้หมดสภาพความเป็นทุ่นระเบิด (Self-Neutralization Mechanism) หมายถึง กลไกที่ประกอบขึ้นและติดตั้งเข้ากับยุทธโศปกรณ์ซึ่งกลไกนี้จะทำงานโดยอัตโนมัติเพื่อที่จะทำให้ยุทธโศกรณ์นั้นไม่สามารถทำงานได้ ”

นอกจากนี้แล้ว ในพิธีสารฉบับนี้ยังได้บัญญัติห้ามใช้ทุ่นระเบิดสังหารบุคคลที่มีได้ติดตั้งกลไกในการทำลายตัวเอง⁸¹ ตามที่ได้บัญญัติไว้ในภาคผนวก ข้อ 3 ดังนี้

“ทุ่นระเบิดสังหารบุคคลที่ส่งจากระยะไกลจะต้องได้รับการออกแบบและสร้างให้ทุ่นระเบิดเหล่านี้ติดตั้งกลไกในการทำลายตัวเอง ทั้งนี้จะต้องทำลายตัวเองภายหลังจาก 30 วันที่ถูกฝังลงใต้พื้นดิน และทุ่นระเบิดสังหารบุคคลชนิดที่มีได้ถูกส่งจากระยะไกลและใช้นอกพื้นที่ทุ่นระเบิดจะต้องติดตั้งกลไกในการทำลายตัวเองด้วยเช่นกัน”

⁸⁰ Kenneth Anderson and Monica Schurtman. “The United Nations Response to the Crisis of Landmines in the Developing World,” *Harvard International Law Journal* 36, 2 (Spring 1995) : 367.

⁸¹ Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices as amended on 3 May 1996, Article 5 (1).

และข้อ 6 ก็เช่นเดียวกันบัญญัติถึงการห้ามใช้ทุ่นระเบิดสังหารบุคคลที่ส่งจากระยะไกลที่มีได้ติดตั้งกลไกในการทำลายตนเองดังที่กำหนดไว้ในภาคผนวก รวมทั้งทุ่นระเบิดสังหารบุคคลที่มีได้ติดตั้งกลไกในการทำให้หมดสภาพความเป็นทุ่นระเบิดด้วย ดังนั้นทหารและพลรบจะต้องปฏิบัติตามโดยจะต้องใช้แต่เฉพาะทุ่นระเบิดที่ติดตั้งกลไกดังกล่าวที่มีประสิทธิภาพเท่านั้น

ตารางที่ 6 : ตารางสรุปสาระสำคัญของพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2

Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Trap and Other Devices as amended on 3 May 1996 (Protocol II to the 1980 Convention as amended on 3 May 1996)	
Introduction	State parties (86)
General title	United Nations Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which May be Deemed to be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects.
Forum of adoption	Review Conference of the 1980 Convention on the Use of Certain Conventional Weapons
In force	yes
Entry into force	03.12.1998
Meetings of forum	25.09.1995 - 13.10.1995, Vienna, 15.01.1996 - 19.01.1996 and 22.04.1996, Geneva
Date of adoption	03.05.1996
Depositary	United Nations
Number of articles	14 + annex

Authentic text

English; Arabic; Chinese; Spanish; French; Russian

ที่มา : <http://www.icrc.org/ihl.nsf/INTRO/575>**2.3.6 พิธีสารฉบับที่ 5 ว่าด้วยระเบิดที่หลงเหลือจากสงคราม ค.ศ.2003 (Protocol V on Explosive Remnants of War 2003)****2.3.6.1 ความเป็นมาของพิธีสาร**

พัฒนาการในช่วงต่อมาของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 ซึ่งอาจสร้างความบาดเจ็บเกินขนาดหรือไม่จำกัดผลกระทบ คือการมุ่งถึงความคุ้มครองบุคคลจากอาวุธระเบิดซึ่งหลงเหลือจากการใช้ในสงคราม (Explosive Remnant of War : ERW) ซึ่งเป็นที่สนใจในช่วงปี ค.ศ. 2001 โดยมีการประชุมทบทวนของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 11-21 ธันวาคม ค.ศ.2001 เพื่อจัดตั้งคณะผู้เชี่ยวชาญของทางรัฐบาลในการตรวจสอบปัญหาของวัตถุระเบิดในยามสงคราม และพิจารณาโครงสร้างเพื่อลดผลกระทบต่อพลเรือนของระเบิดดังกล่าว รัฐสมาชิกที่ได้รับผลกระทบได้ยอมรับคำแนะนำและมีการประชุมในส่วนการเจรจาในช่วงเดือนมีนาคมและมิถุนายน ปี ค.ศ.2003 ซึ่งตารางการประชุมในส่วนสุดท้ายถูกกำหนดให้เป็นเดือนพฤศจิกายน ปี ค.ศ.2003 โดยการเจรจามุ่งเน้นไปที่ 3 ประเด็น คือ

1. ความต้องการให้รัฐสมาชิกที่มีข้อพิพาท ได้กำหนดมาตรการในการกำจัดวัตถุระเบิดซึ่งหลงเหลือจากการใช้ในยามสงคราม
2. กำหนดมาตรการที่เกี่ยวกับข้อมูลทางเทคนิคว่าด้วยเรื่ององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเก็บกู้วัตถุระเบิด
3. ประเด็นเรื่องการเตือนภัยเกี่ยวกับอันตรายของอาวุธดังกล่าวแก่พลเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตที่ได้รับผลกระทบจากวัตถุระเบิด

โดยแรกทีเดียวนั้นภาคีและองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งหลายเชื่อว่ากฎเกณฑ์ใหม่นี้จะถูกนำมาใช้ในปลายปี ค.ศ.2003 ซึ่งรัฐภาคีได้มีการประชุมทบทวนการทำงานของคณะผู้เชี่ยวชาญของทางรัฐบาลในวันที่ 27-28 พฤศจิกายน ค.ศ.2003 เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ในการใช้กฎเกณฑ์ใหม่ในช่วงเวลาดังกล่าว อย่างไรก็ตาม การเจรจาดังกล่าวมิได้เสร็จสิ้นลงอย่างสมบูรณ์จึงจำเป็นต้องให้

คณะผู้เชี่ยวชาญของรัฐบาลดำเนินการปฏิบัติงานต่อไปในปี ค.ศ.2004 นี้ ซึ่งคณะผู้เชี่ยวชาญของทางรัฐบาลกำลังดำเนินมาตรการทางเทคนิคเพื่อป้องกันระเบิดชนิดพิเศษ เช่น ระเบิดที่มีลักษณะการแตกกระจายเป็นกลุ่มหรือ Cluster Bomb และจัดทำโครงการทำให้กฎเกณฑ์เรื่องทุ่นระเบิดทำลายยานพาหนะมีความแข็งแกร่งยิ่งขึ้น

โครงการสำหรับพิธีสารใหม่นี้ถูกร่างขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ.2001 และมีการทบทวนในการประชุมแต่ไม่มีข้อตกลงใดที่ต้องการพัฒนาโครงการดังกล่าว นอกเหนือจากส่วนหลักของตัวการเจรจาหลักแล้วทางคณะผู้เชี่ยวชาญยังมีการถกเถียงกันถึงมาตรการในการลดผลกระทบจากระเบิดที่แตกกระจายเป็นกลุ่มหรือ Cluster Bomb และวัตถุระเบิดอื่นๆ ในระยะเวลาที่มีข้อพิพาทด้วยซึ่งรวมถึงโครงการของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศว่าด้วยการใช้ระเบิดขนาดย่อยต่อกลุ่มเป้าหมายทางทหารที่มีที่ตั้งในเขตของพลเรือนด้วย ซึ่งอาจเป็นเหตุให้พลเรือนได้รับความเสียหายและหลักการนี้ย่อมได้รับการรองรับโดยข้อ 51 แห่งพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ.1949 ฉบับที่ 1 ว่าด้วยการคุ้มครองผู้ประสบภัยจากข้อพิพาทระหว่างประเทศทางอาวุธ ค.ศ.1977 ซึ่งแม้การเจรจาในส่วนนี้จะไม่ใช่เรื่องหลักแต่ก็มีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะเป็นเครื่องมือใหม่ในการคุ้มครองพลเรือนจากภัยของวัตถุระเบิดดังกล่าว⁸²

นอกเหนือจากในส่วนที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นคณะทำงานในการประชุมทบทวนครั้งที่สองว่าด้วยเรื่องอนุสัญญา CCW ยังมีความต้องการที่จะผลักดันให้ตัวของอนุสัญญา CCW ขยายขอบเขตไปถึงกรณีข้อพิพาททางอาวุธที่ไม่มีลักษณะระหว่างประเทศด้วย เนื่องจากในปัจจุบันตามอนุสัญญานี้พิธีสารฉบับที่ 1 ว่าด้วยอาวุธที่ทำอันตรายต่อร่างกายและไม่สามารถตรวจสอบได้ด้วยรังสีเอ็กซ์ หรือโดยการเอ็กซ์เรย์ พิธีสารฉบับที่ 3 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดไฟและพิธีสารฉบับที่ 4 ว่าด้วยอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอด คงมีผลใช้เฉพาะกับข้อพิพาททางอาวุธที่มีลักษณะระหว่างประเทศเท่านั้น จะมีแต่เพียงพิธีสารฉบับที่ 2 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้ทุ่นระเบิด กับระเบิด และอุปกรณ์อื่นๆ เท่านั้นที่มีการนำมาใช้กับข้อพิพาททางอาวุธที่ไม่มีลักษณะระหว่างประเทศ ดังนั้นการที่ขยายขอบเขตของตัวอนุสัญญาแม่บทให้มีความครอบคลุมมากขึ้นย่อมจะส่งผลดีต่อการคุ้มครองพลเรือนในยามที่มีข้อพิพาททางอาวุธได้มากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการแสดงถึงการพัฒนาในเชิงกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศที่สำคัญอีกด้วย การแก้ไขแนวทางดังกล่าวสามารถทำได้โดยที่

⁸²Explosive Remnants of the War and the Movement Strategy on Landmines, Document prepared by the International Committee of the Red Cross in consultation with the International Federation of Red Crescent Societies (Geneva : June 2003) Present in Council of Delegates Conference at Geneva on 30 November – 2 December 2003, p.5.

รัฐภาคี 20 รัฐต้องให้สัตยาบันในการแก้ไขมาตรา 1 ของอนุสัญญา CCW เพื่อกำหนดขอบเขตใหม่ในการนำมาบังคับใช้ ซึ่งในปัจจุบัน (ล่าสุด 15 พฤษภาคม 2003) มีรัฐภาคี 11 รัฐได้พยายามที่จะดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าว ถือได้ว่าทุกๆ ส่วนของการเคลื่อนไหวเพื่อแก้ไขอนุสัญญามีบทบาทสำคัญต่อการสร้างความมั่นใจในการขยายขอบเขตของรัฐผู้ที่จะร่วมให้สัตยาบันเพื่อขยายขอบเขตของอนุสัญญาให้มีความเหมาะสมกับชนิดของข้อพิพาทที่มีมากในปัจจุบัน ในปัจจุบันพิธีสารฉบับที่ 5 นี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ปี 2003 แล้ว ซึ่งนับว่าเป็นนิมิตรหมายที่ดีสำหรับการควบคุมอาวุธ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฏระเบิดที่เป็นส่วนหนึ่งของอาวุธเบา

2.3.6.2 ขอบเขตของพิธีสาร

ขอบเขตของพิธีสารฉบับที่ 5 ว่าด้วยระเบิดที่หลงเหลือจากสงคราม จะตกอยู่ภายใต้ขอบเขตของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 เหตุเพราะว่า พิธีสารฉบับนี้เป็นพิธีสารที่ผนวกแนบท้ายอนุสัญญา โดยเราสามารถสรุปขอบเขตของพิธีสารฉบับที่ 5 ว่าด้วยระเบิดที่หลงเหลือจากสงคราม ว่านำไปใช้ได้กรณีข้อพิพาททางอาวุธที่มีลักษณะระหว่างประเทศและไม่มีลักษณะระหว่างประเทศ แต่จะไม่รวมถึงสถานการณ์ของการก่อความไม่สงบและความตึงเครียดภายใน เช่น การจลาจล การก่อความรุนแรง หรือการกระทำอื่นที่มีลักษณะคล้ายกันแต่ไม่ถึงขนาดเป็นข้อพิพาททางอาวุธ

2.3.6.3 การมีผลบังคับของพิธีสาร

พิธีสารฉบับที่ 5 ว่าด้วยระเบิดที่หลงเหลือจากสงคราม มีผลใช้บังคับตามที่กำหนดใน ข้อ 5 ย่อหน้าที่ 3 และ 4 ของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980

ข้อ 5 ของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 กำหนดให้พิธีสารมีผลบังคับใช้ภายใน 6 เดือน หลังจากวันที่ประเทศ 20 ประเทศได้ลงนามผูกพันพิธีสาร และสำหรับประเทศที่ลงนามภายหลังจากที่ประเทศแรกได้ลงนามไปแล้ว พิธีสารจะมีผลบังคับใช้ต่อประเทศเหล่านั้นภายใน 6 เดือน นับจากวันที่มีการลงนาม⁸³

⁸³ Ibid., Article 5 of the CCW 1980.

พิธีสารฉบับที่ 5 ว่าด้วยระเบิดที่หลงเหลือจากสงครามออกมาเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน ค.ศ.2003 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน ค.ศ.2006 และปัจจุบันมีประเทศที่ให้สัตยาบันแล้วทั้งสิ้น 30 ประเทศ⁸⁴ ส่วนประเทศไทยไม่ได้ลงนามหรือให้สัตยาบันในอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 และพิธีสารฉบับที่ 5 ซึ่งออกภายใต้อนุสัญญาฉบับนี้แต่อย่างใด

2.3.6.4 สารสำคัญของพิธีสาร

พิธีสารฉบับที่ 5 ว่าด้วยระเบิดที่หลงเหลือจากสงครามนี้ มีบทบัญญัติอยู่ 11 มาตรา สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ข้อ 1 เกี่ยวกับเงื่อนไขทั่วไปและขอบเขตการใช้ของพิธีสาร กล่าวคือ พิธีสารฉบับนี้จะต้องนำมาใช้ถึงระเบิดที่หลงเหลือจากสงครามบนดินแดนภายในและรวมถึงน่านน้ำภายในของรัฐคู่กรณีและรัฐภาคี และพิธีสารนี้ยังควบคุมถึงสถานการณ์อันเป็นผลจากการขัดกันที่อ้างถึงในข้อ 1, ย่อหน้า 1-6 ของอนุสัญญาฯ ที่แก้ไขเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2001

ข้อ 2 เกี่ยวกับคำนิยาม ซึ่งได้ให้คำจำกัดความของคำดังต่อไปนี้

1.) Explosive ordnance หมายถึง อาวุธยุทธโศปกรณ์หรือสรรพวุธทางทหารที่สามารถระเบิดได้ แต่ไม่ใช่ทุ่นระเบิด กับระเบิดและอุปกรณ์อื่นๆ ที่ระบุไว้ในพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 (3 พฤษภาคม ค.ศ.1996)

2.) Unexploded ordnance (UXO) หมายถึง อาวุธหลัก อาวุธที่ต่อชนวน ส่วนประกอบของอาวุธ ที่เป็นส่วนหนึ่งของอาวุธยุทธโศปกรณ์หรือสรรพวุธทางทหารที่สามารถระเบิดได้แต่ไม่ระเบิด (ลูกระเบิดค้าง)

3.) Abandoned explosive ordnance (AXO) หมายถึง อาวุธยุทธโศปกรณ์หรือสรรพวุธทางทหารที่สามารถระเบิดได้ แต่เป็นอาวุธที่ยังไม่ได้ถูกใช้การใดๆ แต่ได้ถูกทิ้งไว้

4.) Explosive remnants of war หมายถึง เศษซากของระเบิดที่หลงเหลือจากสงคราม

ข้อ 3 เกี่ยวกับการกวาดล้าง การเคลื่อนย้าย หรือการทำลายของระเบิดที่หลงเหลือจากสงคราม กล่าวคือ

⁸⁴ Ibid., Available from : <http://www.icrc.org>

1.) รัฐคู่กรณีและรัฐภาคีจะต้องมีการเตรียมความพร้อมรับมือตามข้อ 3 ของพิธีสารนี้ ในประเด็นเกี่ยวกับอาวุธและเศษซากของอาวุธที่มีอยู่ในดินแดนที่ตนเองมีอธิปไตยหรือควบคุมอยู่ รวมทั้งจะต้องให้ความร่วมมือในการอำนวยความสะดวกในทุกๆ ด้าน เช่น การเงิน ทรัพยากรมนุษย์ วิธีการทางเทคนิค เพื่อให้มีการเอาอาวุธสงครามออกไปโดยผ่านสหประชาชาติ

2.) หลังจากมีการยุติสงครามแล้ว รัฐคู่กรณีจะต้องจัดการย้ายอาวุธสงครามที่เหลือออกไปจากพื้นที่ที่ตนเองควบคุมหรือดูแลอยู่

3.) หลังจากหยุดสงครามแล้ว คู่กรณีจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1. สำรวจและประเมินความเสี่ยงที่เกิดจากอาวุธที่เหลืออยู่ในสงคราม
2. ประเมินและลำดับของความสำคัญ ความจำเป็น ความเป็นไปได้ ในการจัดเอาอาวุธสงครามออกไป
3. ทำการกำจัดอาวุธสงครามทั้งหมด
4. จะต้องดำเนินการจัดเตรียมทรัพยากรต่างๆ เพื่อจะทำการกำจัดอาวุธสงครามทั้งหมด

4.) ในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น รัฐคู่กรณีจะต้องปฏิบัติตามให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล รวมทั้งจะต้องปฏิบัติตาม International Mine Action Standard

5.) รัฐคู่กรณีจะต้องร่วมมือในกรณีที่เป็นไปได้ตามความเหมาะสม ทั้งระหว่างคู่กรณีด้วยกันเอง กับรัฐอื่น กับองค์กรในระดับภูมิภาค กับองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และ NGOs ในการจัดหาวิธีการทางเทคนิค การเงิน วัสดุอุปกรณ์ ทรัพยากรมนุษย์ ที่จะมาช่วยเท่าที่จะกระทำได้ เพื่อที่จะมาร่วมมือกันในการปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อ 3 ของพิธีสารนี้

ข้อ 4 เกี่ยวกับการบันทึก การรักษา และการส่งข้อมูล กล่าวคือ รัฐคู่กรณีและรัฐภาคีจะต้องทำการบันทึกและเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับระเบิดที่หลงเหลือจากสงคราม เพื่อทำให้ง่ายและสะดวกขึ้นในการบันทึกเครื่องหมายและกวาดล้าง การเคลื่อนย้ายหรือการทำลายของระเบิดที่หลงเหลือจากสงคราม ทั้งนี้ การบันทึก การรักษา และการส่งข้อมูล รัฐภาคีควรจะพิจารณาถึง Part 1 ของ Technical Annex ด้วย

ข้อ 5 เกี่ยวกับการระมัดระวังสำหรับการปกป้องพลเรือน สิทธิส่วนบุคคลของพลเรือน และสิ่งของของพลเรือน จากความเสี่ยงและผลกระทบของระเบิดที่หลงเหลือจากสงคราม กล่าวคือ รัฐคู่กรณีและรัฐภาคีจะต้องควบคุมผลกระทบที่เกิดจากระเบิดที่หลงเหลือจากสงคราม เพื่อปกป้องพลเรือน สิทธิส่วนบุคคลของพลเรือน และสิ่งของของพลเรือน จากอันตรายของระเบิดที่หลงเหลือจากสงคราม ซึ่งรัฐคู่กรณีและรัฐภาคีจะต้องปฏิบัติภายใต้หลักทางมนุษยธรรมและข้อเสนอแนะทางทหาร โดยสามารถดำเนินการทางเทคนิคได้ตาม Part 2 ของ Technical Annex

ข้อ 6 เกี่ยวกับการคุ้มครองคณะทำงานและองค์กรที่ทำหน้าด้านมนุษยธรรมเกี่ยวกับผลกระทบของระเบิดที่หลงเหลือจากสงคราม กล่าวคือ รัฐคู่กรณีและรัฐภาคีจะต้องให้ความคุ้มครองแก่คณะทำงานและองค์กรที่ทำหน้าด้านมนุษยธรรมที่เข้าไปดำเนินงานในรัฐคู่กรณีและรัฐภาคี รวมทั้งจะต้องให้ความช่วยเหลือในการบอกสถานที่ที่มีเศษซากอาวุธที่หลงเหลือจากสงครามให้กับคณะทำงานและองค์กรที่ทำหน้าด้านมนุษยธรรมทราบในกรณีที่ต้องการทราบ

ข้อ 8 เกี่ยวกับความร่วมมือและการให้ความช่วยเหลือ กล่าวคือ รัฐคู่กรณีและรัฐภาคีจะต้องให้ความร่วมมือในการบอกเครื่องหมายและการกวาดล้างระเบิดที่หลงเหลือจากสงคราม และจะต้องให้ความช่วยเหลือสำหรับการปกป้องพลเรือนและสิ่งของของพลเรือน จากอันตรายและผลกระทบของระเบิดที่หลงเหลือจากสงคราม รวมทั้งให้ความรู้แก่ประชาชนภายใต้ความร่วมมือกับคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ รวมทั้งองค์กรระหว่างประเทศและองค์กร NGOs และรัฐภาคีจะต้องให้เงินบริจาค (trust fund) แก่สหประชาชาติเพื่อใช้สำหรับดำเนินการภายใต้พิธีสารนี้ อีกทั้งรัฐภาคีจะต้องให้ความช่วยเหลือทางเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ วิธีการทางวิทยาศาสตร์ ข้อมูลทางเทคโนโลยีและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับอาวุธ หากได้รับการร้องขอ

ตารางที่ 7 : ตารางสรุปสาระสำคัญพิธีสารฉบับที่ 5

Protocol on Explosive Remnants of War (Protocol V to the 1980 Convention), 28 November 2003	
Introduction	State parties (30)
General title	United Nations Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which May be Deemed to be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects
Forum of adoption	Meeting of States Parties to the 1980 Convention, 28 November 2003
In force	yes
Entry into force	12.11.2006

Date of adoption
28 November 2003
Depositary
United Nations
Number of articles
11
Authentic text
English; Arabic; Chinese; Spanish; French; Russian

ที่มา : <http://www.icrc.org/ihl.nsf/INTRO/610>

จากการศึกษาในอนุสัญญา CCW และพิธีสารทุกฉบับ จะเห็นได้ว่า อนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 ถือได้ว่าเป็นอนุสัญญาที่ประสบความสำเร็จในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประเทศต่างๆ ได้ตระหนักถึงภัยอันตรายของอาวุธตามแบบ และเข้าร่วมลงนามและให้สัตยาบันต่ออนุสัญญา เพื่อร่วมมือกันในการห้ามหรือจำกัดการใช้อาวุธตามแบบเหล่านี้โดยสมบูรณ์ ซึ่งปัจจุบันมีจำนวนประเทศที่ร่วมลงนามทั้งสิ้น 6 ประเทศ ทั้งนี้โดยเป็นภาคีทั้งสิ้น 100 ประเทศ และประกอบกับพิธีสารและพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมอีก 6 ฉบับ คือ

พิธีสารฉบับที่ 1 ว่าด้วยอาวุธที่ทำอันตรายต่อร่างกายและไม่สามารถตรวจสอบได้ด้วยรังสีเอ็กซ์ หรือโดยการเอ็กซ์เรย์ ค.ศ.1980 (Protocol I on Non-detectable Fragments 1980) ปัจจุบันมีจำนวนประเทศที่เป็นภาคีทั้งสิ้น 98 ประเทศ

พิธีสารฉบับที่ 2 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้ทุ่นระเบิด กับระเบิด และอุปกรณ์อื่นๆ ค.ศ.1980 (Protocol II on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices 1980) ปัจจุบันมีจำนวนประเทศที่เป็นภาคีทั้งสิ้น 87 ประเทศ

พิธีสารฉบับที่ 3 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดไฟ ค.ศ.1980 (Protocol III on Prohibitions or Restrictions on the Use of Incendiary Weapons 1980) ปัจจุบันมีจำนวนประเทศที่เป็นภาคีทั้งสิ้น 92 ประเทศ

พิธีสารฉบับที่ 4 ว่าด้วยอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอด ค.ศ.1995 (Protocol IV on Blinding Laser Weapons 1995) ปัจจุบันมีจำนวนประเทศที่เป็นภาคีทั้งสิ้น 83 ประเทศ

พิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้ทุ่นระเบิด กับระเบิด และอุปกรณ์อื่นๆ ค.ศ.1996 (Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices as amended on 3 May 1996) ปัจจุบันมีจำนวนประเทศที่เป็นภาคีทั้งสิ้น 86 ประเทศ

พิธีสารฉบับที่ 5 ว่าด้วยระเบิดที่หลงเหลือจากสงคราม ค.ศ.2003 (Protocol V on Explosive Remnants of War 2003) ปัจจุบันมีจำนวนประเทศที่เป็นภาคีทั้งสิ้น 30 ประเทศ

แต่ถึงแม้ว่าประเทศต่างๆจากทุกภูมิภาคทั่วโลกเข้าร่วมในการสนับสนุนอนุสัญญาฉบับนี้เป็นจำนวนมากมาก็ตาม แต่ก็ยังมีประเทศที่เป็นผู้ดำเนินการใช้อาวุธตามแบบภายในประเทศและระหว่างประเทศ และยังเป็นผู้ที่ยังคงมิได้เข้าร่วมลงนามและให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาฉบับนี้แต่อย่างใด อาทิ เช่น เกาหลีเหนือ อิรัก เป็นต้น ฉะนั้น ประชาคมระหว่างประเทศจะต้องพยายามดำเนินการทุกวิถีทางในการสนับสนุนให้ประเทศเหล่านี้เข้าร่วมกับประชาคมระหว่างประเทศในการห้ามหรือจำกัดการใช้อาวุธตามแบบ ทั้งนี้เพื่อให้อนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 ได้รับการเคารพและปฏิบัติตามอย่างเป็นสากลในอนาคตอันใกล้นี้ อีกทั้งยังเป็นการแสดงให้เห็นว่าอนุสัญญาฉบับนี้มีใช้เป็นแต่เพียงกระดาษชิ้นหนึ่งเท่านั้น หากแต่จะได้พัฒนาและกลายเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายระหว่างประเทศอย่างถาวรต่อไป อย่างไรก็ตาม อนุสัญญา CCW ก็เป็นมาตรการที่จำเป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับอาวุธตามแบบ อย่างไรก็ตาม การห้ามหรือการจำกัดใช้อาวุธตามแบบเช่นว่านี้จะปราศจากความสำคัญอย่างสิ้นเชิง ถ้าหากยังคงมีการใช้อาวุธตามแบบอยู่ต่อไป ฉะนั้น อนุสัญญาฉบับนี้จึงเป็นก้าวสำคัญในการห้ามหรือจำกัดการใช้อาวุธตามแบบดังกล่าว ซึ่งเป็นเพียงก้าวแรกเท่านั้น หากแต่ความพยายามที่จะห้ามหรือจำกัดการใช้อาวุธตามแบบที่ดำเนินการอยู่ในขณะนี้ จะถือได้ว่าเป็นการปกป้องคุ้มครองชีวิตของประชาชนพลเรือนรุ่นหลังได้ต่อไปในอนาคต

ในส่วนของประเทศสมาชิกอาเซียน (ASEAN) นั้น ประเทศที่เป็นภาคีอนุสัญญา CCW ได้แก่ กัมพูชา (ยอมรับพิธีสารต่อท้าย 4 ฉบับ และพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2) ลาว (ยอมรับพิธีสารต่อท้าย 3 ฉบับ) และฟิลิปปินส์ (ยอมรับพิธีสารต่อท้าย 4 ฉบับ และพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2) เวียดนามได้ลงนามในอนุสัญญาฯ และยอมรับพิธีสารต่อท้าย 3 ฉบับ ส่วนบรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย พม่า สิงคโปร์ ยังมีได้ลงนามในอนุสัญญาฯ

สำหรับประเทศไทยซึ่งเป็นหนึ่งในประชาคมระหว่างประเทศก็ได้ให้ความสนใจและให้ความสำคัญต่อหลักการห้ามอาวุธตามแบบตามอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 และหากประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฉบับดังกล่าวก็จะต้องมีการเตรียมการ รวมถึงขั้นตอนและกระบวนการต่างๆ เพื่อเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา โดยจะต้องทำตามกระบวนการตามกฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายภายในสำหรับการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาต่างๆของประเทศไทยซึ่งจะได้ทำการศึกษาถึงประเด็นเหล่านี้ต่อไปในบทที่ 3

บทที่ 3

ขั้นตอนและข้อท้าทายของประเทศไทย

ในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธ ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980

จากการที่ได้ทำการศึกษาในบทที่ผ่านมาทำให้ทราบถึงมาตรการและหลักการต่างๆที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาและพิธีสาร เช่น ข้อห้ามของอนุสัญญา การตรวจตราหรือการควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามอนุสัญญา การมีผลบังคับของพิธีสาร ขอบเขตของอนุสัญญาและพิธีสาร การถอนตัวจากอนุสัญญาและพิธีสาร เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีกระแสนิยมที่ดีจากประชาคมโลกส่วนใหญ่โดยสามารถพิสูจน์ได้จากจำนวนประเทศสมาชิกที่เพิ่มขึ้นทุกปี และความก้าวหน้าในการควบคุมและจำกัดอาวุธตามแบบที่มีอยู่ การที่ประเทศไทยอาจจะเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 ซึ่งจะต้องมีการลงนามต่อไปในอนุสัญญานับดังกล่าว เป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการควบคุมและจำกัดอาวุธตามแบบ และมีความตั้งใจที่จะเข้าร่วมกับประชาคมโลกในการควบคุมและจำกัดอาวุธตามแบบ และขจัดโอกาสในการใช้อาวุธตามแบบให้หมดสิ้นไป การที่ประเทศไทยอาจจะลงนามเป็นภาคีแรกเริ่มของอนุสัญญานั้น แม้จะยังไม่มีผลเป็นการยินยอมเข้าผูกพัน แต่ประเทศไทยในฐานะรัฐผู้ลงนามก็มีพันธกรณีที่จะต้องละเว้นจากการกระทำใดๆที่ขัดขวางหรือทำให้เป้าหมายของอนุสัญญานั้นเสียไป หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือทำให้ประเทศไทยในฐานะผู้แสดงเจตนาต้องมีพันธะผูกพันที่จะต้องหลีกเลี่ยงจากการกระทำใดๆที่จะส่งผลเสียต่อวัตถุประสงค์ และความมุ่งหมายของอนุสัญญา จนกว่าจะได้ให้สัตยาบัน (Ratification) หรือการแสดงออกโดยชัดแจ้งว่าจะไม่ขอผูกพันตามอนุสัญญาอีกต่อไป เมื่อประเทศไทยประสงค์ที่จะมีการให้สัตยาบันซึ่งเป็นการแสดงเจตนาว่าจะยินยอมให้อนุสัญญา มีผลผูกพันต่อประเทศไทยในลักษณะของกฎหมายระหว่างประเทศ สิ่งสำคัญที่ประเทศไทยจะต้องตระหนักถึงได้แก่ มาตรการและหลักการต่างๆตามอนุสัญญาที่กล่าวถึงในบทที่ผ่านมา

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 เป็นกฎหมายระหว่างประเทศ และการที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญานับนี้ จะต้องพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายภายในและอนุสัญญา ซึ่งในการพิจารณาความสัมพันธ์ขึ้นอยู่กับแนวคิดหรือทฤษฎีที่ประเทศใช้ว่าจะนำกฎหมายระหว่างประเทศมาใช้ได้ทันทีหรือไม่ มีแนวคิดหรือทฤษฎีในการอธิบายความสัมพันธ์ของกฎหมายระหว่างประเทศกับกฎหมายภายในในการทำให้กฎหมายระหว่างประเทศมีผลใช้บังคับได้

ภายในประเทศ ทฤษฎีเหล่านี้ได้แก่ ทฤษฎีเอกนิยม (monism) หรือทฤษฎีทวินิยม (dualism) ดังนั้นกระบวนการเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาฉบับต่าง ๆ นั้นจะต้องพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอนุสัญญาและกฎหมายภายในว่าเป็นความสัมพันธ์ตามทฤษฎีใด แม้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันของไทยจะไม่ได้ระบุเอาไว้ว่า ประเทศไทยยอมรับทฤษฎีทวินิยม (dualism) เกี่ยวกับการนำกฎหมายระหว่างประเทศมาใช้ภายใน แต่ก็สามารถสรุปได้จากถ้อยคำในกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา 224 วรรค 2 ที่ระบุว่า “หนังสือสัญญาใดที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทยหรือเขตอำนาจแห่งรัฐ หรือจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามสัญญาต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา”

ซึ่งจากบทบัญญัติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติตามสนธิสัญญาของประเทศไทยจะต้องมีการออกกฎหมาย เนื่องจากสนธิสัญญาจะต้องมีการประกาศใช้เป็นกฎหมาย โดยจะเกี่ยวข้องในกรณีที่บทบัญญัติกฎหมายทั่วไปของไทยไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติตามพันธกรณีตามสนธิสัญญา ดังนั้นในทางปฏิบัติประเทศไทยจึงต้องมีการประกาศใช้กฎหมายก่อนการอนุวัติการตามสนธิสัญญา แม้ว่าสนธิสัญญาระหว่างประเทศฉบับนั้นอาจกลายเป็นกฎหมายจารีตประเพณีที่นำไปใช้ได้เลย

ดังนั้นประเทศไทยจะต้องมีการเตรียมการในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา โดยต้องศึกษาขั้นตอนและกระบวนการในการเข้าเป็นภาคี รวมทั้งการพิจารณาในด้านต่างๆ ในการเข้าเป็นภาคีโดยจะแบ่งออกเป็นทางด้านการเมือง ด้านความมั่นคง ด้านการทหาร ด้านเศรษฐกิจ ด้านความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ด้านสังคม ด้านกฎหมาย อีกทั้งยังต้องศึกษาถึงข้อท้าทายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาด้วย

3.1 ขั้นตอนและกระบวนการในการเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญา

ปัจจุบันความสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศได้ขยายขอบเขต เนื้อหา และมีมิติครอบคลุมทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ การพาณิชย์ สังคม การเกษตร วิทยาศาสตร์ พลังงานและสิ่งแวดล้อม กฎหมายและอื่นๆ เพื่อให้การดำเนินการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศดังกล่าวมีผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมและชัดเจนแน่นอนเกี่ยวกับพันธกรณีที่แต่ละฝ่ายต้องปฏิบัติ ก็จะมีการจัดทำสนธิสัญญา ซึ่งก็คือความตกลงระหว่างประเทศเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อประโยชน์ในการใช้เป็นหลักฐานอ้างอิง และประกาศถึงเจตนารมณ์ของแต่ละฝ่ายที่จะยอมผูกพันกันภายใต้บังคับของกฎหมายระหว่างประเทศ ดังนั้น กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ ได้มีขั้นตอนและกระบวนการการทำสนธิสัญญาหรือข้อตกลง ซึ่งประเทศไทยใช้ในการพิจารณาปฏิบัติเป็นแบบแผน โดยจะเน้นในเรื่องแนวทางปฏิบัติ แนวทางการพิจารณา และขั้นตอนในการดำเนินการ แต่จะไม่ลงลึกไปในแง่หลักกฎหมายหรือทฤษฎีกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1.1 สนธิสัญญา (treaty)

ตามอนุสัญญาเวียนว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ.1969 สนธิสัญญาเป็นคำที่มีความหมายทั่วไป (generic term) หมายความว่า “สัญญาที่ทำระหว่างบุคคลระหว่างประเทศ (รัฐ รัฐบาล องค์การระหว่างประเทศ) ก่อให้เกิดสิทธิและพันธกรณีระหว่างกันภายใต้บังคับกฎหมายระหว่างประเทศ” สนธิสัญญาและความตกลงมักจะเป็นคำที่ใช้สลับหรือแทนกันได้ในความเข้าใจของบุคคลทั่วไป หากจะเปรียบเทียบกับสัญญาตามกฎหมายภายใน สัญญา หมายความว่า สัญญาที่ทำระหว่างบุคคลธรรมดา นิติบุคคล ซึ่งก่อให้เกิดสิทธิและหน้าที่ระหว่างกัน ที่ต่างกันคืออยู่ภายใต้บังคับกฎหมายภายในประเทศของประเทศนั้นๆ

3.1.2 ชื่อของสนธิสัญญา

ดังได้กล่าวข้างต้นว่า สนธิสัญญาเป็นคำที่มีความหมายทั่วไป ดังนั้น สนธิสัญญาจึงอาจมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันไป อาทิ ความตกลง (agreement) ข้อตกลง (arrangement) บันทึกความเข้าใจ (memorandum of understanding) บันทึกความตกลง (memorandum of agreement) พิธีสาร (protocol) อนุสัญญา (Convention) ฯลฯ อย่างไรก็ตาม หลักกฎหมายระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไรก็ตาม หากเข้าหลักเกณฑ์ตามกฎหมาย ก็ถือเป็นสนธิสัญญาทั้งสิ้น

การที่มีการเรียกชื่อสนธิสัญญาต่าง ๆ กัน มีเหตุผลหลายประการด้วยกัน อาทิ เป็นทางปฏิบัติของบางประเทศ หรือกลุ่มประเทศ ที่จะแบ่งกลุ่มสนธิสัญญา ตามความสำคัญ หรือเพื่อที่จะกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาขั้นตอนการทำสนธิสัญญาในลักษณะที่แตกต่างกันตามกระบวนการกฎหมายภายใน เช่น หากเรียกชื่อเป็นบันทึกความเข้าใจ ก็อาจไม่จำเป็นต้องเสนอต่อรัฐสภา แต่หากเรียกชื่อว่า สนธิสัญญา หรือ ความตกลง ต้องผ่านกระบวนการให้ความเห็นชอบของรัฐสภา เป็นต้น ทั้งนี้ เหตุผลสำคัญน่าจะเป็นเรื่องความสะดวก หรือหลีกเลี่ยงปัญหาการอภิปรายทางการเมือง

สำหรับประเทศไทย ไม่ยึดถือแนวปฏิบัติดังกล่าวข้างต้นแต่จะพิจารณาเนื้อหาสาระและพันธกรณีที่จะมีขึ้นเป็นสำคัญ ทั้งนี้ มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า ในการจัดทำบันทึกการหารือในรูปแบบของบันทึกการเจรจา (Agreed Minutes) หรือบันทึกการหารือ (Record of Discussion) ปกติจะไม่ใช่สนธิสัญญา เนื่องจากยังไม่ก่อให้เกิดพันธกรณีระหว่างกันภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ ส่วนการจัดทำแถลงการณ์ร่วม (Joint Declaration) โดยทั่วไปจะเป็นถ้อยแถลงทางนโยบายซึ่งอาจก่อให้เกิดข้อผูกพันทางการเมือง (Political Commitment) แต่ยังไม่ก่อให้เกิดพันธกรณีภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศจึงไม่ถือเป็นสนธิสัญญาเช่นกัน แต่เนื่องจากแถลงการณ์ร่วมดังกล่าวมีนัยที่เกี่ยวเนื่องกับ

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จึงจำเป็นต้องเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548 มาตรา 4 (7)

3.1.3 กระบวนการจัดทำสนธิสัญญาหรือความตกลงของไทย

3.1.3.1 การริเริ่มกระบวนการจัดทำสนธิสัญญาหรือความตกลง

การริเริ่มกระบวนการจัดทำสนธิสัญญาแบ่งเป็น 2 กรณี คือ รัฐบาลไทยเป็นฝ่ายถูกทาบทาม และรัฐบาลไทยเป็นฝ่ายทาบทาม แต่ในที่นี้จะกล่าวแต่เฉพาะในส่วนกรณีรัฐบาลไทยเป็นฝ่ายถูกทาบทาม เหตุเพราะ ส่วนใหญ่การเข้าเป็นภาคีความตกลงระหว่างประเทศใดก็ตาม รัฐบาลไทยมักจะเป็นฝ่ายถูกทาบทามให้ทำสนธิสัญญา อาจเป็นเพราะในอดีตประเทศไทยอาจดำเนินนโยบายต่างประเทศแบบตั้งรับและเป็นฝ่ายรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ แต่มีแนวโน้มที่ประเทศไทยจะเริ่มเป็นฝ่ายทาบทาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับประเทศเพื่อนบ้านที่ประเทศไทยมีผลประโยชน์ร่วมกับประเทศเหล่านั้น

3.1.3.2 การทาบทาม

(1) การทาบทามผ่านช่องทางการทูต การทาบทามผ่านช่องทางการทูตเป็นแนวปฏิบัติที่มีมาแต่ดั้งเดิม ซึ่งหมายถึงการติดต่อผ่านสถานทูตหรือสถานกงสุลของไทยในต่างประเทศ หรือสถานทูต สถานกงสุลต่างประเทศที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย โดยมีกระทรวงการต่างประเทศเป็นสื่อกลาง

(2) การทาบทามการเจรจาโดยตรงระหว่างหน่วยงานผู้รับผิดชอบ ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบันและการพัฒนาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศต่างๆ สามารถติดต่อกันได้โดยตรงอย่างสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น จึงมีการทาบทามผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกันโดยตรง โดยอาจใช้ช่องทางการทูตเป็นมาตรการเสริมหรืออาจใช้ช่องทางที่ตัวแทนทางการทูตหรือการกงสุลติดต่อกับหน่วยงานโดยตรง ในการทาบทามอาจใช้โอกาสที่มีการเยือนของคณะผู้แทนในระดับสูงเพื่อทาบทามในหลักการในลักษณะนอกรอบโดยอาจมีการระบุไว้ในแถลงการณ์หรือการแถลงข่าวร่วมกันว่าจะร่วมมือกันในด้านใด แล้วมอบหมายให้หน่วยงานปฏิบัติดำเนินการเจรจาทำความตกลงกันต่อไป

3.1.3.3 การเสนอร่างความตกลงมาตรฐาน

โดยที่การจัดทำความตกลงเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนและต้องอาศัยทักษะในการเจรจาสูง จึงอาจมีความหวาดระแวงระหว่างคู่เจรจาในเรื่องการร่างความตกลงและการใช้ถ้อยคำ ดังนั้น เพื่อให้ผู้เจรจามีความสบายใจจึงมีการจัดทำร่างความตกลงมาตรฐาน (standard text) เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการเจรจาเพื่อความสะดวก อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ของความหวาดระแวงดังกล่าว จึงมีความพยายามขององค์กรกลาง เช่น สหประชาชาติ สถาบันระหว่างประเทศ ที่จะจัดทำร่างมาตรฐานขึ้นให้คู่เจรจาพิจารณาใช้เพื่อไม่ให้ได้เปรียบเสียเปรียบกันมากนัก โดยให้คู่เจรจาไปเจรจาในรายละเอียดตามความต้องการของแต่ละฝ่าย มีข้อสังเกตว่า ร่างมาตรฐานข้างต้นนี้เป็นเรื่องที่ปฏิบัติกันเป็นประจำและทั่วไปอยู่แล้ว

3.1.3.4 การพิจารณาร่างความตกลง

ในการพิจารณาร่างความตกลงสามารถประมวลแนวทางปฏิบัติของประเทศไทยออกเป็น 2 ส่วน คือ การพิจารณาในระดับนโยบายว่าสมควรจะทำความตกลงหรือไม่ ซึ่งตามทางปฏิบัติในปัจจุบัน มักจะผ่านขั้นตอนนี้โดยอัตโนมัติเนื่องจากการทำความตกลงส่วนใหญ่มุ่งเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศซึ่งเป็นนโยบายหลักของรัฐบาลไทยอยู่แล้ว การพิจารณาระดับนโยบายมักจะเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง การทหาร หรือประเด็นที่มีความละเอียดอ่อนในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น การทำความตกลงกับไต้หวันซึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับนโยบายจีนเดียว ดังนั้น ส่วนใหญ่การทำความตกลงจึงมักจะข้ามขั้นตอนการพิจารณาระดับนโยบายของรัฐบาล โดยข้ามไปพิจารณาในระดับกระทรวงหรือหน่วยงานนั้นโดยตรงเลย ทั้งนี้ อาจเป็นไปได้ว่า อยากรู้รัฐบาลโดยคณะรัฐมนตรีก็ต้องให้ความเห็นชอบในขั้นตอนสุดท้ายอยู่ดี

3.1.3.5 การจัดทำร่างโต้ตอบ

การจัดทำร่างโต้ตอบส่วนใหญ่จะทำเมื่อรัฐบาลไทยเป็นฝ่ายถูกทาบทามโดยได้รับร่างความตกลงจากคู่เจรจา การจัดทำร่างโต้ตอบขึ้นอยู่กับว่าหน่วยราชการเจ้าของเรื่องเป็นผู้ปฏิบัติตามความตกลงเพียงหน่วยเดียวหรือเกี่ยวข้องกับหน่วยราชการอื่นๆด้วย หากเกี่ยวข้องกับหน่วยราชการเจ้าของเรื่องเพียงหน่วยเดียว การพิจารณาที่จะไม่ยุ่งยากนักเพราะสามารถพิจารณาความได้เปรียบเสียเปรียบประโยชน์ที่จะได้รับ และดำเนินการปรับแก้ร่างความตกลงให้สอดคล้องกับประโยชน์ของหน่วยงานตน หากเกี่ยวข้องกับหน่วยราชการอื่นๆด้วยก็ควรจะคำนึงถึงประโยชน์ของหน่วยงานอื่นๆในภาพรวมด้วย

3.1.3.6 การเจรจา

เมื่อได้มีการแลกเปลี่ยนร่างความตกลงระหว่างคู่เจรจาแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการกำหนดให้มีการเจรจา โดยปกติจะทำ ณ เมืองหลวงของแต่ละประเทศ โดยมีการแต่งตั้งคณะผู้แทนของรัฐบาลโดยอนุมัติของกระทรวงเจ้าของเรื่อง ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนของหน่วยราชการเจ้าของเรื่องเป็นหัวหน้าคณะ ส่วนผู้แทนที่เหลือจะประกอบด้วยบุคคลใดบ้าง ก็ขึ้นอยู่กับว่าเรื่องที่จะเจรจาและเนื้อหาของความตกลงเกี่ยวข้องกับหน่วยงานใดบ้าง แล้วแจ้งให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบและขอทราบองค์ประกอบของคณะผู้แทนอีกฝ่ายหนึ่งด้วย

ในชั้นการเจรจาเป็นเรื่องความสามารถในการเจรจาซึ่งเป็นเรื่องของความรู้ ความชำนาญของผู้เจรจา ระยะเวลาในการเจรจามีขึ้นอยู่กับความยากและความสลับซับซ้อนของเรื่องและความตกลงที่เจรจา บางความตกลงสามารถเจรจาสำเร็จได้ในการเจรจารอบเดียว บางความตกลงใช้เวลาหลายปี ส่วนใหญ่มักจะมีการเจรจาสองรอบโดยประเทศคู่เจรจาสลับกันเป็นเจ้าภาพ โดยปกติเมื่อการเจรจาในแต่ละรอบเสร็จสิ้น จะมีการจัดทำบันทึกการเจรจา (agreed minutes) ระบุผลสำเร็จ หรือความคืบหน้าในการเจรจา ลงนามโดยหัวหน้าคณะผู้แทนของทั้งสองฝ่าย โดยแนบร่างความตกลงที่เป็นผลจากการเจรจา หากมีข้อบกพร่องใดที่ยังไม่สามารถหาข้อยุติได้ก็ใส่ลงไว้ หรือระบุข้อเสนอของแต่ละฝ่ายไว้ต่างหากโดยแยกแยะว่าเป็นข้อเสนอของฝ่ายใด

3.1.3.7 การยืนยันความถูกต้องของตัวบทและการรับตัวบท มีอยู่ด้วยกันหลายวิธีคือ

(1) การลงนามโดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องนำกลับไปพิจารณาอีกชั้นหนึ่ง (Signature ad referendum) ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนด้วยเหตุผลทางการเมืองซึ่งทำให้ไม่สามารถได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีหรือทั้งคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาได้ทัน เช่น ในระหว่างการเยือนอย่างเป็นทางการของประมุขของรัฐ ในทางปฏิบัติอาจใช้วิธีลงนามโดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องนำกลับไปพิจารณาอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งหมายความว่าหากทั้งสองฝ่ายยืนยันเจตนาโดยผ่านวิธีการทางทูตในภายหลังจะถือว่าแสดงเจตนายินยอมเข้าสู่ผูกพันตามสนธิสัญญา และมีผลย้อนหลังตั้งแต่เมื่อมีการลงนาม

(2) การลงนามโดยมีเงื่อนไขว่าต้องได้รับการให้สัตยาบันอีกครั้งหนึ่ง (Signature subject to ratification) ในกรณีที่เนื้อหาของสนธิสัญญาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญกับทั้งสองฝ่ายหรือจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาทบทวนอย่างรอบคอบ เช่น สนธิสัญญาเขตแดน รวมทั้งสนธิสัญญาพหุภาคีที่วางกฎเกณฑ์ต่างๆ ในกฎหมายระหว่างประเทศ เช่น อนุสัญญาของสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1982 แต่ก็จำเป็นต้องลงนามเพื่อมิให้เปิดประเด็นการเจรจาให้เนิ่นนานต่อไปด้วย

เหตุผลต่างๆทั้งทางเทคนิคหรือทางการเมืองก็จะใช้การลงนามโดยมีเงื่อนไขว่าต้องได้รับการให้สัตยาบันอีกครั้งหนึ่งจึงจะมีผลผูกพันรัฐที่เป็นฝ่ายในการเจรจา แม้การลงนามประเภทนี้จะยังไม่มีผลเป็นการยินยอมเข้าผูกพันตามสนธิสัญญา แต่รัฐผู้ลงนามต่างก็มีพันธกรณีที่จะต้องละเว้นการกระทำใดๆที่ขัดขวางหรือทำให้ความมุ่งประสงค์ของสนธิสัญญาเสื่อมเสียไป สำหรับสนธิสัญญาพหุภาคีซึ่งจำเป็นต้องมีการออกกฎหมายอนุวัติการเพื่อรองรับพันธกรณีในสนธิสัญญาซึ่งเป็นขั้นตอนที่ใช้ระยะเวลาาน จะมีการขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีในการลงนามก่อน และต่อมาจึงจะขอความเห็นชอบในการให้สัตยาบันสนธิสัญญาจากรัฐสภา

3.1.3.8 การเสนอขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

โดยที่ประเทศไทยไม่มีกฎหมายหรือระเบียบเกี่ยวกับขั้นตอนการทำสนธิสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรจึงอาศัยทางปฏิบัติในการพิจารณาในเรื่องนี้ โดยอาศัยมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องและหลักการและแนวทางตามกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสนธิสัญญาตามอนุสัญญาเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ.1969 เป็นพื้นฐานในการพิจารณา ประเทศไทยถือว่าการทำสนธิสัญญาเป็นอำนาจของฝ่ายบริหาร ดังนั้น ผู้ที่มีอำนาจให้ความเห็นชอบสนธิสัญญาก็คือคณะรัฐมนตรีนั่นเอง ยกเว้นกรณีเข้ามาตรา 224 วรรค 2 ซึ่งจะกล่าวถึงในลำดับถัดไป

(1) มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำสนธิสัญญา มีดังนี้

1. มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2520 ในกรณีเรื่องที่ไม่ใช่นโยบายหรือไม่ใช่เรื่องสำคัญและมีระเบียบปฏิบัติปกติอยู่แล้ว ให้นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้รับมอบหมายให้สั่ง หรือปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี พิจารณาให้ความเห็นชอบหรืออนุมัติไปได้ แล้วเสนอคณะรัฐมนตรีทราบ
2. มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2527 ให้กระทรวงการต่างประเทศเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติให้ทำความตกลงรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศของอาเซียนแทนคณะรัฐมนตรี โดยมีเงื่อนไขว่าความตกลงอาเซียนไม่มีบทบัญญัติให้ไทยต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามความตกลง
3. มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2535 กำหนดว่าในการติดต่อทำความตกลง อนุสัญญา และสนธิสัญญา มอบให้กระทรวงการต่างประเทศเป็นเจ้าของเรื่องดำเนินการ และกรณีที่ต่างประเทศติดต่อกระทรวง ทบวง กรมอื่นใดโดยตรงก่อนนำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี ให้กระทรวง ทบวง

กรรมนั้น ส่งเรื่องให้กระทรวงการต่างประเทศพิจารณาเสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีทุกครั้ง

4. มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2545 กำหนดแนวทางปฏิบัติเรื่องการติดต่อทำความตกลงกับต่างประเทศ การทำอนุสัญญาและสนธิสัญญาต่างๆ โดยในกรณีกระทรวง ทบวง กรมใด ๆ จะจัดทำความตกลงกับต่างประเทศ ให้หน่วยงานดังกล่าวขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อนดำเนินการลงนามความตกลงทุกครั้ง และระบุผู้ลงนามฝ่ายไทย หากผู้ลงนามไม่ใช่ นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ บุคคลผู้ลงนามต้องได้รับมอบอำนาจโดยหนังสือมอบอำนาจ (Full Powers) ซึ่งออกให้โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ทั้งนี้ ให้ส่งต้นฉบับความตกลงระหว่างประเทศทั้งที่ทำระหว่าง รัฐบาลกับรัฐบาล หรือกับองค์การระหว่างประเทศ มาเก็บรักษาไว้ที่กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ
5. มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 7 มกราคม 2546 กรณีการทำความตกลงกับต่างประเทศของหน่วยงานเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องรีบดำเนินการ หากเกิดความล่าช้าอาจก่อให้เกิดความเสียหายและเป็นกรณีไม่ก่อให้เกิดผลผูกพันรัฐบาลหรือเกิดสิทธิหน้าที่ต่างๆเป็นพิเศษให้หน่วยงานเจ้าของเรื่องหรือกระทรวงการต่างประเทศ และให้ดำเนินการจัดทำความตกลงกับต่างประเทศดังกล่าวไปก่อนได้ แต่ต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบด้วย
6. มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2546 การทำความตกลงกับต่างประเทศการทำอนุสัญญาและสนธิสัญญาต่างๆ ซึ่งอาจส่งผลผูกพันในแง่กฎหมายหรือก่อให้เกิดสิทธิหน้าที่ภายใต้บังคับของกฎหมายระหว่างประเทศ อีกทั้งอาจเกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติและนโยบายของรัฐบาลให้กระทรวง กรมเจ้าของเรื่องหรือกระทรวงการต่างประเทศด้วย

(2) ความตกลงที่ต้องเสนอขอความเห็นชอบจากรัฐสภา ตามที่กล่าวมาแล้วว่าการทำความตกลงเป็นอำนาจของฝ่ายบริหาร ดังนั้น โดยหลักการเมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ รัฐบาลก็สามารถทำความตกลงโดยการลงนามหรือให้สัตยาบันได้ ยกเว้นกรณี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 224 วรรค 2 ซึ่งกำหนดว่ากรณีความตกลงที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขต กระบอบเขตอำนาจแห่งรัฐ หรือต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามความตกลง รัฐบาลจะต้องเสนอความตกลงเพื่อขอความเห็นชอบจากรัฐสภา ทั้งนี้ โดยการประชุมร่วมกันของสภาผู้แทนราษฎร

และวุฒิสภา ซึ่งต่างจากการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ซึ่งต้องผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ก่อนตามด้วยวุฒิสภา

ในปัจจุบัน แม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ.2549 อันเป็นรัฐธรรมนูญที่ใช้ในการปกครองประเทศในขณะนี้มิได้มีบทบัญญัติเช่นเดียวกับมาตรา 224 แห่งรัฐธรรมนูญฯ ฉบับ พ.ศ.2540 แต่ในมาตรา 38 วรรคแรกของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันก็ได้บัญญัติว่า เมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด ให้วินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยเหตุนี้ เมื่อไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดอำนาจของรัฐสภาในการพิจารณาเห็นชอบหนังสือสัญญาระหว่างประเทศไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน จึงต้องถือปฏิบัติไปตามประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ดังนั้น หากความตกลงหรือสนธิสัญญาดังกล่าวใดมีลักษณะที่เข้าเงื่อนไขเป็นหนังสือสัญญาที่จะต้องตราพระราชบัญญัติมารองรับบังคับการให้เป็นไปตามสัญญาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญไทยฉบับที่ผ่านมา รัฐบาลจะต้องเสนอความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติก่อนการลงนามผูกพัน ทั้งนี้ เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรา 38 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ.2549¹

3.1.3.9 การให้ความยินยอมเข้าผูกพันและการมีผลบังคับใช้ของความตกลง

(1) กรณีการให้ความยินยอมเข้าผูกพันตามสนธิสัญญาโดยไม่มีเงื่อนไข ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสนธิสัญญา เมื่อรัฐหรือรัฐบาลให้ความยินยอมที่จะผูกพัน (Consent to be bound) ตามข้อผูกพันที่กำหนดในความตกลง ก็จะมีการลงนาม หรือการลงนามและให้สัตยาบัน ทั้งนี้ บุคคลที่จะเป็นผู้ลงนามในสนธิสัญญาจะต้องได้รับอนุมัติจากรัฐบาลของตน ซึ่งตามขั้นตอนในกฎหมายไทยจะต้องขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเพื่อให้สามารถลงนามความตกลงได้ และหากผู้ลงนามไม่ใช่ ประมุขของรัฐ ประมุขรัฐบาล หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ จะต้องได้รับหนังสือมอบอำนาจ (full powers) ซึ่งลงนามโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศด้วย สำหรับประเทศไทย ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ผู้ที่สามารถลงนามความตกลงโดยไม่ต้องแสดงหนังสือมอบอำนาจ คือ นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ด้วยเหตุผลดังกล่าว

¹จดหมายเหตุสนธิสัญญากลุ่มนักวิชาการค้านลงนามข้อตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น, มติชนรายวัน, 29 มีนาคม 2550, หน้า 20.

ข้างต้น คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2535 กำหนดเป็นหลักการว่า หากไม่ใช่บุคคลตามวรรคข้างต้นเป็นผู้ลงนาม หน่วยงานเจ้าของเรื่องจะต้องขอให้กระทรวงการต่างประเทศออกหนังสือมอบอำนาจให้ และในกรณีที่ต้องให้สัตยาบันความตกลงที่ต้องเสนอรัฐสภา เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบความตกลงแล้ว ฝ่ายบริหารยังไม่สามารถให้สัตยาบันความตกลงได้ทันที เนื่องจากจำเป็นต้องให้มีการผ่านร่างพระราชบัญญัติอนุวัติการความตกลงหรือแก้ไขพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องเสียก่อน ทั้งนี้ เนื่องจากหากปราศจากกฎหมายดังกล่าว ประเทศไทยก็ยังไม่สามารถปฏิบัติตามพันธกรณีได้ ดังนั้น เมื่อกฎหมายผ่านแล้วฝ่ายบริหารจึงสามารถให้สัตยาบันความตกลงได้

(2) กรณีการให้ความยินยอมเข้าผูกพันตามสนธิสัญญาโดยมีเงื่อนไข ในสนธิสัญญาพหุภาคี (Multilateral Treaty) บางครั้งจะเปิดโอกาสให้ประเทศที่ประสงค์จะเข้าเป็นภาคี ให้ความยินยอมเข้าผูกพันตามสนธิสัญญาโดยมีเงื่อนไขได้โดยทำข้อสงวน * ว่าจะไม่ผูกพันตามข้อบทหนึ่งข้อบทใดในสนธิสัญญา (reservation) หรือคำแถลงตีความหรืออธิบายข้อบทนั้นตามความเข้าใจของตน (Interpretative Declaration) เพื่อเอื้ออำนวยให้ประเทศที่ยังไม่มีความพร้อมในการปฏิบัติตามพันธกรณีทั้งหมดในสนธิสัญญาพหุภาคี สามารถเข้าเป็นภาคีสถิตสนธิสัญญาไปพลางก่อนและปฏิบัติตามพันธกรณีที่ตนไม่ได้ตั้งข้อสงวนไว้ และเมื่อใดที่มีความพร้อมในการปฏิบัติตามพันธกรณีทั้งหมดในสนธิสัญญาแล้วก็สามารถแจ้งแก้ไขหรือยกเลิกเพิกถอนข้อสงวนที่ตนทำไว้ได้ ทั้งนี้โดยมีเงื่อนไขว่า ข้อสงวนหรือคำแถลงดังกล่าวจะต้องไม่ขัดต่อวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายของสนธิสัญญา

3.1.3.10 การจัดเก็บต้นฉบับสนธิสัญญา

ต้นฉบับความตกลงระหว่างประเทศทั้งที่ทำระหว่างรัฐกับรัฐ รัฐบาลกับรัฐบาล หรือกับองค์การระหว่างประเทศ จะต้องส่งมาเก็บรักษาไว้ที่กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ ตามนัยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2545 ซึ่งในทางปฏิบัติจะรวมถึงตราสารทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น สัตยาบันสาร ภาควิชาอนุวัติสาร สารให้การยอมรับ สารให้ความเห็นชอบ หนังสือมอบอำนาจเต็ม หนังสือทางการทูตแจ้งการบังคับใช้ ต่ออายุ หรือบอกเลิกสนธิสัญญารวมทั้ง

* อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ.1969 มาตรา 2 วรรค 1 (d) ได้ให้คำนิยามของคำว่า “ข้อสงวน” (Reservation) ว่าหมายถึง ถ้อยแถลงฝ่ายเดียว (Unilateral Statement) ไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไรก็ตาม ซึ่งรัฐหนึ่งกระทำขณะที่มีการลงนามให้สัตยาบัน ขอมอบ รับรอง หรือการทำภาควิชาอนุวัติสนธิสัญญา โดยถ้อยแถลงนี้แสดงว่าต้องการระงับหรือเปลี่ยนแปลงผลทางกฎหมายของบทบัญญัติบางอย่างของสนธิสัญญาในส่วนที่ใช้กับรัฐนั้น

ต้องแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับสถานะสนธิสัญญา เช่น วันบังคับใช้และวันที่เข้าเป็นภาคีสนธิสัญญาดังกล่าวด้วย²

3.2 นโยบายของรัฐและปัจจัยในการพิจารณาเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญา

ตามคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ วันศุกร์ที่ 3 พฤศจิกายน 2549 ซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาลและเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินกิจกรรมของรัฐบาลในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านนโยบายการต่างประเทศ ที่ประเทศไทยใช้ในการดำเนินกิจกรรมในทางระหว่างประเทศ ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาของประเทศไทยในการเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 ซึ่งมีใจความสรุปได้ดังต่อไปนี้

“รัฐบาลมุ่งมั่นในการส่งเสริมผลประโยชน์ของชาติ เสริมสร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นของประชาคมระหว่างประเทศ โดยการดำเนินนโยบายที่เป็นมิตรกับนานาประเทศ และสานต่อความร่วมมือระหว่างประเทศบนพื้นฐานคุณธรรม ความโปร่งใส ค่านิยมประชาธิปไตย และการเคารพกฎหมายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกฎบัตรสหประชาชาติ และปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน รัฐบาลจึงกำหนดนโยบาย ดังนี้

1.ดำเนินบทบาทเชิงรุกในกรอบทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อสนับสนุนความปรองดองและความมั่นคงในชาติ โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ในภาคใต้

2.ส่งเสริมให้เกิดมิตรภาพและความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน และในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาค และระหว่างภูมิภาค เพื่อให้เกิดเสถียรภาพ ความมั่นคง และความเจริญรุ่งเรืองร่วมกัน

3.เสริมสร้างความแข็งแกร่งของอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเร่งจัดตั้งประชาคมอาเซียน

4.ดำเนินบทบาทสร้างสรรค์ในกรอบสหประชาชาติและกรอบพหุภาคีอื่นๆ เพื่อส่งเสริมสันติภาพ ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน มนุษยธรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การพัฒนาอย่างยั่งยืน การแก้ไขปัญหาข้ามชาติ และการสาธารณสุข

5.คุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ของคนไทยในต่างประเทศ และเสริมสร้างบทบาทของชุมชนไทยในต่างประเทศ”³

²ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ข้อมูลของกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย, กระทรวงการต่างประเทศ.

[<http://www.mfa.go.th/treaty/handbook/content.html>]

³<http://www.mfa.go.th/web/54.php> [ข้อมูลเมื่อวันที่ 01/12/2006]

จากนโยบายดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่าประเทศไทยยินดีที่จะให้ความร่วมมือทางด้านการค้าในทางระหว่างประเทศภายใต้กรอบของสหประชาชาติ ซึ่งการที่ประเทศไทยจะแสดงเจตนาเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 ก็จะเป็นการส่งเสริมและให้ความร่วมมือกับนานาประเทศในการให้ความสำคัญในการควบคุมและการลดอาวุธ และในการที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาระดับดังกล่าวยังต้องคำนึงถึงปัจจัยทางด้านการค้า ดังต่อไปนี้

3.2.1 ปัจจัยทางด้านการเมือง

ปัจจัยทางการเมืองของบางรัฐซึ่งมีส่วนคาบเกี่ยวกับธุรกิจหรือกลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการค้าอาวุธตามแบบทั้งที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมาย มีผลกระทบต่อการบังคับใช้มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอาวุธมากทีเดียว เนื่องจากมาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศหลายมาตรการที่ไม่สามารถมีผลบังคับใช้ได้ เนื่องจากรัฐไม่มีนโยบายที่จะเป็นภาคีตามกลไกดังกล่าวด้วยสาเหตุที่ว่าอาจจะเป็นการขัดผลประโยชน์ของกลุ่มธุรกิจภายในประเทศดังเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศรัสเซีย ซึ่งเป็นผู้ผลิตอาวุธรายใหญ่ ดังนั้นการจะออกมาตรการมาเพื่อควบคุมภาคเอกชนผู้ผลิตและผู้ค้าอาวุธย่อมเป็นเรื่องที่รัฐจะต้องพิจารณาให้ดีเพราะจะเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของชาติ การออกกฎหมายไปเพื่อทำให้การดำเนินการทางธุรกิจเป็นไปได้ยาก รัฐบาลผู้ออกกฎหมายดังกล่าวก็อาจมีปัญหาในการบริหาร ดังนั้นรัฐที่มีผลประโยชน์ได้เสียกับเรื่องอาวุธตามแบบจึงไม่สามารถที่จะแสดงท่าทีมากนักในเวทีระหว่างประเทศเกี่ยวกับการควบคุมอาวุธดังกล่าว

ในส่วนของประเทศที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งและความเสียหายที่เกิดขึ้นจากอาวุธตามแบบนั้นย่อมมีมาตรการทางการเมืองหรือนโยบายที่ต้องการกฎหมายเพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากอาวุธตามแบบ ดังเช่น ในภูมิภาคแอฟริกาและเอเชียซึ่งได้รับผลกระทบจากการใช้อาวุธตามแบบก็จะมีส่วนร่วมในการใช้มาตรการต่างๆในทางระหว่างประเทศมากกว่าภูมิภาคอื่นๆที่ไม่ได้รับผลกระทบ ซึ่งภูมิภาคอื่นๆที่ไม่ได้รับผลกระทบก็จะดำเนินนโยบายเป็นกลาง มิได้เอนเอียงไปในทางใดทางหนึ่ง สาเหตุประการนี้เองทำให้การปฏิบัติตามมาตรการต่างๆจึงเป็นเพียงการรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นภายในประเทศ มิได้เป็นการรายงานการปฏิบัติตามมาตรการหรือกฎหมาย ในส่วนที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากรัฐต่างๆในการเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 จึงยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรเนื่องจากยังมีความแตกแยกของนโยบายทางการเมืองของแต่ละประเทศนั่นเอง

3.2.2 ปัจจัยทางด้านการมั่นคง

ปัจจัยการรักษาความมั่นคงของรัฐ รัฐจะต้องมีการพัฒนาระบบการป้องกันประเทศตามแนวทางการป้องกันประเทศที่ได้มาตรฐาน โดยการเสริมสร้างจิตสำนึกและนำภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันประเทศ พัฒนาความพร้อมและความทันสมัยของกองทัพให้มีประสิทธิภาพและความพร้อมในการรักษาอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ และสนับสนุนภารกิจในการรักษาสันติภาพในภูมิภาคต่างๆภายใต้กรอบของสหประชาชาติ ในขณะเดียวกันก็สนับสนุนกองทัพให้มีบทบาทในการร่วมพัฒนาประเทศมากขึ้น รวมทั้งจัดระเบียบพื้นที่ชายแดนเพื่อให้มีความพร้อมต่อการเผชิญสถานการณ์และปัญหาต่างๆทั้งในภาวะปกติและไม่ปกติ

สถานการณ์ด้านความมั่นคงเป็นสภาพแวดล้อมใหม่ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รัฐจะต้องปฏิรูปงานด้านการข่าวกรองให้มีประสิทธิภาพ ทั้งระบบข้อมูลเชิงลึกด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่างๆได้อย่างแท้จริง รวมถึงการสร้างความพร้อมในการเผชิญกับวิกฤตการณ์ การเตรียมความพร้อมเพื่อตอบสนองอย่างฉับไวต่อวิกฤตการณ์และการบริหารจัดการเพื่อการบรรเทาและฟื้นฟูสาธารณภัยโดยเร็ว

3.2.3 ปัจจัยทางการทหาร

ปัจจัยทางการทหารที่เสริมสร้างความเชื่อมั่นด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ เพื่อลดความหวาดระแวงระหว่างประเทศในภูมิภาคลง และเพื่อให้เกิดความโปร่งใสกิจการด้านการป้องกันประเทศ อันจะนำไปสู่ความเชื่อใจด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ โดยการเข้าร่วมในเวทีการเจรจา ด้านความมั่นคงของอาเซียน (ARF) การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างกองทัพในกลุ่มสมาชิกของอาเซียนและกับกองทัพของชาติพันธมิตรของไทย โดยเฉพาะการวางระบบการบริหารและการจัดการ สร้างเสริมความทันสมัยทางทหาร เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของกองทัพ ให้ก้าวทันกับความเปลี่ยนแปลงทางทหารของโลกในด้านต่างๆโดยการเสริมสร้างคุณภาพของกำลังพล (กำลังพลทันสมัย) การยกระดับขีดความสามารถของระบบอาวุธต่างๆ (อาวุธทันสมัย) การพัฒนาหลักนิยมทางทหารให้สอดคล้องกับเงื่อนไขของไทย (หลักนิยมทันสมัย) และการปรับปรุงโครงสร้างองค์กรกองทัพให้มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ใหม่ (องค์กรทันสมัย)

บูรณาการด้านกำลังรบเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด หากมีความจำเป็นต้องใช้กำลังกองทัพเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบาย อาทิ การใช้กำลังจะต้องเป็นลักษณะของการใช้กำลัง

ร่วมกันของเหล่าทัพต่างๆ การส่งเสริมให้มีการเรียนร่วมฝึกพร้อม และปฏิบัติการร่วมในเรื่องต่างๆ บูรณาการด้านกำลังพลเพื่อให้การจัดจำนวนอัตรา และโครงสร้างด้านกำลังพลของกองทัพให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของความเปลี่ยนแปลง โดยปรับขนาดกำลังพลของกองทัพ ให้มีความเหมาะสมสร้างกองทัพให้เป็นกองทัพอาสาสมัคร ส่งเสริมการสร้างระบบกำลังสำรองของประเทศ ให้เกิดประสิทธิภาพ ยกระดับชีวิตความเป็นอยู่และการศึกษาของกำลังพลในระดับต่างๆ ของกองทัพ

การพึ่งตนเองทางทหารเพื่อให้ประเทศสามารถนำประโยชน์จากกำลังส่วนอื่นๆ ของสังคมมาใช้ในการป้องกันตนเอง และให้กองทัพและรัฐสามารถใช้ทรัพยากรภายในบางประการมากกว่าที่จะต้องนำเข้าจากต่างประเทศเสมอไป โดยส่งเสริมให้มีการผลิตยุทโธปกรณ์และสิ่งอุปกรณ์ทางทหารบางประเภท ที่มีความคุ้มค่าในการใช้ด้วยอาศัยกระบวนการผลิตภายในประเทศ การใช้ประโยชน์จากภาคอุตสาหกรรมของพลเรือนที่มีความก้าวหน้าในการผลิต และการให้บริการต่อยุทโธปกรณ์ของกองทัพ โดยเน้นในลักษณะของการใช้ร่วมระหว่างภาคการผลิตของพลเรือนและของกองทัพ และเศรษฐกิจความมั่นคงเพื่อให้ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจของการป้องกันประเทศ กับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมเป็นไปอย่างราบรื่น โดยให้มีการจัดการศึกษาในเรื่องการบริหารทรัพยากร ด้านการป้องกันประเทศ ให้มีการใช้ประโยชน์จากการพัฒนาความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของพลเรือนในการพัฒนาซ่อมบำรุง ตลอดจนการสร้างยุทโธปกรณ์ของกองทัพจัดระดับความสมดุลของการใช้ทรัพยากรด้านอื่นๆ ของประเทศ

ส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีทหาร โดยมีเป้าหมายเพื่อให้กองทัพสามารถได้รับประโยชน์สูงสุด จากการพัฒนาเทคโนโลยีทหารสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นในยุคของ “การปฏิวัติในกิจการทหาร” โดยสนับสนุนให้มีการศึกษา ค้นคว้าวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีทหารทั้งในเหล่าทัพและระหว่างเหล่าทัพ แสวงหาความร่วมมือในเรื่องเหล่านี้จากมิตรประเทศ เพื่อการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีทหารของไทย

สนับสนุนการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติเพื่อให้โครงสร้างด้านกำลังพลของกองทัพ มีการแก้ไขและระงับปัญหาข้อพิพาทระหว่างรัฐอย่างสันติ และเพื่อลดโอกาสของการใช้กำลังระหว่างประเทศ โดยการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศในภูมิภาคด้วยมาตรการสันติ อาทิ ปัญหาความขัดแย้งพรมแดนทั้งทางบกและทะเล การสนับสนุนให้มีการเจรจาเพื่อลดเงื่อนไขที่จะนำไปสู่การใช้กำลังในการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทระหว่างประเทศ

ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการกิจระหว่างประเทศ เพื่อให้กองทัพขยายบทบาทในเวทีระหว่างประเทศ อันจะเป็นการเสริมสร้างเกียรติภูมิของกองทัพและประเทศ โดยสนับสนุนให้กองทัพเข้าไปมีส่วนร่วมในกองกำลังรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ (UN PKO)

สนับสนุนให้กองทัพช่วยเหลือสังคมในยามสันติ โดยการเข้าไปมีบทบาทในงานด้านสิ่งแวดล้อม บทบาทในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย บทบาทในการปราบปรามยาเสพติด การค้าของผิดกฎหมาย การพัฒนาเพื่อความมั่นคงในเขตพื้นที่ชายแดน รวมถึงการส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจในเขตพื้นที่เป้าหมาย เพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิต การพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

3.2.4 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่มีความเกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้เป็นเงื่อนไขประการสำคัญสำหรับการปฏิบัติตามมาตรการต่างๆ ดังที่ได้กล่าวในข้างต้นว่า เมื่อนโยบายทางการเมืองไม่เอื้อที่จะให้รัฐสามารถปฏิบัติไปในทางใดทางหนึ่งได้ ก็จะส่งผลต่อท่าทีของรัฐในการปฏิบัติ การที่ภูมิภาคอเมริกาและภูมิภาคยุโรปเป็นผู้ผลิตสินค้าอาวุธต่างๆ เป็นตลาดหลัก และมีบรรดาผู้บริโภคนเป็นประเทศในภูมิภาคที่ประเทศส่วนใหญ่เป็นประเทศด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนา ส่งผลในการดำเนินการทางกิจกรรมทางธุรกิจค้าอาวุธยังสามารถดำเนินการต่อไปได้ ในทำนองเดียวกันกับการค้าอาวุธที่ผิดกฎหมาย เมื่อมีผู้ซื้อและผู้ที่สามารถจะขายได้ธุรกรรมดังกล่าวก็จะยังคงมีอยู่ต่อไป โดยเงื่อนไขของผลประโยชน์ในทางธุรกิจจะเป็นตัวแปรสำคัญต่อการดำเนินนโยบายทางการเมือง หากรัฐได้ทำการชั่งน้ำหนักการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์แล้วรัฐจะต้องเสียผลประโยชน์หรือจะต้องกระทบต่อเสถียรภาพของรัฐย่อมเป็นสิ่งที่รัฐบาลไม่ต้องการให้เกิดขึ้น ดังนั้นการที่รัฐบาลจะรักษาเสถียรภาพของการบริหารและรัฐยังคงได้ประโยชน์จากธุรกรรมการค้าต่อไปย่อมทำให้การหยุดธุรกรรมการค้าอาวุธเป็นไปได้ยาก แม้ว่าจะมีผลเสียหายเกิดขึ้นเป็นประจำและเป็นตัวอย่างที่ทุกคนไม่ต้องการก็ตาม แต่เมื่อชั่งน้ำหนักกับผลประโยชน์ที่รัฐจะได้เพื่อแลกกับความเสียหายในบางส่วน (สำหรับอาวุธที่ถูกกฎหมาย) รัฐย่อมยินดีที่จะรักษาผลประโยชน์ทางธุรกิจและเสถียรภาพของรัฐบาลมากกว่าการที่จะต้องปฏิบัติตามมาตรการที่มีแต่จะสร้างผลในทางลบแก่รัฐ

3.2.5 ปัจจัยทางด้านความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

หลักกฎหมายระหว่างประเทศที่เคารพความมีอำนาจอธิปไตยที่เด็ดขาดในอันที่จะใช้ภายในเขตอำนาจของรัฐทุกรัฐ อย่างไรก็ตาม แม้จะทุกประเทศจะมีอำนาจอธิปไตยที่เด็ดขาด มีความเป็น

อิสระและเสรีภาพที่บริบูรณ์ในการใช้อำนาจอ้างด้านนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ ภายในเขตอำนาจของตน แต่จะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อประเทศอื่นๆ เนื่องจากประเทศต่างๆ ยังคงมีกิจกรรมด้านอื่นๆ อีกมากมายที่จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยความร่วมมืออันดีระหว่างประเทศ ซึ่งแต่ละประเทศจะต้องประนีประนอมกันทางความคิดเห็นที่สอดคล้องต้องกัน และยินยอมในการลดอำนาจ ประโยชน์หรือส่วนได้เสียอย่างใดๆ ที่ประเทศตนพึงมีพึงได้อย่างสมบูรณ์ลงไป เพื่อที่จะก่อให้เกิดความผูกพันในการปฏิบัติการร่วมกันภายใต้กลไกทางระหว่างประเทศ เช่น การทำอนุสัญญาหรือสนธิสัญญาในรูปแบบต่างๆ ฉะนั้น การทำความตกลงร่วมกันระหว่างประเทศต่างๆ นั้น ย่อมเกิดขึ้นจากการเล็งเห็นประโยชน์ในสิ่งที่ทำและโทษ หากไม่มีการร่วมมือกันดำเนินการที่จะเกิดขึ้นกับประเทศของตน ตัวอย่างหนึ่งในปัจจุบันที่เห็นได้ชัดถึงความจำเป็นที่แต่ละประเทศจะต้องประสานความร่วมมือกัน ตั้งแต่ในระดับของความคิดไปสู่การกำหนดกรอบแนวทางในการดำเนินการ จนถึงในระดับที่แสดงออกซึ่งความยินยอมที่จะผูกพันอันก่อให้เกิดพันธกรณีที่ควรปฏิบัติร่วมกันก็คือ ในเรื่องของการควบคุมอาวุธตามแบบ ทั้งนี้ เนื่องจากอาวุธต่างๆ ถ้าหากประเทศหนึ่งประเทศใดละเลยไม่สนใจปล่อยการแพร่ขยายอาวุธ หรือมีการใช้อาวุธอย่างไม่จำกัดในปริมาณที่มากเกินไปจนเกินกว่าที่จะสามารถจะควบคุมได้ ก็ย่อมหมายความว่าผลร้ายที่เกิดขึ้นนี้ไม่ได้มีผลกระทบเฉพาะแต่ภายในประเทศเท่านั้น แต่มันจะส่งผลกระทบต่อประเทศอื่นๆ ด้วย เพราะฉะนั้นในทางกลับกันถ้าหากหยุดยั้งมิให้มีการใช้อาวุธตามแบบได้ภายในประเทศหนึ่งแล้ว ก็ย่อมจะส่งผลดีต่อทุกประเทศทั่วโลกได้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้เองจึงเกิดความจำเป็นที่จะต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการควบคุมอาวุธตามแบบ เพื่อการห้ามหรือจำกัดการใช้อาวุธ เพื่อประโยชน์ร่วมกันของทุกประเทศทั่วโลก

การเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 เป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่ใฝ่สันติ มีความรับผิดชอบต่อการกระทำที่ในการสนับสนุนและให้ความร่วมมือต่อองค์การสหประชาชาติด้วยดี ทำให้ประเทศไทยได้รับเกียรติภูมิและการยอมรับจากนานาชาติอารยประเทศ สามารถร่วมแสดงบทบาทที่ชัดเจนในเวทีการประชุมระหว่างประเทศในการลด การควบคุม และการไม่แพร่ขยายอาวุธตามแบบ และยังมีสิทธิในการเข้าร่วมพิจารณากำหนดแนวทางปฏิบัติตามข้อผูกพันของอนุสัญญา ซึ่งหากการดำเนินการใดจะมีผลกระทบต่อผลประโยชน์และความมั่นคงของตนก็สามารถคัดค้านได้ สำหรับประเทศที่ไม่เข้าร่วมเป็นภาคีในอนุสัญญานี้ก็จะถูกมองในแง่ลบว่าประสพจะมีอาวุธตามแบบไว้ในครอบครองหรือสนับสนุนการแพร่ขยายอาวุธนี้ เช่น อิรัก เกาหลีเหนือ ซีเรีย เลบานอน เป็นต้น และอาจไม่ได้รับความร่วมมือทางด้านการทหาร อุตสาหกรรม เศรษฐกิจ และการเมือง จากนานาชาติประเทศ

3.2.6 ปัจจัยทางด้านสังคม

ปัจจัยทางด้านสังคมที่เห็นได้ชัดเจนคือ ประเทศในภูมิภาคเอเชีย ได้รับผลกระทบจากการใช้อาวุธตามแบบที่ผิดกฎหมายในภูมิภาคมาก ความเสียหายดังกล่าวย่อมเป็นแรงผลักดันให้ประเทศในภูมิภาคเอเชียต้องมีการดำเนินการเพื่อหยุดยั้งความเสียหายดังกล่าว และเป็นสิ่งสำคัญที่ผลักดันให้เกิดแนวทางกฎหมายระหว่างประเทศ ต่างจากประเทศอื่นๆที่ไม่ได้รับผลกระทบหรือได้รับผลกระทบในปริมาณที่ไม่มาก หรือได้รับผลประโยชน์มากกว่าผลกระทบ ปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้ประเทศที่ได้รับผลกระทบซึ่งมักเป็นประเทศด้อยพัฒนาหรือประเทศกำลังพัฒนาซึ่งเป็นผู้ใช้อาวุธมากกว่าผลิตอาวุธ ต้องดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ส่วนประเทศที่ไม่ได้รับผลกระทบย่อมมองปัญหาดังกล่าวเป็นเรื่องที่ไม่สำคัญ การจะสร้างแรงจูงใจในการให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่ยาก ดังนั้นแนวทางที่น่าจะเป็นคือจะต้องมีการสร้างความตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้นแก่สังคมมากกว่านี้เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียในสังคมเห็นถึงผลเสียของการใช้อาวุธตามแบบมากขึ้น จึงจะเกิดความเห็นร่วมกันในการพัฒนามาตรการและการปฏิบัติตามมาตรการและกฎหมายต่างๆมากขึ้น หากสังคมไม่เห็นคุณค่าของการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎหมายก็ย่อมไม่สามารถที่จะคุ้มครองสังคมได้

3.2.7 ปัจจัยทางด้านกฎหมาย

ปัจจัยทางด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามมาตรการในทางระหว่างประเทศ คือกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมอาวุธภายในรัฐ ซึ่งจะต้องมีลักษณะที่สอดคล้องกับมาตรการในทางระหว่างประเทศ โดยความสอดคล้องที่ว่าไม่จำเป็นที่จะต้องเหมือนหรือเป็นมาตรการเดียวกัน แต่จะต้องมีลักษณะของความมุ่งประสงค์ในการคุ้มครองร่วมกัน สามารถใช้ร่วมกันได้โดยไม่เป็นการขัดต่อกฎเกณฑ์ในทางระหว่างประเทศ ตัวอย่างเช่น กฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมอาวุธของบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศที่ให้สิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นหลัก การปฏิบัติของปัจเจกบุคคลและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องย่อมเป็นสิ่งที่รัฐจะต้องรับรองและคุ้มครองตามกฎหมาย การจะไปจำกัดสิทธิดังกล่าวจะทำได้ก็แต่โดยอาศัยกฎหมายเท่านั้น ทำให้การปฏิบัติดังกล่าวเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนต่อรัฐเป็นอย่างมาก เพราะกฎหมายที่ไปกระทบต่อสิทธิของเอกชนย่อมทำให้เกิดความไม่พอใจและความขัดแย้งได้ แต่เมื่อมาตรการทางกฎหมายยังมีลักษณะที่ไม่บังคับอย่างเคร่งครัด ก็จะมีช่องให้เกิดการนำอาวุธที่มีอยู่มากมายไปใช้ในทางที่ผิดได้ ซึ่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าวค่อนข้างยาก โดยจะต้องสร้างค่านิยมใหม่ในเรื่องสันติธรรมและรัฐบาลจะต้องศึกษาถึงแนวทางในการลดความขัดแย้งและสร้างความเข้าใจในระดับระหว่างรัฐและเอกชนมากขึ้น ในส่วนของกฎหมายที่ล้าสมัยหรือกฎหมายที่ไม่ครอบคลุมแม้ว่าจะเป็นช่องว่างให้เกิดการนำอาวุธไปใช้ในทางที่ผิดหรือก่อให้เกิดหนทางสำหรับ

มิจาชีพนั้นเป็นเรื่องที่แก้ไขได้ด้วยมาตรการในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายซึ่งทำได้ไม่ยาก ต่างจากกฎหมายที่ไปกระทบสิทธิของบุคคล

3.3 ข้อท้าทายในการเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาและพิธีสาร

3.3.1 ข้อดีของอนุสัญญาและพิธีสาร

อนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 รวมทั้งพิธีสารและพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 6 ฉบับ ถือได้ว่าเป็นความสำเร็จหนึ่งของประชาคมระหว่างประเทศอย่างมากในการร่วมมือกันแก้ไขและจัดปัญหาต่างๆเกี่ยวกับอาวุธตามแบบอย่างจริงจังและถือเป็นการพัฒนากฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับการห้ามใช้และการจำกัดการใช้อาวุธอย่างมาก ฉะนั้น อนุสัญญาและพิธีสารจึงมีข้อดีอยู่หลายประการ แต่ทั้งนี้ก็ยังมิข้อท้าทาย และข้อควรพิจารณาอยู่บ้างบางประการ ดังจะได้กล่าวต่อไปนี้

1.) เนื่องจากอนุสัญญานับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจะยุติความทุกข์ทรมานและการสูญเสียที่เกิดจากอาวุธตามแบบที่ก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดและไม่จำกัดเป้าหมาย ซึ่งได้สังหารหรือทำให้ประชาชนนับร้อยนับพันคนทั่วโลก ซึ่งส่วนมากเป็นพลเรือนผู้บริสุทธิ์และไม่สามารถป้องกันตนเองได้ ได้รับความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินเป็นอย่างมาก ฉะนั้น อนุสัญญานับนี้จึงได้กำหนดให้มีการห้ามใช้อาวุธตามแบบที่แบ่งออกมาเป็นแต่ละพิธีสาร จึงถือได้ว่าเป็นการห้ามใช้อาวุธตามแบบโดยสมบูรณ์และเป็นมาตรการสร้างความไว้วางใจที่สำคัญประการหนึ่งด้วยเช่นกัน

2.) อนุสัญญาและพิธีสารทุกฉบับนี้ เป็นฉบับที่มีความชัดเจนในเรื่องของการห้ามอาวุธตามแบบมากยิ่งขึ้นกว่าในอนุสัญญานับอื่นๆ กล่าวคือ มีการระบุไว้อย่างชัดเจนว่าเป็นอนุสัญญาที่เกี่ยวกับอาวุธตามแบบโดยเฉพาะ และมีคำจำกัดความของคำว่า อาวุธตามแบบแต่ละชนิดในพิธีสารแต่ละฉบับไว้อย่างชัดเจน ทำให้ประเทศต่างๆสามารถเข้าใจขอบเขตของอนุสัญญาได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังมิมีการตั้งเงื่อนไขต่างๆที่ทำให้นานาประเทศปฏิเสธไม่เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาและพิธีสารดังเช่นอนุสัญญานับอื่นๆในอดีต ฉะนั้น จึงทำให้อนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 เป็นอนุสัญญาที่ได้รับการยอมรับและได้รับความร่วมมือจากประเทศต่างๆอย่างกว้างขวางในการลงนามและเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญา ถือได้ว่าเป็นอนุสัญญาที่ประสบความสำเร็จอย่างมากฉบับหนึ่ง

3.) อนุสัญญาและพิธีสารทุกฉบับนี้ เป็นฉบับที่มีลักษณะเฉพาะตัว กล่าวคือ เป็นอนุสัญญาที่ไม่มีผลเปลี่ยนแปลงเขตแดน อาณาเขต หรือเขตอำนาจของประเทศที่เข้าเป็นภาคีแต่อย่างใด อีกทั้งยังเป็นอนุสัญญาที่คำนึงถึงหลักมนุษยธรรมอย่างชัดเจน และมีการเรียกร้องในเรื่องหลักมนุษยธรรมเพิ่มมากขึ้นด้วย

4.) การกำหนดที่ทำให้ประเทศภาคีจะต้องดำเนินการปฏิบัติตามในระดับชาติ โดยการกำหนดหน้าที่ของประเทศภาคีในการเข้ามาช่วยสอดส่องดูแลกิจการภายในของประเทศตนเอง ถือได้ว่าเป็นการช่วยส่งเสริมในอนุสัญญาและพิธีสารมีความรัดกุมมากยิ่งขึ้น

5.) เป็นอนุสัญญาที่มีระบบการตรวจตราการปฏิบัติให้เป็นไปตามอนุสัญญา โดยกำหนดให้มีการอำนวยความสะดวกต่อการให้ความกระจ่างต่อการปฏิบัติตามอนุสัญญานี้ ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถดำเนินการตรวจสอบพฤติกรรมของประเทศภาคีต่างๆภายในขอบเขตที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจหรือการควบคุมของประเทศภาคีนั้นๆ ได้อย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้อนุสัญญาและพิธีสารทุกฉบับได้รับการเคารพและปฏิบัติตามพันธกรณีที่กำหนดไว้อย่างจริงจังมากยิ่งขึ้นอันจะนำไปสู่ความสำเร็จของประชาคมระหว่างประเทศในการแก้ไขและขจัดปัญหาเกี่ยวกับอาวุธตามแบบได้อย่างแท้จริงในอนาคต

6.) อนุสัญญาและพิธีสารทุกฉบับนี้ เป็นฉบับที่มีบทบัญญัติในเรื่องเกี่ยวกับความร่วมมือและความช่วยเหลือระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกให้ประเทศภาคีที่มีขีดความสามารถไม่เพียงพอในการปฏิบัติตามอนุสัญญาได้โดยลำพังสามารถขอรับความช่วยเหลือและความร่วมมือจากประเทศต่างๆ และองค์การระหว่างประเทศ จึงถือเป็นการเสริมสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอันดีแก่ประชาคมระหว่างประเทศ อีกทั้งเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้การปฏิบัติตามอนุสัญญาของประเทศภาคีต่างๆสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7.) อนุสัญญาและพิธีสารทุกฉบับนี้ สามารถบังคับใช้ได้แก่ประเทศภาคีได้โดยไม่มีจำกัดระยะเวลา ซึ่งจะหมายความว่า อนุสัญญาและพิธีสารสามารถบังคับใช้แก่ประเทศภาคีได้โดยไม่มีระยะเวลาสิ้นสุดครบเท่าที่ประเทศภาคียังคงเป็นภาคีแห่งอนุสัญญานี้อยู่ การที่อนุสัญญานี้ไม่มีจำกัดระยะเวลาในการบังคับใช้ จะส่งผลดีต่อประชาคมระหว่างประเทศในการแก้ไขและขจัดปัญหาต่างๆเกี่ยวกับอาวุธตามแบบได้อย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่การยุติปัญหาดังกล่าวได้อย่างสมบูรณ์ในอนาคต

8.) อนุสัญญาและพิธีสารทุกฉบับนี้ ถือเป็นฉบับที่ใช้ในการกระตุ้นให้สาธารณชนและประชาคมระหว่างประเทศตระหนักถึงภัยอันตรายของอาวุธตามแบบ และหันมาให้ความสนใจในการร่วมมือกันในการยุติการใช้อาวุธตามแบบเหล่านี้ อีกทั้งร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวอันเกิดจากอาวุธตามแบบเหล่านี้ให้หมดสิ้นไปโดยเร็ว

9.) แม้อนุสัญญานี้จะไม่มีบทบัญญัติในการห้ามประเทศภาคีในการตั้งข้อสงวนใดๆที่จะไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติต่างๆของอนุสัญญา แต่ก็ถือว่าเป็นหลักการที่สำคัญที่อนุสัญญานี้คำนึงถึง ซึ่งเป็นกลไกหนึ่งในการส่งเสริมให้สามารถบังคับใช้อนุสัญญาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาในการห้ามและการจำกัดการใช้อาวุธตามแบบได้โดยสมบูรณ์

10.) อนุสัญญาดังกล่าว มีบทบัญญัติกำหนดให้รัฐภาคีของอนุสัญญาและพิธีสารทุกฉบับทำการเผยแพร่ (Dissemination) อนุสัญญาและพิธีสารที่รัฐได้เข้าผูกพันไว้ โดยเฉพาะต่อการศึกษาในกองทัพ นอกจากนี้ ยังกำหนดให้มีการประชุมเพื่อทบทวนอนุสัญญาและพิธีสารทุกฉบับในกรณีดังต่อไปนี้ คือ หนึ่ง การประชุมเพื่อทบทวนแก้ไขเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติในอนุสัญญาและพิธีสารสมัยพิเศษ สอง การประชุมเพื่อเสนอให้มีพิธีสารเพิ่มเติม และประการสุดท้าย การประชุมเพื่อทบทวนแก้ไขอนุสัญญาและพิธีสารที่จัดให้มีขึ้นทุก 10 ปี

11.) เป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยเป็นอารยประเทศ ใฝ่สันติ มีความรับผิดชอบตามภาระหน้าที่ในฐานะประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติ ตลอดจนให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุนข้อตกลงในกิจการของนานาชาติ อันจะเป็นผลดีต่อการเมืองระหว่างประเทศ

12.) ประเทศไทยจะมีสิทธิในการเข้าร่วมพิจารณากำหนดแนวทาง การปฏิบัติตามข้อผูกพันของบรรดารัฐภาคีตามอนุสัญญา ซึ่งหากประเด็นใดที่จะส่งผลกระทบต่อประเทศชาติก็จะสามารถแสดงการคัดค้านได้เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของประเทศชาติ หากประเทศไทยไม่เข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาฯ อาจถูกประชาคมโลกมองในแง่ร้าย อาจถูกกล่าวหาว่าประสงค์จะมีอาวุธร้ายแรงไว้ในครอบครองหรือสนับสนุนการแพร่ขยายอาวุธนั้น

13.) ประเทศไทยจะได้รับหลักประกันว่าจะไม่ถูกคุกคามจากการใช้อาวุธตามแบบของรัฐภาคีทั้งในภูมิภาคนี้และในส่วนอื่นๆของโลก และจะได้รับความช่วยเหลือในทันทีหากได้รับการคุกคามด้วยอาวุธตามแบบจากสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (United nations General Assembly) และคณะกรรมการลดอาวุธแห่งสหประชาชาติ (United nations Disarmament Commission) เป็น

ผู้ดำเนินการหากเกิดกรณีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับขอบเขตของข้อห้ามของอนุสัญญาและพิธีสาร และหากมีข้อสงสัยประเทศไทยสามารถร้องขอให้คณะกรรมการการลดอาวุธ (The Committee on Disarmament) เพื่อเป็นผู้ดำเนินการในกรณีเกิดปัญหาเกี่ยวกับมาตรการการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธตามแบบ โดยส่งเจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบประเทศที่สงสัยว่าจะมีการใช้อาวุธตามแบบที่อาจคุกคามต่อความมั่นคงของประเทศไทยได้ โดยเฉพาะหากประเทศเพื่อนบ้านมีการใช้อาวุธตามแบบ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทย

3.3.2 ข้อท้าทายของอนุสัญญาและพิธีสาร

ถึงแม้ว่าอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ. 1980 มีวัตถุประสงค์ในการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธตามแบบดังกล่าวไว้โดยเฉพาะ อีกทั้งยังถือเป็นอนุสัญญาที่มีวัตถุประสงค์ทางด้านมนุษยธรรมอย่างชัดเจน ซึ่งจะสามารถนำมาใช้ในการแก้ไขและขจัดปัญหาเกี่ยวกับอาวุธตามแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม อนุสัญญาและพิธีสารยังคงมีข้อบกพร่องอยู่หลายประการซึ่งถือเป็นข้อท้าทายของอนุสัญญาอันจะส่งผลให้ประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับอาวุธตามแบบของอนุสัญญาลดน้อยลงไปบ้าง ข้อท้าทายดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

1.) เนื่องจากอนุสัญญาและพิธีสารทุกฉบับนี้ ห้ามประเทศภาคีห้ามใช้หรือจำกัดการใช้อาวุธตามแบบ อีกทั้งยังต้องทำลายอาวุธตามแบบดังกล่าวให้หมดสิ้นไปด้วย ส่งผลให้ประเทศภาคีแห่งอนุสัญญานับนี้ไม่สามารถที่จะใช้หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งอาวุธตามแบบ ฉะนั้น หากประเทศเพื่อนบ้านของประเทศภาคียังคงใช้อาวุธตามแบบอยู่ต่อไป และหากประเทศภาคีหรือทหารของประเทศภาคีตกอยู่ในวงล้อมของทหารฝ่ายศัตรู ย่อมทำให้ประเทศภาคีไม่สามารถใช้อาวุธตามแบบเป็นอาวุธในการป้องกันตัวเองได้อีกต่อไป

2.) อนุสัญญาและพิธีสารทุกฉบับนี้ จะผูกพันและมีพันธกรณีต่อผู้ที่เข้าเป็นภาคีเท่านั้น ซึ่งในอนุสัญญาจะใช้คำว่า รัฐภาคี เป็นการแสดงให้เห็นว่าอนุสัญญานับนี้จะผูกพันและบังคับใช้ได้แต่เฉพาะรัฐเท่านั้น แต่ยังมีกลุ่มบุคคลที่มีใช้รัฐ หรือ Non-State element อาทิเช่น กลุ่มกบฏ กลุ่มกองโจรชนกลุ่มน้อย และกองกำลังติดอาวุธต่างๆ เป็นต้น ดังนั้น อนุสัญญาและพิธีสารจึงไม่สามารถครอบคลุมถึงกลุ่มบุคคลที่มีใช้รัฐได้โดยตรง จึงอาจทำให้เป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการห้ามหรือจำกัดการใช้อาวุธตามแบบไม่สามารถบรรลุผลได้อย่างแท้จริง จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งในการพยายามนำบทบัญญัติของอนุสัญญามาปรับใช้กับกลุ่มบุคคลดังกล่าวให้มากยิ่งขึ้น

3.) อนุสัญญาและพิธีสารทุกฉบับนี้ ไม่ได้มีบทบัญญัติในเรื่องการระงับข้อพิพาท ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการใช้หรือตีความตามอนุสัญญา ซึ่งถือว่าเป็นข้อท้าทายข้อหนึ่งของอนุสัญญานี้ เพราะเหตุว่า ในการนำอนุสัญญาดังกล่าวไปใช้ปฏิบัติ นั้น ประเทศภาคีต่างๆอาจตีความที่แตกต่างกันออกไป และอาจทำให้เกิดข้อพิพาทขึ้นได้

4.) อนุสัญญาและพิธีสารทุกฉบับนี้ ถือเป็นฉบับที่สนับสนุนต่อท่าทีของประชาคมระหว่างประเทศที่แข็งแกร่งต่อการใช้อาวุธตามแบบ ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากพันธกรณีของอนุสัญญาในการห้ามหรือจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมายเหล่านี้ จึงถือได้ว่าเป็นการห้ามใช้อาวุธตามแบบที่สมบูรณ์ฉบับหนึ่ง และจากบทบัญญัติของอนุสัญญาดังกล่าวนี้อาจส่งผลให้เกิดการใช้อาวุธตามแบบโดยผิดกฎหมายหรือเป็นการใช้อย่างลับๆ เป็นการแพร่หลายมากยิ่งขึ้น อนุสัญญาและพิธีสารมิได้บัญญัติทางเลือกใดๆไว้สำหรับการใช้อาวุธตามแบบเลย ดังนั้นจึงหมายความว่า ไม่ว่าอย่างไรก็ตามจะไม่มีมีการใช้อาวุธตามแบบเหล่านี้ในการพิพาทด้วยอาวุธใดๆทั้งสิ้น อนุสัญญานี้จึงเป็นอนุสัญญาที่แสดงให้เห็นถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของตัวอนุสัญญาไปพร้อมๆกัน เพราะเหตุว่า อนุสัญญาไม่เพียงแต่ต้องการการปฏิบัติตามแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่ต้องการความเชื่อมั่นต่ออนุสัญญาด้วย การห้ามหรือจำกัดการใช้อาวุธตามแบบตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญานี้อาจส่งผลให้บางประเทศขาดความเชื่อมั่นว่าการห้ามหรือจำกัดการใช้อาวุธตามแบบดังกล่าวจะไม่ทำให้ประเทศของตนต้องตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบกว่าฝ่ายกองกำลังของศัตรูไม่ว่าจะเป็นภายในประเทศของตน หรือระหว่างประเทศก็ตาม และเมื่อไม่มีความเชื่อมั่นต่ออนุสัญญาดังนี้แล้ว จะทำให้อนุสัญญาและพิธีสารไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพมากเท่าที่ควรจะเป็น

5.) การที่อนุสัญญานี้อนุญาตให้ประเทศภาคีมีสิทธิที่จะถอนตัวจากอนุสัญญานี้ได้ อาจส่งผลให้อนุสัญญามีได้รับการปฏิบัติตามอย่างต่อเนื่องและจริงจัง เพราะเหตุว่า เมื่อเข้าเป็นภาคีได้ในช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้ว ประเทศภาคีสามารถที่จะถอนตัวจากอนุสัญญาได้ในภายหลัง แม้ในขณะที่ยังปฏิบัติไม่ลุล่วงตามพันธกรณีที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาก็ตาม ซึ่งจะทำให้ไม่สามารถห้ามหรือจำกัดการใช้อาวุธตามแบบได้อย่างแท้จริง

6.) อนุสัญญานี้ฉบับดังกล่าว ไม่มีบทบัญญัติใดๆที่กำหนดถึงมาตรการในการปฏิบัติตามพันธกรณีที่ผูกพันตามอนุสัญญาหรือพิธีสาร ไม่ว่าจะเป็นการจัดให้มีการทำรายงานเกี่ยวกับการดำเนินงานต่างๆ ตามอนุสัญญา การป้องกันการละเมิดอนุสัญญา หรือมาตรการในการให้ความกระจ่างและแก้ไขปัญหากับการไม่ปฏิบัติตามอนุสัญญา ซึ่งมาตรการเหล่านี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่ออนุสัญญาห้ามการใช้อาวุธ เพราะเป็นการตรวจสอบเพื่อให้รัฐภาคีปฏิบัติตามพันธกรณีของตน และส่งผลให้อนุสัญญาห้ามการใช้อาวุธประสบความสำเร็จสมดังเจตนารมณ์ของกฎหมาย

7.) อนุสัญญาฉบับดังกล่าว ไม่ได้มีบทบัญญัติใดๆ เกี่ยวกับองค์กรควบคุมการใช้อาวุธ แต่อย่างใด ทำให้เกิดปัญหาว่า ใครจะเป็นผู้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบนี้ แม้สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (United Nations General Assembly) คณะกรรมาธิการลดอาวุธแห่งสหประชาชาติ (United Nations Disarmament Commission) และคณะกรรมการการลดอาวุธ (The Committee on Disarmament) จะเป็นองค์กรที่อนุสัญญาได้ให้อำนาจไว้ตามที่ปรากฏในคำปรารภของอนุสัญญา แต่อำนาจขององค์กรดังกล่าวก็ครอบคลุมเฉพาะกรณีเกี่ยวกับประเด็นขอบเขตของข้อห้ามและข้อจำกัดของอนุสัญญาและพิธีสารเท่านั้น ซึ่งอนุสัญญาไม่ได้ให้อำนาจในการเข้าไปตรวจสอบอาวุธแต่อย่างใด

8.) อนุสัญญาฉบับดังกล่าว ไม่ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับมาตรการในการลงโทษ (Sanction) ไว้หากเกิดกรณีที่รัฐภาคีไม่ได้ปฏิบัติตามอนุสัญญาหรือพิธีสาร ซึ่งการขาดแคลนมาตรการลงโทษนี้อาจเป็นเหตุให้รัฐภาคีของอนุสัญญาและพิธีสารไม่เกิดความเกรงกลัวที่จะละเมิดต่ออนุสัญญาหรือพิธีสาร

3.3.3 ข้อควรพิจารณาของอนุสัญญาและพิธีสาร

ข้อควรพิจารณาการปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศของอนุสัญญาและพิธีสารอาจพิจารณาได้โดยการนำผลการปฏิบัติตามกฎหมายมาพิจารณาว่ามีการปฏิบัติตามกฎหมายหรือมาตรการต่างๆ ในทางระหว่างประเทศมากน้อยเพียงใด และประสพผลอย่างไร มีข้อบกพร่องอย่างไรหรือไม่ เพื่อนำเสนอแนวทางแก้ไขต่อไปในอนาคต

ในส่วนของกฎหมายระหว่างประเทศที่ออกมาตามอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 นั้น มีกรอบการทบทวนการปฏิบัติตามกฎหมายในข้อ 8 (3) (a) กล่าวคือ ให้มีการประชุมของรัฐภาคีเพื่อทบทวนการปฏิบัติตามกฎหมายภายใน 10 ปี นับจากวันที่กฎหมายมีผลใช้บังคับ ซึ่งโดยปกติจะมีการประชุมเสมอ โดยมีคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศเป็นเวทีกลางในทางระหว่างประเทศซึ่งมีรัฐต่างๆ เข้าร่วมการประชุมเป็นอย่างดี โดยในส่วนของการประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายในปัจจุบันตามพิธีสารซึ่งออกมาตามอนุสัญญาฉบับดังกล่าวอาจสามารถอธิบายได้ดังนี้

1.) พิธีสารฉบับที่ 1 ว่าด้วยอาวุธที่ทำอันตรายต่อร่างกายและไม่สามารถตรวจสอบได้ด้วยรังสีเอ็กซ์ หรือโดยการเอ็กซ์เรย์ ค.ศ.1980 (Protocol I on Non-Detectable Fragments 1980)

พิธีสารฉบับนี้ในปัจจุบันมีมาตรการในทางปฏิบัติเป็นเพียงการห้ามในทางการใช้กำลังเช่นเดียวกับกลไกอื่นๆ ในทางกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ดังนั้นข้อเท็จจริงน่าจะค่อนข้างจะเป็นเรื่องที่ยากในการพิสูจน์หากมิได้มีการใช้อาวุธดังกล่าวในปริมาณมากอย่างเป็นระบบ การประเมินผลการปฏิบัติทางกฎหมายจึงทำได้ยาก นอกจากจะอาศัยการรายงานโดยรัฐภาคีตามอนุสัญญา หรือการรายงานโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม การที่ลักษณะข้อพิพาททางอาวุธเปลี่ยนไปและการใช้อาวุธในลักษณะดังกล่าวในปัจจุบันก็ได้เปลี่ยนไป ทำให้หลักการดังกล่าวอาจนำมาบังคับใช้ในกรณีที่ไม่ถึงขั้นเป็นข้อพิพาททางอาวุธค่อนข้างจะยาก การใช้อาวุธดังกล่าวในปัจจุบันในส่วนที่มีความใกล้เคียงคือ การใช้ปืนลูกซองชนิดลูกปรายซึ่งมีลักษณะของการแตกกระจายของลูกกระสุนเป็นเศษเล็กเศษน้อยซึ่งนิยมใช้ในการล่าสัตว์ อย่างไรก็ตาม การนำมาใช้ในยามปกติย่อมมีบ้างในคดีอาชญากรรม แต่ด้วยลักษณะการใช้อาวุธที่เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าว ทำให้อาวุธดังกล่าวมิใช่อาวุธที่นำมาใช้ในกรณีข้อพิพาททางอาวุธ ผลก็คือ พิธีสารฉบับนี้จึงไม่สามารถทำหน้าที่ในการควบคุมการใช้อาวุธภายในประเทศได้ ทำให้ไม่เกิดการตรวจตราการปฏิบัติตามกฎหมายในยามปัจจุบัน โดยหากมีการใช้อาวุธดังกล่าว ความคุ้มครองตามกฎหมายน่าจะเป็นในส่วนของกฎหมายอาญาภายในรัฐที่จะมีบทบาทมากกว่า อย่างไรก็ตาม เมื่อมีความขัดแย้งทางอาวุธเกิดขึ้นพิธีสารฉบับนี้ก็จะสามารถนำมาบังคับใช้ได้ทันที ซึ่งจะเป็นการอำนวยความสะดวกต่อการควบคุมการใช้อาวุธในกรณีที่มีความขัดแย้งทางอาวุธตามกฎหมายระหว่างประเทศ

2.) พิธีสารฉบับที่ 2 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้ทุ่นระเบิด กับระเบิด และอุปกรณ์อื่นๆ ค.ศ.1980 (Protocol II on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices 1980)

พิธีสารฉบับนี้ซึ่งมีผลในการใช้บังคับมานานแล้ว แต่ในปัจจุบันมักจะมีการใช้มาตรการตามอนุสัญญาออกโตวา ปี ค.ศ.1997 เป็นหลัก⁴ ส่วนมาตรการนี้จะเป็นลักษณะของบทเสริมซึ่งในส่วนของการดำเนินการเกี่ยวกับทุ่นระเบิดนั้น เป็นเรื่องที่น่าสนใจและให้ความสำคัญมาก จึงทำให้มีการปฏิบัติในแง่ของการให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาและการจัดตั้งกลไกต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี มาตรการกับการจัดการกับทุ่นระเบิดจึงเป็นเรื่องที่ค่อนข้างประสบความสำเร็จในทางปฏิบัติ อย่างไรก็ตามพิธีสารฉบับนี้ค่อนข้างมุ่งเน้นไปในแนวทางการจำกัดการใช้อาวุธในยามที่มีความขัดแย้งทางอาวุธมากกว่า ผลคือ ในปัจจุบันไม่มีลักษณะของความขัดแย้งทางอาวุธเกิดขึ้นเท่าไรนัก ปัญหาจึงมีลักษณะคล้ายกับกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับหลักมนุษยธรรมระหว่างประเทศทั่วไป กล่าวคือ กฎหมายจะสามารถบังคับใช้ได้ ในกรณีที่เกิดข้อพิพาททางอาวุธเท่านั้น ในกรณี

⁴Convention on the Prohibition of Anti-Personal Mines and on their Destruction 1997.

ที่ไม่มีข้อพิพาททางอาวุธหน้าที่ของกฎหมายในการจัดการกับอาวุธดังกล่าวในปัจจุบัน คือ การเก็บกู้ทุ่นระเบิด การทำลาย การห้ามการผลิต การสะสมและการพัฒนามากกว่าการห้ามใช้อาวุธ ในส่วนของการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวในปัจจุบันจึงไม่สามารถประเมินได้ว่าการปฏิบัติตามกฎหมายเป็นอย่างไร เพราะลักษณะความสำคัญของการใช้อาวุธได้เปลี่ยนไปแล้ว

3.) พิธีสารฉบับที่ 3 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดไฟ ค.ศ.1980

(Protocol III on Prohibitions or Restrictions on the Use of Incendiary Weapons 1980)

พิธีสารฉบับนี้ในปัจจุบันมีมาตรการในทางปฏิบัติคงเป็นเพียงการห้ามการใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดไฟ ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลที่ได้รับผลกระทบจะต้องได้รับความบาดเจ็บเกินขนาดและความทุกข์ทรมานเกินความจำเป็น ซึ่งพิธีสารฉบับนี้ได้ให้คำนิยามของอาวุธที่ก่อให้เกิดไฟว่า หมายถึง “อาวุธใดๆ ก็ตามหรือเครื่องกระสุนซึ่งโดยการออกแบบพื้นฐานมีวัตถุประสงค์ก่อให้เกิดไฟหรือก่อให้เกิดการบาดเจ็บจากการเผาไหม้บุคคลโดยเปลวไฟ ความร้อน หรือทั้งสองประการรวมกัน ซึ่งการเกิดไฟดังกล่าวเป็นผลจากปฏิกิริยาทางเคมีต่อสสารที่เป็นเป้าหมายของการทำลาย” ซึ่งได้บัญญัติไว้อย่างครอบคลุมแล้ว และอาจกล่าวได้ว่าพิธีสารฉบับนี้ไม่ค่อยมีปัญหาในทางปฏิบัติมากเท่าใดนัก เพราะอาวุธที่ก่อให้เกิดไฟสามารถควบคุมได้ง่ายและในปัจจุบันอาวุธดังกล่าวนี้ก็ไม่มีการใช้อย่างแพร่หลายแล้ว มีเพียงแต่เพื่อเก็บไว้ใช้ในการวิจัย ศึกษาและค้นคว้าทางด้านการทหารในกองทัพเป็นส่วนใหญ่

4.) พิธีสารฉบับที่ 4 ว่าด้วยอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอด ค.ศ.1995 (Protocol IV on Blinding Laser Weapons 1995)

พิธีสารฉบับนี้ในปัจจุบันยังมีปัญหาในการบังคับใช้เนื่องจากยังเป็นอาวุธที่ไม่แพร่หลายมาก การใช้เลเซอร์ในปัจจุบันมักจะมีการใช้ในทางการแพทย์เป็นส่วนใหญ่ ในส่วนของการใช้ในทางอื่นๆ เช่น อุตสาหกรรมหรือการทหารจะมีบ้างแต่ไม่มากเท่าไรนัก เท่าที่พบในปัจจุบันการใช้แสงเลเซอร์ในทางการทหารมักใช้เพื่อการชี้บอกตำแหน่งทางยุทธศาสตร์เป็นหลักยังไม่มีการใช้เพื่อทำให้ตาบอดมากนัก ประกอบกับมาตรการในทางกฎหมายภายในประเทศที่เกี่ยวข้องก็ยังไม่มีความชัดเจนในการควบคุมอาวุธเลเซอร์ จะมีก็แต่บางประเทศเท่านั้นที่มีการกำหนดกฎหมายเพื่อลงโทษกับการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการใช้เลเซอร์ชนิดดังกล่าว เนื่องจากลักษณะของอาวุธแล้วค่อนข้างเป็นอาวุธที่ล้ำสมัย การจะหากรณีหรือคดีตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการใช้อาวุธและการบังคับใช้กฎหมายจึงเป็นเรื่องที่ยาก ซึ่งเป็นปัญหาที่จะต้องดูแนวทางต่อไปในอนาคตแม้ว่าปัจจุบันจะมีกฎหมายระหว่างประเทศที่ควบคุมเรื่องอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอดมานานแล้วก็ตาม อย่างไรก็ตาม การนำเรื่องอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอดมาศึกษาเพื่อแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดการนำอาวุธดังกล่าวมาใช้ในการละเมิดสิทธิมนุษยชน

เป็นเรื่องที่น่าสนใจเนื่องจากในปัจจุบันอาวุธขนาดเล็กมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว การศึกษาแนวทางที่อาจเป็นการพัฒนาการของอาวุธขนาดเล็กเพื่อกำหนดนิยามจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ อย่างไรก็ตาม คงสรุปได้แต่เพียงว่าตามกรอบของการทบทวนตามอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 ที่ให้มีการทบทวนการบังคับใช้อนุสัญญาและพิธีสารประกอบทุก 10 ปี⁵ ซึ่งปัจจุบันได้มีการทบทวนผ่านไปแล้วหลายครั้งและมีการขยายขอบเขตของพิธีสารให้สามารถนำมาบังคับใช้กับกรณีความขัดแย้งทางอาวุธที่ไม่มีลักษณะระหว่างประเทศได้ แต่ยังไม่สามารถประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายได้ ประกอบกับลักษณะของพิธีสารว่าด้วยอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอดในปัจจุบันซึ่งต้องอาศัยอนุสัญญา ปี ค.ศ.1980 ร่วมด้วย ก็มิได้วางหลักเกณฑ์ในการตรวจตราโดยละเอียดนักนอกจากการประชุมเพื่อทบทวนกฎหมายของรัฐบาล การตรวจตราในปัจจุบันจึงไม่สามารถประเมินผลสำเร็จได้

5.) พิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้ทุ่นระเบิดกับระเบิด และอุปกรณ์อื่นๆ ค.ศ.1996 (Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices as amended on 3 May 1996)

พิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับนี้เป็นพิธีสารที่ออกมาแก้ไขพิธีสารฉบับที่ 2 ผนวกอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 ซึ่งไม่สามารถนำมาใช้คุ้มครองประชาชนพลเรือนจากอันตรายของทุ่นระเบิดได้อย่างเต็มที่ ดังจะเห็นได้จากการที่อนุญาตให้ทำการฝังทุ่นระเบิดไว้ในบริเวณที่เป็นเขตอาศัยของประชาชนพลเรือนได้ ถ้าหากบริเวณที่ฝังดังกล่าวอยู่ใกล้กับเป้าหมายทางทหาร เป็นต้น พิธีสารฉบับนี้ถือเป็นความพยายามในการกำหนดขอบเขตของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทุ่นระเบิดในการพิพาทด้วยอาวุธ อีกทั้งยังเป็นการขยายขอบเขตออกไปครอบคลุมถึงการห้ามใช้ทุ่นระเบิดในการพิพาทด้วยอาวุธที่ไม่มีลักษณะระหว่างประเทศหรือความขัดแย้งภายในประเทศด้วย อย่างไรก็ตามพิธีสารฉบับนี้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์กล่าวคือ สามารถคุ้มครองประชาชนพลเรือนได้มากยิ่งขึ้น แต่ถึงแม้ว่าพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 ค.ศ.1996 นี้จะสามารถครอบคลุมถึงการห้ามใช้ทุ่นระเบิดสังหารบุคคลก็ตาม แต่มีการกล่าวห้ามไว้เฉพาะทุ่นระเบิดสังหารบุคคลที่ไม่สามารถถูกตรวจจับได้โดยเครื่องตรวจหาทุ่นระเบิดทั่วไปเท่านั้น ประกอบกับมีทุ่นระเบิดและกับระเบิดหลายชนิดที่ถูกห้ามใช้ภายใต้กรอบของพิธีสารฉบับนี้ ฉะนั้นจึงอาจทำให้หลายฝ่ายเกิดความสับสนในสาระสำคัญของตัวพิธีสารได้ นานา

⁵Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which may be Deemed to be Excessively Injurious or to have Indiscriminate Effects 1980, Article 8 (3) (a).

⁶Michael J. Matheson, *op.cit.*

ประเทศจึงเล็งเห็นความจำเป็นและความสำคัญในการจัดให้มีการตกลงระหว่างประเทศที่ห้ามทุ่นระเบิดสังหารบุคคลไว้เป็นการเฉพาะ และเป็นการห้ามโดยสมบูรณ์เพื่อให้ประเทศต่างๆสามารถเข้าใจสาระสำคัญของการห้ามทุ่นระเบิดสังหารบุคคลได้ง่ายมากยิ่งขึ้นกว่าพิธีสารฉบับนี้ ด้วยเหตุนี้เอง อนุสัญญาว่าด้วยการห้ามใช้ สะสม ผลิตและโอน และการทำลายทุ่นระเบิดสังหารบุคคล ค.ศ.1997 จึงได้ถือกำเนิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 นี้จะถือเป็นความพยายามหนึ่งในการแก้ไขและขจัดปัญหาเกี่ยวกับทุ่นระเบิดสังหารบุคคลที่เกิดขึ้นในหลายประเทศทั่วโลก แต่พิธีสารฉบับนี้ก็มิได้เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางมากนัก เป็นผลให้พิธีสารฉบับนี้กลายเป็นเอกสารที่มีน้ำหนักน้อยในการนำมาใช้แก้ไขปัญหาลักษณะเกี่ยวกับทุ่นระเบิดสังหารบุคคล และได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่า มาตรการทางกฎหมายเหล่านี้มีความเหมาะสมหรือไม่ต่อการห้ามใช้ทุ่นระเบิดสังหารบุคคลในปัจจุบัน แต่กระนั้นการห้ามการใช้ทุ่นระเบิดโดยตรงต่อเป้าหมายที่มีใช้เป้าหมายทางทหารในพิธีสารฉบับดังกล่าวนี้ถือได้ว่าเป็นความพยายามในการปกป้องคุ้มครองประชาชนซึ่งเป็นการคำนึงถึงมนุษยธรรมมากขึ้น อีกทั้งยังถือได้ว่าเป็นการยับยั้งการแพร่กระจายของสงครามทุ่นระเบิดได้ในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะแก้ไขและขจัดปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น รวมทั้งปกป้องคุ้มครองประชาชนพลเรือนจากผลกระทบของทุ่นระเบิดได้อย่างสมบูรณ์

6.) พิธีสารฉบับที่ 5 ว่าด้วยระเบิดที่หลงเหลือจากสงคราม ค.ศ.2003 (Protocol V on Explosive Remnants of War 2003)

พิธีสารฉบับนี้มีการออกพิธีสารมาเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2003 ยังไม่มีการรายงานการปฏิบัติตามกฎหมายเนื่องจากยังไม่ครบกำหนดการรายงานตามพิธีสาร อย่างไรก็ตามพิธีสารดังกล่าวเป็นแนวทางและเป็นนิมิตหมายที่ดีที่มาเสริมการคุ้มครองบุคคลจากอันตรายและความเสียหายที่เกิดจากระเบิดที่ยังคงเหลือค้างในบางพื้นที่และเป็นที่ซึ่งยังคงต้องการการเก็บกู้เพื่อทำลายต่อไป ซึ่งในส่วน of พิธีสารนี้อาจนำมาประยุกต์ใช้ได้กับการควบคุมอาวุธเบาในกรณีของเครื่องกระสุนและวัตถุระเบิดในส่วนที่เป็นส่วนเหลือหรือเกิดจากยามสงครามได้ แต่ทว่าในปัจจุบันพิธีสารฉบับนี้ยังไม่มียุทธการบังคับทางกฎหมายระหว่างประเทศเท่าไรนักเนื่องจากเพิ่งจะมีการออกกฎหมายมา แต่ด้วยสาเหตุที่นานาประเทศเล็งเห็นถึงความสำคัญในการออกกฎหมายดังกล่าว จึงน่าจะเชื่อว่าจะมีการตอบรับการปฏิบัติตามกฎหมายในทางที่ดี ทั้งนี้ในปัจจุบันยังไม่สามารถสรุปได้

3.3.4 ปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหของอนุสัญญาและพิธีสาร

อนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 เป็นสนธิสัญญาระหว่างประเทศฉบับแรกที่มีขึ้นเพื่อควบคุมอาวุธตามแบบโดยเฉพาะ ซึ่งอาจมีข้อจำกัดและขาดความชัดเจนในข้อกำหนด และขาดมาตรการบางประการที่ควรจะมี ซึ่งผู้เขียนมุ่งจะศึกษาถึงปัญหาพร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยจะทำการศึกษาเปรียบเทียบกับอนุสัญญาที่ออกมาห้ามใช้อาวุธบางประเภท ดังต่อไปนี้

1.) ปัญหามาตรการในการบังคับ (enforcement)

ในการพิจารณาถึงปัญหามาตรการในการบังคับของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 นั้น ในอนุสัญญามีแต่เพียงบทบัญญัติกำหนดให้รัฐภาคีของอนุสัญญาและพิธีสารทุกฉบับทำการเผยแพร่ (Dissemination) อนุสัญญาและพิธีสารที่รัฐได้เข้าผูกพันไว้ โดยเฉพาะต่อการศึกษาภายในกองทัพ⁷ นอกจากนี้ ยังกำหนดให้มีการประชุมเพื่อทบทวนอนุสัญญาและพิธีสารทุกฉบับในกรณีดังต่อไปนี้ หนึ่ง การประชุมเพื่อทบทวนแก้ไขเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติในอนุสัญญาและพิธีสารสมัยพิเศษ สอง การประชุมเพื่อเสนอให้มีพิธีสารเพิ่มเติม และประการสุดท้าย การประชุมเพื่อทบทวนแก้ไขอนุสัญญาและพิธีสารที่จัดให้มีขึ้นทุก 10 ปี⁸

นอกเหนือไปจากข้อกำหนด 2 ประการดังกล่าวข้างต้นแล้ว ไม่มีบทบัญญัติใดๆ ในอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 ที่กำหนดถึงมาตรการในการปฏิบัติตามพันธกรณีที่ผูกพันตามอนุสัญญาหรือพิธีสาร ไม่ว่าจะเป็นการจัดให้มีการทำรายงานเกี่ยวกับการดำเนินงานต่างๆตามอนุสัญญา การป้องกันการละเมิดอนุสัญญา หรือมาตรการในการให้ความกระจ่างและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามอนุสัญญา ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่า มาตรการต่างๆเหล่านี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่ออนุสัญญาห้ามใช้อาวุธ เพราะเป็นการตรวจสอบเพื่อให้รัฐภาคีปฏิบัติตามพันธกรณีของตน และส่งผลให้อนุสัญญาห้ามใช้อาวุธประสบความสำเร็จสมดังเจตนารมณ์ของกฎหมาย

⁷Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which May be Deemed to be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects 1980, Article 6.

⁸Ibid., Article 8.

มาตรการในการบังคับให้มีการปฏิบัติตามพันธกรณีตามอนุสัญญาและพิธีสารนั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรจะให้ความสำคัญในระดับชั้นของกฎหมายภายในประเทศด้วย เหตุเพราะว่า อนุสัญญาหรือพิธีสารในทางระหว่างประเทศนั้น จะมีผลบังคับใช้เฉพาะรัฐที่เป็นภาคีเท่านั้น เพราะรัฐถือว่าเป็นบุคคลในทางระหว่างประเทศ ขณะเดียวกันการใช้อาวุธตามแบบมิได้มีเพียงแต่เฉพาะรัฐเท่านั้นที่เป็นผู้ใช้ แต่กลุ่มบุคคลภายในรัฐหรือบรรดากลุ่ม Non-State Actor ต่างๆก็สามารถเป็นผู้ที่ใช้ อาวุธเหล่านี้ได้เช่นกัน และประชาคมระหว่างประเทศต่างก็ได้ตระหนักถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นตามมา หากอาวุธตามแบบตกไปอยู่ในความครอบครองของกลุ่มอาชญากรหรือผู้ก่อการร้าย เป็นต้น รัฐในฐานะที่เป็นผู้มีอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนและบุคคลที่อยู่ภายในดินแดนของรัฐนั้น จึงเป็นผู้มีอำนาจที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ดังนั้น หากรัฐมีการออกกฎหมายภายในขึ้นมากควบคุมการใช้อาวุธตามแบบ แล้ว ผู้เขียนเชื่อว่า จะเป็นการป้องกันการแพร่กระจายและจำกัดการใช้อาวุธตามแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถควบคุมไปถึงกลุ่ม Non-State Actor ด้วย

หากทำการศึกษาเปรียบเทียบกับอนุสัญญาอื่นๆ จะเห็นได้ว่า ในอนุสัญญาว่าด้วยการห้าม การพัฒนา ผลิต สะสม และใช้อาวุธเคมีและว่าด้วยการทำลายอาวุธเหล่านี้ ค.ศ.1993 และ อนุสัญญาว่าด้วยการห้ามใช้ สะสม ผลิตและโอน และการทำลายทุ่นระเบิดสังหารบุคคล ค.ศ.1997 จะมีบทบัญญัติถึงมาตรการเหล่านี้อยู่ในตัวบทของอนุสัญญาดังกล่าวนั้นๆ

2.) ปัญหาองค์กรควบคุม

อาวุธที่อยู่ในความครอบครองของรัฐแต่ละรัฐจะมีอยู่จำนวนเท่าใด เราไม่อาจทราบถึง ข้อมูลที่แท้จริงได้ แม้รัฐจะเปิดเผยเป็นบางส่วนก็ไม่ได้หมายความว่า ข้อเท็จจริงที่เปิดเผยนั้นจะเป็น ความจริง เนื่องจากว่า อาวุธมีความเกี่ยวพันต่อความมั่นคงทางการทหารของแต่ละรัฐ ดังนั้น องค์กร ควบคุมการใช้อาวุธจึงมีความสำคัญ เพราะองค์กรนี้จะทำหน้าที่คอยตรวจสอบรัฐว่ามีการ ครอบครองอาวุธที่ต้องห้ามตามอนุสัญญาหรือพิธีสารที่ตนได้เข้าผูกพันหรือไม่ โดยมีลักษณะเป็น คณะกรรมการตรวจสอบในระดับระหว่างประเทศ (International fact-finding commissions) ซึ่ง อนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่ จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 ไม่ได้มีบทบัญญัติใดๆเกี่ยวกับองค์กรควบคุมดังกล่าวนี้เลย ทำให้เกิดปัญหาว่า ใครจะเป็นผู้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบนี้

แม้สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (United Nations General Assembly) คณะกรรมการการลดอาวุธแห่งสหประชาชาติ (United Nations Disarmament Commission) และ คณะกรรมการการลดอาวุธ (The Committee on Disarmament) จะเป็นองค์กรที่อนุสัญญาว่าด้วยการ

ห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ. 1980 ให้อำนาจไว้ตามที่ปรากฏในคำปรารภของอนุสัญญา แต่อำนาจขององค์กรดังกล่าวครอบคลุมเฉพาะกรณีเกี่ยวกับประเด็นขอบเขตของข้อห้ามและข้อจำกัดของอนุสัญญาและพิธีสารเท่านั้น* อนุสัญญาไม่ได้ให้อำนาจในการเข้าไปตรวจสอบอาวุธแต่อย่างใด

สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ

สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาตินี้ ถือว่ามีบทบาทโดยตรงตามอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ. 1980 แต่ปัญหาอยู่ที่ว่า ด้วยลักษณะที่สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติเป็นองค์กรที่มีสมาชิกอยู่มาก ดังนั้นการดำเนินงานจะค่อนข้างล่าช้า และข้อติของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติก็ไม่มีผลผูกพันต่อรัฐให้ปฏิบัติตาม แต่จะเป็นการแสดงถึงทิศทางของประชาคมระหว่างประเทศในเรื่องต่างๆ อาจทำให้เกิดปัญหาว่า ในการควบคุมอาวุธตามแบบนี้สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติจะดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด เพราะสมาชิกในสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติมีหลายประเทศที่ยังมิได้ลงนามหรือให้สัตยาบันกับอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ. 1980 และพิธีสารผนวกท้ายอนุสัญญา

คณะกรรมการการลดอาวุธ

คณะกรรมการการลดอาวุธแห่งสหประชาชาติ (United Nations Disarmament Commission) เป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในฐานะหน่วยงานที่ทำงานด้านอาวุธโดยเฉพาะ ในอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ. 1980 ได้กำหนดให้คณะกรรมการการลดอาวุธเป็นองค์กรที่มีหน้าที่ตามอนุสัญญาฉบับนี้ รวมทั้งพิธีสารที่ออกมามีได้อนุสัญญา โดยหน้าที่สำคัญของคณะกรรมการการลดอาวุธ คือ การเป็นผู้ตัดสินเพื่อการตรวจสอบคำถามเกี่ยวกับความเป็นไปได้เกี่ยวกับขอบเขตและข้อจำกัดที่กำหนดอยู่ในอนุสัญญาและพิธีสารทุกฉบับ ดังนั้น หากมีกรณีประเด็นปัญหาเกิดขึ้นว่า กรณีใดกรณีหนึ่งจะอยู่

*“Bearing in mind that the General Assembly of the United Nations and the United Nations Disarmament Commission may decide to examine the question of a possible broadening of the scope of the prohibitions and restrictions contained in this Convention and its annexed Protocols,

Further bearing in mind that the Committee on Disarmament may decide to consider the question of adopting further measures to prohibit or restrict the use of certain conventional weapons.”

ภายใต้ขอบเขตของอนุสัญญาหรือพิธีสารหรือไม่นั้น คณะกรรมการลดอาวุธจะเป็นผู้ทำการตัดสินใจเพื่อหาข้อสรุปได้

สำหรับบทบาทของคณะกรรมการลดอาวุธในเรื่องการลดอาวุธตามแบบนั้นมีน้อยมาก เหตุเนื่องจากว่า คณะกรรมการลดอาวุธให้ความสนใจในอาวุธที่มีกำลังทำลายล้างสูง (weapons of mass destruction) เช่น อาวุธนิวเคลียร์ อาวุธเคมี อาวุธชีวภาพ หรือทุ่นระเบิดสังหารบุคคลมากกว่า เนื่องจากอาวุธเหล่านี้ได้มีการใช้อย่างแพร่กระจายเป็นวงกว้างในสังคมระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีความหวาดเกรงว่าหากอาวุธเหล่านี้มีอยู่ในครอบครองของกลุ่มผู้ก่อการร้าย ความเสี่ยงของประชาคมระหว่างประเทศที่จะได้รับผลร้ายก็มีเพิ่มสูงขึ้น ส่วนอาวุธตามแบบเป็นอาวุธที่ยังไม่ได้มีการใช้อย่างแพร่หลายเหมือนอย่างกรณีอาวุธข้างต้น และเป็นการผลักดันให้มีการออกกฎหมายขึ้นมาควบคุมก่อนที่จะผลร้ายจะเกิดขึ้น ดังนั้น คณะกรรมการลดอาวุธจึงยังไม่มีบทบาทมากเท่าไร และเป็นที่น่าสังเกตว่า ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นเพียงประเทศเดียวในกลุ่มสมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงที่ยังไม่ได้ลงนามหรือให้สัตยาบันอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกิดขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 และพิธีสารผนวกท้ายอนุสัญญาแต่อย่างใด

3.) ปัญหามาตรการในการลงโทษ (sanctions)

อนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกิดขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 ไม่ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับมาตรการในการลงโทษไว้หากเกิดกรณีที่รัฐภาคีไม่ได้ปฏิบัติตามอนุสัญญาหรือพิธีสาร ซึ่งการขาดแคลนมาตรการในการลงโทษนี้ อาจเป็นเหตุในรัฐภาคีของอนุสัญญาและพิธีสาร ไม่เกิดความเกรงกลัวที่จะละเมิดต่ออนุสัญญาหรือพิธีสาร

เมื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบกับอนุสัญญาว่าด้วยการห้าม การพัฒนา ผลิต สะสม และใช้อาวุธเคมีและว่าด้วยการทำลายอาวุธเหล่านี้ ค.ศ.1993 ในอนุสัญญานี้จะมีบทบัญญัติเรื่องโทษไว้โดยวางหลักว่า หากรัฐภาคีฝ่าฝืนและไม่ปฏิบัติตามคำร้องขอของคณะมนตรีบริหาร อาจถูกจำกัดสิทธิและระงับเอกสิทธิของรัฐภาคีเป็นการชั่วคราว และถ้าหากการกระทำนั้นก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อเจตนารมณ์ของอนุสัญญา รัฐภาคีอื่นๆอาจใช้มาตรการร่วมกันตามกฎหมายบัตรสหประชาชาติ

หมวดที่ 7 ซึ่งเป็นการให้อำนาจแก่คณะมนตรีความมั่นคงในการดำเนินการต่อการกระทำที่เป็นการคุกคามต่อสันติภาพ*

อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่า หากมีการใช้อำนาจของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติในกรณีของอาวุธตามแบบนี้ จะมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด เนื่องจากว่า ประเทศที่มีการพัฒนาการด้านอาวุธสูงที่สุดประเทศหนึ่ง คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นหนึ่งในสมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงที่มีสิทธิในการยับยั้ง (veto) ข้อคิดต่างๆ ได้ ซึ่งหากข้อคิดนั้นไปขัดแย้งกับผลประโยชน์ทางด้านอาวุธของประเทศสหรัฐอเมริกา ก็มีความเป็นไปได้ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาจะใช้สิทธิยับยั้งข้อคิดนั้นๆ

แนวทางในการแก้ไขปัญหา

จากการศึกษาปัญหาของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 พบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเกิดจากข้อกำหนดในอนุสัญญาและพิธีสารทุกฉบับที่ไม่ชัดเจนหรือคลุมเครือ และปัญหาจากการขาดมาตรการบางประการที่จำเป็นต่อการบังคับใช้ควบคุมให้เป็นไปตามกฎหมาย ในการพิจารณาแนวทางในการแก้ไขปัญหาก็สามารถแยกพิจารณาได้ตามลักษณะปัญหาที่เกิดขึ้น ดังนี้

* ข้อ 12 ของอนุสัญญาว่าด้วยการห้าม การพัฒนา ผลิต สะสม และใช้อาวุธเคมีและว่าด้วยการทำลายอาวุธเหล่านี้ ค.ศ.1993 ; มาตรการเพื่อแก้สถานการณ์และประกันให้มีการปฏิบัติตาม รวมถึงวิธีการบังคับ

1. ที่ประชุมจะต้องใช้มาตรการที่จำเป็นดังที่ระบุไว้ในวรรค 2, 3 และ 4 เพื่อประกันให้มีการปฏิบัติตามอนุสัญญานี้และเพื่อแก้ไขและพลิกฟื้นสถานการณ์ใดที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติของอนุสัญญานี้ ในการพิจารณาการดำเนินการตามวรรคนี้ ที่ประชุมจะต้องคำนึงถึงข้อสนเทศและข้อเสนอแนะทั้งหมดในประเด็นที่คณะมนตรีบริหารเสนอ

2. ในกรณีที่คณะมนตรีบริหารขอให้รัฐภาคีใช้มาตรการเพื่อแก้ไขสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามของตน และรัฐภาคีไม่สามารถปฏิบัติตามคำร้องขอได้อย่างสมบูรณ์ภายในระยะเวลาที่ระบุไว้ โดยนอกเหนือจากประการอื่นแล้วตามข้อเสนอแนะของคณะมนตรีบริหาร ที่ประชุมอาจจำกัดหรือระงับสิทธิ และเอกสิทธิของรัฐภาคีภายใต้อนุสัญญานี้เป็นการชั่วคราว จนกว่ารัฐภาคีนั้นรับจะกระทำในสิ่งที่จำเป็นเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีของตนภายใต้อนุสัญญานี้

3. ในกรณีที่ความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของอนุสัญญานี้ อาจเป็นผลจากกิจกรรมที่ห้ามไว้ภายใต้อนุสัญญานี้ โดยเฉพาะตามข้อ 1 ที่ประชุมอาจเสนอแนะให้บรรดารัฐภาคีใช้มาตรการร่วมกันโดยสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ

4. ในกรณีที่เป็นเรื่องร้ายแรงอย่างยิ่ง ที่ประชุมจะต้องนำประเด็นรวมทั้งข้อสนเทศและข้อสรุปที่เกี่ยวข้องแจ้งต่อสมาชิกสหประชาชาติและคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ

1.) การสร้างมาตรการในทางระหว่างประเทศ

การควบคุมการใช้อาวุธตามแบบ จะเห็นได้ว่า ขาดมาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับ มาตรการในการบังคับ (enforcement) มาตรการในการลงโทษหากเกิดกรณีการละเมิดกฎหมาย (sanction) รวมทั้งองค์การควบคุมการปฏิบัติตามอนุสัญญาหรือพิธีสาร ซึ่งมาตรการเหล่านี้ จำเป็นอย่างยิ่งและการขาดหายไปของมาตรการถือได้ว่าเป็นจุดอ่อนของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือ การจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 และ พิธีสารทุกฉบับ โดยแนวทางในการสร้างมาตรการในทางระหว่างประเทศ แยกพิจารณาได้ดังนี้

- 1.1) ประเด็นมาตรการในการบังคับ ในปัจจุบันอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการ จำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัด เป้าหมาย ค.ศ.1980 กำหนดแต่เพียงมาตรการในการจัดให้มีการประชุมเพื่อ พิจารณาทบทวนอนุสัญญาหรือพิธีสาร หรือในกรณีการพิจารณาพิธีสาร เพิ่มเติมฉบับใหม่เท่านั้น ดังนั้น ควรมีการสร้างมาตรการในการบังคับให้ เป็นไปตามอนุสัญญาเพิ่มเติม โดยควรกำหนดให้รัฐภาคีมีการจัดทำรายงาน ของรัฐภาคีเสนอต่อสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ หรือคณะกรรมการลดอาวุธ ในฐานะที่เป็นองค์กรที่มีหน้าที่บางประการตามอนุสัญญา หรือองค์การตาม อนุสัญญา (หากมีการจัดตั้งในอนาคต) เพื่อแสดงถึงสถานการณ์ด้านอาวุธ ภายในประเทศของตนว่ามีการดำเนินการไปในทิศทางใดบ้าง แต่การจัดทำ รายงานเช่นนี้ต้องอาศัยความจริงใจของรัฐภาคีเป็นสำคัญ เพราะคงยากแก่การ เข้าไปตรวจสอบภายในดินแดนของรัฐภาคีนั้นๆ
- 1.2) มาตรการในการลงโทษ ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนหรือละเมิดอนุสัญญาหรือ พิธีสาร โดยมาตรการในการลงโทษนี้อาจศึกษาเทียบเคียงได้จากอนุสัญญา เกี่ยวกับอาวุธชนิดอื่น แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงประเด็นที่ว่า หากมาตรการลงโทษ นั้นมีความรุนแรงมากเกินไป ก็อาจส่งผลให้รัฐเกิดความลังเลใจในการที่จะเข้า เป็นภาคีของอนุสัญญาหรือพิธีสารได้
- 1.3) องค์กรที่ทำหน้าที่ควบคุมการดำเนินการตามอนุสัญญาและพิธีสาร ในปัจจุบัน เป็นหน้าที่ของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติและคณะกรรมการลดอาวุธ แต่หน้าที่ดังกล่าวจำกัดแต่เฉพาะกรณีที่เกิดปัญหาขึ้นเกี่ยวกับขอบเขตข้อห้าม และข้อจำกัดของอนุสัญญาหรือพิธีสารเท่านั้น ในกรณีนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่า แนวทางในการแก้ไขปัญหาเป็นได้ 2 แนวทาง คือ แนวทางแรก มีการจัดตั้ง องค์กรขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อควบคุมการปฏิบัติการให้เป็นไปตามอนุสัญญา

และพิธีสาร โดยเฉพาะ หรือแนวทางที่สอง คือ กำหนดให้เป็นหน้าที่ของ สัมชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติและคณะกรรมการการลดอาวุธ ที่มีหน้าที่ตาม อนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความ เสี่ยงอันตรายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 อยู่แล้ว การมีองค์กร ขึ้นมาทำหน้าที่ในการตรวจสอบนี้จะทำให้การควบคุมอาวุธตามแบบมี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.) การสร้างความร่วมมือในทางระหว่างประเทศ

ความร่วมมือในทางระหว่างประเทศ เป็นอีกหนึ่งวิธีที่ช่วยส่งเสริมให้การควบคุมอาวุธ ตามแบบประสบความสำเร็จอย่างจริงจัง ทั้งนี้ ความร่วมมือที่เกิดขึ้นอาจเป็นไปได้ทั้งระดับระหว่าง ประเทศและระดับภายในประเทศ ที่จะช่วยเกื้อกูลกันและกัน ซึ่งความร่วมมือมีด้วยกันหลายด้านไม่ว่า จะเป็น ด้านกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย นโยบายในระดับภายในรัฐหรือระดับระหว่างประเทศ การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านอาวุธเพื่อการตรวจสอบ การสร้างเครือข่ายขึ้นมาเพื่อควบคุมการใช้อาวุธ รวมตลอดถึงการมีส่วนร่วมกันผลักดันให้มีการใช้อาวุธตามแบบ เป็นต้น เท่าที่ผ่านมามีความร่วมมือใน ระดับต่างๆที่เกี่ยวกับอาวุธตามแบบยังไม่ปรากฏเด่นชัดมากนัก ส่วนใหญ่เป็นการทำงานของกลุ่ม องค์กรเอกชนบางกลุ่มหรือรัฐบาลบางรัฐเท่านั้น

นอกเหนือไปจากความร่วมมือที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว ความร่วมมือในระดับองค์กร ต่างๆก็มีส่วนสำคัญเช่นกัน โดยบทบาทขององค์กรต่างๆจะปรากฏออกมาในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น การตรวจสอบถึงสถานการณ์การใช้อาวุธของประเทศต่างๆการสร้างกฎเกณฑ์ขึ้นมาในระหว่างสมาชิก ขององค์กรนั้นๆ รวมไปถึงการผลักดันให้มีกฎเกณฑ์ทางกฎหมายขึ้นมาด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลกระทบจากการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธ ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 ของประเทศไทย

จากการที่ได้ทำการศึกษาถึงขั้นตอนและข้อท้าทายของประเทศไทยในบทที่ผ่านมา ทำให้เราได้ทราบว่าประเทศไทยได้มีขั้นตอนและกระบวนการ และการพิจารณา รวมทั้งผลที่ประเทศไทยจะได้รับจากการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 ซึ่งเมื่อพิจารณาจากมุมมองของผลกระทบต่างๆจากการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาแล้ว ทำให้ทราบว่ามิติต่างๆด้านที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญานับดังกล่าว ซึ่งมีมาตรการต่างๆในทางปฏิบัติและทางกฎหมาย ดังต่อไปนี้

4.1 มิติด้านการปฏิบัติ

4.1.1 ด้านนิติบัญญัติ

การเตรียมการทางด้านนิติบัญญัติก่อนการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง และโดยเฉพาะหากต้องมีการออกกฎหมายอนุวัติการให้เป็นไปตามสนธิสัญญาที่มีผลกระทบต่อสิทธิของประชาชน ชัดแย้งต่อความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญหรือการคุกคามต่ออธิปไตยของรัฐ หรือฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติเรียกร้องให้มีการตรวจสอบ เป็นต้น ดังนั้นก่อนการลงนามหรือให้สัตยาบันควรมีการทบทวนว่ามีกฎหมายส่วนใดบ้างที่จะมีผลต่อการปฏิบัติตามสนธิสัญญา จะต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายหรือต้องออกกฎหมายใหม่

4.1.1.1 การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเก่า

หากพิจารณาแล้วมีกฎหมายที่จะนำมาแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับอนุสัญญาฯ ได้ในบางส่วนคือ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการ

ใช้ทุ่นระเบิด กับระเบิด และอุปกรณ์อื่นๆ ค.ศ.1996 (Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices as amended on 3 May 1996)

1.) พระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2495 และพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2535

พระราชบัญญัติฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อความปลอดภัยของประเทศ และธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ จึงบัญญัติห้ามการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม สิ่งที่ใช้ในการสงครามนี้หมายความรวมถึงสัมภาระพลสงคราม อุปกรณ์การลำเลียงที่มีคุณค่าในทางยุทธศาสตร์ และวัตถุที่มีประโยชน์ในการผลิตอาวุธกระสุน และสิ่งที่ใช้ในการสงครามด้วย ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 3 ว่า “เมื่อเห็นเป็นการสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความปลอดภัยของประเทศ หรือเพื่อธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ จะให้มีการควบคุมการส่งออกไปหรือการส่งผ่านป็นอกราชอาณาจักร ซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงครามได้ โดยตราขึ้นเป็นพระราชกฤษฎีกา”

ประกอบกับบทบัญญัติมาตรา 4 ที่กำหนดให้ในพระราชกฤษฎีกาซึ่งออกตามความในมาตรา 3 ให้ระบุชนิดและประเภทของอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงครามอันถูกควบคุม ฉะนั้น หากประสงค์จะให้มีการควบคุมการส่งออกไปหรือส่งผ่านป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม จะต้องดำเนินการตรากฎหมายดังกล่าวเป็นพระราชกฤษฎีกา ดังนั้น จึงได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงครามขึ้นในปี พ.ศ.2496 ซึ่งถูกยกเลิกโดยพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2506 และพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2531 ซึ่งพระราชกฤษฎีกา 2 ฉบับนี้ ถูกยกเลิกโดยพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2535 ซึ่งเป็นฉบับที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ได้กำหนดอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงครามที่จะต้องถูกควบคุมไว้ในมาตรา 4 ว่า “ให้อาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงครามตามที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกานี้เป็นสิ่งอันพึงควบคุมตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2495” ซึ่งเมื่อพิจารณาบัญชีแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้แล้ว จะเห็นได้ว่า มีส่วนเกี่ยวข้องกับการห้ามทุ่นระเบิดตามที่ปรากฏในพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 ดังต่อไปนี้

บัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกา

2. ประเภทกระสุน วัตถุระเบิด และส่วนประกอบ

2.1 ดินระเบิด และดินส่งกระสุน

2.2 กระสุนปืนทหาร

2.3 จรวดทางทหาร

2.4 ตอร์ปิโด

2.5 ลูกกระเบิด

2.6 ทุ่นระเบิด

.

.

.

2.11

นอกจากนี้แล้ว มาตรา 5 ของพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว ยังได้บัญญัติห้ามการส่งอาวุธ ยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงครามตามมาตรา 4 ออกไปหรือผ่านไปในนอกราชอาณาจักร เว้นแต่จะเข้า ข้อยกเว้น 3 ประการ คือ

1. เมื่อรัฐบาลต่างประเทศร้องขอให้มีการส่งออกไปหรือผ่านไปในนอกราชอาณาจักร ตามข้อตกลงซึ่งได้ทำไว้กับรัฐบาล
2. อาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงครามของทางราชการ ซึ่งได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีกระทรวงกลาโหม
3. เป็นการกระทำโดยเปิดเผยในธุรกิจเพื่อการค้าตามปกติ ซึ่งได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีกระทรวงกลาโหม

ซึ่งเมื่อพิจารณาบทบัญญัติเหล่านี้ประกอบกับพันธกรณีแห่งพิธีสารแล้ว จะเห็นได้ว่า ในพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2535 มาตรา 4 นั้น อนุญาตให้มีการส่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงครามตามมาตรา 4 ออกไปหรือผ่านไปในนอกราชอาณาจักรได้หากเข้าข้อยกเว้น 3 ประการดังกล่าว ซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงครามตามความหมายของพระราชกฤษฎีกานี้จะหมายรวมถึง สิ่งที่จะนำไปไว้ในบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกาซึ่งหมายถึงทุ่นระเบิดด้วย ดังที่ปรากฏอยู่ในบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกา ข้อ 2.6 ถึงแม้ว่าจะมิได้ระบุชัดเจนไปถึงทุ่นระเบิด แต่ก็สามารถอนุมานได้ว่าหมายถึงทุ่นระเบิดทุกประเภท ฉะนั้นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมซึ่งเป็นผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ซึ่งมี

อำนาจในการอนุมัติให้ส่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงครามออกไปหรือผ่านไปในนอกราชอาณาจักร ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 5 จะต้องคำนึงว่าการอนุมัติเช่นนั้นจะไม่เป็นการละเมิดต่อพันธกรณีแห่งพิธีสารด้วย แต่เนื่องจากพิธีสารไม่อนุญาตให้ดำเนินการ โอนทุนระเบิด ดังนั้นข้อยกเว้นในพระราชกฤษฎีกาสำหรับการโอนทุนระเบิดจึงไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าวนี้ไม่สอดคล้องต่อพันธกรณีแห่งพิธีสาร เมื่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายภายในขัดหรือไม่สอดคล้องต่อพันธกรณีแห่งพิธีสารย่อมต้องมีการแก้ไขกฎหมายภายในให้รองรับกับพิธีสาร เพราะฉะนั้นจะต้องดำเนินการแก้ไขพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2535 ในเรื่องข้อยกเว้นที่ปรากฏในมาตรา 5 โดยการออกพระราชกฤษฎีกามาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมการส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม โดยให้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ยกเลิกความในมาตรา 5 แห่งพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2535 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 5 การส่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงครามตามมาตรา 4 ออกไปหรือผ่านออกไปนอกราชอาณาจักรจะกระทำมิได้ เว้นแต่

1. เมื่อรัฐบาลต่างประเทศร้องขอให้มีการส่งออกไปหรือผ่านไปในนอกราชอาณาจักรตามข้อตกลงซึ่งได้ทำไว้กับรัฐบาล
2. อาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงครามของทางราชการ ซึ่งได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีกระทรวงกลาโหม
3. เป็นการกระทำโดยเปิดเผยในธุรกิจเพื่อการค้าตามปกติซึ่งได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีกระทรวงกลาโหม

ทั้งนี้ข้อยกเว้นดังกล่าวมิให้ใช้บังคับแก่ทุนระเบิด เว้นแต่จะเป็นการส่งออกไปหรือส่งผ่านไปในนอกราชอาณาจักรเพื่อวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในพิธีสาร

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีมติคณะรัฐมนตรีไว้เช่นใดก็ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของมติคณะรัฐมนตรีด้วย

การส่งออกหรือส่งผ่านไปในนอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงครามตามวรรคหนึ่งจะต้องมีหนังสือของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมอบหมายกำกับไปด้วยทุกครั้ง”

4.1.2 ด้านการบริหาร

4.1.2.1 การจัดตั้งหน่วยงานระดับชาติ

สำหรับประเทศไทยนั้นยังไม่ได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 แต่อย่างใด ดังนั้นจึงยังไม่ได้มีการจัดตั้งหน่วยงานระดับชาติเพื่อควบคุมและดูแลการใช้อาวุธตามแบบให้เป็นไปตามอนุสัญญา แต่ในอนาคตหากประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาดังกล่าวแล้ว ประเทศไทยก็จำเป็นต้องมีหน่วยงานระดับชาติที่จะต้องเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานและดำเนินการต่างๆตามอนุสัญญา ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวนี้ อาจจะต้องมีการตั้งชื่อขึ้นใหม่ และจะต้องสังกัดภายใต้กระทรวงกลาโหม ซึ่งเป็นกระทรวงหลักในการรับผิดชอบในการจัดตั้งหน่วยงานดังกล่าว ซึ่งหน่วยงานที่จัดขึ้นใหม่นี้ อาจจะมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. เป็นหน่วยงานที่ควบคุมอาวุธที่เกี่ยวข้องดังที่ระบุไว้ในอนุสัญญาและพิธีสาร
2. เป็นหน่วยงานกลางประสานกับองค์การระหว่างประเทศในด้านความร่วมมือในการพัฒนาการทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี ตามข้อตกลงระหว่างประเทศและการขอรับความช่วยเหลือต่างๆ
3. กำหนดแผนและติดตามผลการดำเนินการให้เป็นไปตามพันธกรณีหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ
4. เป็นหน่วยงานกลางประสานกับหน่วยราชการและเอกชนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆเพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณี
5. เป็นหน่วยงานกลางดำเนินกิจกรรมและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการลงนามและให้สัตยาบัน
6. เป็นศูนย์กลางในการจัดเตรียมคู่มือ เอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับข้อตกลงหรือพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติ

4.1.2.2 การเตรียมการเกี่ยวกับการเงิน

หากรัฐบาลไทยได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 แล้ว รัฐบาลจะต้องจัดสรรเงินงบประมาณสำหรับค่าสมาชิก รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- (1) Contribute
- (2) Working Capital Fund
- (3) UN Voluntary Trust Fund (ค่าใช้จ่ายส่วนนี้เป็นการบริจาคด้วยความสมัครใจเพื่อช่วยเหลือการกู้กับระเบิดของสหประชาชาติ โดยมีการจัดตั้งเป็นกองทุนเพื่อจัดหา

เงินทุนสมทบพิเศษสำหรับโครงการกู้ภัยระเบิด ซึ่งกิจกรรมด้านนี้จะได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจากเงินค่าบำรุงประจำปีของประเทศสมาชิกสำหรับปฏิบัติการรักษาสันติภาพ และจากการร้องขอความช่วยเหลือจากประเทศผู้บริจาค โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สำนักงานกิจการด้านมนุษยธรรม (Department of Humanitarian Assistance : DHA ของสหประชาชาติ)

ให้แก่องค์การสหประชาชาติ (United Nations) โดยค่าใช้จ่ายของรัฐบาลก็จะถูกกำหนดโดยอัตราประเมินของสหประชาชาติ และการบริหารเป็นไปตามกฎเกณฑ์การเงินของสหประชาชาติ

4.1.2.3 การเตรียมการเพื่อการรองรับการตรวจพิสูจน์

หากประเทศไทยเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 แล้ว ก็จะต้องมีการกำหนดแผนการดำเนินงานโดยให้หน่วยงานระดับชาติที่จัดตั้งขึ้นภายใต้กระทรวงกลาโหม เตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการตรวจพิสูจน์ยืนยันโดยประสานให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้เป็นไปตามอนุสัญญาฯ โดยในช่วงระยะเวลาแรกของการเตรียมความพร้อมในกรณีที่ยังไม่ได้จัดตั้งหน่วยงานระดับชาติขึ้นมารองรับ กระทรวงกลาโหมจะต้องเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงาน

4.1.3 ด้านตุลาการ

ในการเตรียมการเพื่อเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 นั้น ไม่ปรากฏว่ามีความเคลื่อนไหวทางด้านตุลาการอาจเป็นเพราะอนุสัญญานี้ไม่มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับงานทางด้านศาลหรือตุลาการ เช่นการเข้าเป็นภาคีธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยการจัดตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศ ดังนั้นบทบาททางด้านตุลาการจึงไม่ปรากฏ และแม้อนุสัญญานี้จะส่งผลกระทบโดยตรงต่อประชาชน ดังนั้น ในการเตรียมการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 นั้นจะต้องมีการทำประชาพิจารณ์เพื่อสำรวจความต้องการ ผลกระทบ ผลประโยชน์ หรือสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างเด่นชัด ไม่เช่นนั้นอาจจะมีกลุ่ม NGOs ออกมาเคลื่อนไหวต่อต้าน เช่นกรณีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ

แต่ประเด็นที่น่าสนใจคือ ในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาวุธตามแบบนั้น โดยต่อไปในอนาคตหากมีการฝ่าฝืนกฎหมายเกิดขึ้น ศาลก็จะมีบทบาทในการบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิดเหล่านั้น และหากแนวโน้มของผู้กระทำความผิดเพิ่มสูงขึ้น ตุลาการก็ควรจะมีบทบาทที่ชัดเจนมากขึ้นในการร่วมมือกับฝ่ายอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร ประชาชน หรือกลุ่ม NGOs เพื่อกำหนดแนวทางและมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้ต่อไป

4.2 มิติทางด้านกฎหมาย

4.2.1 กฎหมายภายในที่เกี่ยวข้องในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาและพิธีสาร

ประเทศไทยมีกฎหมายภายในที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 หลายฉบับด้วยกัน ซึ่งมาตรการตามกฎหมายภายในของไทยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอาวุธตามอนุสัญญานั้น แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ กฎหมายที่เกี่ยวกับเอกชน และกฎหมายที่เกี่ยวกับส่วนราชการ ซึ่งกฎหมายแต่ละส่วนจะมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

4.2.1.1 พิธีสารฉบับที่ 1 ค.ศ.1980 (Protocol I on Non-Detectable Fragments 1980)

กฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมอาวุธปืนในประเทศไทยสามารถแบ่งเป็น 2 ส่วนด้วยกัน คือ กฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมอาวุธปืนของพลเรือน และกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมอาวุธปืนของทางราชการ นั่นก็หมายความว่าโดยสภาพแล้วลักษณะการใช้งาน สิทธิ อำนาจ และการควบคุมอาวุธปืนนั้น กฎหมายย่อมมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันของทั้งสองฝ่าย ในส่วนของกฎหมายในแต่ละส่วนมีอยู่ดังต่อไปนี้

กฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมอาวุธปืนของพลเรือน ได้แก่

1.) พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490

พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมอีก 8 ฉบับ โดยฉบับล่าสุดคือ

พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2543 ซึ่งได้วางข้อกำหนดในเรื่องการดำเนินการต่างๆเกี่ยวกับอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ดังเช่น ในส่วนของอาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืนส่วนบุคคล กฎหมายก็ห้ามมิการผลิต การซื้อ การมี การใช้ การส่ง การนำเข้า¹ โดยมีได้รับอนุญาต ส่วนอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนสำหรับการค้า กฎหมายก็ห้ามการทำ การประกอบ ซ่อมแซม เปลี่ยนลักษณะ ส่ง นำเข้า มีหรือจำหน่าย² โดยมีได้รับอนุญาต สำหรับวัตถุระเบิดนั้นกฎหมายก็ห้ามทำ ซื้อ มีใช้ ส่ง นำเข้า จำหน่ายด้วยประการใดๆ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่³ ส่วนสิ่งเทียมอาวุธปืนนั้นกฎหมายห้ามบุคคลใดส่งนำเข้าหรือค้าสิ่งเทียมอาวุธปืน⁴ นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดให้ห้ามโอนอาวุธปืนให้แก่ผู้ไม่มีใบอนุญาต⁵ สำหรับอาวุธผ่านแดนนั้นกฎหมายได้บัญญัติมาตรการห้ามนำอาวุธผ่านแดนด้วยเว้นแต่จะได้รับหนังสืออนุญาต⁶ ส่วนบทกำหนดโทษก็คงมีเป็นการปกติดังเช่นกฎหมายที่มีโทษทางอาญาทั่วไป ในส่วนที่เป็นประเด็นการแก้ไขกฎหมายแต่ละครั้งนั้นเท่าที่ปรากฏก็เป็นเรื่องของการปรับปรุงโทษตามกฎหมายให้มีความเหมาะสมตามยุคสมัย และการปรับปรุงค่าธรรมเนียมต่างๆเหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไปเป็นประการสำคัญ

2.) พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530

คำว่า “ยุทธภัณฑ์” ตามพระราชบัญญัตินี้ หมายความว่า “อาวุธ เครื่องอุปกรณ์ของอาวุธ สารเคมี สารชีวะ สารรังสีหรือเครื่องมือเครื่องใช้ในการรบหรือการสงครามได้ ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตามมาตรา 7”⁷ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ของกฎหมายนี้เน้นไปในเรื่องของอาวุธซึ่งอาจนำมาใช้ในการสงคราม ต่างจากพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 ทั้งนี้เนื่องจากเดิมทีเดียวพระราชบัญญัติควบคุมอาวุธปืนนี้ออกมาครั้งแรกในปี พ.ศ.2476 ซึ่งอยู่ระหว่างช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 (ประมาณปี พ.ศ.2459) และสงครามโลกครั้งที่ 2 (ประมาณปี พ.ศ.2482) กฎหมายจึงมุ่งควบคุมการ

¹พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 556 ตอนที่ 42, ลงวันที่ 9 กันยายน พ.ศ.2490, มาตรา 7.

²เรื่องเดียวกัน, มาตรา 24.

³เรื่องเดียวกัน, มาตรา 38.

⁴เรื่องเดียวกัน, มาตรา 52.

⁵เรื่องเดียวกัน, มาตรา 59.

⁶เรื่องเดียวกัน, มาตรา 70.

⁷พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 104 ตอนที่ 254 (ฉบับพิเศษ), ลงวันที่ 9 กันยายน พ.ศ.2490, มาตรา 7.

ดำเนินการเกี่ยวกับอาวุธสงครามซึ่งใช้อยู่ในขณะนั้นเป็นพิเศษ แต่ต่อมาเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนไปตามยุคและสมัย จึงต้องมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย จึงก่อให้เกิดพระราชบัญญัติใหม่ออกมาในปี พ.ศ. 2530 อย่างไรก็ดีมิได้หมายความว่า พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน เพิ่งมีการบัญญัติในช่วงหลังในปี พ.ศ.2490 จึงทำให้มุ่งควบคุมเฉพาะปืนที่ใช้สำหรับเอกชนเพื่อให้ต่างจากเดิม เพราะการบัญญัติกฎหมายอาวุธปืนครั้งแรก แท้จริงแล้วเกิดขึ้นในปี พ.ศ.2477 คือ “พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดและดอกไม้เพลิง พุทธศักราช 2477” นั้นย่อมหมายความว่า กฎหมายอาวุธปืนสำหรับเอกชนถือครองมีการตราขึ้นหลังพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์เพียงปีเดียว เหตุผลจึงน่าจะเป็นว่า กฎหมายต้องควบคุมใน 2 ลักษณะ กล่าวคือ ควบคุมอาวุธปืนที่ใช้ในการสงครามซึ่งในขณะนั้นมีความจำเป็นเร่งด่วนก่อน ต่อมาเมื่อมีการคำนึงถึงอาวุธที่พลเรือนหรือเอกชนอาจมีไว้ในครอบครองเพื่อวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิตของตน จึงมีการตรากฎหมายขึ้นมาอีก 1 ฉบับเพื่อควบคุมอาวุธปืนที่เกี่ยวข้องกับเอกชนและใช้เพื่อการป้องกันตัวโดยเฉพาะ สำหรับในส่วนของพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 นี้ เป็นเรื่องของการกำหนดมาตรการในการนำเข้าและส่งออกอาวุธ โดยกฎหมายห้ามบุคคลใดส่งอาวุธเข้ามา นำเข้ามาผลิต หรือมีซึ่งยุทธภัณฑ์ เว้นแต่จะได้อนุญาตจากปลัดกระทรวงกลาโหม⁸ นอกจากนี้ กฎหมายยังได้กำหนดขั้นตอนในการนำอาวุธผ่านแดนอีกด้วย⁹

3.) พระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2495 และพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2535

ตามกฎหมายดังกล่าวระบุว่า “สิ่งที่ใช้ในการสงคราม” ให้ความหมายรวมถึง “สัมภาระพลึงสงคราม อุปกรณ์การลำเลียงที่มีคุณค่าทางยุทธศาสตร์ และวัตถุที่มีประโยชน์ในการผลิตอาวุธกระสุน และสิ่งที่ใช้ในการสงครามด้วย”¹⁰ กฎหมายนี้เป็นกฎหมายที่กำหนดเงื่อนไขในการส่งออกอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม¹¹

⁸เรื่องเดียวกัน, มาตรา 15.

⁹เรื่องเดียวกัน, มาตรา 19-29.

¹⁰พระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2495, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 7 ตอนที่ 57, ลงวันที่ 29 มกราคม พ.ศ.2495, มาตรา 3.

¹¹เรื่องเดิม, มาตรา 4. และพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2535, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 20 ตอนที่ 8, ลงวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ.2535, มาตรา 4.

กฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมอาวุธปืนของราชการ ได้แก่

1.) กฎหมายกระทรวงฉบับที่ 14 (พ.ศ.2538) ออกตามความในพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490

เป็นกฎหมายที่ออกมาเพื่อกำหนดหน่วยงานราชการที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 รวมถึงชนิด ขนาดและเงื่อนไขที่บุคคลของทางราชการตามมาตรการทางกฎหมายนี้ที่สามารถมีอาวุธปืนไว้ในครอบครองได้ตามกฎหมาย

2.) ข้อบังคับทหารที่ 5/22180 ว่าด้วยการควบคุมศาสตราภัณฑ์ประจำกายและประจำหน่วย ลงวันที่ 10 กันยายน พ.ศ.2486

เป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการเบิกจ่ายปืนจากคลังของทหารเพื่อสร้างระเบียบในการรับ-จ่ายอาวุธปืนโดยเฉพาะในกองทัพทหาร โดยจะต้องมีการบันทึกลงบัญชีรับ-จ่ายเสมอ¹²

3.) ข้อบังคับทหารที่ 6/22181 ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับศาสตราภัณฑ์ที่ได้มาไว้ในครอบครอง ลงวันที่ 1 กันยายน พ.ศ.2476

เป็นข้อบังคับที่กำหนดการปฏิบัติของกำลังพลต่ออาวุธซึ่งได้มาไว้ในครอบครองว่า จะต้องดำเนินการแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาพร้อมส่งบัญชีศาสตราภัณฑ์¹³ ตามข้อบังคับนี้

น่าสังเกตว่า “ศาสตราภัณฑ์” ตามข้อบังคับหมายความว่า “อาวุธปืน อาวุธฟันแทง กระสุน วัตถุระเบิด ลูกกระเบิด แก๊ซพิษหรือเครื่องมือเครื่องใช้อื่นใด อันจะอนุเคราะห์เข้าในประเภทเครื่องประหารชีวิตมนุษย์”¹⁴ นิยามดังกล่าวเป็นนิยามเฉพาะที่ใช้ตามข้อบังคับนี้ โดยความมุ่งประสงค์ที่

¹²ข้อบังคับทหารที่ 5/22180 ว่าด้วยการควบคุมศาสตราภัณฑ์ประจำกายและประจำหน่วย ลงวันที่ 10 กันยายน พ.ศ.2486, มาตรา 5 (2).

¹³ข้อบังคับทหารที่ 6/22181 ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับศาสตราภัณฑ์ที่ได้มาไว้ในครอบครอง ลงวันที่ 1 กันยายน พ.ศ.2476, มาตรา 4.

¹⁴เรื่องเดิม, มาตรา 3 (1).

จะควบคุมอาวุธที่อยู่ในความครอบครองของกำลังพลโดยเฉพาะ ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากนิยามตามกฎหมายอื่นๆ ที่มุ่งควบคุมอาวุธของพลเรือน

หน่วยงานภายในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอาวุธปืน

หน่วยงานภายในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอาวุธปืน คือ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยสามารถแบ่งลักษณะของหน่วยงานต่างๆ ได้เป็น 2 กลุ่มหลัก ดังนี้

หน่วยงานที่ควบคุมอาวุธปืนที่อยู่ในความครอบครองของพลเรือน

ได้แก่ กระทรวงมหาดไทยโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม¹⁵ ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นผู้มีอำนาจในระเบียบการต่างๆ โดยมีหน่วยงานในลำดับรองลงไปคือ สำนักทะเบียนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค (หมายถึงสำนักทะเบียนท้องถิ่น) เป็นส่วนที่มีอำนาจในการออกใบอนุญาตต่างๆ ส่วนกองทะเบียน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จะเป็นหน่วยงานที่ประสานในเรื่องการออกเอกสารสิทธิ์ที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืน ในส่วนของเรื่องการทำทะเบียนอาวุธที่อยู่ในครอบครองของพลเรือน ซึ่งในส่วนนี้เองจะเป็นขั้นตอนที่ทำให้รู้ว่าอาวุธปืนใดถูกกฎหมายหรือผิดกฎหมาย เนื่องจากในการทำทะเบียนอาวุธจะต้องมีการต่อเลขทะเบียนลงไปบนอาวุธปืนในส่วนที่เป็นส่วนประกอบหลักซึ่งโดยทั่วไปคือส่วนด้ามจับของอาวุธปืนด้านหน้า หากอาวุธใดไม่มีหมายเลขดังกล่าวปรากฏบนอาวุธก็หมายความว่าอาวุธที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม การทำเครื่องหมายบนอาวุธดังกล่าวในอาวุธปืนบางประเภทบางกรณีอาจมีการดัดแปลงในโครงสร้างหลักด้านในส่วนตัวประกอบด้ามปืนเพื่อเหตุผลของความสวยงาม แต่กระนั้นก็ตามการปฏิบัติดังกล่าวไม่เป็นที่นิยมเท่าไรนัก เนื่องจากอาวุธปืนโดยทั่วไปจะมีความแข็งแรงอยู่ที่สันของด้ามจับทั้งด้านหน้าและด้านหลังมากกว่าการทำเครื่องหมายในส่วนของด้านข้างซึ่งมีความเปราะบางกว่าอาจทำให้อาวุธปืนเสียหายได้

¹⁵พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490, มาตรา 6 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2522.

หน่วยงานที่ควบคุมอาวุธปืนที่อยู่ในความครอบครองของราชการ

หน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมอาวุธปืนที่อยู่ในความครอบครองของราชนั้นมีลักษณะแตกต่างกันไปแล้วแต่หน่วยงาน เช่นหากเป็นกองทัพ การควบคุมอาวุธโดยทั่วไปก็จะอยู่ในความดูแลของกระทรวงกลาโหม โดยมีหน่วยงานลำดับย่อยของแต่ละกองทัพเป็นผู้ควบคุมอาวุธในแต่ละส่วนที่เกี่ยวข้องกับตนเอง หากเป็นราชการตำรวจก็จะอยู่ภายใต้การควบคุมของกองทะเบียน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำหรับส่วนราชการอื่นๆนั้นจะมีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมากตามกฎกระทรวงฉบับที่ 14 ออกตามความในพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 โดยคณะกรรมการชุดดังกล่าวจะประกอบด้วย ปลัดกระทรวงกลาโหมเป็นประธาน ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธาน และมีผู้แทนจากส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องร่วมด้วย เช่น ผู้แทนกองบัญชาการทหารสูงสุด ผู้แทนกองทัพบก ผู้แทนกองทัพเรือ ผู้แทนกองทัพอากาศ ผู้แทนกรมตำรวจ ผู้แทนกรมการปกครอง ผู้แทนสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี¹⁶ โดยคณะกรรมการชุดดังกล่าวจะมีอำนาจในการพิจารณากำหนดชนิด ขนาด และจำนวนอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน และวัตถุระเบิด ที่จะให้แต่ละหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจตามที่กฎหมายกำหนดตามที่เห็นสมควร, พิจารณากำหนดเขตพื้นที่และภารกิจในการใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนของรัฐวิสาหกิจ, พิจารณาออกระเบียบปฏิบัติเพื่อให้หน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจปฏิบัติตามที่เห็นสมควร และตรวจสอบการมีและใช้อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืนและวัตถุระเบิด ตลอดจนการปฏิบัติตามกฎกระทรวงนี้ของหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจ

การควบคุมอาวุธปืนภายใต้กฎหมายภายในของประเทศ

ผู้เขียนจะขอยกตัวอย่างกฎหมายภายในของรัฐภาคีบางประเทศที่มีขึ้นเพื่อใช้ควบคุมอาวุธปืน ดังต่อไปนี้

ประเทศออสเตรีย (Austria) มีการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยเรื่องการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดนของอาวุธสงคราม และมาตรการเกี่ยวกับการควบคุมอาวุธที่ใช้ในการสงครามข้ามแดนสำหรับทหาร มีระบบการออกใบอนุญาตเพื่อการผ่านแดนด้วย

¹⁶กฎกระทรวงฉบับที่ 14 (พ.ศ.2538) ออกตามความในพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่มที่ 11 ตอนที่ 28 ก, ลงวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2538, มาตรา 6.

ประเทศอังกฤษ (United Kingdom) มีการเพิ่มเติมมาตรการในการควบคุมการส่งออกอาวุธปืน และมีการทบทวนเรื่องการควบคุมระบบทางทะเบียนโดยฝ่ายกลาโหม

ประเทศสเปน (Spain) มีการร่างกฎหมายใหม่เรื่องอาวุธที่ใช้ในการป้องกันประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมอาวุธปืนที่ผิดกฎหมาย

ประเทศเบลเยียม (Belgium) มีการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการนำเข้า ส่งออกและการผ่านแดนของอาวุธปืน เครื่องกระสุนและวัตถุอื่น ๆ ที่ใช้ในทางการทหาร

ประเทศฝรั่งเศส (France) มีการแก้ไขกฎหมายภายในเกี่ยวกับอาวุธปืนและกิจการค้าอาวุธปืนในเชิงพาณิชย์

ประเทศไอร์แลนด์ (Ireland) แถลงว่าประเทศตนไม่มีการผลิตอาวุธ และกฎหมายภายในคือ กฎหมายปืน ปี ค.ศ.1925 และ ปี ค.ศ.1964 (Firearms Act 1925 and 1964) ก็มีมาตรการในการออกใบอนุญาตในกรณีต่างๆเกี่ยวกับอาวุธปืนอยู่แล้ว

4.2.1.2 พิธีสารฉบับที่ 2 ค.ศ.1980 (Protocol II on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices 1980) และพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 ค.ศ. 1996 (Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices as amended on 3 May 1996)

สำหรับกฎหมายภายในของประเทศไทยที่มีอยู่ในปัจจุบัน เมื่อพิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้ว จะเห็นได้ว่ามีกฎหมายที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องตอบทบัญญัติในพิธีสารทั้ง 2 ฉบับ มีอยู่ด้วยกัน 3 ฉบับ คือ

1. พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490
2. พระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2495
3. พระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2535

กฎหมายภายในทั้ง 3 ฉบับนี้มีเนื้อหาสาระและบทบัญญัติที่สอดคล้องตอบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในพิธีสารทั้ง 2 ฉบับ ดังต่อไปนี้

1.) พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490

พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 นี้ได้กำหนดให้ทุนระเบิดเป็นความหมายหนึ่งของคำว่าเครื่องกระสุน ดังที่ปรากฏใน มาตรา 4 (2) ความว่า “เครื่องกระสุนปืน หมายความว่า กระสุนกระบอก กระสุนปราย กระสุนแตก ลูกกระเบิด ตอร์ปิโด ทุนระเบิด และจรวดทั้งชนิดที่มีหรือไม่มีกรดแก่ส เชื้อเพลิง เชื้อโรค ไอพิช หมอก หรือควัน หรือกระสุน ลูกกระเบิด ตอร์ปิโด ทุนระเบิด และจรวด ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกัน หรือเครื่อง หรือสิ่งสำหรับอัดหรือทำ หรือใช้ประกอบเครื่องกระสุนปืน”

สำหรับการห้ามใช้ ผลิต สะสม และการโอนซึ่งทุนระเบิดนั้นพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้บัญญัติไว้โดยปรากฏในส่วนของอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนส่วนบุคคลในมาตรา 7 ความว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดทำ ซื้อ มี ใช้นำเข้า ซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่” และมาตรา 8 ความว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดมีเครื่องกระสุนปืนซึ่งมิใช่ สำหรับใช้กับอาวุธปืนที่ตนได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้” และในส่วนของอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนสำหรับการค้า ในมาตรา 24 ความว่า “ห้ามมิให้ผู้ใด ทำ ประกอบ ซ่อมแซม เปลี่ยนลักษณะ สั้ นำเข้า มี หรือ จำหน่าย ซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนสำหรับการค้า เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจาก นายทะเบียนท้องที่” จากมาตราต่างๆที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า กฎหมายห้ามผู้ใดทำ มี ใช้นำเข้า มาซึ่งเครื่องกระสุนปืน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ให้มีและใช้ รวมทั้งห้ามมิให้ประกอบ ทำ ซ่อมแซม เปลี่ยนลักษณะ สั้ นำเข้า มี หรือจำหน่ายซึ่งเครื่องกระสุนปืนสำหรับการค้า และทุนระเบิดก็ ถือเป็นความหมายหนึ่งของเครื่องกระสุนปืน ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้จะบัญญัติเงื่อนไขไว้ว่า ยกเว้นว่าจะได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ก็ตามแต่ทั้งนี้คงหมายความว่าความรวมถึงเครื่องกระสุนปืนที่ ใช้กับอาวุธปืนโดยทั่วไปเท่านั้น มิใช่หมายความว่ารวมถึงทุนระเบิดด้วย ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีไว้เพื่อใช้หรือเพื่อ การค้าก็ตาม เพราะเหตุว่าทุนระเบิดถือเป็นอาวุธร้ายแรงและเป็นอาวุธสงครามอย่างหนึ่ง ฉะนั้น กฎหมายจึงมิให้อ่านาผู้ใดมี ใช้นำเข้า ซื้อ สั้ หรือนำเข้ามาได้ไม่ว่าจะด้วยวิธีใดๆก็ตาม และสำหรับ เงื่อนไขที่ว่า เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่นั้นคงเป็นข้อยกเว้นเฉพาะสำหรับอาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืนที่ใช้กับอาวุธปืนเท่านั้น หากได้หมายความว่ารวมถึงทุนระเบิดด้วยไม่ นอกจากนี้แล้ว พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวยังได้บัญญัติความหมายของคำว่า “มี” และคำว่า “นำเข้า” ไว้ในมาตรา 4 ดังต่อไปนี้

มาตรา 4 (6) “มี หมายความว่า มีกรรมสิทธิ์หรือมีไว้ในครอบครองแต่ไม่หมายความว่า รวมถึงการที่อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดที่มีไว้โดยชอบด้วยกฎหมายและตกอยู่ในความ

ครอบครองของบุคคลอื่นซึ่งไม่ต้องห้ามตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัตินี้เท่าที่จำเป็นเพื่อรักษาส่งที่ว่ามีให้สูญหาย”

มาตรา 4 (8) “นำเข้า หมายความว่า นำเข้ามาจากภายนอกราชอาณาจักร ไม่ว่าโดยวิธีใดๆ”

ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้ว จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้บังคับว่าห้ามการผลิต การใช้ การมี การนำเข้า การจำหน่าย ซึ่งเครื่องกระสุนปืน ซึ่งมีความหมายรวมไปถึงทุ่นระเบิดด้วยตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 4 (2) ดังกล่าวแล้ว ซึ่งเป็นการสอดคล้องต่อพันธกรณีในการห้ามใช้ห้ามผลิต และห้ามโอน ซึ่งทุ่นระเบิดที่บัญญัติไว้ในพิธีสารทั้ง 2 ฉบับได้ในระดับหนึ่งเช่นเดียวกัน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ประเทศไทยมีกฎหมายภายในต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติให้เป็นไปตามพันธกรณีแห่งพิธีสารอยู่บ้างแล้ว หากแต่ส่วนใหญ่ของบทบัญญัติแห่งกฎหมายภายในต่างๆที่ได้กล่าวมาแล้วนี้เป็นการห้ามแต่เฉพาะประชาชน พลเรือน และบุคคลธรรมดาทั่วไปเท่านั้น มิได้บังคับใช้กับหน่วยราชการทหาร เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนและตำรวจที่มีหรือใช้ในราชการ หรือหน่วยงานราชการที่มีหรือใช้เพื่อป้องกันประเทศหรือรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน¹⁷ ดังที่กล่าวมาแล้วว่าหน่วยราชการต่างๆของประเทศไทยที่ใช้ทุ่นระเบิดนั้นได้แก่ ทหาร และตำรวจ ฉะนั้นเมื่อประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีแห่งอนุสัญญาและพิธีสารฉบับดังกล่าวแล้ว ประเทศไทยย่อมถูกผูกพันโดยพันธกรณีแห่งอนุสัญญาและพิธีสาร ดังนั้นหน่วยงานราชการต่างๆย่อมต้องยุติการใช้ สะสม ผลิตและโอนซึ่งทุ่นระเบิด ทั้งนี้หน่วยงานราชการเหล่านั้นจะต้องมีคำสั่งห้ามการใช้ สะสม ผลิตและโอนซึ่งทุ่นระเบิด ซึ่งถ้าเกิดการฝ่าฝืนคำสั่งหรือยังคงมีการใช้ทุ่นระเบิดดังกล่าวอยู่ต่อไป สำหรับหน่วยงานราชการทหารจะถือว่าผู้ที่ฝ่าฝืนคำสั่งนั้น กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาทหาร มาตรา 30 ซึ่งบัญญัติไว้ดังนี้

“ผู้ใดเป็นทหารและมันขัดขึ้นหรือละเลยมิกระทำตามคำสั่งอย่างใดๆ ท่านว่ามันมีความผิดต้องระวางโทษตามสมควรแก่เหตุ ดังจะว่าต่อไปนี้คือ

1. ถ้ามันได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศัตรู ท่านให้ลงอาญามันเป็นสามสถาน คือ สถานหนึ่งให้ประหารชีวิตเสีย สถานหนึ่งให้จำคุกจนตลอดชีวิต สถานหนึ่งให้จำคุกตั้งแต่สามปีขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี

¹⁷พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490, มาตรา 5.

2. ถ้ามันมิได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศัตรู แต่ได้กระทำในภาวะสงครามหรือในเขตซึ่งอยู่ในอำนาจกฏอัยการศึก ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันตั้งแต่ปีหนึ่งขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี
3. ถ้ามันได้กระทำความผิดนั้นในเวลาหรือที่อื่นนอกจากที่ว่ามาแล้ว ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันไม่เกินกว่าห้าปี”

สำหรับตำรวจก็เช่นเดียวกัน ถ้าหากข้าราชการตำรวจผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนคำสั่งหรือใช้ทุนระเบิด ย่อมถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยตำรวจ พ.ศ.2477 มาตรา 5 ซึ่งบัญญัติไว้ดังนี้

“การกระทำความผิดวินัยตำรวจนั้น ท่านให้หมายความรวมถึง การกระทำความผิดดังจะกล่าวต่อไปนี้

- 1.) คือ ขัดขึ้น หลีกเลียงหรือละเลย ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาเหนือตนที่ชอบด้วยกฎหมาย
- 2.)
- .
- .
- .
- 12.)” ซึ่งจะรับโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 7 ดังนี้ “ตำรวจผู้ใดกระทำความผิดต่อวินัยตำรวจ จะต้องรับทัณฑ์ตามวิธีที่ปรากฏในหมวด 3 แห่งพระราชบัญญัตินี้”

ปัญหาบทบัญญัติกฎหมายในการห้ามหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ทุนระเบิด

ประเทศไทยต้องประสบปัญหาเกี่ยวกับทุนระเบิดมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยสามารถใช้ทุนระเบิดเพื่อใช้เป็นอาวุธในการป้องกันประเทศได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย เพราะเหตุว่าหากเป็นการใช้ทุนระเบิดดังกล่าวโดยมีหน่วยงานต่างๆของรัฐเป็นผู้ดำเนินการใช้ ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการใช้โดยทหารบก ทหารเรือ หรือตำรวจก็ตาม ล้วนแต่สามารถกระทำได้ทั้งสิ้น ซึ่งการใช้ทุนระเบิดของหน่วยงานต่างๆของรัฐนี้จะดำเนินการใช้ได้โดยการปฏิบัติตามคำสั่งและคำอนุมัติของผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจสั่งการในเรื่องดังกล่าวได้ในแต่ละหน่วยงาน ซึ่งคำสั่งและคำอนุมัติในการให้ดำเนินการใช้ทุนระเบิดไม่ว่าจะใช้ในบริเวณพื้นที่ใด และดำเนินการใช้โดยหน่วยงานใดล้วนแต่เป็นความลับทางราชการทั้งสิ้น เพราะเหตุว่าเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวเนื่องโดยตรงต่อความมั่นคงต่อประเทศไทย แต่สำหรับการใช้อาวุธเช่นนี้โดยประชาชนพลเรือนทั่วไปแล้วย่อมไม่สามารถจะกระทำ

ได้ทั้งสิ้น ไม่ว่ากรณีใดหรือสถานการณ์ใดก็ตาม ทั้งนี้เนื่องมาจากประเทศไทยมีบทบัญญัติกฎหมายในการห้ามประชาชนทั่วไปใช้ทุ่นระเบิดซึ่งปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 โดยได้กำหนดความหมายของทุ่นระเบิดไว้ว่าอยู่ในความหมายหนึ่งของคำว่า “เครื่องกระสุนปืน” ดังปรากฏอยู่ในมาตรา 4 (2) ดังต่อไปนี้

“มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

(1)

(2) “เครื่องกระสุนปืน” หมายความว่ารวมถึง กระสุนโคด กระสุนปราย กระสุนแตก ลูกกระเบิด ตอร์ปิโด ทุ่นระเบิด และจรวดทั้งชนิดที่มีหรือไม่มีกรดแก๊ส เชื้อเพลิง เชื้อโรค ไอพิษ หมอกหรือควัน หรือกระสุน ลูกกระเบิด ตอร์ปิโด ทุ่นระเบิด และจรวด ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกันหรือเครื่องหรือสิ่งสำหรับอัดหรือทำหรือใช้ประกอบเครื่องกระสุนปืน”

จากบทบัญญัติในมาตรา 4 (2) นี้จะเห็นได้ว่าทุ่นระเบิดนั้นคงจะหมายรวมไปถึงทุ่นระเบิดทุกประเภท เพราะเหตุทุ่นระเบิดเป็นอาวุธสงครามที่มีอานุภาพในการทำลายล้างที่ร้ายแรงจึงไม่ต้องการให้ประชาชนพลเรือนทั่วไปสามารถนำมาใช้ได้อย่างแพร่หลาย เพราะอาจเกิดอันตราย และเกิดผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆของรัฐได้ แต่ทั้งนี้ส่วนใหญ่ของบทบัญญัติในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมิได้บัญญัติห้ามหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐในการใช้ทุ่นระเบิดไว้แต่อย่างใด ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติที่ปรากฏในมาตรา 5 ดังต่อไปนี้

“มาตรา 5 พระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่มาตรา 8 ทวิ มิให้ใช้บังคับแก่

(1) อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืนของ

(ก) ราชการทหารและตำรวจที่มีหรือใช้ในราชการ

(ข) หน่วยราชการที่มีหรือใช้เพื่อป้องกันประเทศหรือรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

(ค) หน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่มีและใช้ในการป้องกันและรักษาทรัพย์สินอันสำคัญของรัฐ

(ง) ราชการและตำรวจตาม (ก) หรือหน่วยราชการตาม (ข) ที่มอบให้ประชาชนมีและใช้เพื่อช่วยเหลือราชการของทหารและตำรวจหรือของหน่วยราชการแล้วแต่กรณี”

จะนับบทบัญญัติในมาตรา 5 (1) ดังกล่าวนี้น่าจะเป็นสิ่งที่เน้นย้ำและแสดงให้เห็นว่าการใช้ทุนระเบิดของหน่วยราชการทหารและตำรวจสามารถกระทำได้โดยถูกต้องตามกฎหมาย แต่ประเทศไทยในระยะหลายปีที่ผ่านมาไม่ได้ดำเนินการใช้ทุนระเบิดแต่อย่างใด หากแต่ยังคงมีทุนระเบิดเก็บสะสมไว้ในคลังสรรพาวุธ เพื่อวัตถุประสงค์ในการศึกษา ค้นคว้าเพื่อประโยชน์ในการกวาดล้างและทำลายทุนระเบิดเหล่านี้ต่อไปในอนาคต

2.) พระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกป่นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2495 และพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป่นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2535

พระราชบัญญัติฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อความปลอดภัยของประเทศ และธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ จึงบัญญัติห้ามการส่งออกป่นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม สิ่งที่ใช้ในการสงครามนี้หมายความว่าความรวมถึงสัมภาระพลสงคราม อุปกรณ์การลำเลียงที่มีคุณค่าในทางยุทธศาสตร์ และวัตถุที่มีประโยชน์ในการผลิตอาวุธกระสุน และสิ่งที่ใช้ในการสงครามด้วย ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 3 ดังต่อไปนี้

“เมื่อเห็นเป็นการสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความปลอดภัยของประเทศ หรือเพื่อธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ จะให้มีการควบคุมการส่งออกป่นหรือการส่งผ่านป่นอกราชอาณาจักร ซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงครามได้ โดยตราขึ้นเป็นพระราชกฤษฎีกา”

ประกอบกับบทบัญญัติมาตรา 4 ที่กำหนดให้ในพระราชกฤษฎีกาซึ่งออกตามความในมาตรา 3 ให้ระบุชนิดและประเภทของอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงครามอันถูกควบคุม ฉะนั้นหากประสงค์จะให้มีการควบคุมการส่งออกป่นหรือส่งผ่านป่นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม จะต้องดำเนินการตรากฎหมายดังกล่าวเป็นพระราชกฤษฎีกา ดังนั้น จึงได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป่นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงครามขึ้นในปี พ.ศ.2496 ซึ่งถูกยกเลิกโดยพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป่นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์ และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2506 และพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป่นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์ และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2531 ซึ่งพระราชกฤษฎีกา 2 ฉบับนี้ ถูกยกเลิกโดยพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป่นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2535 ซึ่งเป็นฉบับที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ได้กำหนดอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงครามที่จะต้องถูกควบคุมไว้ในมาตรา 4 คือ “ให้อาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงครามตามที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกานี้เป็นสิ่งอันพึงควบคุมตามความ

ในพระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2495” ซึ่งเมื่อพิจารณาบัญชีแนบท้ายพระราชกฤษฎีกานี้แล้ว จะเห็นได้ว่า มีส่วนเกี่ยวข้องกับการห้ามท่นระเบิดตามที่ปรากฏในพิธีสารทั้ง 2 ฉบับ ดังต่อไปนี้

บัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกา

2. ประเภทกระสุน วัตถุระเบิด และส่วนประกอบ

2.1 ดินระเบิด และดินส่งกระสุน

2.2 กระสุนปืนทหาร

2.3 จรวดทางทหาร

2.4 ตอร์ปิโด

2.5 ลูกระเบิด

2.6 ท่นระเบิด

.

.

.

2.11

นอกจากนี้แล้ว มาตรา 5 ของพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว ยังได้บัญญัติห้ามการส่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงครามตามมาตรา 4 ออกไปหรือผ่านป็นอกราชอาณาจักร เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้น 3 ประการ คือ

1. เมื่อรัฐบาลต่างประเทศร้องขอให้มีการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรตามข้อตกลงซึ่งได้ทำไว้กับรัฐบาล
2. อาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงครามของทางราชการ ซึ่งได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีกระทรวงกลาโหม
3. เป็นการกระทำโดยเปิดเผยในธุรกิจเพื่อการค้าตามปกติ ซึ่งได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีกระทรวงกลาโหม

ซึ่งเมื่อพิจารณาบทบัญญัติเหล่านี้แล้ว จะเห็นได้ว่า ในพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2535 มาตรา 4 นั้น อนุญาตให้มีการส่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงครามตามมาตรา 4 ออกไปหรือผ่านป็นอกราชอาณาจักรได้หากเข้าข้อยกเว้น 3 ประการดังกล่าว ซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงครามตาม

ความหมายของพระราชกฤษฎีกานี้จะหมายรวมถึง สิ่งที่จะนำไปไว้ในบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกาซึ่งหมายถึงทุนระเบิดด้วย ดังที่ปรากฏอยู่ในบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกาข้อ 2.6 ถึงแม้ว่าจะมิได้ระบุชัดเจนไปถึงทุนระเบิด แต่ก็สามารถอนุมานได้ว่าหมายถึงทุนระเบิดทุกประเภท ฉะนั้นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมซึ่งเป็นผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ซึ่งมีอำนาจในการอนุมัติให้ส่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงครามออกไปหรือผ่านไปในนอกราชอาณาจักรตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 5

นอกจากนี้ บทบัญญัติของพระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกไปในนอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2495 และพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามอำนาจแห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้ พ.ศ.2535 ก็กล่าวถึงการห้าม การส่งออกไป หรือการส่งผ่านไปในนอกราชอาณาจักร ซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวจะมีได้ให้คำจำกัดความหรือความหมายของการส่งออกไป หรือการส่งผ่านไปในนอกราชอาณาจักรไว้ก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานประกอบแล้ว คำว่า “ส่ง” หมายถึง ทำให้สิ่งหนึ่งเคลื่อนพ้นจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งเพื่อให้ถึงผู้รับหรือเป้าหมายด้วยอาการต่างๆ กัน คำว่า “ออกไป” มีความหมายว่า อาการเคลื่อนไปข้างนอกหรือพ้นจากที่ปิดบัง และคำว่า “ผ่าน” หมายถึง ล่วงจุดใดจุดหนึ่งไป เพราะฉะนั้นคำว่า ส่งออกไปนอกราชอาณาจักร จึงหมายความว่า ทำให้สิ่งหนึ่งเคลื่อนพ้นจากภายในราชอาณาจักรออกไปยังภายนอกราชอาณาจักร และคำว่า ส่งผ่านไปในนอกราชอาณาจักร หมายถึง ทำให้สิ่งหนึ่งล่วงพ้นจากภายในราชอาณาจักรไปนั่นเอง

นโยบายและการดำเนินงานของกระทรวงกลาโหมเกี่ยวกับความช่วยเหลือของกองทัพในการกู้ระเบิด

- 1.) ประเทศไทยมีนโยบายให้ความร่วมมือกับสหประชาชาติในการรักษาสันติภาพมาโดยตลอด เพื่อแสดงให้เห็นว่าไทยเป็นประเทศที่รักสันติและไม่มีนโยบายรุกรานหรือแทรกแซงประเทศเพื่อนบ้าน ดังจะเห็นได้จากการที่ไทยสนับสนุนข้อมติสหประชาชาติว่าด้วยการห้ามการส่งออกกับระเบิดสังหารบุคคล นอกจากนั้น ยังเคยจัดกำลังทหารช่างเข้าไปปฏิบัติงานกู้ระเบิดในกัมพูชา กับเคยจัดการฝึกอบรมชุดสุนัขทหาร ไปปฏิบัติงานกู้กับระเบิดในอัฟกานิสถานอีกด้วย
- 2.) การให้ความช่วยเหลือในการกู้ระเบิดแก่สหประชาชาติ สามารถดำเนินการได้ตามที่รัฐบาลเคยมอบหมายให้กองทัพบกดำเนินการและเป็นการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล ทั้งนี้การตัดสินใจดำเนินการขึ้นอยู่กับรัฐบาล

- 3.) ปัจจุบันไทยมิได้ผลิตหรือส่งออกทุ่นระเบิดหรือกับระเบิดชนิดใดๆ อีกทั้งในห้วงเวลาอันใกล้นี้ แนวโน้มการใช้กำลังเข้าแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งทางบจะลดลง ความจำเป็นในการใช้ทุ่นระเบิดและกับระเบิดบนบกจึงยังมีน้อย การให้ความร่วมมือกับสหประชาชาติจึงไม่น่าจะเกิดผลกระทบต่อการป้องกันประเทศของไทย
- 4.) กองทัพอากาศมีขีดความสามารถจำกัดในการกู้ระเบิด เพียงเพื่อเปิดช่องทางดำเนินกลยุทธ์หรือเฉพาะการค้นหา ประเมินค่าและเก็บกู้วัตถุระเบิดเฉพาะของทางราชการซึ่งใช้อุปกรณ์ที่แตกต่างกัน จึงอาจมีขีดจำกัดในการให้ความช่วยเหลือสหประชาชาติบ้าง¹⁸

เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่า ประเทศไทยมีกฎหมายภายในที่สอดคล้องต่อการห้ามใช้สะสม ผลิต และโอนซึ่งวัตถุระเบิด กล่าวคือ หากประชาชนพลเรือนกระทำการฝ่าฝืนต่อพันธกรณีดังกล่าว จะถือว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 และพระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2495 และพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2535 สำหรับหน่วยงานราชการทหารและตำรวจ หากกระทำการฝ่าฝืนคำสั่งในการห้ามใช้ทุ่นระเบิดก็จะถือว่ากระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาทหาร และพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยตำรวจ พ.ศ.2477 ตามลำดับ

4.2.1.3 พิธีสารฉบับที่ 3 ค.ศ.1980 (Protocol III on Prohibitions or Restrictions on the Use of Incendiary Weapons 1980) และ พิธีสารฉบับที่ 4 ค.ศ.1995 (Protocol IV on Blinding Laser Weapons 1995)

เนื่องจากประเทศไทยไม่ได้มีการใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดไฟและอาวุธเลเซอร์หรืออาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอด คงมีแต่เพียงการใช้ระบบเลเซอร์ที่มาช่วยเสริมประสิทธิภาพของอาวุธชนิดอื่น ดังนั้น ในขณะนี้เรายังไม่มีกฎหมายภายในฉบับใดที่ออกมาควบคุมการใช้อาวุธทั้งสองดังกล่าว

¹⁸หนังสือด่วนมาก ที่ กท 0207/1034 เรื่อง การประชุมระหว่างประเทศว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือในการกู้กับระเบิด วันที่ 3 กรกฎาคม 2538 อ้างถึง หนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ด่วน ที่ กต 0803/1019 ลงวันที่ 28 เมษายน 2538.

โดยเฉพาะ แต่หากเราจะพิจารณาถึงกฎหมายภายในที่เกี่ยวข้องมากที่สุดที่จะนำมาพิจารณาปรับใช้กับกรณีของอาวุธที่ก่อให้เกิดไฟและอาวุธเลเซอร์ จะมีกฎหมายภายในที่เกี่ยวข้องอยู่ 2 ฉบับด้วยกัน คือ

1.) พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490

ตามพระราชบัญญัตินี้ได้ให้คำนิยามถึง อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ไว้ดังนี้

“มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

1. อาวุธปืน หมายความว่า รวมตลอดถึง อาวุธทุกชนิดซึ่งใช้ส่งเครื่องกระสุนปืนโดยวิธีระเบิดหรือกำลังดันของแก๊สหรืออัดลมหรือเครื่องกลใดอย่างใดซึ่งต้องอาศัยอำนาจของพลังงานและส่วนหนึ่งส่วนใดของอาวุธนั้นๆ ซึ่งรัฐมนตรีเห็นว่าสำคัญและได้ระบุไว้ในกฎกระทรวง
2. เครื่องกระสุนปืน หมายความว่า รวมตลอดถึง กระสุนโคด กระสุนปราย กระสุนแตก ลูกกระเบิด ดอว์ปีโด ทุ่นระเบิดและจรวด ทั้งชนิดที่มีหรือไม่มีกรดแก๊สเชื้อเพลิง เชื้อโรค ไอพิช หมอกหรือควัน หรือกระสุน ลูกกระเบิด ดอว์ปีโด ทุ่นระเบิดและจรวดที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกัน หรือเครื่องหรือสิ่งสำหรับอัดหรือทำหรือใช้ประกอบเครื่องกระสุนปืน
3. วัตถุระเบิด คือ วัตถุที่สามารถส่งกำลังดันอย่างแรงต่อสิ่งห่อหุ้มล้อมโดยฉับพลันในเมื่อระเบิดขึ้น โดยมีสิ่งที่เหมาะสมมาทำให้เกิดกำลังดัน หรือโดยการสลายตัวของวัตถุระเบิดนั้นทำให้มีแรงทำลายหรือแรงประหาร กับหมายความว่า รวมตลอดถึง เชื้อปะทุต่างๆ หรือวัตถุอื่นใดอันมีสภาพคล้ายคลึงกันซึ่งใช้หรือทำขึ้นเพื่อให้เกิดการระเบิด ซึ่งรัฐมนตรีจะได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
4. ดอกไม้เพลิง หมายความว่า รวมตลอดถึง พลุ ประทัดไฟ ประทัดลม และวัตถุอื่นใดอันมีสภาพคล้ายคลึงกัน
5. สิ่งเทียมอาวุธปืน หมายความว่า สิ่งซึ่งมีรูปและลักษณะอันน่าจะทำให้หลงเชื่อว่าเป็นอาวุธปืน”

หากเราพิจารณาจะเห็นได้ว่า กฎหมายฉบับนี้ไม่ได้มีการกำหนดชัดเกี่ยวกับกรณีอาวุธที่ก่อให้เกิดไฟและอาวุธเลเซอร์ไว้แต่อย่างใด ซึ่งคงไม่ใช่เรื่องที่แปลกนักเพราะ กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่มีออกมาใช้บังคับนานมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2490 หรือเมื่อประมาณ 57 ปีที่แล้ว เพราะจากคำ

นิยามของคำว่า “อาวุธปืน” ให้หมายรวมถึงอาวุธที่ต้องอาศัยอำนาจพลลังงานในการส่งเครื่องกระสุนปืน แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นกรณีที่กำหนดไว้ในกฎหมายกระทรวง ซึ่งกฎหมายกระทรวงในปัจจุบันไม่ได้กำหนดเกี่ยวกับอาวุธที่ก่อให้เกิดไฟและอาวุธเลเซอร์ไว้แต่อย่างใด

2.) พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530

พระราชบัญญัติฉบับนี้มีขึ้นเพื่อควบคุมอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในยามสงคราม โดยใน มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของคำว่า ยุทธภัณฑ์ ไว้ว่า “ยุทธภัณฑ์ หมายความว่า อาวุธ เครื่องอุปกรณ์ของอาวุธ สารเคมี สารชีวะ สารรังสี หรือเครื่องมือเครื่องใช้ที่อาจนำไปใช้ในการรบหรือการสงครามก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาตามมาตรา 7”

ซึ่งก็ได้มีเป็นประกาศกระทรวงกลาโหม เรื่อง กำหนดชนิดยุทธภัณฑ์ที่ต้องขออนุญาต ตามพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ ออกมาเมื่อ พ.ศ.2530 ซึ่งตามประกาศฉบับนี้ ได้มีการกำหนดให้อาวุธ เครื่องอุปกรณ์ของอาวุธ สารเคมี สารชีวะ สารรังสี หรือสารนิวเคลียร์ หรือเครื่องมือเครื่องใช้ที่อาจนำไปใช้ในการรบหรือการสงครามก็ได้ ถือเป็นยุทธภัณฑ์ โดยในข้อ 1.3 ของประกาศได้กำหนดถึงอาวุธประเภทยานพาหนะทางน้ำ ทางบก และทางอากาศที่ใช้ในกิจการทางทหาร และเครื่องมือเครื่องใช้ที่อาจนำไปใช้ในการรบหรือการสงครามก็ได้ ซึ่งในกรณีนี้ กองทัพอากาศได้มีการนำอาวุธที่ก่อให้เกิดไฟมาใช้ในการซ้อมรบและใช้สำหรับค้นคว้าวิจัยทางการทหาร และในข้อ 1.3.17 ได้กำหนดถึง เครื่องมือวัดระยะทางทหาร ซึ่งในกรณีนี้ กองทัพอากาศได้มีการนำเลเซอร์มาใช้ในการวัดระยะทางเช่นกัน ดังนั้นจึงถือได้ว่า อาวุธที่ก่อให้เกิดไฟและระบบเลเซอร์มีการใช้ในวงการทหารของไทย ตกอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530

หลักการในพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530 กล่าวโดยสรุป ได้กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดสังเข้ามา นำเข้ามา ผลิต หรือมีซึ่งยุทธภัณฑ์ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากกระทรวงกลาโหม¹⁹ และมีการกำหนดขั้นตอนเกี่ยวกับการนำอาวุธผ่านแดนรวมถึงสถานที่ที่ใช้จัดเก็บอาวุธ²⁰ รวมทั้งการกำหนดบทลงโทษในกรณีที่มีผู้ฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ทั้งการระวางโทษและโทษจำคุก²¹

¹⁹มาตรา 15 พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530.

²⁰มาตรา 19-29 พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530.

²¹มาตรา 41-50 พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530.

เกี่ยวกับอาวุธเลเซอร์ในพิธีสารฉบับที่ 4

1.) สถานการณ์ด้านอาวุธเลเซอร์ในประเทศไทย

การใช้เลเซอร์ในประเทศไทยนั้น ทางกองทัพไทยได้มีการใช้เลเซอร์ในลักษณะที่เป็น ส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของอาวุธชนิดอื่น ซึ่งถือได้ว่าเป็นการใช้ในลักษณะที่เป็น “ระบบเลเซอร์” โดยมีการใช้อยู่ 3 ลักษณะด้วยกันคือ

1. เลเซอร์วัดระยะทาง โดยมีการสั่งจากประเทศอังกฤษ นำมาใช้ติดตั้งบนรถถังหรือบนอุปกรณ์มือถือให้กับทหารราบ ในปัจจุบันได้มีการทำโครงการวิจัยภายใต้การสนับสนุนจากกระทรวงวิทยาศาสตร์ เพื่อทำการผลิตเลเซอร์นี้เอง โดยมุ่งเน้นให้พัฒนาจากระบบที่ไม่มีความปลอดภัยต่อดวงตา (eye unsafe) มาเป็นระบบที่มีความปลอดภัยต่อดวงตา (eye safe)
2. เลเซอร์ชี้เป้า จะมีใช้ในกองทัพอากาศ โดยใช้แสงเลเซอร์ประเภทรูบี้เลเซอร์ (ruby laser) ใช้เพื่อทำการชี้เป้าหมาย
3. เลเซอร์ที่ใช้ในการฝึก จะใช้แสงเลเซอร์ที่เป็นเลเซอร์ประเภทไดโอดเลเซอร์ นำมาใช้ในการฝึกของทหาร โดยจะติดตั้งไว้กับปืนที่ใช้ทำการฝึก

ส่วนการใช้เลเซอร์ในลักษณะที่เป็นอาวุธเลเซอร์โดยตรง หรืออาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ดาบอดนั้น ยังไม่มีการนำมาใช้ในกองทัพไทยแต่อย่างใด แต่ในส่วนของกองทัพบกนั้นได้มีการนำระบบเลเซอร์มาใช้งานดังนี้²²

1. เครื่องวัดระยะด้วยเลเซอร์แบบมือถือ
2. เครื่องวัดระยะทางด้วยแสงเลเซอร์
3. เครื่องช่วยฝึกยิงด้วยแสงเลเซอร์
4. ชุดเลเซอร์ส่องเป้าหมาย

²²“เลเซอร์: การประยุกต์ใช้ทางทหารและการวิจัยทางเลเซอร์ของกองทัพบก” ใน เอกสารทางวิชาการ การวิจัยและพัฒนาการทหาร เรื่องเลเซอร์และการประยุกต์ใช้ โดยสำนักงานวิจัยและพัฒนาการทหารกลาโหม, หน้า 216.

เครื่องวัดระยะด้วยเลเซอร์แบบมือถือ เป็นเครื่องมือที่อาศัยเทคโนโลยีขั้นสูง ประกอบด้วยตัวกำเนิดเลเซอร์แบบ Q-Switched Nd : YAG มีตัวรับสัญญาณเลเซอร์แบบ Silicon Avelanche Diode และระบบวงจรไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถคำนวณ และแสดงผลของระยะทางออกมาในรูปของตัวเลข 4 ตำแหน่ง สามารถวัดระยะทางได้ 250-10,000 เมตร ความคลาดเคลื่อน ± 5 เมตร น้ำหนักรวม 1,500 กรัม และปัจจุบันทางกรมวิทยาศาสตร์ทหารบกได้มีการทำวิจัยและพัฒนาเครื่องวัดระยะทางด้วยแสงเลเซอร์สำเร็จแล้ว โดยใช้หาคำแนะนำของผู้ตรวจการณ์ และที่ตั้งเป้าหมายของทหารราบ ใช้ในการกักควบคุมการยิงโดยทหารปืนใหญ่ หรือกับพาหนะติดอาวุธรบเพื่อทำหน้าที่นำทางและควบคุมการยิงของอาวุธหลักหรือเฮลิคอปเตอร์ ในการหาระยะทางจากอากาศและพื้นผิว เป็นต้น²³

เครื่องช่วยฝึกยิงด้วยแสงเลเซอร์ การฝึกยิงปืน มีความสำคัญต่อทหารเป็นอย่างมาก เพราะจะทำให้ทหารแต่ละนายมีโอกาสได้ปรับปรุงความสามารถในการใช้อาวุธประจำกาย และทำให้ทหารเกิดความคุ้นเคยกับอาวุธและสภาพแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นจริงในสนามรบ แต่การฝึกยิงด้วยกระสุนจริงนั้น ต้องใช้งบประมาณสูงมาก จึงทำให้เลเซอร์เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาเป็นเครื่องช่วยฝึกยิงปืนแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ระบบ MILES (Multiple Integrated Laser Engagement System) จากประเทศสหรัฐอเมริกา หรือ ระบบ IWESS (Infantry Weapons Effect Simulator System) จากประเทศนิวซีแลนด์ หรือ ระบบ SABRES (Small Arms Battlefield Realistic Engagement Simulator) จากประเทศสิงคโปร์ เป็นต้น²⁴

นอกเหนือจากการนำเข้าจากต่างประเทศแล้ว ทางกรมวิทยาศาสตร์ทหารบกได้ทำการพัฒนาระบบเลเซอร์สำหรับการฝึกชุดแบบบุคคลขึ้น โดยดัดแปลงมาจากระบบ Sawes ของประเทศอังกฤษ²⁵ และยังได้ทำการวิจัยและพัฒนาชุดอุปกรณ์สำหรับการฝึกอีกหลายรูปแบบ ได้แก่ อุปกรณ์เลเซอร์สำหรับผู้ควบคุมการฝึก ลูกกระเบิดขว้างฝึกเลเซอร์ ทู่นระเบิดเคลโทฝึกเลเซอร์และอุปกรณ์ส่งสัญญาณเลเซอร์ติดปืนกล เอ็ม 60²⁶

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้ระบบเลเซอร์ภายในกองทัพไทยนั้น จะเป็นกรณีขาดความรู้ความเข้าใจที่ตีพอ เช่น ในกรณีการยิงเลเซอร์วัดระยะทาง ทหารที่อยู่บริเวณแหล่งกำเนิดแสงเลเซอร์ต่าง

²³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 218-220.

²⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 221-222.

²⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 222.

²⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 225.

ก็สวมใส่แว่นป้องกันทุกนาย แม้จะเป็นข้อดีที่มีการระวัง แต่โดยความเป็นจริงแล้ว น่าจะเป็นการขาดซึ่งความรู้เกี่ยวกับแสงเลเซอร์ ซึ่งเป็นลำแสงที่มีลักษณะเป็นเส้นขนานพุ่งไปโดยตรงไม่ได้มีการแผ่กระจายอย่างกรณีของพลังงานแบบไมโครเวฟ ดังนั้น จะเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณอย่างมาก

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาด้านอาวุธเลเซอร์ส่วนใหญ่จะเป็นความลับทางด้านการทหารของแต่ละประเทศ เนื่องจากมีความเกี่ยวพันโดยตรงกับความมั่นคงของประเทศ เช่นเดียวกันกับการผลิตและพัฒนาอาวุธประเภทอื่น บางครั้งเป็นการยากต่อการตรวจสอบของประชาคมระหว่างประเทศ ในบางกรณีต้องรอให้มีการเกิดผลกระทบจากการใช้อาวุธประเภทนั้นก่อน จึงจะทราบว่าประเทศหนึ่งมีการพัฒนาและผลิตอาวุธประเภทนั้นอยู่ ในกรณีของอาวุธเลเซอร์ แม้จะปรากฏกรณีตัวอย่างที่เป็นที่เผยแพร่ไม่มากนักเท่ากับอาวุธชนิดอื่น แต่ก็มียอดรายชื่อที่ได้รับผลกระทบจากการใช้อาวุธเช่นกัน

2.) การควบคุมอาวุธเลเซอร์ภายใต้กฎหมายภายในของประเทศ

ผู้เขียนจะขอยกตัวอย่างกฎหมายภายในของรัฐบาลบางประเทศที่มีขึ้นเพื่อใช้ควบคุมอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอด ดังนี้

ประเทศลักเซมเบิร์ก (Luxembourg) ได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม ค.ศ.1996 และพิธีสารฉบับที่ 4 ว่าด้วยอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอด ค.ศ.1995 เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม ค.ศ.1999 โดยประเทศลักเซมเบิร์กได้มีการออกกฎหมายชื่อว่า “กฎหมายลงวันที่ 29 เมษายน ค.ศ.1999 เห็นชอบพิธีสารฉบับที่ 2 (แก้ไขเพิ่มเติม) และพิธีสารฉบับที่ 4 ของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980” โดยมีบทบัญญัติกำหนดเกี่ยวกับอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอด มีใจความสำคัญดังนี้

ข้อ 3 ของกฎหมายลงวันที่ 29 เมษายน ค.ศ.1999 กำหนดว่า “นอกจากที่บัญญัติในพิธีสารฉบับที่ 4 ว่าด้วยอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอด ค.ศ.1995 จักห้ามทุกคนทุกสิ่งทางกายภาพและทางจิตใจในการ

- ห้ามใช้ซึ่งอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอด
- ห้ามโอนอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอดไปยังรัฐอื่นหรือตัวคนที่มีใช้รัฐ
- ห้ามส่งเสริม กระตุ้น แนะนำให้ฝ่ายใดกระทำการที่เป็นข้อห้าม”

ข้อ 4 ของกฎหมายลงวันที่ 29 เมษายน ค.ศ.1999 กำหนดว่า “การละเมิดนำไปสู่การระวางโทษจำคุกระหว่าง 8 วัน ถึง 5 ปี และปรับ 5 หมื่น ถึง 5 ล้านฟรังก์”

กฎหมายของประเทศลักเซมเบิร์กนี้ วางหลักข้อห้ามไม่เฉพาะแต่การใช้หรือการโอนอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอดซึ่งเป็นข้อห้ามตามพิธีสารฉบับที่ 4 ว่าด้วยอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอด ค.ศ. 1995 เท่านั้น แต่ยังรวมถึงการห้ามการส่งเสริม กระตุ้นหรือแนะนำให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดกระทำการใช้หรือโอนซึ่งอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอด นอกจากนี้ยังมีการระวางโทษทั้งปรับและจำคุกด้วย

4.2.1.4 พิธีสารฉบับที่ 5 ค.ศ.2003 (Protocol V on Explosive Remnants of War 2003)

สำหรับกฎหมายภายในของประเทศไทยที่มีอยู่ในปัจจุบัน เมื่อพิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้ว จะเห็นว่าได้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องตอบทบัญญัติในพิธีสารฉบับที่ 5 มีอยู่ด้วยกัน 3 ฉบับ ซึ่งเหมือนกับพิธีสารฉบับที่ 1 คือ

1.) พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490

พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมอีก 8 ฉบับ โดยฉบับล่าสุดคือ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน (ฉบับที่ 9) พ.ศ.2543 ซึ่งได้วางข้อกำหนดในเรื่องการดำเนินการต่างๆเกี่ยวกับอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ดังเช่น ในส่วนของอาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืนส่วนบุคคล กฎหมายก็ห้ามมีการผลิต การซื้อ การมี การใช้ การส่ง การนำเข้า²⁷ โดยมีได้รับอนุญาต ส่วนอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนสำหรับการค้า กฎหมายก็ห้ามการทำ การประกอบ ซ่อมแซม เปลี่ยนลักษณะ ส่ง นำเข้า มีหรือจำหน่าย²⁸ โดยมีได้รับอนุญาต สำหรับวัตถุระเบิดนั้นกฎหมายก็ห้ามทำ ซื้อ มี ใช้ ส่ง นำเข้า ค้า หรือจำหน่ายด้วยประการใดๆ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่²⁹ ส่วนสิ่ง

²⁷ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 556 ตอนที่ 42, ลงวันที่ 9 กันยายน พ.ศ.2490, มาตรา 7.

²⁸ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 24.

²⁹ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 38.

เทียมอาวุธปืนนั้นกฎหมายห้ามบุคคลใดส่งนำเข้าหรือค้าสิ่งเทียมอาวุธปืน³⁰ นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดให้ห้ามโอนอาวุธปืนให้แก่ผู้ไม่มีใบอนุญาต³¹ สำหรับอาวุธผ่านแดนนั้นกฎหมายได้บัญญัติมาตรการห้ามนำอาวุธผ่านแดนด้วยเว้นแต่จะได้รับหนังสืออนุญาต³² ส่วนบทกำหนดโทษก็คงมิเป็นการปกติดังเช่นกฎหมายที่มีโทษทางอาญาทั่วไป ในส่วนที่เป็นประเด็นการแก้ไขกฎหมายแต่ละครั้งนั้นเท่าที่ปรากฏก็เป็นเรื่องของการปรับปรุงโทษตามกฎหมายให้มีความเหมาะสมตามยุคสมัย และการปรับปรุงค่าธรรมเนียมต่างๆ เหมาะกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไปเป็นประการสำคัญ

2.) พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530

คำว่า “ยุทธภัณฑ์” ตามพระราชบัญญัตินี้ หมายความว่า “อาวุธ เครื่องอุปกรณ์ของอาวุธ สารเคมี สารชีวะ สารรังสีหรือเครื่องมือเครื่องใช้ ในการรบหรือการสงครามได้ ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตามมาตรา 7”³³ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ของกฎหมายนี้เน้นไปในเรื่องของอาวุธซึ่งอาจนำมาใช้ในการสงคราม ต่างจากพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 ทั้งนี้เนื่องจากเดิมที่เคยมีพระราชบัญญัติควบคุมอาวุธปืนนี้ออกมาครั้งแรกในปี พ.ศ.2476 ซึ่งอยู่ระหว่างช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 (ประมาณปี พ.ศ.2459) และสงครามโลกครั้งที่ 2 (ประมาณปี พ.ศ.2482) กฎหมายจึงมุ่งควบคุมการค้าและการเกี่ยวกับอาวุธสงครามซึ่งใช้อยู่ในขณะนั้นเป็นพิเศษ แต่ต่อมาเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนไปตามยุคและสมัย จึงต้องมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย จึงก่อให้เกิดพระราชบัญญัติใหม่ออกมาในปี พ.ศ. 2530 อย่างไรก็ดีมิได้หมายความว่า พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน เพิ่งมีการบัญญัติในช่วงหลังในปี พ.ศ.2490 จึงทำให้มุ่งควบคุมเฉพาะปืนที่ใช้สำหรับเอกชนเพื่อให้ต่างจากเดิม เพราะการบัญญัติกฎหมายอาวุธปืนครั้งแรก แท้จริงแล้วเกิดขึ้นในปี พ.ศ.2477 คือ “พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดและดอกไม้เพลิง พุทธศักราช 2477” นั้นย่อมหมายความว่า กฎหมายอาวุธปืนสำหรับเอกชนถือครองมีการตราขึ้นหลังพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์เพียงปีเดียว เหตุผลจึงน่าจะเป็นว่า กฎหมายต้องควบคุมใน 2 ลักษณะ กล่าวคือควบคุมอาวุธปืนที่ใช้ในการสงครามซึ่งในขณะนั้นมีความจำเป็นเร่งด่วนก่อน ต่อมาเมื่อมีการคำนึงถึงอาวุธที่พลเรือนหรือเอกชนอาจมีไว้ในครอบครองเพื่อวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองความมั่นคงและ

³⁰ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 52.

³¹ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 59.

³² เรื่องเดียวกัน, มาตรา 70.

³³ พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 104 ตอนที่ 254 (ฉบับพิเศษ), ลงวันที่ 9 กันยายน พ.ศ.2490, มาตรา 7.

ปลอดภัยในชีวิตของตน จึงมีการตรากฎหมายขึ้นมาอีก 1 ฉบับ เพื่อควบคุมอาวุธปืนที่เกี่ยวข้องกับเอกชนและใช้เพื่อการป้องกันตัวโดยเฉพาะ สำหรับในส่วนพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 นี้ เป็นเรื่องของการกำหนดมาตรการในการนำเข้าและส่งออกอาวุธ โดยกฎหมายห้ามบุคคลใดส่งอาวุธเข้ามา นำเข้ามาผลิต หรือมีซึ่งยุทธภัณฑ์ เว้นแต่จะได้อนุญาตจากปลัดกระทรวงกลาโหม³⁴ นอกจากนี้ กฎหมายยังได้กำหนดขั้นตอนในการนำอาวุธผ่านแดนอีกด้วย³⁵

3.) พระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกป่นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2495 และพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป่นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2535

ตามกฎหมายดังกล่าวระบุว่า “สิ่งที่ใช้ในการสงคราม” ให้ความหมายรวมถึง “สัมภาระพลิงสงคราม อุปกรณ์การลำเลียงที่มีคุณค่าทางยุทธศาสตร์ และวัตถุที่มีประโยชน์ในการผลิตอาวุธกระสุน และสิ่งที่ใช้ในการสงครามด้วย”³⁶ กฎหมายนี้เป็นกฎหมายที่กำหนดเงื่อนไขในการส่งออกอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม³⁷

ตารางที่ 8 : ตารางวิเคราะห์กฎหมายภายในของประเทศไทยกับพันธกรณีตามพิธีสาร

หัวข้อ	พันธกรณีหรือแนวทางตามพิธีสาร	กฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย	มาตราที่เกี่ยวข้อง	ข้อเสนอแนะ
พิธีสารฉบับที่ 1 ว่าด้วยอาวุธที่ทำอันตรายต่อร่างกายและไม่	ห้ามการใช้อาวุธทุกชนิดที่สะกัดระเบิดก่อให้เกิดผลขึ้นต้นเป็นการ	พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้	มาตรา 7 เกี่ยวกับอาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืนส่วนบุคคล	มี ก า ร บั ญ ญ ติ ควบคุมอาวุธปืนไว้อย่างครอบคลุม ดังนั้น

³⁴ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 15.

³⁵ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 19-29.

³⁶ พระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกป่นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2495, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 7 ตอนที่ 57, ลงวันที่ 29 มกราคม พ.ศ.2495, มาตรา 3.

³⁷ เรื่องเดิม, มาตรา 4. และพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป่นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2535, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 20 ตอนที่ 8, ลงวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ.2535, มาตรา 4.

สามารถตรวจสอบได้ด้วยรังสีเอ็กซ์หรือโดยการเอ็กซ์เรย์ ค.ศ.1980	บาดเจ็บที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ด้วยการเอ็กซ์เรย์ ซึ่งสะเก็ดระเบิดชนิดนี้มักทำด้วยแก้วหรือพลาสติก รวมไปถึงอาวุธปืนที่ถูกกระสุนทำด้วยพลาสติกด้วย	เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490	มาตรา 8 ห้ามมิให้ผู้ใด มี เครื่อง กระสุนปืนซึ่งมิใช่สำหรับใช้กับอาวุธปืนที่ตนได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้ มาตรา 24 เกี่ยวกับอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนสำหรับการค้า จากมาตราต่างๆที่กล่าวมานี้ กฎหมายห้ามผู้ใดทำ มี ใช้ สั่ง หรือ นำเข้ามาซึ่งเครื่องกระสุนปืน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ให้มีและใช้ รวมทั้งห้ามมิให้ประกอบทำ ซ่อมแซม เปลี่ยนลักษณะ สั่ง นำเข้า มี หรือ จำหน่ายซึ่งเครื่องกระสุนปืน สำหรับการค้า	ประเทศไทยควรเลือกเข้าเป็นภาคีพิธีสารฉบับที่ 1 ค.ศ.1980
<u>พิธีสารฉบับที่ 2</u> ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้ทุ่นระเบิด	ควบคุมการใช้ทุ่นระเบิดและกับระเบิดทุกชนิดที่ปกติถือกันว่าเป็น	พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้	มาตรา 4 (2) “เครื่องกระสุนปืน หมายความว่ารวมถึงทุ่นระเบิด.....”	มีการบัญญัติควบคุมทุ่นระเบิด/กับระเบิดไว้อย่างครอบคลุม

กับระเบิด และอุปกรณ์อื่นๆ ค.ศ.1980	ทุ่นระเบิดที่ใช้กันในการรบภาคพื้นดิน ตลอดจนที่ใช้ในการขัดขวางการใช้ตามชายหาด สะพานข้ามทางน้ำ และสะพานข้ามแม่น้ำด้วย	เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490	มาตรา 4 (6) “มีความหมาย ความว่า มีกรรมสิทธิ์หรือมีไว้ในครอบครอง” มาตรา 4 (8) “นำเข้า หมายถึง ความว่า นำเข้ามาจากภายนอกราชอาณาจักร ไม่ว่าโดยวิธีใดๆ” ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้ว จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้ ห้ามการผลิต การใช้ การมี การนำเข้า การจำหน่าย ซึ่งเครื่องกระสุนปืน ซึ่งมีความหมายรวมไปถึงทุ่นระเบิดด้วย ซึ่งเป็นการสอดคล้องต่อพันธกรณีในการห้ามใช้ซึ่งทุ่นระเบิดที่บัญญัติไว้ในพิธีสารได้ในระดับหนึ่ง	ค ลุ ม ดั ง นั้ น ประเทศไทยควรเลือกเข้าเป็นภาคีพิธีสารฉบับที่ 2 ค.ศ.1980
<u>พิธีสารฉบับที่ 3</u> ว่าด้วยการห้าม	ควบคุมการใช้อาวุธเพลิง โดย	พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์	มาตรา 15 ได้กำหนดห้ามมิให้ผู้	ในปัจจุบันไม่ได้มีการใช้อาวุธ

หรือการจำกัดการใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดไฟ ค.ศ.1980	ห้ามใช้ต่อพลเรือนโดยเด็ดขาด ห้ามการโจมตีทางอากาศด้วยอาวุธเพลิงต่อเป้าหมายทางทหารที่ตั้งอยู่ในเขตพลเรือน ห้ามการโจมตีด้วยอาวุธเพลิงโดยวิธีการอื่นๆที่มีใช้ทางอากาศต่อเป้าหมายทางทหารที่ตั้งในเขตพลเรือน ยกเว้นว่าเป้าหมายนั้นสามารถแยกแยะได้ชัดเจนจากเขตพลเรือนและต้องใช้ความระมัดระวังอย่างเต็มที่และห้ามใช้อาวุธเพลิงโจมตีต่อป่าไม้ หรือพืชพันธุ์ธรรมชาติอื่นๆ ยกเว้นว่า พืชพันธุ์เหล่านั้นถูกใช้เพื่อปิดบังเป้าหมายทางทหาร	พ.ศ.2530	ใดสิ่งเข้ามา นำเข้ามาผลิต หรือมีซึ่งยุทธภัณฑ์ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากกระทรวงกลาโหม มาตรา 19-29 มีการกำหนดขั้นตอนเกี่ยวกับการนำอาวุธผ่านแดนรวมถึงสถานที่ที่ใช้จัดเก็บอาวุธ ซึ่งมีการกำหนดบทลงโทษในกรณีที่มีผู้ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติฉบับนี้ ทั้งการระวางโทษและโทษจำคุก	เพลิงในกองทัพไทย ประเทศไทยอาจจะเลือกพิจารณาเข้าเป็นภาคีพิธีสารฉบับที่ 3 ค.ศ.1980 นี้ได้
พิธีสารฉบับที่ 4 ว่าด้วยอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอด ค.ศ.	ห้ามมิให้ใช้อาวุธเลเซอร์ที่ถูกออกแบบมาโดยเฉพาะเพื่อการสู้	พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530	มาตรา 15 ได้กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดสิ่งเข้ามา นำเข้ามาผลิต หรือมีซึ่ง	ในปัจจุบันไม่ได้มีการใช้อาวุธเลเซอร์ในกองทัพไทย

1995	รบเพียงอย่างเดียว หรือเพื่อการสู้รบ ด้วยนั้น อันเป็น เหตุให้เกิดการดา บอดอย่างถาวร โดยไม่อาจกลับ คืนดั้งเดิม โดยมี ต่อดวงตาโดยตรง หรือต่อดวงตาที่ ใ้ส่อุปกรณ์เพื่อ การมองเห็นที่ ชัดเจนขึ้น		ยุทธภัณฑ์ เว้นแต่ จะได้รับอนุญาต จากกระทรวง กลาโหม มาตรา 19-29 มี การกำหนดขึ้น ตอนเกี่ยวกับการ นำอาวุธผ่านแดน รวมถึงสถานที่ที่ ใช้จัดเก็บอาวุธ ซึ่งมีการกำหนด บทลงโทษใน กรณีที่มีผู้ฝ่าฝืน พระราชบัญญัติ ฉบับนี้ ทั้งการ ระวังโทษและ โทษจำคุก	ประเทศไทย อาจ จะ เลือ ก พิจารณาเข้าเป็น ภา คี พิธีสารฉบับ ที่ 4 ค.ศ.1995 นี้ ได้
<u>พิธีสารแก้ไข</u> <u>เพิ่มเติมฉบับที่ 2</u> ว่าด้วยการห้าม หรือการจำกัด การใช้ทุ่นระเบิด กับระเบิด และ อุปกรณ์อื่นๆ ค.ศ.1996	ให้มีการควบคุม และจำกัดการใช้ ทุ่นระเบิด/กับ ระเบิดทุกประเภท (ทั้ง ปร ะ เภ ท สั ง ห า ร บุ ค ค ล ต ่ อ ต ั ำ น ข ำ น พ ำ ห น ะ แ ล ะ แ ส ว ง เ ค ร ื่ อ ง) ในกรณี ขัดกันทางอาวุธ ภายใน ประเทศ นอก เหนือจาก การขัดกันทาง อาวุธระหว่าง	พระราชบัญญัติ อาวุธปืน เครื่อง กระสุนปืน วัตถุ ระเบิด ดอกไม้ เพลิง และสิ่งเทียม อาวุธปืน พ.ศ. 2490	มาตรา 4 (2) “เครื่องกระสุนปืน หมายความว่ารวมถึงทุ่นระเบิด.....” มาตรา 4 (6) “มี หมาย ความว่า มี กรรมสิทธิ์หรือมี ไว้ในครอบครอง” มาตรา 4 (8) “นำเข้า หมาย ความว่า นำเข้ามา จากภายนอกราชอาณาจักร ไม่ว่า	มีการ บัญญัติ ควบคุม ทุ่น ระเบิด/กับระเบิด ไว้ อย่าง ครอบ คล ุม ดั ง นั ้น ประเทศไทยควร เลือ กเข้าเป็นภา คี พิธีสารแก้ไข เพิ่มเติมฉบับที่ 2 ค.ศ.1980

	ประเทศ และห้ามใช้ทุ่นระเบิด/กับระเบิดต่อพลเรือนและเป้าหมายทางพลเรือนไม่ว่ากรณีใดห้ามใช้กับระเบิดซึ่งไม่สามารถตรวจพบได้ (Non-Detectable) ห้ามใช้กับระเบิดที่ส่งจากระยะไกลที่ไม่มีกลไกทำลายตัวเอง และระบบที่ทำให้กับระเบิดไม่ทำงาน		โดยวิธีใดๆ” ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้ว จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้ห้ามการผลิต การใช้ การมี การนำเข้า การจำหน่าย ซึ่งเครื่องกระสุนปืน ซึ่งมีความหมายรวมไปถึงทุ่นระเบิดด้วย ซึ่งเป็นการสอดคล้องต่อพันธกรณีในการห้ามใช้และห้ามโอน ซึ่งทุ่นระเบิดที่บัญญัติไว้ในพิธีสารได้ในระดับหนึ่ง	
<u>พิธีสารฉบับที่ 5</u> ว่าด้วยระเบิดที่หลงเหลือจากสงคราม ค.ศ. 2003	รัฐคู่กรณีและรัฐภาคีจะต้องมีการเตรียมความพร้อมรับมือตามพิธีสารนี้ ในประเด็นเกี่ยวกับอาวุธและเศษซากของอาวุธที่มีอยู่ในดินแดนที่ตนเองมีอธิปไตยหรือควบคุม	พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530	มาตรา 15 ได้กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดส่งเข้ามา นำเข้ามาผลิต หรือมีซึ่งยุทธภัณฑ์ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากกระทรวงกลาโหม มาตรา 19-29 มีการกำหนดขึ้น	ในปัจจุบันพิธีสารฉบับนี้ยังไม่มียกเว้นในการบังคับทางกฎหมายระหว่างประเทศเท่าไรนักเนื่องจากเพิ่งจะมีการออกกฎหมายมา ซึ่งประเทศไทยยัง

	อยู่ รวมทั้งจะต้องให้ความร่วมมือในการอำนวยความสะดวก เพื่อให้มีการเอาอาวุธสงครามออกไปโดยผ่านสหประชาชาติ หลังจากมีการยุติสงครามแล้ว และรัฐคู่กรณีจะต้องจัดการย้ายอาวุธสงครามที่เหลือออกไปจากพื้นที่ที่ตนเองควบคุมหรือดูแลอยู่		ตอนเกี่ยวกับการนำอาวุธผ่านแดน รวมถึงสถานที่ที่ใช้จัดเก็บอาวุธ ซึ่งมีการกำหนดบทลงโทษในกรณีที่มีผู้ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติฉบับนี้ ทั้งการระวางโทษและโทษจำคุก	ไม่ควรเข้าเป็นภาคีพิธีสารฉบับที่ 5 ค.ศ.2003 นี้
--	---	--	--	---

4.3 มิติทางด้านอื่นๆ

4.3.1 กลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่รัฐ (Non-State element)

1.) ปัญหาบทบัญญัติกฎหมายในการห้ามกลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่รัฐ (Non-State element) ใช้อาวุธตามแบบ

ในสภาพความเป็นจริงแล้ว จะพบว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ใช้อาวุธตามแบบนั้นมิใช่มีแต่เพียงหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น หากแต่ยังมีกลุ่มบุคคลที่มีไม่ใช่รัฐ (Non-State element) ดังเช่นหน่วยรบแบบกองโจร กลุ่มกบฏ และกลุ่มกองกำลังติดอาวุธต่างๆ ที่นิยมใช้อาวุธตามแบบอย่างแพร่หลายอีกด้วย ทั้งนี้กลุ่มบุคคลที่มีไม่ใช่รัฐเหล่านี้จะใช้อาวุธตามแบบเป็นอาวุธในการป้องกันและขัดขวางการต่อสู้และติดตามกองกำลังทหารฝ่ายรัฐบาล และปกป้องเส้นทางขนย้ายเสบียงอาหารและอาวุธของกองกำลังฝ่ายตนเอง เนื่องมาจากอาวุธตามแบบมีราคาถูกมากเมื่อเทียบกับอาวุธประเภทอื่น ซึ่งกลุ่มบุคคลที่มีไม่ใช่รัฐต่างๆดังกล่าวนี้อยู่ในฐานะที่ด้อยและเสียเปรียบกว่ากองกำลังทหารฝ่ายรัฐบาล

ในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านความรู้ ฐานะทางสังคม เศรษฐกิจ และจำนวนกำลังพล เป็นต้น จึงทำให้ไม่สามารถมีรายได้หรืองบประมาณจำนวนมากในการจัดซื้อจัดหาอาวุธชนิดอื่นๆได้มากนัก แต่จะสามารถหาซื้ออาวุธตามแบบได้ในปริมาณที่มากกว่า อีกทั้งยังเป็นอาวุธที่มีประสิทธิภาพในการทำลายร้ายสูงมาก

นอกจากนี้แล้ว สาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการใช้อาวุธตามแบบอย่างแพร่หลายของกลุ่มบุคคลที่มีใช้รัฐนั้นสืบเนื่องมาจากกลุ่มบุคคลที่มีใช้รัฐต่างๆเหล่านี้ไม่ถือว่าเป็นบุคคลที่อยู่ภายใต้การจำกัดและเงื่อนไขของกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ³⁸ เพราะเหตุว่ากลุ่มบุคคลที่มีใช้รัฐเหล่านี้มิใช่บุคคลในกฎหมายระหว่างประเทศ กล่าวคือ ในระบบกฎหมายนั้น กฎหมายกำหนดให้บุคคลเป็นผู้มีบทบาท ซึ่งอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ ทั้งนี้โดยพิจารณาจากสภาพความเป็นจริง โดยจะหมายความว่าเป็นผู้มีสิทธิและหน้าที่โดยการรับรองแห่งกฎหมาย กฎหมายระหว่างประเทศก็เช่นเดียวกัน ย่อมต้องมีบุคคล (person) ซึ่งหมายถึงสิ่งซึ่งสามารถมีและสามารถใช้สิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายระหว่างประเทศได้ในนามของตนเองตามลำพัง บุคคลที่สำคัญและมีบทบาทอย่างมากในกฎหมายระหว่างประเทศก็คือรัฐนั่นเอง ซึ่งจะหมายถึงรัฐเอกราชหรือรัฐอธิปไตย โดยจะเป็นรัฐที่มีความสามารถเต็มตามที่ตามกฎหมายระหว่างประเทศเกณฑ์พิจารณาความเป็นรัฐนั้นมีปรากฏเป็นแนวทางไว้ใน Inter-American Convention หรือ Montevideo Convention on Rights and Duties of State 1933 ข้อ 1 ว่ารัฐควรมีองค์ประกอบดังนี้ มีประชากรถาวร มีดินแดนที่กำหนดได้ มีการปกครองและมีความสามารถเข้าทำความสัมพันธ์กับรัฐอื่น³⁹ ฉะนั้นเมื่อพิจารณาลักษณะของกลุ่มบุคคลต่างๆ ดังเช่น กลุ่มกองโจร กลุ่มกบฏ และกลุ่มกองกำลังติดอาวุธต่างๆ เหล่านี้อาจมีเป้าหมายเพื่อเป็นรัฐหรือเพื่อปกครองรัฐในที่สุดก็ตาม และแม้ว่าบางกรณีกลุ่มดังกล่าวนี้อาจมีปรากฏและมีดินแดนเป็นของตนเอง หากแต่ไม่ได้มีเอกราชหรืออำนาจอธิปไตยแต่อย่างใด จึงทำให้กลุ่มต่างๆ เหล่านี้มีลักษณะเป็นกลุ่มบุคคลที่มีใช้รัฐ ดังนั้นจึงมิใช่รัฐ และเมื่อมิใช่รัฐก็ย่อมจะไม่มีและไม่สามารถใช้สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายระหว่างประเทศได้ ทั้งนี้ในทางกลับกัน กฎหมายระหว่างประเทศก็ไม่อาจบังคับใช้ครอบคลุมไปถึงกลุ่มบุคคลที่มีใช้รัฐเหล่านี้ได้เช่นกัน

สำหรับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศจะสามารถนำบทบัญญัติต่างๆของกฎหมายดังกล่าวนี้มาใช้ได้ทันที หากเกิดกรณีที่มีการกระทำความผิดเป็นปฏิปักษ์ของรัฐหนึ่งเกิดขึ้นครั้งแรก

³⁸ Anita Parlow, "Toward a Global Ban on Landmines", *International Review of the Red Cross* 307 (July 1995) : 401.

³⁹ดำรง ธรรมารักษ์. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537), หน้า 49-51.

ซึ่งจะสามารถใช้ได้กับสถานการณ์ดังกล่าว แม้ว่าจะไม่มีการประกาศสงครามเป็นทางการหรือแม้ว่ารัฐฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดในคู่กรณีที่ขัดแย้งกันจะไม่ยอมรับสภาพความขัดแย้งนั้นๆก็ตาม จะเห็นได้ว่ากฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศนี้จะใช้บังคับกับรัฐเท่านั้น แม้ว่าจะมีพิธีสารเพิ่มเติมฉบับที่ 2 ค.ศ.1997 ของอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ.1949 ซึ่งใช้กับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในดินแดนของรัฐที่ตกอยู่ระหว่างกองกำลังฝ่ายรัฐบาลและกองกำลังของฝ่ายที่ขัดแย้ง หรือกลุ่มติดอาวุธอื่นๆ ภายใต้การบังคับบัญชาที่มีความรับผิดชอบ ส่งผลให้สามารถนำพิธีสารฉบับนี้มาใช้ในการพิพาทด้วยอาวุธที่ไม่มีลักษณะระหว่างประเทศก็ตาม แต่เนื้อหาสาระของพิธีสารดังกล่าวเน้นหนักในเรื่องหลักการมนุษยชนมูลฐาน และการประกันให้ความคุ้มครองที่ดีขึ้นสำหรับผู้ประสบภัยจากการพิพาทด้วยอาวุธเหล่านั้นมิได้มีเนื้อหาสาระห้ามการใช้อาวุธไว้แต่ประการใด เพราะฉะนั้นกลุ่มบุคคลที่มีใช้รัฐ รวมทั้งการใช้อาวุธตามแบบของกลุ่มบุคคลเหล่านี้จึงอาจกล่าวอ้างได้ว่าตนไม่อยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศเช่นเดียวกัน

สำหรับประเทศไทยนั้น หากมีการใช้อาวุธตามแบบโดยกลุ่มบุคคลที่มีใช้รัฐเหล่านี้ภายในอาณาเขตประเทศไทย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้อำนาจอธิปไตยเหนืออาณาเขตประเทศไทยในการจับกุมและปราบปรามกลุ่มบุคคลที่มีใช้รัฐเหล่านี้ หากมีการตรวจสอบพบว่ากลุ่มบุคคลดังกล่าวเข้ามาดำเนินการใช้อาวุธตามแบบในอาณาเขตของประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อเป็นการบรรเทาและยุติการใช้อาวุธตามแบบโดยกลุ่มบุคคลเหล่านี้ภายในประเทศได้ทางหนึ่ง โดยกระทำควบคู่ไปกับการกวาดล้างและทำลายอาวุธตามแบบไปพลางก่อนในขณะที่กรอบกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศยังไม่สามารถใช้บังคับครอบคลุมไปถึงกลุ่มบุคคลที่มีใช้รัฐ หรือ Non-State element ได้อย่างเต็มที่ ในขณะที่เดียวกันประชาคมระหว่างประเทศก็ควรเร่งดำเนินการจัดหาหนทางในการพยายามขยายกรอบของกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศให้สามารถนำมาปรับใช้กับกลุ่มบุคคลเช่นนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การห้ามใช้อาวุธตามแบบโดยสมบูรณ์ได้อย่างแท้จริงและสัมฤทธิ์ผลมากยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต ถือได้ว่าเป็นการแก้ไขปัญหากับอาวุธตามแบบที่อันตรายและถูกต้องตรงจุดมากยิ่งขึ้นด้วย

กล่าวโดยสรุป หากประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 จะต้องมีการพิจารณาถึงผลกระทบต่างๆที่ตามมาจากการเข้าเป็นภาคีซึ่งส่วนใหญ่ก็มักเป็นด้านกฎหมาย เพราะเมื่อดำเนินการเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาฯ แล้ว ต้องพิจารณากฎหมายทั้งหมดที่มีอยู่ และเมื่อพิจารณาแล้วปรากฏว่ากฎหมายไทยในส่วนที่เกี่ยวข้องและสามารถรองรับพันธกรณีตามอนุสัญญาได้ในบางส่วนคือ

1. พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490

2. พระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2495 และพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2535

3. พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังต้องดำเนินการและมีการออกกฎหมายใหม่ในการจัดตั้งหน่วยงานระดับชาติ ซึ่งรัฐภาคีจะต้องจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับฝ่ายต่างๆและดำเนินการให้เป็นไปตามพันธกรณีแห่งอนุสัญญาฯ ส่วนผลกระทบทางด้านอื่นๆ ได้แก่ กลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่รัฐ (Non-State element) ซึ่งยากต่อการควบคุมอันจะนำไปสู่ผลกระทบทางด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจอย่างสูง อย่างไรก็ตาม หากประเทศไทยเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 แล้ว ย่อมจะต้องปฏิบัติตามพันธกรณีต่างๆที่กำหนดอย่างเคร่งครัด และให้ความร่วมมือกับบรรดารัฐภาคีด้วยกันเพื่อที่จะทำให้หลักการควบคุมอาวุธตามแบบมีการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และขจัดโอกาสในการใช้อาวุธตามแบบต่อไปในอนาคต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการทำสงคราม (jus in bello) ได้วางหลักสำคัญไว้อันเป็นหลักเกณฑ์พื้นฐานของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 หรืออนุสัญญาควบคุมอาวุธตามแบบแผน ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ประกอบไปด้วย หลักผู้เป็นฝ่ายในการพิพาทด้วยอาวุธจะถูกจำกัดสิทธิที่จะเลือกวิธีและวิถีทางในการทำสงคราม (The Means or Methods of Warfare are not Unlimited) และหลักการห้ามใช้อาวุธ และวิธีการทำสงครามที่จะก่อให้เกิดการบาดเจ็บร้ายแรงเกินเหตุหรือความทุกข์ทรมานโดยไม่จำเป็น (The Principle of Superfluous Injury or Unnecessary Suffering) นอกจากหลักเกณฑ์ทั้งสองประการดังกล่าวแล้ว ยังสามารถนำหลักกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศที่ว่า ห้ามผู้เป็นฝ่ายในการพิพาทด้วยอาวุธ ใช้อาวุธที่ขาดความแม่นยำในการโจมตี มาปรับใช้ร่วมกับหลักเกณฑ์พื้นฐานของอนุสัญญาควบคุมอาวุธตามแบบแผนได้อีกด้วย อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่า หลักเกณฑ์ต่างๆ ที่กล่าวมานี้ได้รับการยอมรับและปฏิบัติตามจากอารยประเทศมาเป็นระยะเวลาช้านานแล้ว ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน จนอาจกล่าวได้ว่าหลักเกณฑ์เหล่านี้ถือเป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศที่สำคัญที่นำมาปรับใช้ในการพิพาทด้วยอาวุธที่มีลักษณะระหว่างประเทศ และการพิพาทด้วยอาวุธที่ไม่มีลักษณะระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศต่างๆ ในประชาคมระหว่างประเทศจะต้องปฏิบัติตาม เพราะถ้าหากว่าประเทศใดไม่ปฏิบัติตามแล้ว ประเทศนั้นย่อมถูกประณามหรือถูกประเทศต่างๆ ร่วมกันใช้มาตรการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย หรือ sanction ได้ แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ยังคงปรากฏอยู่บ่อยครั้งว่าหลายประเทศที่มีความขัดแย้งภายในประเทศ หรือการขัดแย้งกับประเทศใกล้เคียงยังคงกระทำการฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ในการทำสงครามและหลักกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศอยู่บ้าง ทั้งนี้เพราะว่า กฎหมายระหว่างประเทศไม่มีสภาพบังคับที่เด็ดขาดเพียงพอ และแต่ละประเทศย่อมมีอำนาจอธิปไตยในการตัดสินใจว่าจะกระทำการใดๆ และอย่างไรภายในประเทศของตน แต่จากการที่อนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 ในปัจจุบันมีจำนวนประเทศที่ร่วมลงนามทั้งสิ้น 6 ประเทศ ทั้งนี้โดยเป็นภาคีทั้งสิ้น 100 ประเทศ จึงถือได้ว่าเป็นอนุสัญญาที่ประสบความสำเร็จอย่างมากภายในระยะเวลาอันรวดเร็วฉบับหนึ่ง และจากจำนวนประเทศต่างๆ ที่เข้าลงนามและให้สัตยาบันต่ออนุสัญญานี้เองที่จะส่งผลให้เกิดกระแสสังคมโลกขึ้นใหม่อย่างชัดเจนในเรื่องที่เกี่ยวกับการ

ควบคุมอาวุธตามแบบตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาและพิธีสารผนวกแนบทำอนุสัญญาทั้ง 6 ฉบับ ฉะนั้นจึงอาจเป็นหนทางหนึ่งที่จะสามารถกระตุ้นให้ประเทศต่างๆหันมาให้ความสนใจและเคารพในหลักเกณฑ์ต่างๆเหล่านี้ได้อย่างจริงจังมากขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการแพร่หลายของข้อมูลและข่าวสารอย่างรวดเร็วดังเช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ทั้งนี้ อนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 เป็นความพยายามที่ประสบความสำเร็จของประชาคมระหว่างประเทศที่ต้องการจะให้มีความถูกต้องทางกฎหมายออกมาควบคุมอาวุธตามแบบโดยเฉพาะ เนื่องจากได้ตระหนักและหวั่นวิตกถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อปัจเจกชนและสังคมไม่ว่าจะเป็นสังคมภายในหรือสังคมระหว่างประเทศ หากปล่อยให้อาวุธเหล่านี้ได้มีการใช้อย่างแพร่กระจาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากอาวุธเหล่านี้ตกไปอยู่ภายใต้ความครอบครองของกลุ่มผู้ก่อการร้าย กลุ่มอาชญากร หรือกลุ่มองค์กรค้ายาเสพติด ซึ่งอนุสัญญาและพิธีสารแนบท้ายทุกฉบับนี้ยังเป็นครั้งแรกที่มีการห้ามอาวุธเฉพาะตามแบบในกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศอีกด้วย

ท่าทีของไทยเกี่ยวกับอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980

1.) ไทยได้ลงคะแนนเสียงสนับสนุนข้อมติของสหประชาชาติที่เกี่ยวข้องกับการห้ามใช้อาวุธตามแบบบางชนิดมาโดยตลอด และยังได้เข้าร่วมการประชุมสหประชาชาติ ซึ่งจัดขึ้นเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเมื่อปี ค.ศ.1979 และ ค.ศ.1980 ทั้ง 2 ครั้ง นอกจากนั้น ฝ่ายทหารของไทยยังมีนโยบายว่า ดำเนินการต่างๆภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศโดยคำนึงถึงหลักมนุษยธรรมและสิทธิมนุษยชน แต่ไทยมิได้เข้าร่วมอุปถัมภ์ข้อมติของอนุสัญญาดังกล่าว

2.) อย่างไรก็ดี ไทยมิได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาฯ เนื่องจากผู้แทนฝ่ายทหารของไทยเห็นว่าการเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาฯ อาจจะมีผลในอนาคตให้ไทยต้องผูกพันตามข้อกำหนดในพิธีสารฉบับที่ 1 ปี ค.ศ.1977 ต่อทำอนุสัญญาเจนีวา ปี ค.ศ.1949 เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ได้รับผลจากสงคราม ซึ่งปัจจุบันไทยยังไม่ยอมรับพิธีสารฉบับดังกล่าว ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียแก่ไทยมากกว่าผลดี ทั้งทางด้านยุทธศาสตร์และยุทธวิธี เนื่องจากเกรงว่าจะมีผลเป็นการยอมรับสถานะของขบวนการปลดปล่อยแห่งชาติ (National Liberation Movement)

3.) ไทยไม่ได้เข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาฯ ฉบับนี้ แต่ได้ร่วมติดตามการประชุมรัฐภาคีเพื่อทบทวนแก้ไขอนุสัญญาฯ ในฐานะประเทศผู้สังเกตการณ์ (Observer) เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้และความจำเป็นที่ไทยจะเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ ในอนาคต เนื่องจากเรื่องอาวุธตามแบบบางชนิดเป็นเรื่อง

ที่กระทบต่อผลประโยชน์ของไทยโดยตรง ทั้งนี้ในส่วนของการทรวงกลาโหมนั้น ยังไม่มีข้อมูลเพียงพอในการพิจารณาเข้าเป็นภาคี

4.) การที่ประเทศไทยไม่เป็นภาคีของทั้งอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 และพิธีสารผนวกท้ายอนุสัญญา ทำให้ประเทศไทยไม่มีกฎหมายที่จะมาใช้ควบคุมการใช้อาวุธตามแบบโดยตรง โดยประเทศไทยอาจจะต้องอาศัยการควบคุมตามหลักกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ซึ่งมีฐานะเป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันกับทุกรัฐ และในขณะนี้ ประเทศไทยได้รับการผลักดันจากนานาประเทศ และคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ (International Committee of the Red Cross : ICRC) ให้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาดังกล่าว โดยการผลักดันจะเป็นลักษณะการหารือระหว่างเจ้าหน้าที่ระดับสูง หรือหยิบยกขึ้นมาในกรอบทางการทูต ซึ่งประเทศไทยได้มีการจัดประชุมเพื่อพิจารณาในการเข้าเป็นภาคีระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขึ้น เช่น ฝ่ายทหารและกระทรวงการต่างประเทศ เมื่อปี พ.ศ.2534 ซึ่งที่ประชุมขณะนั้นมีความเห็นว่า ประเทศไทยยังไม่มีความพร้อมต่อการเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 และพิธีสารของอนุสัญญาดังกล่าวแต่อย่างใด และในปัจจุบันการดำเนินการคงอยู่ในขั้นตอนของกระบวนการพิจารณาระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5.) หากไทยจะลงนามในอนุสัญญาหรือความตกลงใด จะต้องแน่ใจว่า สามารถและพร้อมที่จะปฏิบัติตามพันธกรณีได้ มิใช่เพียงแต่ลงนามแต่ไม่มีเจตนาที่จะปฏิบัติตาม เกี่ยวกับอนุสัญญา CCW นั้น หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องของไทยทั้งฝ่ายทหารและกรมสนธิสัญญาฯ ได้พิจารณาเรื่องนี้ครั้งสุดท้ายเมื่อปี พ.ศ.2534 และขณะนี้ กระทรวงการต่างประเทศ โดยกรมองค์การระหว่างประเทศ กำลังขอให้พิจารณาทบทวนท่าทีของไทยในเรื่องนี้อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งกว่าจะไปถึงขั้นพิจารณาลงนามหรือให้สัตยาบันก็มีขั้นตอนทางด้านรัฐธรรมนูญมากมายและใช้เวลา เช่น การจัดทำแปลอนุสัญญาฯ การออกกฎหมายภายในเพื่อรองรับ เป็นต้น ประเทศไทยมิได้มีเจตนาในเรื่องนี้ อย่างไรก็ดี แม้ว่าฝ่ายไทยจะไม่ใช้อาวุธต่างๆที่ถูกห้ามภายใต้อนุสัญญา CCW และไทยได้เป็นภาคีอนุสัญญาห้ามทุ่นระเบิดสังหารบุคคล (อนุสัญญาออตตาวา) ซึ่งมีความก้าวหน้ากว่า Amended Protocol II ต่อท้ายอนุสัญญา CCW ก็ตาม การพิจารณาเข้าร่วมอนุสัญญา CCW อาจจะซับซ้อนกว่าการเข้าร่วมอนุสัญญาด้านลดาอาวุธอื่นๆ เนื่องจากมีความเชื่อมโยงกับพิธีสารเพิ่มเติม 1 และ 2 ต่อท้ายอนุสัญญาเจนีวาด้วย

จากท่าทีของไทยเกี่ยวกับอนุสัญญา CCW จะเห็นได้ว่า ไทยมีปฏิกิริยาที่ตอบรับต่อการให้ความร่วมมือกับประชาคมระหว่างประเทศในการสนับสนุนอนุสัญญา CCW และพิธีสารผนวกท้ายทุกฉบับ แต่ในขณะนี้ไทยยังไม่พร้อมในทางปฏิบัติและยังไม่มีข้อมูลที่เพียงพอในการพิจารณาเข้าเป็นภาคี ซึ่งการดำเนินการในปัจจุบันคงอยู่ในขั้นตอนของกระบวนการพิจารณาระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ในส่วนของการปฏิบัติเกี่ยวกับพิธีสารฉบับที่ 2 และพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องกับระเบิดและทุ่นระเบิดนั้น ถึงแม้ประเทศไทยจะยังไม่ได้เข้าเป็นภาคีในพิธีสารดังกล่าว แต่ประเทศไทยก็ได้ดำเนินการปฏิบัติตามนโยบายและการดำเนินงานของกระทรวงกลาโหมเกี่ยวกับความช่วยเหลือของกองทัพในการกู้ระเบิด ตามพันธกรณีเกี่ยวกับอนุสัญญาออกตราอยู่แล้ว ซึ่งไทยได้แสดงท่าทีในเรื่องปัญหากับระเบิดและทุ่นระเบิด กล่าวคือ

1.) ไทยเห็นว่าการกู้ระเบิดเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการสร้างความปองคองแห่งชาติ และสร้างเสริมขั้นตอนที่จำเป็นในการสร้างสันติภาพที่ถาวร รวมทั้งการฟื้นฟูด้านเศรษฐกิจและสังคมด้วย ประเทศไทยจึงได้มีบทบาทอย่างสำคัญและเข้มแข็งในการให้ความช่วยเหลือกู้กับระเบิดแก่กัมพูชา

2.) ไทยให้การสนับสนุนข้อมติสหประชาชาติในเรื่องการให้ความช่วยเหลือกู้กับระเบิด และเรื่องการยุติการส่งออกกับระเบิดที่อาจเป็นอันตรายต่อชีวิตพลเรือนมาโดยตลอด และเห็นว่า การระงับการส่งออกกับระเบิดชนิดสังหารบุคคลจะสัมฤทธิ์ผลเมื่อประเทศมหาอำนาจซึ่งเป็นผู้ผลิตอาวุธรายสำคัญของโลกปฏิบัติตาม

3.) ในส่วนของการควบคุมการใช้ทุ่นระเบิด ไทยสนับสนุนในหลักการต่อการควบคุมหรือการจำกัดการใช้ทุ่นระเบิด และไทยไม่มีการผลิตหรือส่งออกกับระเบิด อีกทั้งไทยยังสนับสนุนข้อมติของสหประชาชาติที่เรียกร้องให้มีการยุติการส่งออกทุ่นระเบิดมาโดยตลอด อย่างไรก็ตาม กองทัพไทยยังมีความจำเป็นต้องจัดทำสนามทุ่นระเบิดเพื่อเป็นฉากขัดขวางตามแผนป้องกันประเทศ การใช้กับระเบิดของกองทัพไทยมีมาตรการที่รัดกุมในการใช้กับระเบิดเพื่อวัตถุประสงค์ทางทหารเท่านั้น การวางแผนสนามทุ่นระเบิดจะต้องได้รับการอนุมัติจากผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ผู้บังคับกองพันขึ้นไป มีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานเพื่อสะดวกต่อการกู้และรื้อถอนเมื่อหมดความจำเป็นในการใช้งาน มีการทำเครื่องหมายสนามทุ่นระเบิดเพื่อป้องกันอันตรายต่อทหารฝ่ายเดียวกัน

4.) ไทยเห็นว่า ประเทศผู้ผลิตกับระเบิดและส่งออกกับระเบิดจะต้องรับภาระค่าใช้จ่ายและให้ความช่วยเหลือแก่สหประชาชาติรวมทั้งองค์การระหว่างประเทศในการกู้กับระเบิดมากเป็นพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นความช่วยเหลือด้านงบประมาณ หรือความช่วยเหลือในรูปแบบอื่นๆ เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ในการฝึกอบรม

5.) ในปัจจุบัน ราษฎรไทยตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา รวมทั้งทหารไทย ยังคงได้รับเคราะห์กรรมจากกับระเบิดที่หลงเหลืออยู่จำนวนมากจากการสู้รบของฝ่ายกัมพูชา กับระเบิดเหล่านั้นสร้างความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของราษฎรไทยอย่างรุนแรง ประเทศไทยจึงต้องการการสนับสนุนและทรัพยากรสำหรับการดำเนินการกู้กับระเบิดจากประชาคมโลกเช่นกัน

6.) ไทยถือว่าการเก็บกู้ทุ่นระเบิดและกับระเบิดตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชาในเขตไทย เป็นนโยบายหลักของรัฐบาลไทย อย่างไรก็ตาม ขีดจำกัดสำคัญในการดำเนินการคือ การขาดงบประมาณสนับสนุนและการขาดเครื่องมือเครื่องใช้พิเศษ

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากบทสรุปและการวิเคราะห์ดังกล่าว ผู้เขียนใคร่ขอเสนอแนะแนวทางและความเห็นโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน กล่าวคือ ส่วนที่เกี่ยวกับการที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา CCW และการที่ประเทศไทยจะไม่เข้าเป็นภาคีอนุสัญญา CCW ดังนี้

ข้อเสนอแนะของผู้เขียนหากไทยจะเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980

1.) ประเทศไทยได้สนับสนุนการจัดทำอนุสัญญา CCW และได้เข้าร่วมในการยกร่างอนุสัญญาลงบับนี้มาตั้งแต่ต้น โดยมีผู้แทนจากกระทรวงการต่างประเทศและกระทรวงกลาโหมเข้าร่วมประชุม ดังนั้น ในหลักการประเทศไทยควรให้การสนับสนุนอนุสัญญาฯ และพิธีสารภาคผนวกต่อไป และถ้าประเทศสมาชิก รวมทั้งภาคีอาเซียน (ASEAN) เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาลงบับนี้ ประเทศไทยก็น่าจะพิจารณาเข้าร่วมเป็นภาคี และหากเป็นการเหมาะสมจึงควรให้สัตยาบัน ดังเช่นที่ได้ปฏิบัติตามในเรื่องอนุสัญญาว่าด้วยการห้าม การพัฒนา การผลิต และการสะสมอาวุธбакเทรี (ชีวะ) ปี ค.ศ.1972

2.) ในขณะนี้ อนุสัญญา CCW เป็นอนุสัญญาว่าด้วยการลดอาวุธที่สำคัญเพียงฉบับเดียวที่ไทยยังมีได้ลงนาม โดยที่ไทยได้ลงนามและ/หรือเข้าเป็นภาคีสันติสัญญา อนุสัญญาและความตกลงระหว่างประเทศอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการลดอาวุธที่สำคัญทุกฉบับแล้ว กล่าวคือ สันติสัญญา NPT และ CTBT ในส่วนของอาวุธนิวเคลียร์ (อนุสัญญา BWC) ในส่วนของอาวุธชีวภาพ (อนุสัญญา CWC) ในส่วนของอาวุธเคมีและอนุสัญญาต่อต้านอาวุธ รวมทั้งได้เข้าร่วมระบอบการจดทะเบียนอาวุธตามแบบของสหประชาชาติ หรือ UNRCA ด้วย

3.) ในการพิจารณาเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา CCW ของฝ่ายไทย เข้าใจว่าฝ่ายไทยมีความกังวลใจเกี่ยวกับพิธีสารฉบับที่ 2 (Protocol II) ว่าด้วยทุ่นระเบิดและกับระเบิดเป็นสำคัญ เนื่องจากพิธีสารฉบับอื่นๆ อีก 3 ฉบับ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการควบคุมอาวุธเพลิง อาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอด และอาวุธที่ประกอบจากชิ้นส่วนสะเก็ดที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งอาวุธประเภทที่ไม่ได้มีใช้เป็นอาวุธสำคัญในกองทัพไทย แต่เมื่อรัฐบาลไทยได้ตัดสินใจเข้าร่วมอนุสัญญาต่อต้านอาวุธ ซึ่งมีบทบัญญัติให้ควบคุมและทำลายทุ่นระเบิดสังหารบุคคลที่ยังก้ำวหน้าและเข้มงวดยิ่งไปกว่าพิธีสารฉบับที่ 2 แล้ว ข้อกังวลดังกล่าวก็อาจจะทุเลาลงได้ส่วนหนึ่งบ้าง

4.) อย่างไรก็ตาม การรณรงค์ของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ (ICRC) และองค์กรที่มีใช้ของรัฐบาล (NGOs) รวมทั้งรัฐบาลบางประเทศ เช่น สวิสเซอร์แลนด์ ในเรื่องนี้ก็คงจะมีอยู่ต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งควบคู่ไปกับการที่ ICRC ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ และไทยมักจะได้รับการร้องขอจากคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ (ICRC) และองค์กรพัฒนาเอกชน ให้พิจารณาเข้าร่วมอนุสัญญา CCW ดังกล่าวอยู่เสมอๆ โดยล่าสุด ประธาน ICRC ได้มีหนังสือถึงกระทรวงการต่างประเทศ ขอให้ไทยพิจารณาเข้าร่วมอนุสัญญา CCW เมื่อปี พ.ศ.2544 (ซึ่งได้มีการประชุมทบทวนอนุสัญญาฯ) และเมื่อเดือนเมษายน ปี พ.ศ.2543 เลขาธิการสหประชาชาติก็เคยมีหนังสือถึงนายกรัฐมนตรี เชิญชวนให้ไทยเข้าร่วมพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 เกี่ยวกับการห้ามใช้ทุ่นระเบิด ซึ่งเป็นพิธีสารต่อท้ายอนุสัญญาฯ ด้วย ซึ่งการรณรงค์ของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ (ICRC) และองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อให้ประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทยเข้าร่วมอนุสัญญา CCW นี้ ก็คงจะดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ฝ่ายไทยจึงน่าจะพิจารณาเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา CCW และพิธีสารต่อท้ายเฉพาะฉบับที่ไม่มีผลกระทบต่อการใช้อาวุธที่มีประจำการในกองทัพไทยไปก่อนขั้นหนึ่ง เพื่อแสดงว่า ในหลักการประเทศไทยเห็นด้วยกับการควบคุมอาวุธบางชนิดที่เป็นปัญหาทางมนุษยธรรม คืออาวุธที่จะส่งผลให้เกิดอันตรายร้ายแรงเกินไป หรือโดยไม่จำกัดเป้าหมาย

5.) ด้วยข้อ 4 ของอนุสัญญา CCW ได้กำหนดว่า ในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ ประเทศนั้นจะต้องเลือกยอมรับพิธีสารต่อท้ายอนุสัญญาฯ ฉบับใดก็ได้ จำนวน 2 ฉบับหรือมากกว่า ซึ่งทำให้ไทยสามารถเลือกยอมรับพิธีสารต่อท้ายอนุสัญญาฯ ฉบับที่ไม่กระทบต่ออาวุธที่กองทัพใช้อยู่ในปัจจุบัน เช่น พิธีสารฉบับที่ 3 ว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดไฟ และพิธีสารฉบับที่ 4 ว่าด้วยการห้ามอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอด เป็นต้น

นอกจากนี้ ผู้เขียนใคร่ขอเสนอแนะกรณีการเตรียมความพร้อมของไทยหากจะเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติของประเทศไทยหากเข้าเป็นภาคีดังต่อไปนี้

1.) ทางด้านกฎหมาย ไทยจะต้องมีการพิจารณาถึงผลกระทบต่างๆ ที่ตามมาจากการเข้าเป็นภาคี ซึ่งส่วนใหญ่ก็มักเป็นด้านกฎหมาย เพราะเมื่อดำเนินการเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาฯ แล้ว ต้องพิจารณากฎหมายทั้งหมดที่มีอยู่ และจากการที่ได้ศึกษามาพบว่ากฎหมายไทยสามารถรองรับพันธกรณีตามอนุสัญญาได้บางส่วนคือ (1) พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 (2) พระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทโธปกรณ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2495 และพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทโธปกรณ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2535 และ (3) พระราชบัญญัติควบคุม

ยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530 นอกจากนี้ ประเทศไทยยังต้องดำเนินการและมีการออกกฎหมายใหม่ในการจัดตั้งหน่วยงานระดับชาติ ซึ่งรัฐภาคีจะต้องจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับฝ่ายต่างๆ และดำเนินการให้เป็นไปตามพันธกรณีแห่งอนุสัญญาฯ

2.) ทางด้านนโยบาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งพิจารณาถึงนโยบายของรัฐบาลในการเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980 เพื่อแสดงให้เห็นประชาคมระหว่างประเทศเห็นว่า ประเทศไทยมีความห่วงใยต่อการใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดความเสียหายอันร้ายแรงเหล่านี้ และเป็นการสนับสนุนประชาคมระหว่างประเทศในการห้ามใช้อาวุธตามแบบ เพื่อยังผลให้มีความสงบสุขเกิดขึ้นในโลกต่อไปในภายภาคหน้า

3.) ทางด้านการปฏิบัติ รัฐบาลจะต้องให้ความช่วยเหลือในการอนุมัติงบประมาณ แผนงานและโครงการต่างๆที่สามารถเริ่มต้นลงมือกระทำได้ นอกจากนี้รัฐบาลควรขอประสานความร่วมมือและความช่วยเหลือจากประเทศต่างๆ รวมทั้งจากองค์กรระหว่างประเทศและองค์กรเอกชนให้ได้รับการตอบรับในการช่วยเหลือประเทศไทยอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรมทั้งในทางด้านงบประมาณ การฝึกอบรมเทคนิค-เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน ตลอดจนอุปกรณ์ต่างๆที่ทันสมัยและปลอดภัยในการดำเนินการกำจัดและกวาดล้างอาวุธตามแบบ อีกทั้งประเทศไทยควรจะดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนพลเรือนทั่วไป ให้มีความสนใจและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยอันตรายร้ายแรงของอาวุธตามแบบด้วย

จากที่ได้กล่าวมาในข้างต้นแล้ว ยังมีสิ่งที่จะต้องตระหนักถึงและเป็นประเด็นที่น่าสนใจซึ่งจะเกิดขึ้นในทางปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการด้านใดก็ตาม เช่น หากมีการตรวจสอบอาวุธตามแบบในประเทศไทย หรือมีการละเมิดต่อกฎหมายที่กำหนดไว้ บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ของประเทศไทยมีความพร้อมมากน้อยแค่ไหนในการดำเนินงานและรับมือกับปัญหาที่จะเกิดขึ้น ปัญหาจำนวนทรัพยากรบุคคลที่จะต้องปฏิบัติงานมีจำนวนเพียงพอหรือไม่ ปัญหางบประมาณที่จะต้องจ่ายในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ มีอย่างเพียงพอหรือไม่ รวมทั้งการละเมิดสิทธิของเอกชนหรือสถานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศ เป็นต้น ซึ่งปัญหาต่างๆเหล่านี้นับว่าเป็นประเด็นสำคัญและมีความท้าทายต่อประเทศไทยในการปฏิบัติตามพันธกรณีอย่างมีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต หากประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญา CCW แล้ว

ข้อเสนอแนะของผู้เขียนหากไทยจะไม่เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ค.ศ.1980

1.) ในส่วนของระเบียบวาระที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญาฯ ดังกล่าว ไทยไม่ควรแสดงท่าทีที่เป็นที่ผูกมัดต่อรัฐบาลไทย กล่าวคือ

1.1 ไม่มีสุนทรพจน์ หรือถ้อยแถลงในระเบียบวาระนี้

1.2 ในกรณีที่มีการเสนอร่างข้อมติเกี่ยวกับอนุสัญญาฯ เข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุม ไทยไม่ควรร่วมอุปถัมภ์

2.) ในกรณีที่มีการเสนอข้อมติที่จะต้องลงคะแนนเสียง ไทยไม่ควรเข้าร่วมในการลงคะแนนเสียง (non-participation)

3.) ในกรณีที่จำเป็นจะต้องชี้แจงท่าทีของรัฐบาลไทยเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ก็ควรชี้แจงว่า ไทยสนับสนุนในหลักการและเห็นความสำคัญของการห้ามใช้อาวุธร้ายแรงเกินความจำเป็น แต่ขณะนี้ไทยยังไม่พร้อมที่จะเป็นภาคีของอนุสัญญาฯ ดังกล่าว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยกำลังพิจารณาเรื่องนี้อย่างใกล้ชิด

4.) ในส่วนของระเบียบวาระที่เกี่ยวกับพัฒนาการที่มีความสัมพันธ์กับเทคโนโลยีของอาวุธในรูปแบบและอาวุธสมัยใหม่นั้น เนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญาฯ ดังกล่าว โดยจะเป็นการพิจารณารายงานของ ICRC เกี่ยวกับความเป็นไปได้ที่จะเพิ่มเติมพิธีสารในเรื่องการห้ามการใช้อาวุธประเภทกระบอกขนาดเล็ก (small-calibre weapons) และอาวุธ antipersonnel laser weapons ซึ่งหากพิจารณาถึงท่าทีของไทยต่ออนุสัญญานับดังกล่าวแล้ว อีกทั้งฝ่ายทหารก็ได้เคยแสดงท่าทีไม่เห็นด้วยกับการห้ามใช้อาวุธปากกระบอกปืนเล็ก ซึ่งกองทัพไทยใช้อยู่ นั่นก็ว่าที่ไทยจะแสดงท่าทีที่ไม่เป็นการผูกมัดในเรื่องนี้เช่นเดียวกัน และหากมีการเสนอร่างข้อมติในเรื่องนี้ ไทยก็ไม่ควรร่วมอุปถัมภ์และไม่เข้าร่วมในการลงคะแนนเสียงเช่นเดียวกัน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กฎหมายกระทรวงฉบับที่ 14 (พ.ศ.2538) ออกตามความในพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490.

ข้อบังคับทหารที่ 5/22180 ว่าด้วยการควบคุมศาสตราภันท์ประจำกายและประจำหน่วย ลงวันที่ 10 กันยายน พ.ศ.2486.

ข้อบังคับทหารที่ 6/22181 ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับศาสตราภันท์ที่ได้มาไว้ในครอบครอง ลงวันที่ 1 กันยายน พ.ศ.2476.

คริสตอฟ สวินนาร์สกี. กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศกับสิทธิมนุษยชน แปลโดย ประสิทธิ์ เอกบุตร. วารสารนิติศาสตร์ 27, 4 (ธันวาคม 2540) : 1163-1177.

คำตอบกระทู้ถามที่ 395 ร. ของนายเปรมศักดิ์ เพียยุระ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น เรื่อง มาตรการแก้ไขปัญหาอาวุธสงคราม. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 35 ก.

จตุรงค์ ธีระวัฒน์. องค์การระหว่างประเทศกับการสร้างกฎเกณฑ์และการประกันการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ในกฎหมายระหว่างประเทศ. รวมบทความทางวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบ 84 ปี ศาสตราจารย์ สัณญา ธรรมศักดิ์ 2534 : 249-271.

จรวยพร ธรณินทร์. กำเนิดและการพัฒนาการของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร : สภาอากาศไทย, ม.ป.ป.

จอห์น เทอร์เนอร์. การแข่งขันทางอาวุธ : หนทางสู่สงครามและความอดอยาก. แปลโดยประยูร เชื้อวัฒนา, ระพีพันธ์ เอี่ยมลาภะ และคณะ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, 2528.

จุมพต สายสุนทร. กฎหมายระหว่างประเทศ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : บริษัท โรงพิมพ์เดือนตุลา จำกัด, 2539.

จุมพต สายสุนทร. คำอธิบายกฎหมายระหว่างว่าด้วยเขตอำนาจของรัฐและความคุ้มกันจากเขตอำนาจของรัฐ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2538.

ชุมพร ปิจจุสานนท์. ทฤษฎีและกระบวนการวิธีของกฎหมายระหว่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

คามร คำไตรย์. ปัญหาและแนวทางของกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับมาตรการในการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

ดำรง ธรรมารักษ์. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

นพนธิ สุริยะ. กฎหมายระหว่างประเทศ เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, 2537.

พิพัฒน์ เลาหวนิช. การควบคุมและการลดอาวุธนิวเคลียร์ตามกฎหมายระหว่างประเทศ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530.

พระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2535.

พระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ. 2495.

พระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ. 2495, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 7 ตอนที่ 57, ลงวันที่ 29 มกราคม พ.ศ.2495.

พระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ.2535, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 20 ตอนที่ 8, ลงวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ.2535.

พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530.

พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 104 ตอนที่ 254 (ฉบับพิเศษ), ลงวันที่ 9 กันยายน พ.ศ.2490.

พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490.

พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 556 ตอนที่ 42, ลงวันที่ 9 กันยายน พ.ศ.2490.

พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2522.

พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่มที่ 11 ตอนที่ 28 ก, ลงวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2538.

มติชนรายวัน, จดหมายเปิดผนึกกลุ่มนักวิชาการค้านลงนามข้อตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น, 29 มีนาคม 2550, หน้า 20.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.

วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์. กฎหมายและนโยบายของรัฐเกี่ยวกับคนพิการ. กรุงเทพมหานคร : บริษัท โรงพิมพ์ เดือนตุลา จำกัด, 2539.

เจลิยว นครจันทร์. การนำกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศมาประยุกต์ใช้กับการพิพาทด้วยอาวุธที่ไม่มีลักษณะระหว่างประเทศ : ศึกษาเฉพาะกรณีไทยและฟิลิปปินส์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

นฤมล ช้างบุญมี. ปัญหาและแนวทางของกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับการควบคุมอาวุธเลเซอร์ที่ทำให้ตาบอด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

- เบอร์นาร์ดี โอเบอร์สัน. คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศตอบคำถามคุณ : กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ. แปลโดย ประสิทธิ์ เอกบุตร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา, ม.ป.ป.
- เบอร์นาร์ดี โอเบอร์สัน. คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศตอบคำถามคุณ. แปลโดย ศารทูล สันติวาสะ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา, ม.ป.ป.
- บันทึกข้อความ กองการเมือง กรมองค์การระหว่างประเทศ ที่ 0803/509 วันที่ 15 พฤษภาคม 2539 เรื่อง ผลการประชุมทบทวนอนุสัญญา CCW สมัยต่อเนื่อง ครั้งที่ 2.
- ประกอบ ประพันธ์เนติวุฒิ. กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคลและคดีอาญา. กรุงเทพมหานคร : หจก. ป.สัมพันธ์พาณิชย์, 2532.
- ประสิทธิ์ เอกบุตร. กฎหมายระหว่างประเทศ : สนธิสัญญา. เล่มที่ 1. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : BJ Plate Processor, 2538.
- ศรีเพ็ญ สุภพิทยากุล (บรรณาธิการ). มนุษย์กับสันติภาพ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- ศารทูล สันติวาสะ. การประมวลกฎหมายจารีตประเพณีในกฎหมายระหว่างประเทศ. วารสารกฎหมายจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 19,1 (มกราคม 2542) : 179-210.
- สภากาชาดไทยและคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ. พิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวา ลงวันที่ 12 สิงหาคม ค.ศ.1949. กรุงเทพฯ : เซ็นจูรี, 2542.
- สภากาชาดไทยและคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ. อนุสัญญาเจนีวา ลงวันที่ 12 สิงหาคม ค.ศ.1949. กรุงเทพฯ : เซ็นจูรี, 2542.
- สมพงศ์ ชูมาก. บทบาทของสหประชาชาติในเรื่องการลดอาวุธ. รายงานการวิจัย ศูนย์วิจัยรัชดาภิเษกสมโภชจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2529.
- สวนิต สดงคุณห์. ปัญหาและแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน : ศึกษาในเชิงกฎหมายเปรียบเทียบ, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- สำนักงานวิจัยและพัฒนาการทหารกลาโหม. เลเซอร์และการประยุกต์ใช้. เอกสารทางวิชาการ การวิจัยและพัฒนาการทหาร. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานวิจัยและพัฒนาการทหารกลาโหม, ม.ป.ป.
- สุข เปรมนาวิน. คำสอนชั้นปริญญาตรีกฎหมายระหว่างประเทศ เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2513.
- สุโขทัยธรรมาธิราช. มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายระหว่างประเทศ หน่วยที่ 1-6. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2538.
- สุโขทัยธรรมาธิราช. มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายระหว่างประเทศ หน่วยที่ 7-15. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2538.

- สุโขทัยธรรมมาธิราช. มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายระหว่างประเทศ หน่วยที่ 1-7. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2538.
- สุเทพ อรรถาการ และสฤณีผล ชมไพศาล. คู่มือศึกษากฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคลและคดีอาญา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2516.
- สุรชาติ บำรุงสุข. อาวุธนิวเคลียร์กับการเมืองโลก. กรุงเทพมหานคร : สถาบันความมั่นคงและนานาชาติ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- หนังสือกองการประชุมระหว่างประเทศ กรมองค์การระหว่างประเทศ ที่ 2313/2523 เรื่องการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเกินขนาดหรือไม่จำกัดเป้าหมาย ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2523.
- หนังสือด่วนมาก ที่ กท 0207/1034 เรื่อง การประชุมระหว่างประเทศว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือในการกู้ภัยระเบิด วันที่ 3 กรกฎาคม 2538 อ้างถึง หนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ด่วนที่ กต 0803/1019 ลงวันที่ 28 เมษายน 2538.
- อรชา ธนากร. ความคุ้มครองขององค์การระหว่างประเทศในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- อารีรัตน์ โกสิทธิ์. ผลกระทบทางด้านกฎหมายต่อประเทศในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามพัฒนา ผลิต สะสม และใช้อาวุธเคมี และอาวุธว่าด้วยการทำลายอาวุธเหล่านี้ ค.ศ.1993. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

ภาษาอังกฤษ

- Adam Robert and Richard Guelff. Documents on the Laws of War. Oxford : Clarendon Press, 1982.
- Advisory Opinion of the International Court of Justice on Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons.
- Anita Parlow. "Toward a Global Ban on Landmines", International Review of the Red Cross 307 (July 1995) : 401.
- Ann Peters. "Blinding Laser Weapons : The Need to Ban A Cruel and Inhumane Weapon," Human Right Watch Arms Project. Vol.7, No.1 (September, 1995) [Online] [2002, September 2]
- A.P.V. Rogers. "mines, Booby-traps and Other Devices," International Review of the Red Cross 279 (November – December 1990) : 525.
- Armaments, Disarmament and International Security Stockholm International Peace Research Institute, SIPRI YEARBOOK 1996, New York : Oxford University Press, 1996, p.761.

Christopher Greenwood. Battlefield laser weapons in the context of the law on conventional weapons, In Blinding Weapons : Reports of the meetings of experts convened by the International Committee of the Red Cross on Battlefield laser weapons, p.73.

Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which may be Deemed to be Excessively Injurious or to have Indiscriminate Effects 1980.

D.Schindler and J.Toman. The Laws of Armed Conflicts, Martinus Nijhoff Publisher, 1988.

Explosive Remnants of the War and the Movement Strategy on Landmines, Document prepared by the International Committee of the Red Cross in consultation with the International Federation of Red Crescent Societies (Geneva : June 2003) Present in Council of Delegates Conference at Geneva on 30 November – 2 December 2003, p.5.

Geoffrey Best. War and Law since 1945. Oxford : Clarendon Press, 1994, p.298.

<http://www.mfa.go.th/treaty/handbook/content.html>

<http://www.mfa.go.th/web/54.php>

International Committee of the Red Cross. Arms Availability and the situation of Civilian in Armed Conflict. Geneva : International Committee of the Red Cross, 1999, pp.15-17.

International Committee of the Red Cross. Weapons that may Cause Unnecessary Suffering or have Indiscriminate Effects. Geneva : International Committee of the Red Cross, 1973, p.13.

Jack H. McCall, Jr. “Blinded by the light : International Law and the Legality of Anti-Optic Laser Weapons,” Cornell International Law Journal, 1997, p 26.

James M.Strong. “Blinding Laser Weapons and Protocol IV : Obscuring the Humanitarian vision,” Dickinson Journal of International (Fall 1996) [online] Available from : <http://www.lexis-nexis.com> [2006, February 8]

Janet E. Lord. “Legal Restraints in the Use of Landmines : Humanitarian and Environment Crisis,” California Western International Law Journal 25, 2 : 333.

Jeffrey S. Morton. “The Legal Status of laser weapons That Blind,” Journal of Peace Research, 1998, p.703.

John H.Barton and Lawrence D.weiler. International Arms Control Issues and Agreements. California : Stanford University Press, 1976.

Kenneth Anderson and Monica Schurtman. “The United Nations Response to the Crisis of Landmines in the Developing World,” Harvard International Law Journal 36, 2 (Spring 1995) : 367.

Louise Doswald – Beck. “New Protocol on Blinding Laser Weapons,” International Review of the Red Cross (May – June, 1996), p.273.

Markus C.Zockler. “Commentary on Protocol IV on Blinding Laser Weapons,” Yearbook of International Humanitarian Law (1998), p.336.

Michael J. Matheson, “Current Developments The Revision of the mines Protocol,” American Journal of International Law 91, 1 (January 1997) : 160.

Paul J. Lightfool. “The Landmine Review Conference : Will The Revised Landmine Protocol Protect Civilians?,” Fordham International Law Journal 18, 4 : 1539.

Protocol I on Non-Detectable Fragments 1980.

Protocol II on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices 1980.

Protocol III on Prohibitions or Restrictions on the Use of Incendiary Weapons 1980.

Protocol IV on Blinding Laser Weapons 1995.

Protocol V on Explosive Remnants of War 2003.

Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices as amended on 3 May 1996.

Report of the Second Review Conference. Available from : <http://www.ccwtreaty.com>[2002,February 20]

The 1967 Hague Convention IV Respecting the Laws and Customs of War on Land .

The 1997 Convention on the Prohibition of Anti-Personal Mines and on their Destruction.

The SlrUS Project : Towards a determination of which weapons cause “superfluous injury or unnecessary suffering” Geneva : The International Committee of the Red Cross, 1997, p.15.

W. Hays Parks. “Trauvaux Preparatoires and Legal Analysis of Blinding Laser Weapons Protocol,” Army Lawyer (June 1997), Available From : [http://www.lexis – nexis.com](http://www.lexis-nexis.com) [2202, February 12]

United Nations Press Release SG/SM/9035 Available from : <http://www.un.org/News/Press/docs/2003/sgsm9035.doc.htm> [2004, January 8]

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก (ก)

**Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain
Conventional Weapons Which May be Deemed to be Excessively
Injurious or to Have Indiscriminate Effects
Geneva, 10 October 1980.**

The High Contracting Parties,

Recalling that every State has the duty, in conformity with the Charter of the United Nations, to refrain in its international relations from the threat or use of force against the sovereignty, territorial integrity or political independence of any State, or in any other manner inconsistent with the purposes of the United Nations.

Further recalling the general principle of the protection of the civilian population against the effects of hostilities,

Basing themselves on the principle of international law that the right of the parties to an armed conflict to choose methods or means of warfare is not unlimited, and on the principle that prohibits the employment in armed conflicts of weapons, projectiles and material and methods of warfare of a nature to cause superfluous injury or unnecessary suffering,

Also recalling that it is prohibited to employ methods or means of warfare which are intended, or may be expected, to cause widespread, long-term and severe damage to the natural environment,

Confirming their determination that in cases not covered by this Convention and its annexed Protocols or by other international agreements, the civilian population and the combatants shall at all times remain under the protection and authority of the principles of international law derived from established custom, from the principles of humanity and from the dictates of public conscience,

Desiring to contribute to international détente, the ending of the arms race and the building of confidence among States, and hence to the realization of the aspiration of all peoples to live in peace,

Recognizing the importance of pursuing every effort which may contribute to progress towards general and complete disarmament under strict and effective international control,

Reaffirming the need to continue the codification and progressive development of the rules of international law applicable in armed conflict,

Wishing to prohibit or restrict further the use of certain conventional weapons and believing that the positive results achieved in this area may facilitate the main talks on disarmament with a view to putting an end to the production, stockpiling and proliferation of such weapons,

Emphasizing the desirability that all States become parties to this Convention and its annexed Protocols, especially the militarily significant States,

Bearing in mind that the General Assembly of the United Nations and the United Nations Disarmament Commission may decide to examine the question of a possible broadening of the scope of the prohibitions and restrictions contained in this Convention and its annexed Protocols,

Further bearing in mind that the Committee on Disarmament may decide to consider the question of adopting further measures to prohibit or restrict the use of certain conventional weapons,

Have agreed as follows:

Article 1

Scope of application

This Convention and its annexed Protocols shall apply in the situations referred to in Article 2 common to the Geneva Conventions of 12 August 1949 for the Protection of War Victims, including any situation described in paragraph 4 of Article 1 of Additional Protocol I to these Conventions.

Article 2

Relations with other international agreements

Nothing in this Convention or its annexed Protocols shall be interpreted as detracting from other obligations imposed upon the High Contracting Parties by international humanitarian law applicable in armed conflict.

Article 3

Signature

This Convention shall be open for signature by all States at United Nations Headquarters in New York for a period of twelve months from 10 April 1981.

Article 4

Ratification, acceptance, approval or accession

1. This Convention is subject to ratification, acceptance or approval by the Signatories. Any State which has not signed this Convention may accede to it.
2. The instruments of ratification, acceptance, approval or accession shall be deposited with the Depositary.
3. Expressions of consent to be bound by any of the Protocols annexed to this Convention shall be optional for each State, provided that at the time of the deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval of this Convention or of accession thereto, that State shall notify the Depositary of its consent to be bound by any two or more of these Protocols.
4. At any time after the deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval of this Convention or of accession thereto, a State may notify the Depositary of its consent to be bound by any annexed Protocol by which it is not already bound.
5. Any Protocol by which a High Contracting Party is bound shall for that Party form an integral part of this Convention.

Article 5

Entry into force

1. This Convention shall enter into force six months after the date of deposit of the twentieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

2. For any State which deposits its instrument of ratification, acceptance, approval or accession after the date of the deposit of the twentieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, this Convention shall enter into force six months after the date on which that State has deposited its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

3. Each of the Protocols annexed to this Convention shall enter into force six months after the date by which twenty States have notified their consent to be bound by it in accordance with paragraph 3 or 4 of Article 4 of this Convention.

4. For any State which notifies its consent to be bound by a Protocol annexed to this Convention after the date by which twenty States have notified their consent to be bound by it, the Protocol shall enter into force six months after the date on which that State has notified its consent so to be bound.

Article 6

Dissemination

The High Contracting Parties undertake, in time of peace as in time of armed conflict, to disseminate this Convention and those of its annexed Protocols by which they are bound as widely as possible in their respective countries and, in particular, to include the study thereof in their programmes of military instruction, so that those instruments may become known to their armed forces.

Article 7

Treaty relations upon entry into force of this Convention

1. When one of the parties to a conflict is not bound by an annexed Protocol, the parties bound by this Convention and that annexed Protocol shall remain bound by them in their mutual relations.

2. Any High Contracting Party shall be bound by this Convention and any Protocol annexed thereto which is in force for it, in any situation contemplated by Article 1, in relation to any State which is not a party to this Convention or bound by the relevant annexed Protocol, if the latter accepts and applies this Convention or the relevant Protocol, and so notifies the Depositary.

3. The Depositary shall immediately inform the High Contracting Parties concerned of any notification received under paragraph 2 of this Article.

4. This Convention, and the annexed Protocols by which a High Contracting Party is bound, shall apply with respect to an armed conflict against that High Contracting Party of the type referred to in Article 1, paragraph 4, of Additional Protocol I to the Geneva Conventions of 12 August 1949 for the Protection of War Victims:

(a) where the High Contracting Party is also a party to Additional Protocol I and an authority referred to in Article 96, paragraph 3, of that Protocol has undertaken to apply the Geneva Conventions and Additional Protocol I in accordance with Article 96, paragraph 3, of the said Protocol, and undertakes to apply this Convention and the relevant annexed Protocols in relation to that conflict; or

(b) where the High Contracting Party is not a party to Additional Protocol I and an authority of the type referred to in subparagraph (a) above accepts and applies the obligations of the Geneva Conventions and of this Convention and the relevant annexed Protocols in relation to that conflict. Such an acceptance and application shall have in relation to that conflict the following effects:

(i) the Geneva Conventions and this Convention and its relevant annexed Protocols are brought into force for the parties to the conflict with immediate effect;

(ii) the said authority assumes the same rights and obligations as those which have been assumed by a High Contracting Party to the Geneva Conventions, this Convention and its relevant annexed Protocols; and

(iii) the Geneva Conventions, this Convention and its relevant annexed Protocols are equally binding upon all parties to the conflict.

The High Contracting Party and the authority may also agree to accept and apply the obligations of Additional Protocol I to the Geneva Conventions on a reciprocal basis.

Article 8

Review and amendments

1. (a) At any time after the entry into force of this Convention any High Contracting Party may propose amendments to this Convention or any annexed Protocol by which it is bound. Any proposal for an amendment shall be communicated to the Depositary, who shall notify it to all the High Contracting Parties and shall seek their views on whether a conference should be convened to consider the proposal. If a majority, that shall not be less than eighteen of the High Contracting Parties so agree, he shall promptly convene a conference to which all High Contracting Parties shall be invited. States not parties to this Convention shall be invited to the conference as observers.
(b) Such a conference may agree upon amendments which shall be adopted and shall enter into force in the same manner as this Convention and the annexed Protocols, provided that amendments to this Convention may be adopted only by the High Contracting Parties and that amendments to a specific annexed Protocol may be adopted only by the High Contracting Parties which are bound by that Protocol.
2. (a) At any time after the entry into force of this Convention any High Contracting Party may propose additional protocols relating to other categories of conventional weapons not covered by the existing annexed Protocols. Any such proposal for an additional protocol shall be communicated to the Depositary, who shall notify it to all the High Contracting Parties in accordance with subparagraph 1 (a) of this Article. If a majority, that shall not be less than eighteen of the High Contracting Parties so agree, the Depositary shall promptly convene a conference to which all States shall be invited.
(b) Such a conference may agree, with the full participation of all States represented at the conference, upon additional protocols which shall be adopted in the same manner as this Convention, shall be annexed thereto and shall enter into force as provided in paragraphs 3 and 4 of Article 5 of this Convention.
3. (a) If, after a period of ten years following the entry into force of this Convention, no conference has been convened in accordance with subparagraph 1 (a) or 2 (a) of this Article, any High Contracting Party may request the Depositary to convene a conference to which all High Contracting Parties shall be invited to review the scope and operation of this Convention and the Protocols annexed thereto and to consider any proposal for

amendments of this Convention or of the existing Protocols. States not parties to this Convention shall be invited as observers to the conference. The conference may agree upon amendments which shall be adopted and enter into force in accordance with subparagraph 1 (b) above.

(b) At such conference consideration may also be given to any proposal for additional protocols relating to other categories of conventional weapons not covered by the existing annexed Protocols. All States represented at the conference may participate fully in such consideration. Any additional protocols shall be adopted in the same manner as this Convention, shall be annexed thereto and shall enter into force as provided in paragraphs 3 and 4 of Article 5 of this Convention.

(c) Such a conference may consider whether provision should be made for the convening of a further conference at the request of any High Contracting Party if, after a similar period to that referred to in subparagraph 3 (a) of this Article, no conference has been convened in accordance with subparagraph 1 (a) or 2 (a) of this Article.

Article 9

Denunciation

1. Any High Contracting Party may denounce this Convention or any of its annexed Protocols by so notifying the Depositary.

2. Any such denunciation shall only take effect one year after receipt by the Depositary of the notification of denunciation. If, however, on the expiry of that year the denouncing High Contracting Party is engaged in one of the situations referred to in Article 1, the Party shall continue to be bound by the obligations of this Convention and of the relevant annexed Protocols until the end of the armed conflict or occupation and, in any case, until the termination of operations connected with the final release, repatriation or re-establishment of the person protected by the rules of international law applicable in armed conflict, and in the case of any annexed Protocol containing provisions concerning situations in which peace-keeping, observation or similar functions are performed by United Nations forces or missions in the area concerned, until the termination of those functions.

3. Any denunciation of this Convention shall be considered as also applying to all annexed Protocols by which the denouncing High Contracting Party is bound.

4. Any denunciation shall have effect only in respect of the denouncing High Contracting Party.

5. Any denunciation shall not affect the obligations already incurred, by reason of an armed conflict, under this Convention and its annexed Protocols by such denouncing High Contracting Party in respect of any act committed before this denunciation becomes effective.

Article 10

Depositary

1. The Secretary-General of the United Nations shall be the Depositary of this Convention and of its annexed Protocols.

2. In addition to his usual functions, the Depositary shall inform all States of :

- (a) signatures affixed to this Convention under Article 3;
- (b) deposits of instruments of ratification, acceptance or approval of or accession to this Convention deposited under Article 4;
- (c) notifications of consent to be bound by annexed Protocols under Article 4;
- (d) the dates of entry into force of this Convention and of each of its annexed Protocols under Article 5; and
- (e) notifications of denunciation received under article 9, and their effective date.

Article 11

Authentic texts

The original of this Convention with the annexed Protocols, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Depositary, who shall transmit certified true copies thereof to all States.

(Here follow signatures)

Protocol on Non-Detectable Fragments (Protocol I)**Geneva, 10 October 1980.**

It is prohibited to use any weapon the primary effect of which is to injure by fragments which in the human body escape detection by X-rays.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines,
Booby-Traps and Other Devices (Protocol II)
Geneva, 10 October 1980.**

Article 1

Material scope of application

This Protocol relates to the use on land of the mines, booby-traps and other devices defined herein, including mines laid to interdict beaches, waterway crossings or river crossings, but does not apply to the use of anti-ship mines at sea or in inland waterways.

Article 2

Definitions

For the purpose of this Protocol

1. "Mine" means any munition placed under, on or near the ground or other surface area and designed to be detonated or exploded by the presence, proximity or contact of a person or vehicle, and "remotely delivered mine" means any mine so defined delivered by artillery, rocket, mortar or similar means or dropped from an aircraft.

2. "Booby-trap" means any device or material which is designed, constructed or adapted to kill or injure and which functions unexpectedly when a person disturbs or approaches an apparently harmless object or performs an apparently safe act.

3. "Other devices" means manually-emplaced munitions and devices designed to kill, injure or damage and which are actuated by remote control or automatically after a lapse of time.

4. "Military objective" means, so far as objects are concerned, any object which by its nature, location, purpose or use makes an effective contribution to military action and whose total or partial destruction, capture or neutralization, in the circumstances ruling at the time, offers a definite military advantage.

5. "Civilian objects" are all objects which are not military objectives as defined in paragraph 4.

6. "Recording" means a physical, administrative and technical operation designed to obtain, for the purpose of registration in the official records, all available information facilitating the location of minefields, mines and booby-traps.

Article 3

General restrictions on the use of mines, booby-traps and other devices

1. This Article applies to: (a) mines (b) booby-traps; and (c) other devices.
2. It is prohibited in all circumstances to direct weapons to which this Article applies, either in offence, defence or by way of reprisals, against the civilian population as such or against individual civilians.
3. The indiscriminate use of weapons to which this Article applies is prohibited. Indiscriminate use is any placement of such weapons: (a) which is not on, or directed against, a military objective; or (b) which employs a method or means of delivery which cannot be directed at a specific military objective; or (c) which may be expected to cause incidental loss of civilian life, injury to civilians, damage to civilian objects, or a combination thereof, which would be excessive in relation to the concrete and direct military advantage anticipated.
4. All feasible precautions shall be taken to protect civilians from the effects of weapons to which this Article applies. Feasible precautions are those precautions which are practicable or practically possible taking into account all circumstances ruling at the time, including humanitarian and military considerations.

Article 4

Restrictions on the use of mines other than remotely delivered mines, booby-traps and other devices in populated areas

1. This Article applies to: (a) mines other than remotely delivered mines; (b) booby-traps; and (c) other devices.
2. It is prohibited to use weapons to which this Article applies in any city, town, village or other area containing a similar concentration of civilians in which combat between ground forces is not taking place or does not appear to be imminent, unless either: (a) they are placed on or in the close vicinity of a military objective belonging to or under the control of an adverse

party; or (b) measures are taken to protect civilians from their effects, for example, the posting of warning signs, the posting of sentries, the issue of warnings or the provision of fences.

Article 5

Restrictions on the use of remotely delivered mines

1. The use of remotely delivered mines is prohibited unless such mines are only used within an area which is itself a military objective or which contains military objectives, and unless: (a) their location can be accurately recorded in accordance with Article 7(1)(a); or (b) an effective neutralizing mechanism is used on each such mine, that is to say, a self-actuating mechanism which is designed to render a mine harmless or cause it to destroy itself when it is anticipated that the mine will no longer serve the military purpose for which it was placed in position, or a remotely-controlled mechanism which is designed to render harmless or destroy a mine when the mine no longer serves the military purpose for which it was placed in position.

2. Effective advance warning shall be given of any delivery or dropping of remotely delivered mines which may affect the civilian population, unless circumstances do not permit.

Article 6

Prohibition on the use of certain booby-traps

1. Without prejudice to the rules of international law applicable in armed conflict relating to treachery and perfidy, it is prohibited in all circumstances to use:

(a) any booby-trap in the form of an apparently harmless portable object which is specifically designed and constructed to contain explosive material and to detonate when it is disturbed or approached, or

(b) booby-traps which are in any way attached to or associated with:

(i) internationally recognized protective emblems, signs or signals;

(ii) sick, wounded or dead persons

(iii) burial or cremation sites or graves;

(iv) medical facilities, medical equipment, medical supplies or medical transportation;

- (v) children's toys or other portable objects or products specially designed for the feeding, health, hygiene, clothing or education of children;
- (vi) food or drink;
- (vii) kitchen utensils or appliances except in military establishments, military locations or military supply depots;
- (viii) objects clearly of a religious nature;
- (ix) historic monuments, works of art or places of worship which constitute the cultural or spiritual heritage of peoples;
- (x) animals or their carcasses.

2. It is prohibited in all circumstances to use any booby-trap which is designed to cause superfluous injury or unnecessary suffering.

Article 7

Recording and publication of the location of minefields, mines and booby-traps

1. The parties to a conflict shall record the location of: (a) all pre-planned minefields laid by them; and (b) all areas in which they have made large-scale and pre-planned use of booby-traps.

2. The parties shall endeavour to ensure the recording of the location of all other minefields, mines and booby-traps which they have laid or placed in position.

3. All such records shall be retained by the parties who shall:

(a) immediately after the cessation of active hostilities:

(i) take all necessary and appropriate measures, including the use of such records, to protect civilians from the effects of minefields, mines and booby-traps; and either

(ii) in cases where the forces of neither party are in the territory of the adverse party, make available to each other and to the Secretary-General of the United Nations all information in their possession concerning the location of minefields, mines and booby-traps in the territory of the adverse party; or

(iii) once complete withdrawal of the forces of the parties from the territory of the adverse party has taken place, make available to the adverse party and to the

Secretary-General of the United Nations all information in their possession concerning the location of minefields, mines and booby traps in the territory of the adverse party;

(b) when a United Nations force or mission performs functions in any area, make available to the authority mentioned in Article 8 such information as is required by that Article;

(c) whenever possible, by mutual agreement, provide for the release of information concerning the location of minefields, mines and booby traps, particularly in agreements governing the cessation of hostilities.

Article 8

Protection of United Nations forces and missions from the effects of minefields, Mines and booby-traps

1. When a United Nations force or mission performs functions of peacekeeping, observation or similar functions in any area, each party to the conflict shall, if requested by the head of the United Nations force or mission in that area, as far as it is able:

(a) remove or render harmless all mines or booby traps in that area;

(b) take such measures as may be necessary to protect the force or mission from the effects of minefields, mines and booby traps while carrying out its duties; and

(c) make available to the head of the United Nations force or mission in that area, all information in the party's possession concerning the location of minefields, mines and booby traps in that area.

2. When a United Nations fact-finding mission performs functions in any area, any party to the conflict concerned shall provide protection to that mission except where, because of the size of such mission, it cannot adequately provide such protection. In that case it shall make available to the head of the mission the information in its possession concerning the location of minefields, mines and booby-traps in that area.

Article 9

International co-operation in the removal of minefields, mines and booby-traps

After the cessation of active hostilities, the parties shall endeavour to reach agreement, both among themselves and, where appropriate, with other States and with international

organizations, on the provision of information and technical and material assistance including, in appropriate circumstances, joint operations necessary to remove or otherwise render ineffective minefields, mines and booby-traps placed in position during the conflict.

**TECHNICAL ANNEX TO THE PROTOCOL ON PROHIBITIONS OR RESTRICTIONS
ON THE USE OF MINES, BOOBY-TRAPS AND OTHER DEVICES (Protocol II)**

Guidelines on recording

Whenever an obligation for the recording of the location of minefields, mines and booby traps arises under the Protocol, the following guidelines shall be taken into account.

1. With regard to pre-planned minefields and large-scale and pre-planned use of booby traps:

(a) maps, diagrams or other records should be made in such a way as to indicate the extent of the minefield or booby-trapped area; and

(b) the location of the minefield or booby-trapped area should be specified by relation to the co-ordinates of a single reference point and by the estimated dimensions of the area containing mines and booby traps in relation to that single reference point.

2. With regard to other minefields, mines and booby traps laid or placed in position: In so far as possible, the relevant information specified in paragraph I above should be recorded so as to enable the areas containing minefields, mines and booby traps to be identified.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Incendiary Weapons
(Protocol III) Geneva, 10 October 1980.

Article 1

Definitions

For the purpose of this Protocol:

1. "Incendiary weapon" means any weapon or munition which is primarily designed to set fire to objects or to cause burn injury to persons through the action of flame, heat, or combination thereof, produced by a chemical reaction of a substance delivered on the target.

(a) Incendiary weapons can take the form of, for example, flame throwers, fougasses, shells, rockets, grenades, mines, bombs and other containers of incendiary substances.

(b) Incendiary weapons do not include:

(i) Munitions which may have incidental incendiary effects, such as illuminants, tracers, smoke or signalling systems

(ii) Munitions designed to combine penetration, blast or fragmentation effects with an additional incendiary effect, such as armour-piercing projectiles, fragmentation shells, explosive bombs and similar combined-effects munitions in which the incendiary effect is not specifically designed to cause burn injury to persons, but to be used against military objectives, such as armoured vehicles, aircraft and installations or facilities.

2. "Concentration of civilians" means any concentration of civilians, be it permanent or temporary, such as in inhabited parts of cities, or inhabited towns or villages, or as in camps or columns of refugees or evacuees, or groups of nomads.

3. "Military objective" means, so far as objects are concerned, any object which by its nature, location, purpose or use makes an effective contribution to military action and whose total or partial destruction, capture or neutralization, in the circumstances ruling at the time, offers a definite military advantage.

4. "Civilian objects" are all objects which are not military objectives as defined in paragraph 3.

5. "Feasible precautions" are those precautions which are practicable or practically possible taking into account all circumstances ruling at the time, including humanitarian and military considerations.

Article 2

Protection of civilians and civilian objects

1. It is prohibited in all circumstances to make the civilian population as such, individual civilians or civilian objects the object of attack by incendiary weapons.

2. It is prohibited in all circumstances to make any military objective located within a concentration of civilians the object of attack by air-delivered incendiary weapons.

3. It is further prohibited to make any military objective located within a concentration of civilians the object of attack by means of incendiary weapons other than air-delivered incendiary weapons, except when such military objective is clearly separated from the concentration of civilians and all feasible precautions are taken with a view to limiting the incendiary effects to the military objective and to avoiding, and in any event to minimizing, incidental loss of civilian life, injury to civilians and damage to civilian objects.

4. It is prohibited to make forests or other kinds of plant cover the object of attack by incendiary weapons except when such natural elements are used to cover, conceal or camouflage combatants or other military objectives, or are themselves military objectives.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Protocol on Blinding Laser Weapons
(Protocol IV to the 1980 Convention), 13 October 1995.

Article 1

It is prohibited to employ laser weapons specifically designed, as their sole combat function or as one of their combat functions, to cause permanent blindness to unenhanced vision, that is to the naked eye or to the eye with corrective eyesight devices. The High Contracting Parties shall not transfer such weapons to any State or non-State entity.

Article 2

In the employment of laser systems, the High Contracting Parties shall take all feasible precautions to avoid the incidence of permanent blindness to unenhanced vision. Such precautions shall include training of their armed forces and other practical measures.

Article 3

Blinding as an incidental or collateral effect of the legitimate military employment of laser systems, including laser systems used against optical equipment, is not covered by the prohibition of this Protocol.

Article 4

For the purpose of this protocol "permanent blindness" means irreversible and uncorrectable loss of vision which is seriously disabling with no prospect of recovery. Serious disability is equivalent to visual acuity of less than 20/200 Snellen measured using both eyes.

**Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines,
Booby-Trap and Other Devices as amended on 3 May 1996
(Protocol II to the 1980 Convention as amended on 3 May 1996)**

Article 1

Scope of application

1. This Protocol relates to the use on land of the mines, booby-traps and other devices, defined herein, including mines laid to interdict beaches, waterway crossings or river crossings, but does not apply to the use of anti-ship mines at sea or in inland waterways.

2. This Protocol shall apply, in addition to situations referred to in Article I of this Convention, to situations referred to in Article 3 common to the Geneva Conventions of 12 August 1949. This Protocol shall not apply to situations of internal disturbances and tensions, such as riots, isolated and sporadic acts of violence and other act of a similar nature, as not being armed conflicts.

3. In case of armed conflicts not of an international character occurring in the territory of one of the High Contracting Parties, each party to the conflict shall be bound to apply the prohibitions and restrictions of this Protocol.

4. Nothing in this Protocol shall be invoked for the purpose of affecting the sovereignty of a State or the responsibility of the Government, by all legitimate means, to maintain or re-establish law and order in the State or to defend the national unity and territorial integrity of the State.

5. Nothing in this Protocol shall be invoked as a justification for intervening, directly or indirectly, for any reason whatever, in the armed conflict or in the internal or external affairs of the High Contracting Party in the territory of which that conflict occurs.

6. The application of the provisions of this Protocol to parties to a conflict, which are not High Contracting Parties that have accepted this Protocol, shall not change their legal status or the legal status of a disputed territory, either explicitly or implicitly.

Article 2

Definitions

For the purpose of this Protocol:

1. "Mine" means a munition placed under, on or near the ground or other surface area and designed to be exploded by the presence, proximity or contact of a person or vehicle.

2. "Remotely-delivered mine" means a mine not directly emplaced but delivered by artillery, missile, rocket, mortar, or similar means, or dropped from an aircraft. Mines delivered from a land-based system from less than 500 metres are not considered to be "remotely delivered", provided that they are used in accordance with Article 5 and other relevant Articles of this Protocol.

3. "Anti-personnel mine" means a mine primarily designed to be exploded by the presence, proximity or contact of a person and that will incapacitate, injure or kill one or more persons.

4. "Booby-trap" means any device or material which is designed, constructed or adapted to kill or injure, and which functions unexpectedly when a person disturbs or approaches an apparently harmless object or performs an apparently safe act.

5. "Other devices" means manually-emplaced munitions and devices including improvised explosive devices designed to kill, injure or damage and which are actuated manually, by remote control or automatically after a lapse of time.

6. "Military objective" means, so far as objects are concerned, any object which by its nature, location, purpose or use makes an effective contribution to military action and whose total or partial destruction, capture or neutralization, in the circumstances ruling at the time, offers a definite military advantage.

7. "Civilian objects" are all objects which are not military objectives as defined in paragraph 6 of this Article.

8. "Minefield" is a defined area in which mines have been emplaced and "mined area" is an area which is dangerous due to the presence of mines. "Phoney minefield" means an area free of mines that simulates a minefield. The term "minefield" includes phoney minefields.

9. "Recording" means a physical, administrative and technical operation designed to obtain, for the purpose of registration in official records, all available information facilitating the location of minefields, mined areas, mines, booby-traps and other devices.

10. "Self-destruction mechanism" means an incorporated or externally attached automatically-functioning mechanism which secures the destruction of the munition into which it is incorporated or to which it is attached.

11. "Self-neutralization mechanism" means an incorporated automatically-functioning mechanism which renders inoperable the munition into which it is incorporated.

12. "Self-deactivating" means automatically rendering a munition inoperable by means of the irreversible exhaustion of a component, for example, a battery, that is essential to the operation of the munition.

13. "Remote control" means control by commands from a distance.

14. "Anti-handling device" means a device intended to protect a mine and which is part of, linked to, attached to or placed under the mine and which activates when an attempt is made to tamper with the mine.

15. "Transfer" involves, in addition to the physical movement of mines into or from national territory, the transfer of title to and control over the mines, but does not involve the transfer of territory containing emplaced mines.

Article 3

General restrictions on the use, of mines, booby-traps and other devices

1. This Article applies to

- (a) mines;
- (b) booby-traps; and
- (c) other devices.

2. Each High Contracting Party or party to a conflict is, in accordance with the provisions of this Protocol, responsible for all mines, booby-traps, and other devices employed by it and undertakes to clear, remove, destroy or maintain them as specified in Article 10 of this Protocol.

3. It is prohibited in all circumstances to use any mine, booby-trap or other device which is designed or of a nature to cause superfluous injury or unnecessary suffering.

4. Weapons to which this Article applies shall strictly comply with the standards and limitations specified in the Technical Annex with respect to each particular category.

5. It is prohibited to use mines, booby-traps or other devices which employ a mechanism or device specifically designed to detonate the munition by the presence of commonly available

mine detectors as a result of their magnetic or other non-contact influence during normal use in detection operations.

6. It is prohibited to use a self-deactivating mine equipped with an anti-handling device that is designed in such a manner that the anti-handling device is capable of functioning after the mine has ceased to be capable of functioning.

7. It is prohibited in all circumstances to direct weapons to which this Article applies, either in offence, defence or by way of reprisals, against the civilian population as such or against individual civilians or civilian objects.

8. The indiscriminate use of weapons to which this Article applies is prohibited. Indiscriminate use is any placement of such weapons:

- (a) which is not on, or directed against, a military objective. In case of doubt as to whether an object which is normally dedicated to civilian purposes, such as a place of worship, a house or other dwelling or a school, is being used to make an effective contribution to military action, it shall be presumed not to be so used; or
- (b) which employs a method or means of delivery which cannot be directed at a specific military objective; or
- (c) which may be expected to cause incidental loss of civilian life, injury to civilians, damage to civilian objects, or a combination thereof, which would be excessive in relation to the concrete and direct military advantage anticipated.

9. Several clearly separated and distinct military objectives located in a city, town, village or other area containing a similar concentration of civilians or civilian objects are not to be treated as a single military objective.

10. All feasible precautions shall be taken to protect civilians from the effects of weapons to which this Article applies. Feasible precautions are those precautions which are practicable or practically possible taking into account all circumstances ruling at the time, including humanitarian and military considerations. These circumstances include, but are not limited to:

- (a) the short- and long-term effect of mines upon the local civilian population for the duration of the minefield;
- (b) possible measures to protect civilians (for example, fencing, signs, warning and monitoring);
- (c) the availability and feasibility of using alternatives; and
- (d) the short and long-term military requirements for a minefield.

11. Effective advance warning shall be given of any emplacement of mines, booby-traps and other devices which may affect the civilian population, unless circumstances do not permit.

Article 4

Restrictions on the use of anti-personnel mines

It is prohibited to use anti-personnel mines which are not detectable, as specified in paragraph 2 of the Technical Annex.

Article 5

Restrictions on the use of anti-personnel mines other than remotely-delivered mines

1. This Article applies to anti-personnel mines other than remotely-delivered mines.
2. It is prohibited to use weapons to which this Article applies which are not in compliance with the provisions on self-destruction and self-deactivation in the Technical Annex, unless:
 - (a) such weapons are placed within a perimeter-marked area which is monitored by military personnel and protected by fencing or other means, to ensure the effective exclusion of civilians from the area. The marking must be of a distinct and durable character and must at least be visible to a person who is about to enter the perimeter-marked area; and
 - (b) such weapons are cleared before the area is abandoned, unless the area is turned over to the forces of another State which accept responsibility for the maintenance of the protections required by this Article and the subsequent clearance of those weapons.
3. A party to a conflict is relieved from further compliance with the provisions of subparagraphs 2 (a) and 2 (b) of this Article only if such compliance is not feasible due to forcible loss of control of the area as a result of enemy military action, including situations where direct enemy military action makes it impossible to comply. If that party regains control of the area, it shall resume compliance with the provisions of sub-paragraphs 2 (a) and 2 (b) of this Article.
4. If the forces of a party to a conflict gain control of an area in which weapons to which this Article applies have been laid, such forces shall, to the maximum extent feasible, maintain

and, if necessary, establish the protections required by this Article until such weapons have been cleared.

5. All feasible measures shall be taken to prevent the unauthorized removal, defacement, destruction or concealment of any device, system or material used to establish the perimeter of a perimeter-marked area.

6. Weapons to which this Article applies which propel fragments in a horizontal arc of less than 90 degrees and which are placed on or above the ground may be used without the measures provided for in sub-paragraph 2 (a) of this Article for a maximum period of 72 hours, if:

- (a) they are located in immediate proximity to the military unit that emplaced them; and
- (b) the area is monitored by military personnel to ensure the effective exclusion of civilians.

Article 6

Restrictions on the use of remotely-delivered mines

1. It is prohibited to use remotely-delivered mines unless they are recorded in accordance with sub-paragraph I (b) of the Technical Annex.

2. It is prohibited to use remotely-delivered anti-personnel mines which are not in compliance with the provisions on self-destruction and self-deactivation in the Technical Annex.

3. It is prohibited to use remotely-delivered mines other than anti-personnel mines, unless, to the extent feasible, they are equipped with an effective self-destruction or self-neutralization mechanism and have a back-up self-deactivation feature, which is designed so that the mine will no longer function as a mine when the mine no longer serves the military purpose for which it was placed in position.

4. Effective advance warning shall be given of any delivery or dropping of remotely-delivered mines which may affect the civilian population, unless circumstances do not permit.

Article 7

Prohibitions on the use of booby-traps and other devices

1. Without prejudice to the rules of international law applicable in armed conflict relating to treachery and perfidy, it is prohibited in all circumstances to use booby-traps and other devices which are in any way attached to or associated with:

- (a) internationally recognized protective emblems, signs or signals;
- (b) sick, wounded or dead persons;
- (c) burial or cremation sites or graves;
- (d) medical facilities, medical equipment, medical supplies or medical transportation;
- (e) children's toys or other portable objects or products specially designed for the feeding, health, hygiene, clothing or education of children;
- (f) food or drink;
- (g) kitchen utensils or appliances except in military establishments, military locations or military supply depots;
- (h) objects clearly of a religious nature;
- (i) historic monuments, works of art or places of worship which constitute the cultural or spiritual heritage of peoples; or
- (j) animals or their carcasses.

2. It is prohibited to use booby-traps or other devices in the form of apparently harmless portable objects which are specifically designed and constructed to contain explosive material.

3. Without prejudice to the provisions of Article 3, it is prohibited to use weapons to which this Article applies in any city, town, village or other area containing a similar concentration of civilians in which combat between ground forces is not taking place or does not appear to be imminent, unless either:

- (a) they are placed on or in the close vicinity of a military objective; or
- (b) measures are taken to protect civilians from their effects, for example, the posting of warning sentries, the issuing of warnings or the provision of fences.

Article 8

Transfers

1. In order to promote the purposes of this Protocol, each High Contracting Party:

- (a) undertakes not to transfer any mine the use of which is prohibited by this Protocol;
- (b) undertakes not to transfer any mine to any recipient other than a State or a State agency authorized to receive such transfers;
- (c) undertakes to exercise restraint in the transfer of any mine the use of which is restricted by this Protocol. In particular, each High Contracting Party undertakes not to transfer any anti-personnel mines to States which are not bound by this Protocol, unless the recipient State agrees to apply this Protocol; and
- (d) undertakes to ensure that any transfer in accordance with this Article takes place in full compliance, by both the transferring and the recipient State, with the relevant provisions of this Protocol and the applicable norms of international humanitarian law.

2. In the event that a High Contracting Party declares that it will defer compliance with specific provisions on the use of certain mines, as provided for in the Technical Annex, sub-paragraph I (a) of this Article shall however apply to such mines.

3. All High Contracting Parties, pending the entry into force of this Protocol, will refrain from any actions which would be inconsistent with sub-paragraph I (a) of this Article.

Article 9

Recording and use of information on minefields, mined areas, mines, booby-traps and other devices

1. All information concerning minefields, mined areas, mines, booby-traps and other devices shall be recorded in accordance with the provisions of the Technical Annex.

2. All such records shall be retained by the parties to a conflict, who shall, without delay after the cessation of active hostilities, take all necessary and appropriate measures, including the use of such information, to protect civilians from the effects of minefields, mined areas, mines, booby-traps and other devices in areas under their control.

At the same time, they shall also make available to the other party or parties to the conflict and to the Secretary-General of the United Nations all such information in their

possession concerning minefields, mined areas, mines, booby-traps and other devices laid by them in areas no longer under their control; provided, however, subject to reciprocity, where the forces of a party to a conflict are in the territory of an adverse party, either party may withhold such information from the Secretary-General and the other party, to the extent that security interests require such withholding, until neither party is in the territory of the other. In the latter case, the information withheld shall be disclosed as soon as those security interests permit. Wherever possible, the parties to the conflict shall seek, by mutual agreement, to provide for the release of such information at the earliest possible time in a manner consistent with the security interests of each party.

3. This Article is without prejudice to the provisions of Articles 10 and 12 of this Protocol.

Article 10

Removal of minefields, mined areas, mines, booby-traps and other devices and international cooperation

1. Without delay after the cessation of active hostilities, all minefields, mined areas, mines, booby-traps and other devices shall be cleared, removed, destroyed or maintained in accordance with Article 3 and paragraph 2 of Article 5 of this Protocol.

2. High Contracting Parties and parties to a conflict bear such responsibility with respect to minefields, mined areas, mines, booby-traps and other devices in areas under their control.

3. With respect to minefields, mined areas, mines, booby-traps and other devices laid by a party in areas over which it no longer exercises control, such party shall provide to the party in control of the area pursuant to paragraph 2 of this Article, to the extent permitted by such party, technical and material assistance necessary to fulfil such responsibility.

4. At all times necessary, the parties shall endeavour to reach agreement, both among themselves and, where appropriate, with other States and with international organizations, on the provision of technical and material assistance, including, in appropriate circumstances, the undertaking of joint operations necessary to fulfil such responsibilities.

Article 11

Technological cooperation and assistance

1. Each High Contracting Party undertakes to facilitate and shall have the right to participate in the fullest possible exchange of equipment, material and scientific and technological information concerning the implementation of this Protocol and means of mine clearance. In particular, High Contracting Parties shall not impose undue restrictions on the provision of mine clearance equipment and related technological information for humanitarian purposes.

2. Each High Contracting Party undertakes to provide information to the database on mine clearance established within the United Nations System, especially information concerning various means and technologies of mine clearance, and lists of experts, expert agencies or national points of contact on mine clearance.

3. Each high Contracting Party in a position to do so shall provide assistance for mine clearance through the United Nations System, other international bodies or on a bilateral basis, or contribute to the United Nations Voluntary Trust Fund for Assistance in Mine Clearance.

4. Requests by High Contracting Parties for assistance, substantiated by relevant information, may be submitted to the United Nations, to other appropriate bodies or to other States. These requests may be submitted to the Secretary-General of the United Nations, who shall transmit them to all High Contracting Parties and to relevant international organizations.

5. In the case of requests to the United Nations, the Secretary-General of the United Nations, within the resources available to the Secretary-General of the United Nations, may take appropriate steps to assess the situation and, in cooperation with the requesting High Contracting Party, determine the appropriate provision of assistance in mine clearance or implementation of the Protocol. The Secretary-General may also report to High Contracting Parties on any such assessment as well as on the type and scope of assistance required.

6. Without prejudice to their constitutional and other legal provisions, the High Contracting Parties undertake to cooperate and transfer technology to facilitate the implementation of the relevant prohibitions and restrictions set out in this Protocol.

7. Each High Contracting Party has the right to seek and receive technical assistance, where appropriate, from another High Contracting Party on specific relevant technology, other than weapons technology, as necessary and feasible, with a view to reducing any period of deferral for which provision is made in the Technical Annex.

Article 12

Protection from the effects of minefields, mined areas, mines, booby-traps and other devices

1. Application

(a) With the exception of the forces and missions referred to in sub-paragraph 2(a) (i) of this Article, this Article applies only to missions which are performing functions in an area with the consent of the High Contracting Party on whose territory the functions are performed.

(b) The application of the provisions of this Article to parties to a conflict which are not High Contracting Parties shall not change their legal status or the legal status of a disputed territory, either explicitly or implicitly.

(c) The provisions of this Article are without prejudice to existing international humanitarian law, or other international instruments as applicable, or decisions by the Security Council of the United Nations, which provide for a higher level of protection to personnel functioning in accordance with this Article.

2. Peace-keeping and certain other forces and missions

(a) This paragraph applies to:

(i) any United Nations force or mission performing peace-keeping, observation or similar functions in any area in accordance with the Charter of the United Nations;

(ii) any mission established pursuant to Chapter VIII of the Charter of the United Nations and performing its functions in the area of a conflict.

(b) Each High Contracting Party or party to a conflict, if so requested by the head of a force or mission to which this paragraph applies, shall:

(i) so far as it is able, take such measures as are necessary to protect the force or mission from the effects of mines, booby-traps and other devices in any area under its control;

(ii) if necessary in order effectively to protect such personnel, remove or render harmless, so far as it is able, all mines, booby-traps and other devices in that area; and

(iii) inform the head of the force or mission of the location of all known minefields, mined areas, mines, booby-traps and other devices in the area in

which the force or mission is performing its functions and, so far as is feasible, make available to the head of the force or mission all information in its possession concerning such minefields, mined areas, mines, booby-traps and other devices.

3. Humanitarian and fact-finding missions of the United Nations System

(a) This paragraph applies to any humanitarian or fact-finding mission of the United Nations System.

(b) Each High Contracting Party or party to a conflict, if so requested by the head of a mission to which this paragraph applies, shall:

(i) provide the personnel of the mission with the protections set out in sub-paragraph 2(b) (i) of this Article; and

(ii) if access to or through any place under its control is necessary for the performance of the mission's functions and in order to provide the personnel of the mission with safe passage to or through that place:

(aa) unless on-going hostilities prevent, inform the head of the mission of a safe route to that place if such information is available; or

(bb) if information identifying a safe route is not provided in accordance with sub-paragraph (aa), so far as is necessary and feasible, clear a lane through minefields.

4. Missions of the International Committee of the Red Cross

(a) This paragraph applies to any mission of the International Committee of the Red Cross performing functions with the consent of the host State or States as provided for by the Geneva Conventions of 12 August 1949 and, where applicable, their Additional Protocols.

(b) Each High Contracting Party or party to a conflict, if so requested by the head of a mission to which this paragraph applies, shall:

(i) provide the personnel of the mission with the protections set out in sub-paragraph 2(b) (i) of this Article; and

(ii) take the measures set out in sub-paragraph 3(b) (ii) of this Article.

5. Other humanitarian missions and missions of enquiry

(a) Insofar as paragraphs 2, 3 and 4 above do not apply to them, this paragraph applies to the following missions when they are performing functions in the area of a conflict or to assist the victims of a conflict:

- (i) any humanitarian mission of a national Red Cross or Red Crescent Society or of their International Federation;
- (ii) any mission of an impartial humanitarian organization, including any impartial humanitarian demining mission; and
- (iii) any mission of enquiry established pursuant to the provisions of the Geneva Conventions of 12 August 1949 and, where applicable, their Additional Protocols.

(b) Each High Contracting Party or party to a conflict, if so requested by the head of a mission to which this paragraph applies, shall, so far as is feasible:

- (i) provide the personnel of the mission with the protections set out in sub-paragraph 2(b) (i) of this Article, and
- (ii) take the measures set out in sub-paragraph 3(b) (ii) of this Article.

6. Confidentiality

All information provided in confidence pursuant to this Article shall be treated by the recipient in strict confidence and shall not be released outside the force or mission concerned without the express authorization of the provider of the information.

7. Respect for laws and regulations

Without prejudice to such privileges and immunities as they may enjoy or to the requirements of their duties, personnel participating in the forces and missions referred to in this Article shall:

- (a) respect the laws and regulations of the host State; and
- (b) refrain from any action or activity incompatible with the impartial and international nature of their duties.

Article 13

Consultations of high Contracting Parties

1. The High Contracting Parties undertake to consult and cooperate with each other on all issues related to the operation of this Protocol. For this purpose, a conference of High Contracting Parties shall be held annually.

2. Participation in the annual conferences shall be determined by their agreed Rules of Procedure.

3. The work of the conference shall include:

- (a) review of the operation and status of this Protocol;
- (b) consideration of matters arising from reports by High Contracting Parties according to paragraph 4 of this Article;
- (c) preparation for review conferences; and
- (d) consideration of the development of technologies to protect civilians against indiscriminate effects of mines.

4. The High Contracting Parties shall provide annual reports to the Depositary, who shall circulate them to all High Contracting Parties in advance of the Conference, on any of the following matters:

- (a) dissemination of information on this Protocol to their armed forces and to the civilian population;
- (b) mine clearance and rehabilitation programmes;
- (c) steps taken to meet technical requirements of this Protocol and any other relevant information pertaining thereto;
- (d) legislation related to this Protocol;
- (e) measures taken on international technical information exchange, on international cooperation on mine clearance, and on technical cooperation and assistance; and
- (f) other relevant matters.

5. The cost of the Conference of High Contracting Parties shall be borne by the High Contracting Parties and States not parties participating in the work of the Conference, in accordance with the United Nations scale of assessment adjusted appropriately.

Article 14

Compliance

1. Each High Contracting Party shall take all appropriate steps, including legislative and other measures, to prevent and suppress violations of this Protocol by persons or on territory under its jurisdiction or control.

2. The measures envisaged in paragraph I of this Article include appropriate measures to ensure the imposition of penal sanctions against persons who, in relation to an armed conflict and

contrary to the provisions of this Protocol, wilfully kill or cause serious injury to civilians and to bring such persons to justice.

3. Each High Contracting Party shall also require that its armed forces issue relevant military instructions and operating procedures and that armed forces personnel receive training commensurate with their duties and responsibilities to comply with the provisions of this Protocol.

4. The High Contracting Parties undertake to consult each other and to cooperate with each other bilaterally, through the Secretary-General of the United Nations or through other appropriate international procedures, to resolve any problems that may arise with regard to the interpretation and application of the provisions of this Protocol.

Technical Annex

1. Recording

(a) Recording of the location of mines other than remotely-delivered mines, minefields, mined areas, booby-traps and other devices shall be carried out in accordance with the following provisions:

(i) the location of the minefields, mined areas and areas of booby-traps and other devices shall be specified accurately by relation to the coordinates of at least two reference points and the estimated dimensions of the area containing these weapons in relation to those reference points;

(ii) maps, diagrams or other records shall be made in such a way as to indicate the location of minefields, mined areas, booby-traps and other devices in relation to reference points, and these records shall also indicate their perimeters and extent;

(iii) for purposes of detection and clearance of mines, booby-traps and other devices, maps, diagrams or other records shall contain complete information on the type, number, emplacing method, type of fuse and life time, date and time of laying, anti-handling devices (if any) and other relevant information on all these weapons laid. Whenever feasible the minefield record shall show the exact location of every mine, except in row minefields where the row location is sufficient. The precise location and operating mechanism of each booby-trap laid shall be individually recorded.

(b) The estimated location and area of remotely-delivered mines shall be specified by coordinates of reference points (normally corner points) and shall be ascertained and when feasible marked on the ground at the earliest opportunity. The total number and types of mines laid, the date and time of laying and the self-destruction time periods shall also be recorded.

(c) Copies of records shall be held at a level of command sufficient to guarantee their safety as far as possible.

(d) The use of mines produced after the entry into force of this Protocol is prohibited unless they are marked in English or in the respective national language or languages with the following information:

- (i) name of the country of origin;
- (ii) month and year of production; and
- (iii) serial number or lot number.

The marking should be visible, legible, durable and resistant to environmental effects, as far as possible.

2. Specifications on detectability

(a) With respect to anti-personnel mines produced after 1 January 1997, such mines shall incorporate in their construction a material or device that enables the mine to be detected by commonly-available technical mine detection equipment and provides a response signal equivalent to a signal from 8 grammes or more of iron in a single coherent mass.

(b) With respect to anti-personnel mines produced before 1 January 1997, such mines shall either incorporate in their construction, or have attached prior to their emplacement, in a manner not easily removable, a material or device that enables the mine to be detected by commonly-available technical mine detection equipment and provides a response signal equivalent to a signal from 8 grammes or more of iron in a single coherent mass.

(c) In the event that a High Contracting Party determines that it cannot immediately comply with sub-paragraph (b), it may declare at the time of its notification of consent to be bound by this Protocol that it will defer compliance with sub-paragraph (b) for a period not to exceed 9 years from the entry into force of this Protocol. In the meantime it shall, to the extent feasible, minimize the use of anti-personnel mines that do not so comply.

3. Specifications on self-destruction and self-deactivation

(a) All remotely-delivered anti-personnel mines shall be designed and constructed so that no more than 10% of activated mines will fail to self-destruct within 30 days after emplacement, and each mine shall have a back-up self-deactivation feature designed and constructed so that, in combination with the self-destruction mechanism, no more than one in one thousand activated mines will function as a mine 120 days after emplacement.

(b) All non-remotely delivered anti-personnel mines, used outside marked areas, as defined in Article 5 of this Protocol, shall comply with the requirements for self-destruction and self-deactivation stated in sub-paragraph (a).

(c) In the event that a High Contracting Party determines that it cannot immediately comply with sub-paragraphs (a) and/or (b), it may declare at the time of its notification of consent to be bound by this Protocol, that it will, with respect to mines produced prior to the entry into force of this Protocol defer compliance with sub-paragraphs (a) and/or (b) for a period not to exceed 9 years from the entry into force of this Protocol.

During this period of deferral, the High Contracting Party shall:

(i) undertake to minimize, to the extent feasible, the use of anti-personnel mines that do not so comply, and

(ii) with respect to remotely-delivered anti-personnel mines, comply with either the requirements for self-destruction or the requirements for self-deactivation and, with respect to other anti-personnel mines comply with at least the requirements for self-deactivation.

4. International signs for minefields and mined areas

Signs similar to the example attached [1] and as specified below shall be utilized in the marking of minefields and mined areas to ensure their visibility and recognition by the civilian population:

(a) size and shape: a triangle or square no smaller than 28 centimetres (11 inches) by 20 centimetres (7.9 inches) for a triangle, and 15 centimetres (6 inches) per side for a square;

(b) colour: red or orange with a yellow reflecting border

(c) symbol: the symbol illustrated in the Attachment, or an alternative readily recognizable in the area in which the sign is to be displayed as identifying a dangerous area;

(d) language: the sign should contain the word "mines" in one of the six official languages of the Convention (Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish) and the language or languages prevalent in that area;

(e) spacing: signs should be placed around the minefield or mined area at a distance sufficient to ensure their visibility at any point by a civilian approaching the area.

[1]

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Protocol on Explosive Remnants of War
(Protocol V to the 1980 Convention), 28 November 2003.

The High Contracting Parties,

Recognising the serious post-conflict humanitarian problems caused by explosive remnants of war,

Conscious of the need to conclude a Protocol on post-conflict remedial measures of a generic nature in order to minimise the risks and effects of explosive remnants of war,

And willing to address generic preventive measures, through voluntary best practices specified in a Technical Annex for improving the reliability of munitions, and therefore minimising the occurrence of explosive remnants of war,

Have agreed as follows:

Article 1

General provision and scope of application

1. In conformity with the Charter of the United Nations and of the rules of the international law of armed conflict applicable to them, High Contracting Parties agree to comply with the obligations specified in this Protocol, both individually and in co-operation with other High Contracting Parties, to minimise the risks and effects of explosive remnants of war in post-conflict situations.

2. This Protocol shall apply to explosive remnants of war on the land territory including internal waters of High Contracting Parties.

3. This Protocol shall apply to situations resulting from conflicts referred to in Article 1, paragraphs 1 to 6, of the Convention, as amended on 21 December 2001.

4. Articles 3, 4, 5 and 8 of this Protocol apply to explosive remnants of war other than existing explosive remnants of war as defined in Article 2, paragraph 5 of this Protocol.

Article 2

Definitions

For the purpose of this Protocol,

1. Explosive ordnance means conventional munitions containing explosives, with the exception of mines, booby traps and other devices as defined in Protocol II of this Convention as amended on 3 May 1996.

2. Unexploded ordnance means explosive ordnance that has been primed, fused, armed, or otherwise prepared for use and used in an armed conflict. It may have been fired, dropped, launched or projected and should have exploded but failed to do so.

3. Abandoned explosive ordnance means explosive ordnance that has not been used during an armed conflict, that has been left behind or dumped by a party to an armed conflict, and which is no longer under control of the party that left it behind or dumped it. Abandoned explosive ordnance may or may not have been primed, fused, armed or otherwise prepared for use.

4. Explosive remnants of war means unexploded ordnance and abandoned explosive ordnance.

5. Existing explosive remnants of war means unexploded ordnance and abandoned explosive ordnance that existed prior to the entry into force of this Protocol for the High Contracting Party on whose territory it exists.

Article 3

Clearance, removal or destruction of explosive remnants of war

1. Each High Contracting Party and party to an armed conflict shall bear the responsibilities set out in this Article with respect to all explosive remnants of war in territory under its control. In cases where a user of explosive ordnance which has become explosive remnants of war, does not exercise control of the territory, the user shall, after the cessation of active hostilities, provide where feasible, inter alia technical, financial, material or human resources assistance, bilaterally or through a mutually agreed third party, including inter alia through the United Nations system or other relevant organisations, to facilitate the marking and clearance, removal or destruction of such explosive remnants of war.

2. After the cessation of active hostilities and as soon as feasible, each High Contracting Party and party to an armed conflict shall mark and clear, remove or destroy explosive remnants of war in affected territories under its control. Areas affected by explosive remnants of war which are assessed pursuant to paragraph 3 of this Article as posing a serious humanitarian risk shall be accorded priority status for clearance, removal or destruction.

3. After the cessation of active hostilities and as soon as feasible, each High Contracting Party and party to an armed conflict shall take the following measures in affected territories under its control, to reduce the risks posed by explosive remnants of war:

- (a) survey and assess the threat posed by explosive remnants of war;
- (b) assess and prioritise needs and practicability in terms of marking and clearance, removal or destruction;
- (c) mark and clear, remove or destroy explosive remnants of war;
- (d) take steps to mobilise resources to carry out these activities.

4. In conducting the above activities High Contracting Parties and parties to an armed conflict shall take into account international standards, including the International Mine Action Standards.

5. High Contracting Parties shall co-operate, where appropriate, both among themselves and with other states, relevant regional and international organisations and non-governmental organisations on the provision of inter alia technical, financial, material and human resources assistance including, in appropriate circumstances, the undertaking of joint operations necessary to fulfil the provisions of this Article.

Article 4

Recording, retaining and transmission of information

1. High Contracting Parties and parties to an armed conflict shall to the maximum extent possible and as far as practicable record and retain information on the use of explosive ordnance or abandonment of explosive ordnance, to facilitate the rapid marking and clearance, removal or destruction of explosive remnants of war, risk education and the provision of relevant information to the party in control of the territory and to civilian populations in that territory.

2. High Contracting Parties and parties to an armed conflict which have used or abandoned explosive ordnance which may have become explosive remnants of war shall, without delay after the cessation of active hostilities and as far as practicable, subject to these parties'

legitimate security interests, make available such information to the party or parties in control of the affected area, bilaterally or through a mutually agreed third party including inter alia the United Nations or, upon request, to other relevant organisations which the party providing the information is satisfied are or will be undertaking risk education and the marking and clearance, removal or destruction of explosive remnants of war in the affected area.

3. In recording, retaining and transmitting such information, the High Contracting Parties should have regard to Part 1 of the Technical Annex.

Article 5

Other precautions for the protection of the civilian population, individual civilians and civilian objects from the risks and effects of explosive remnants of war

1. High Contracting Parties and parties to an armed conflict shall take all feasible precautions in the territory under their control affected by explosive remnants of war to protect the civilian population, individual civilians and civilian objects from the risks and effects of explosive remnants of war. Feasible precautions are those precautions which are practicable or practicably possible, taking into account all circumstances ruling at the time, including humanitarian and military considerations. These precautions may include warnings, risk education to the civilian population, marking, fencing and monitoring of territory affected by explosive remnants of war, as set out in Part 2 of the Technical Annex.

Article 6

Provisions for the protection of humanitarian missions and organisations from the effects of explosive remnants of war

1. Each High Contracting Party and party to an armed conflict shall:

(a) Protect, as far as feasible, from the effects of explosive remnants of war, humanitarian missions and organisations that are or will be operating in the area under the control of the High Contracting Party or party to an armed conflict and with that party's consent.

(b) Upon request by such a humanitarian mission or organisation, provide, as far as feasible, information on the location of all explosive remnants of war that it is aware of in territory where the requesting humanitarian mission or organisation will operate or is operating.

2. The provisions of this Article are without prejudice to existing International Humanitarian Law or other international instruments as applicable or decisions by the Security Council of the United Nations which provide for a higher level of protection.

Article 7

Assistance with respect to existing explosive remnants of war

1. Each High Contracting Party has the right to seek and receive assistance, where appropriate, from other High Contracting Parties, from states non-party and relevant international organisations and institutions in dealing with the problems posed by existing explosive remnants of war.

2. Each High Contracting Party in a position to do so shall provide assistance in dealing with the problems posed by existing explosive remnants of war, as necessary and feasible. In so doing, High Contracting Parties shall also take into account the humanitarian objectives of this Protocol, as well as international standards including the International Mine Action Standards.

Article 8

Co-operation and assistance

1. Each High Contracting Party in a position to do so shall provide assistance for the marking and clearance, removal or destruction of explosive remnants of war, and for risk education to civilian populations and related activities inter alia through the United Nations system, other relevant international, regional or national organisations or institutions, the International Committee of the Red Cross, national Red Cross and Red Crescent societies and their International Federation, non-governmental organisations, or on a bilateral basis.

2. Each High Contracting Party in a position to do so shall provide assistance for the care and rehabilitation and social and economic reintegration of victims of explosive remnants of war. Such assistance may be provided inter alia through the United Nations system, relevant international, regional or national organisations or institutions, the International Committee of the Red Cross, national Red Cross and Red Crescent societies and their International Federation, non-governmental organisations, or on a bilateral basis.

3. Each High Contracting Party in a position to do so shall contribute to trust funds within the United Nations system, as well as other relevant trust funds, to facilitate the provision

of assistance under this Protocol.

4. Each High Contracting Party shall have the right to participate in the fullest possible exchange of equipment, material and scientific and technological information other than weapons related technology, necessary for the implementation of this Protocol. High Contracting Parties undertake to facilitate such exchanges in accordance with national legislation and shall not impose undue restrictions on the provision of clearance equipment and related technological information for humanitarian purposes.

5. Each High Contracting Party undertakes to provide information to the relevant databases on mine action established within the United Nations system, especially information concerning various means and technologies of clearance of explosive remnants of war, lists of experts, expert agencies or national points of contact on clearance of explosive remnants of war and, on a voluntary basis, technical information on relevant types of explosive ordnance.

6. High Contracting Parties may submit requests for assistance substantiated by relevant information to the United Nations, to other appropriate bodies or to other states. These requests may be submitted to the Secretary-General of the United Nations, who shall transmit them to all High Contracting Parties and to relevant international organisations and non-governmental organisations.

7. In the case of requests to the United Nations, the Secretary-General of the United Nations, within the resources available to the Secretary-General of the United Nations, may take appropriate steps to assess the situation and in co-operation with the requesting High Contracting Party and other High Contracting Parties with responsibility as set out in Article 3 above, recommend the appropriate provision of assistance. The Secretary-General may also report to High Contracting Parties on any such assessment as well as on the type and scope of assistance required, including possible contributions from the trust funds established within the United Nations system.

Article 9

Generic preventive measures

1. Bearing in mind the different situations and capacities, each High Contracting Party is encouraged to take generic preventive measures aimed at minimising the occurrence of explosive remnants of war, including, but not limited to, those referred to in part 3 of the Technical Annex.

2. Each High Contracting Party may, on a voluntary basis, exchange information related to efforts to promote and establish best practices in respect of paragraph 1 of this Article.

Article 10

Consultations of High Contracting Parties

1. The High Contracting Parties undertake to consult and co-operate with each other on all issues related to the operation of this Protocol. For this purpose, a Conference of High Contracting Parties shall be held as agreed to by a majority, but no less than eighteen High Contracting Parties.

2. The work of the conferences of High Contracting Parties shall include:

- (a) review of the status and operation of this Protocol;
- (b) consideration of matters pertaining to national implementation of this Protocol, including national reporting or updating on an annual basis.
- (c) preparation for review conferences.

3. The costs of the Conference of High Contracting Parties shall be borne by the High Contracting Parties and States not parties participating in the Conference, in accordance with the United Nations scale of assessment adjusted appropriately.

Article 11

Compliance

1. Each High Contracting Party shall require that its armed forces and relevant agencies or departments issue appropriate instructions and operating procedures and that its personnel receive training consistent with the relevant provisions of this Protocol.

2. The High Contracting Parties undertake to consult each other and to co-operate with each other bilaterally, through the Secretary-General of the United Nations or through other appropriate international procedures, to resolve any problems that may arise with regard to the interpretation and application of the provisions of this Protocol.

Technical Annex

This Technical Annex contains suggested best practice for achieving the objectives contained in Articles 4, 5 and 9 of this Protocol. This Technical Annex will be implemented by High Contracting Parties on a voluntary basis.

1. Recording, storage and release of information for Unexploded Ordnance (UXO) and Abandoned Explosive Ordnance (AXO)

(a) Recording of information: Regarding explosive ordnance which may have become UXO a State should endeavour to record the following information as accurately as possible:

- (i) the location of areas targeted using explosive ordnance;
- (ii) the approximate number of explosive ordnance used in the areas under (i);
- (iii) the type and nature of explosive ordnance used in areas under (i);
- (iv) the general location of known and probable UXO;

Where a State has been obliged to abandon explosive ordnance in the course of operations, it should endeavour to leave AXO in a safe and secure manner and record information on this ordnance as follows:

- (v) the location of AXO;
- (vi) the approximate amount of AXO at each specific site;
- (vii) the types of AXO at each specific site.

(b) Storage of information: Where a State has recorded information in accordance with paragraph (a), it should be stored in such a manner as to allow for its retrieval and subsequent release in accordance with paragraph (c).

(c) Release of information: Information recorded and stored by a State in accordance with paragraphs (a) and (b) should, taking into account the security interests and other obligations of the State providing the information, be released in accordance with the following provisions:

- (i) Content:

On UXO the released information should contain details on:

- (1) the general location of known and probable UXO;
- (2) the types and approximate number of explosive ordnance used in the targeted areas;

(3) the method of identifying the explosive ordnance including colour, size and shape and other relevant markings;

(4) the method for safe disposal of the explosive ordnance.

On AXO the released information should contain details on:

(5) the location of the AXO;

(6) the approximate number of AXO at each specific site;

(7) the types of AXO at each specific site;

(8) the method of identifying the AXO, including colour, size and shape;

(9) information on type and methods of packing for AXO;

(10) state of readiness;

(11) the location and nature of any booby traps known to be present in the area of AXO.

(ii) Recipient: The information should be released to the party or parties in control of the affected territory and to those persons or institutions that the releasing State is satisfied are, or will be, involved in UXO or AXO clearance in the affected area, in the education of the civilian population on the risks of UXO or AXO.

(iii) Mechanism: A State should, where feasible, make use of those mechanisms established internationally or locally for the release of information, such as through UNMAS, IMSMA, and other expert agencies, as considered appropriate by the releasing State.

(iv) Timing: The information should be released as soon as possible, taking into account such matters as any ongoing military and humanitarian operations in the affected areas, the availability and reliability of information and relevant security issues.

2. Warnings, risk education, marking, fencing and monitoring

Key terms

(a) Warnings are the punctual provision of cautionary information to the civilian population, intended to minimise risks caused by explosive remnants of war in affected territories.

(b) Risk education to the civilian population should consist of risk education programmes to facilitate information exchange between affected communities, government authorities and humanitarian organisations so that affected communities are informed about the threat from explosive remnants of war. Risk education programmes are usually a long term activity.

Best practice elements of warnings and risk education

(c) All programmes of warnings and risk education should, where possible, take into account prevailing national and international standards, including the International Mine Action Standards.

(d) Warnings and risk education should be provided to the affected civilian population which comprises civilians living in or around areas containing explosive remnants of war and civilians who transit such areas.

(e) Warnings should be given, as soon as possible, depending on the context and the information available. A risk education programme should replace a warnings programme as soon as possible. Warnings and risk education always should be provided to the affected communities at the earliest possible time.

(f) Parties to a conflict should employ third parties such as international organisations and non-governmental organisations when they do not have the resources and skills to deliver efficient risk education.

(g) Parties to a conflict should, if possible, provide additional resources for warnings and risk education. Such items might include: provision of logistical support, production of risk education materials, financial support and general cartographic information.

Marking, fencing, and monitoring of an explosive remnants of war affected area

(h) When possible, at any time during the course of a conflict and thereafter, where explosive remnants of war exist the parties to a conflict should, at the earliest possible time and to the maximum extent possible, ensure that areas containing explosive remnants of war are marked, fenced and monitored so as to ensure the effective exclusion of civilians, in accordance with the following provisions.

(i) Warning signs based on methods of marking recognised by the affected community should be utilised in the marking of suspected hazardous areas. Signs and other hazardous area boundary markers should as far as possible be visible, legible, durable and resistant to environmental effects and should clearly identify which side of the marked boundary is considered to be within the explosive remnants of war affected area and which side is considered to be safe.

(j) An appropriate structure should be put in place with responsibility for the monitoring and maintenance of permanent and temporary marking systems, integrated with national and local risk education programmes.

3. Generic preventive measures

States producing or procuring explosive ordnance should to the extent possible and as appropriate endeavour to ensure that the following measures are implemented and respected during the life-cycle of explosive ordnance.

(a) Munitions manufacturing management

- (i) Production processes should be designed to achieve the greatest reliability of munitions.
- (ii) Production processes should be subject to certified quality control measures.
- (iii) During the production of explosive ordnance, certified quality assurance standards that are internationally recognised should be applied.
- (iv) Acceptance testing should be conducted through live-fire testing over a range of conditions or through other validated procedures.
- (v) High reliability standards should be required in the course of explosive ordnance transactions and transfers

(b) Munitions management

In order to ensure the best possible long-term reliability of explosive ordnance, States are encouraged to apply best practice norms and operating procedures with respect to its storage, transport, field storage, and handling in accordance with the following guidance.

- (i) Explosive ordnance, where necessary, should be stored in secure facilities or appropriate containers that protect the explosive ordnance and its components in a controlled atmosphere, if necessary.
- (ii) A State should transport explosive ordnance to and from production facilities, storage facilities and the field in a manner that minimises damage to the explosive ordnance.
- (iii) Appropriate containers and controlled environments, where necessary, should be used by a State when stockpiling and transporting explosive ordnance.
- (iv) The risk of explosions in stockpiles should be minimised by the use of appropriate stockpile arrangements.
- (v) States should apply appropriate explosive ordnance logging, tracking and testing procedures, which should include information on the date of manufacture of each number, lot or batch of explosive ordnance, and information on where the explosive

ordnance has been, under what conditions it has been stored, and to what environmental factors it has been exposed.

(vi) Periodically, stockpiled explosive ordnance should undergo, where appropriate, live-firing testing to ensure that munitions function as desired.

(vii) Sub-assemblies of stockpiled explosive ordnance should, where appropriate, undergo laboratory testing to ensure that munitions function as desired.

(viii) Where necessary, appropriate action, including adjustment to the expected shelf-life of ordnance, should be taken as a result of information acquired by logging, tracking and testing procedures, in order to maintain the reliability of stockpiled explosive ordnance

(c) Training

The proper training of all personnel involved in the handling, transporting and use of explosive ordnance is an important factor in seeking to ensure its reliable operation as intended. States should therefore adopt and maintain suitable training programmes to ensure that personnel are properly trained with regard to the munitions with which they will be required to deal.

(d) Transfer

A State planning to transfer explosive ordnance to another State that did not previously possess that type of explosive ordnance should endeavour to ensure that the receiving State has the capability to store, maintain and use that explosive ordnance correctly.

(e) Future production

A State should examine ways and means of improving the reliability of explosive ordnance that it intends to produce or procure, with a view to achieving the highest possible reliability.

ภาคผนวก (ข)

Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which May be Deemed to be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects Geneva , 10 October 1980			
State Signatories	Signature	Ratification / Accession ¹⁾	Reservation / Declaration ²⁾
Afghanistan	10.04.1981.		
Egypt	10.04.1981.		
Iceland	10.04.1981.		
Nigeria	26.01.1982.		
Sudan	10.04.1981.		
Viet Nam	10.04.1981.		

¹⁾ **Ratification** : a treaty is generally open for signature for a certain time following the conference which has adopted it. However, a signature is not binding on a State unless it has been endorsed by ratification. The time limits having elapsed, the Conventions and the Protocols are no longer open for signature. The States which have not signed them may at any time accede or, in the appropriate circumstances, succeed to them.

Accession : instead of signing and then ratifying a treaty, a State may become party to it by the single act called accession.

²⁾ **Reservation / Declaration** : unilateral statement, however phrased or named, made by a State when ratifying, acceding or succeeding to a treaty, whereby it purports to exclude or to modify the legal effect of certain provisions of the treaty in their application to that State (provided that such reservations are not incompatible with the object and purpose of the treaty).

**Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain
Conventional Weapons Which May be Deemed to be Excessively
Injurious or to Have Indiscriminate Effects**

Geneva , 10 October 1980

State Parties	Signature	Ratification / Accession	Reservation / Declaration
Albania		28.08.2002	
Argentina	02.12.1981.	02.10.1995.	02.10.1995 (text)
Australia	08.04.1982.	29.09.1983.	
Austria	10.04.1981.	14.03.1983.	
Bangladesh		06.09.2000	
Belarus	10.04.1981.	23.06.1982.	
Belgium	10.04.1981.	07.02.1995.	
Benin		27.03.1989.	
Bolivia		21.09.2001	
Bosnia-Herzegovina		01.09.1993.	
Brazil		03.10.1995.	
Bulgaria	10.04.1981.	15.10.1982.	
Burkina Faso		26.11.2003	
Cambodia		25.03.1997	
Canada	10.04.1981.	24.06.1994.	24.06.1994. (text)
Cape Verde		16.09.1997	

Chile		15.10.2003	
China	14.09.1981.	07.04.1982.	14.09.1981 (text)
Colombia		06.03.2000	
Costa Rica		17.12.1998	
Croatia		02.12.1993.	
Cuba	10.04.1981.	02.03.1987.	
Cyprus		12.12.1988.	12.12.1988. (text)
Czech Republic		22.02.1993.	
Denmark	10.04.1981.	07.07.1982.	
Djibouti		29.07.1996.	
Ecuador	09.09.1981.	04.05.1982.	
El Salvador		26.01.2000	
Estonia		20.04.2000	
Finland	10.04.1981.	08.05.1982.	
Former Yugoslav Republic of Macedonia		30.12.1996	
France	10.04.1981.	04.03.1988.	10.04.1981 (text)
Georgia		29.04.1996.	
Germany	10.04.1981.	25.11.1992.	
Greece	10.04.1981.	28.01.1992.	
Guatemala		21.07.1983.	

Holy See		22.07.1997	22.07.1997 (text)
Honduras		30.10.2003	
Hungary	10.04.1981.	14.06.1982.	
India	15.05.1981.	01.03.1984.	
Ireland	10.04.1981.	13.03.1995.	
Israel		22.03.1995.	22.03.1995. (text)
Italy	10.04.1981.	20.01.1995.	10.04.1981 (text)
Japan	22.09.1981.	09.06.1982.	
Jordan		19.10.1995.	
Korea (Republic of)		09.05.2001	
Lao People's Dem.Rep.		03.01.1983.	
Latvia		04.01.1993.	
Lesotho		06.09.2000	
Liberia		16.09.2005	
Liechtenstein	11.02.1982.	16.08.1989.	
Lithuania		03.06.1998	
Luxembourg	10.04.1981.	21.05.1996.	
Maldives		07.09.2000	
Mali		24.10.2001	
Malta		26.06.1995.	

Mauritius		06.05.1996.	
Mexico	10.04.1981.	11.02.1982.	
Moldova (Republic of)		08.09.2000	
Monaco		12.08.1997	
Mongolia	10.04.1981.	08.06.1982.	
Morocco	10.04.1981.	19.03.2002	
Nauru		12.11.2001	
Netherlands	10.04.1981.	18.06.1987.	18.06.1987. (text)
New Zealand	10.04.1981.	18.10.1993.	
Nicaragua	20.05.1981.	05.12.2000	
Niger		10.11.1992.	
Norway	10.04.1981.	07.06.1983.	
Pakistan	26.01.1982.	01.04.1985.	
Panama		26.03.1997	
Paraguay		22.09.2004	
Peru		03.07.1997	
Philippines	15.05.1981.	15.07.1996.	
Poland	10.04.1981.	02.06.1983.	
Portugal	10.04.1981.	04.04.1997	
Romania	08.04.1982.	26.07.1995.	08.04.1982 (text)
Russian Federation	10.04.1981.	10.06.1982.	

Senegal		29.11.1999	
Serbia and Montenegro		12.03.2001	
Seychelles		08.06.2000	
Sierra Leone	01.05.1981.	30.09.2004	
Slovakia		28.05.1993.	
Slovenia		06.07.1992.	
South Africa		13.09.1995.	
Spain	10.04.1981.	29.12.1993.	
Sri Lanka		24.09.2004	
Sweden	10.04.1981.	07.07.1982.	
Switzerland	18.06.1981.	20.08.1982.	
Tajikistan		12.10.1999	
Togo	15.09.1981.	04.12.1995.	
Tunisia		15.05.1987.	
Turkey	26.03.1982.	02.03.2005	02.03.2005 (text)
Turkmenistan		19.03.2004	
Uganda		14.11.1995.	
Ukraine	10.04.1981.	23.06.1982.	
United Kingdom	10.04.1981.	13.02.1995.	13.02.1995. (text)
United States of America	08.04.1982.	24.03.1995.	24.03.1995. (text)

Uruguay		06.10.1994.	
Uzbekistan		29.09.1997	
Venezuela		19.04.2005	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Protocol on Non-Detectable Fragments (Protocol I) Geneva , 10 October 1980			
State Parties	Signature	Ratification / Accession	Reservation / Declaration
Albania		28.08.2002	
Argentina	02.12.1981.	02.10.1995.	02.10.1995. (text)
Australia	08.04.1982.	29.09.1983.	
Austria	10.04.1981.	14.03.1983.	
Bangladesh		06.09.2000	
Belarus	10.04.1981.	23.06.1982.	
Belgium	10.04.1981.	07.02.1995.	
Benin		27.03.1989.	
Bolivia		21.09.2001	
Bosnia-Herzegovina		01.09.1993.	
Brazil		03.10.1995.	
Bulgaria	10.04.1981.	15.10.1982.	
Burkina Faso		26.11.2003	
Cambodia		25.03.1997	
Canada	10.04.1981.	24.06.1994.	24.06.1994. (text)
Cape Verde		16.09.1997	
Chile		15.10.2003	

China	14.09.1981.	07.04.1982.	14.09.1981 (text)
Colombia		06.03.2000	
Costa Rica		17.12.1998	
Croatia		02.12.1993.	
Cuba	10.04.1981.	02.03.1987.	
Cyprus		12.12.1988.	
Czech Republic		22.02.1993.	
Denmark	10.04.1981.	07.07.1982.	
Djibouti		29.07.1996.	
Ecuador	09.09.1981.	04.05.1982.	
El Salvador		26.01.2000	
Estonia		20.04.2000	
Finland	10.04.1981.	08.05.1982.	
Former Yugoslav Republic of Macedonia		30.12.1996	
France	10.04.1981.	04.03.1988.	10.04.1981 (text)
Georgia		29.04.1996.	
Germany	10.04.1981.	25.11.1992.	
Greece	10.04.1981.	28.01.1992.	
Guatemala		21.07.1983.	
Holy See		22.07.1997	22.07.1997 (text)

Honduras		30.10.2003	
Hungary	10.04.1981.	14.06.1982.	
India	15.05.1981.	01.03.1984.	
Ireland	10.04.1981.	13.03.1995.	
Israel		22.03.1995.	22.03.1995. (text)
Italy	10.04.1981.	20.01.1995.	10.04.1981 (text)
Japan	22.09.1981.	09.06.1982.	
Jordan		19.10.1995.	
Korea (Republic of)		09.05.2001	
Lao People's Dem.Rep.		03.01.1983.	
Latvia		04.01.1993.	
Lesotho		06.09.2000	
Liberia		16.09.2005	
Liechtenstein	11.02.1982.	16.08.1989.	
Lithuania		03.06.1998	
Luxembourg		21.05.1996.	
Maldives		07.09.2000	
Mali		24.10.2001	
Malta		26.06.1995.	
Mauritius		06.05.1996.	
Mexico	10.04.1981.	11.02.1982.	

Moldova (Republic of)		08.09.2000	
Monaco		12.08.1997	
Nauru		12.11.2001	
Netherlands	10.04.1981.	18.06.1987.	18.06.1987 (text)
New Zealand	10.04.1981.	18.10.1993.	
Nicaragua		05.12.2000	
Niger		10.11.1992.	
Norway	10.04.1981.	07.06.1983.	
Pakistan	26.01.1982.	01.04.1985.	
Panama		26.03.1997	
Paraguay		22.09.2004	
Peru		03.07.1997	
Philippines		15.07.1996.	
Poland	10.04.1981.	02.06.1983.	
Portugal		04.04.1997	
Romania	08.04.1982.	26.07.1995.	08.04.1982 (text)
Russian Federation	10.04.1981.	10.06.1982.	
Serbia and Montenegro		12.03.2001	
Seychelles		08.06.2000	
Sierra Leone		30.09.2004	
Slovakia		28.05.1993.	

Slovenia		06.07.1992.	
South Africa		13.09.1995.	
Spain	10.04.1981.	29.12.1993.	
Sri Lanka		24.09.2004	
Sweden	10.04.1981.	07.07.1982.	
Switzerland	18.06.1981.	20.08.1982.	
Tajikistan		12.10.1999	
Togo	15.09.1981.	04.12.1995.	
Tunisia		15.05.1987.	
Turkey		02.03.2005	
Turkmenistan		19.03.2004	
Uganda		14.11.1995	
Ukraine	10.04.1981	23.06.1982	
United Kingdom	10.04.1981	13.02.1995	13.02.1995 (text)
United States of America	08.04.1982.	24.03.1995.	24.03.1995. (text)
Uruguay		06.10.1994.	
Uzbekistan		29.09.1997	
Venezuela		19.04.2005	

**Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines,
Booby-Traps and Other Devices (Protocol II)**

Geneva , 10 October 1980

State Parties	Signature	Ratification / Accession	Reservation / Declaration
Albania		28.08.2002	
Argentina	08.04.1982.	02.10.1995.	02.10.1995. (text)
Australia	08.04.1982.	29.09.1983.	
Austria	10.04.1981.	14.03.1983.	
Bangladesh		06.09.2000	
Belarus	10.04.1981.	23.06.1982.	
Belgium	10.04.1981.	07.02.1995.	
Bolivia		21.09.2001	
Bosnia-Herzegovina		01.09.1993.	
Brazil		03.10.1995.	
Bulgaria	10.04.1981.	15.10.1982.	
Burkina Faso		26.11.2003	
Cambodia		25.03.1997	
Canada	10.04.1981.	24.06.1994.	24.06.1994. (text)
Cape Verde		16.09.1997	
China	14.09.1981.	07.04.1982.	14.09.1981 (text)

Colombia		06.03.2000	
Costa Rica		17.12.1998	
Croatia		02.12.1993.	
Cuba	10.04.1981.	02.03.1987.	
Cyprus		12.12.1988.	12.12.1988. (text)
Czech Republic		22.02.1993.	
Denmark	10.04.1981.	07.07.1982.	
Djibouti		29.07.1996.	
Ecuador	09.09.1981.	04.05.1982.	
El Salvador		26.01.2000	
Finland	10.04.1981.	08.05.1982.	
Former Yugoslav Republic of Macedonia		30.12.1996	
France	10.04.1981.	04.03.1988.	10.04.1981 (text)
Georgia		29.04.1996.	
Germany	10.04.1981.	25.11.1992.	
Greece	10.04.1981.	28.01.1992.	
Guatemala		21.07.1983.	
Holy See		22.07.1997	22.07.1997 (text)
Honduras		30.10.2003	
Hungary	10.04.1981.	14.06.1982.	

India	15.05.1981.	01.03.1984.	
Ireland	10.04.1981.	13.03.1995.	
Israel		22.03.1995.	22.03.1995. (text)
Italy	10.04.1981.	20.01.1995.	10.04.1981 (text)
Japan	22.09.1981.	09.06.1982.	
Lao People's Dem.Rep.		03.01.1983.	
Latvia		04.01.1993.	
Lesotho		06.09.2000	
Liberia		16.09.2005	
Liechtenstein	11.02.1982.	16.08.1989.	
Luxembourg		21.05.1996.	
Mali		24.10.2001	
Malta		26.06.1995.	
Mauritius		06.05.1996.	
Mexico	10.04.1981.	11.02.1982.	
Moldova (Republic of)		08.09.2000	
Mongolia	10.04.1981.	08.06.1982.	
Morocco		19.03.2002	
Nauru		12.11.2001	
Netherlands	10.04.1981.	18.06.1987.	18.06.1987. (text)

New Zealand	10.04.1981.	18.10.1993.	
Niger		10.11.1992.	
Norway	10.04.1981.	07.06.1983.	
Pakistan	26.01.1982.	01.04.1985.	
Panama		26.03.1997	
Paraguay		22.09.2004	
Philippines		15.07.1996.	
Poland	10.04.1981.	02.06.1983.	
Portugal		04.04.1997	
Romania	08.04.1982	26.07.1995	08.04.1982 (text)
Russian Federation	10.04.1981.	10.06.1982.	
Serbia and Montenegro		12.03.2001	
Seychelles		08.06.2000	
Slovakia		28.05.1993.	
Slovenia		06.07.1992.	
South Africa		13.09.1995.	
Spain	10.04.1981.	29.12.1993.	
Sri Lanka		24.09.2004	
Sweden	10.04.1981.	07.07.1982.	
Switzerland	18.06.1981.	20.08.1982.	
Tajikistan		12.10.1999	
Togo	15.09.1981.	04.12.1995.	

Tunisia		15.05.1987.	
Turkmenistan		19.03.2004	
Uganda		14.11.1995.	
Ukraine	10.04.1981.	23.06.1982.	
United Kingdom	10.04.1981.	13.02.1995.	13.02.1995. (text)
United States of America	08.04.1982.	24.03.1995.	24.03.1995. (text)
Uruguay		06.10.1994.	
Uzbekistan		29.09.1997	
Venezuela		19.04.2005	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Incendiary Weapons (Protocol III) Geneva , 10 October 1980			
State Parties	Signature	Ratification / Accession	Reservation / Declaration
Albania		28.08.2002	
Albania		30.10.2003	
Argentina	08.04.1992.	02.10.1995.	02.10.1995. (text)
Australia	08.04.1982.	29.09.1983.	
Austria	10.04.1981.	14.03.1983.	
Bangladesh		06.09.2000	
Belarus	10.04.1981.	23.06.1982.	
Belgium	10.04.1981.	07.02.1995.	
Benin		27.03.1989.	
Bolivia		21.09.2001	
Bosnia-Herzegovina		01.09.1993.	
Brazil		03.10.1995.	
Bulgaria	10.04.1981.	15.10.1982.	
Burkina Faso		26.11.2003	
Cambodia		25.03.1997	
Canada	10.04.1981.	24.06.1994.	24.06.1994. (text)
Cape Verde		16.09.1997	

Chile		15.10.2003	
China	14.09.1981.	07.04.1982.	14.09.1981 (text)
Colombia		06.03.2000	
Costa Rica		17.12.1998	
Croatia		02.12.1993.	
Cuba	10.04.1981.	02.03.1987.	
Cyprus		12.12.1988.	
Czech Republic		22.02.1993.	
Denmark	10.04.1981.	07.07.1982.	
Djibouti		29.07.1996.	
Ecuador	09.09.1981.	04.05.1982.	
El Salvador		26.01.2000	
Estonia		20.04.2000	
Finland	10.04.1981.	08.05.1982.	
Former Yugoslav Republic of Macedonia		30.12.1996	
France		18.07.2002	18.07.2002 (text)
Georgia		29.04.1996.	
Germany	10.04.1981.	25.11.1992.	
Greece	10.04.1981.	28.01.1992.	
Guatemala		21.07.1983.	

Holy See		22.07.1997	22.07.1997 (text)
Hungary	10.04.1981.	14.06.1982.	
India	15.05.1981.	01.03.1984.	
Ireland	10.04.1981.	13.03.1995.	
Italy	10.04.1981.	20.01.1995.	10.04.1981 (text)
Japan	22.09.1981.	09.06.1982.	
Jordan		19.10.1995.	
Lao People's Dem.Rep.		03.01.1983.	
Latvia		04.01.1993.	
Lesotho		06.09.2000	
Liberia		16.09.2005	
Liechtenstein	11.02.1982.	16.08.1989.	
Lithuania		03.06.1998	
Luxembourg		21.05.1996.	
Maldives		07.09.2000	
Mali		24.10.2001	
Malta		26.06.1995.	
Mauritius		06.05.1996.	
Mexico	10.04.1981.	11.02.1982.	
Moldova (Republic of)		08.09.2000	
Mongolia	10.04.1981.	08.06.1982.	

Nauru		12.11.2001	
Netherlands	10.04.1981.	18.06.1987.	18.06.1987. (text)
New Zealand	10.04.1981.	18.10.1993.	
Nicaragua		05.12.2000	
Niger		10.11.1992.	
Norway	10.04.1981.	07.06.1983.	
Pakistan	26.01.1982.	01.04.1985.	
Panama		26.03.1997	
Paraguay		22.09.2004	
Peru		03.07.1997	
Philippines		15.07.1996.	
Poland	10.04.1981.	02.06.1983.	
Portugal		04.04.1997	
Romania	08.04.1982.	26.07.1995.	08.04.1982 (text)
Russian Federation	10.04.1981.	10.06.1982.	
Senegal		29.11.1999	
Serbia and Montenegro		12.03.2001	
Seychelles		08.06.2000	
Sierra Leone		30.09.2004	
Slovakia		28.05.1993.	
Slovenia		06.07.1992.	

South Africa		13.09.1995.	
Spain	10.04.1981.	29.12.1993.	
Sri Lanka		24.09.2004	
Sweden	10.04.1981.	07.07.1982.	
Switzerland	18.06.1981.	20.08.1982.	
Tajikistan		12.10.1999	
Togo	15.09.1981.	04.12.1995.	
Tunisia		15.05.1987.	
Uganda		14.11.1995.	
Ukraine	10.04.1981.	23.06.1982.	
United Kingdom	10.04.1981.	13.02.1995.	13.02.1995. (text)
Uruguay		06.10.1994.	
Uzbekistan		29.09.1997	
Venezuela		19.04.2005	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

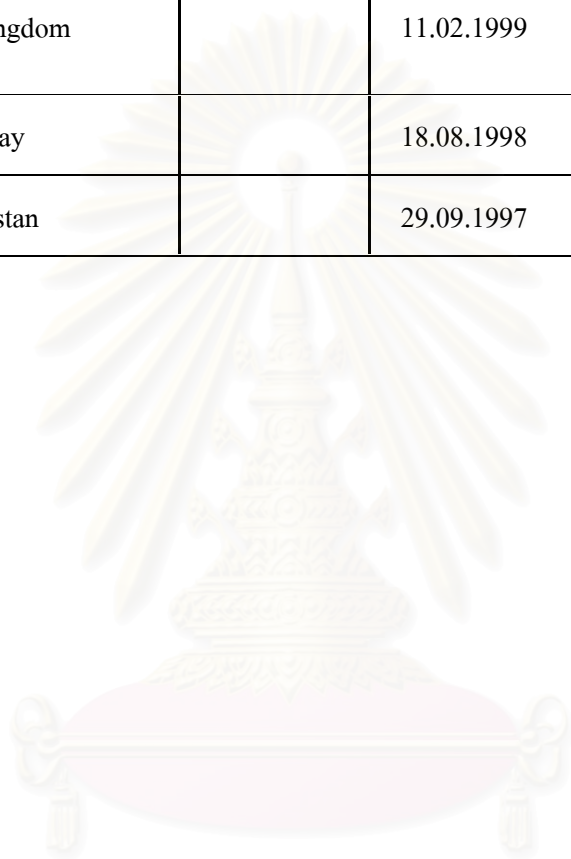
Protocol on Blinding Laser Weapons (Protocol IV to the 1980 Convention) 13 October 1995			
State Parties	Signature	Ratification / Accession	Reservation / Declaration
Albania		28.08.2002	
Argentina		21.10.1998	
Australia		22.08.1997	22.08.1997 (text)
Austria		27.07.1998	27.07.1998 (text)
Bangladesh		06.09.2000	
Belarus		13.09.2000	
Belgium		10.03.1999	10.03.1999 (text)
Bolivia		21.09.2001	
Bosnia-Herzegovina		10.10.2001	
Brazil		04.10.1999	
Bulgaria		03.12.1998	
Burkina Faso		26.11.2003	
Cambodia		25.03.1997	
Canada		05.01.1998	26.06.1998 (text)
Cape Verde		16.09.1997	

Chile		15.10.2003	
China		04.11.1998	
Colombia		06.03.2000	
Costa Rica		17.12.1998	
Croatia		25.04.2002	
Cyprus		22.07.2003	
Czech Republic		10.08.1998	
Denmark		30.04.1997	
Ecuador		16.12.2003	
El Salvador		26.01.2000	
Estonia		20.04.2000	
Finland		11.01.1996	
France		30.06.1998	
Germany		27.06.1997	27.06.1997 (text)
Greece		05.08.1997	05.08.1997 (text)
Guatemala		30.08.2002	
Holy See		22.07.1997	
Honduras		30.10.2003	
Hungary		30.01.1998	
India		02.09.1999	
Ireland		27.03.1997	27.03.1997

			(text)
Israel		30.10.2000	30.10.2000 (text)
Italy		13.01.1999	13.01.1999 (text)
Japan		10.06.1997	
Latvia		11.03.1998	
Liberia		16.09.2005	
Liechtenstein		19.11.1997	19.11.1997 (text)
Lithuania		03.06.1998	
Luxembourg		05.08.1999	
Maldives		07.09.2000	
Mali		24.10.2001	
Malta		24.09.2004	
Mauritius		24.12.2002	
Mexico		10.03.1998	
Moldova (Republic of)		08.09.2000	
Mongolia		06.04.1999	
Morocco		19.03.2002	
Nauru		12.11.2001	
Netherlands		25.03.1999	25.03.1999 (text)
New Zealand		08.01.1998	

Nicaragua		05.12.2000	
Norway		20.04.1998	
Pakistan		05.12.2000	
Panama		26.03.1997	
Peru		03.07.1997	
Philippines		12.06.1997	
Poland		23.09.2004	23.09.2004 (text)
Portugal		12.11.2001	
Romania		25.08.2003	
Russian Federation		09.09.1999	
Serbia and Montenegro		12.08.2003	
Seychelles		08.06.2000	
Sierra Leone		30.09.2004	
Slovakia		30.11.1999	
Slovenia		03.12.2002	
South Africa		26.06.1998	26.06.1998 (text)
Spain		19.01.1998	
Sri Lanka		24.09.2004	
Sweden		15.01.1997	15.01.1997 (text)
Switzerland		24.03.1998	24.03.1998 (text)

Tajikistan		12.10.1999	
Tunisia		23.03.2006	
Turkey		02.03.2005	
Ukraine		28.05.2003	
United Kingdom		11.02.1999	11.02.1999 (text)
Uruguay		18.08.1998	
Uzbekistan		29.09.1997	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices as amended on 3 May 1996 (Protocol II to the 1980 Convention as amended on 3 May 1996)			
State Parties	Signature	Ratification / Accession	Reservation / Declaration
Albania		28.08.2002	
Argentina		21.10.1998	
Australia		22.08.1997	
Austria		27.07.1998	27.07.1998 (text)
Bangladesh		06.09.2000	
Belarus		02.03.2004	02.03.2004 (text)
Belgium		10.03.1999	10.03.1999 (text)
Bolivia		21.09.2001	
Bosnia-Herzegovina		07.09.2000	
Brazil		04.10.1999	
Bulgaria		03.12.1998	
Burkina Faso		26.11.2003	
Cambodia		25.03.1997	
Canada		05.01.1998	26.06.1998 (text)
Cape Verde		16.09.1997	

Chile		15.10.2003	
China		04.11.1998	04.11.1998 (text)
Colombia		06.03.2000	
Costa Rica		17.12.1998	
Croatia		25.04.2002	
Cyprus		22.07.2003	
Czech Republic		10.08.1998	
Denmark		30.04.1997	30.04.1997 (text)
Ecuador		14.08.2000	
El Salvador		26.01.2000	
Estonia		20.04.2000	
Finland		03.04.1998	03.04.1998 (text)
Former Yugoslav Republic of Macedonia		31.05.2005	
France		23.07.1998	23.07.1998 (text)
Germany		02.05.1997	02.05.1997 (text)
Greece		20.01.1999	20.01.1999 (text)
Guatemala		29.10.2001	
Holy See		22.07.1997	

Honduras		30.10.2003	
Hungary		30.01.1998	30.01.1998 (text)
India		02.09.1999	
Ireland		27.03.1997	27.03.1997 (text)
Israel		30.10.2000	30.10.2000 (text)
Italy		13.01.1999	13.01.1999 (text)
Japan		10.06.1997	
Jordan		06.09.2000	
Korea (Republic of)		09.05.2001	09.05.2001 (text)
Latvia		22.08.2002	22.08.2002 (text)
Liberia		16.09.2005	
Liechtenstein		19.11.1997	19.11.1997 (text)
Lithuania		03.06.1998	
Luxembourg		05.08.1999	
Maldives		07.09.2000	
Mali		24.10.2001	
Malta		24.09.2004	
Moldova (Republic of)		16.07.2001	

Monaco		12.08.1997	
Morocco		19.03.2002	
Nauru		12.11.2001	
Netherlands		25.03.1999	25.03.1999 (text)
New Zealand		08.01.1998	
Nicaragua		05.12.2000	
Norway		20.04.1998	
Pakistan		09.03.1999	09.03.1999 (text)
Panama		03.11.1999	
Paraguay		22.09.2004	
Peru		03.07.1997	
Philippines		12.06.1997	
Poland		14.10.2003	
Portugal		31.03.1999	
Romania		25.08.2003	
Russia		02.03.2005	02.03.2005 (text)
Senegal		29.11.1999	
Seychelles		08.06.2000	
Sierra Leone		30.09.2004	
Slovakia		30.11.1999	

Slovenia		03.12.2002	
South Africa		26.06.1998	26.06.1998 (text)
Spain		27.01.1998	
Sri Lanka		24.09.2004	
Sweden		16.07.1997	16.07.1997 (text)
Switzerland		24.03.1998	24.03.1998 (text)
Tajikistan		12.10.1999	
Tunisia		23.03.2006	
Turkey		02.03.2005	
Turkmenistan		19.03.2004	
Ukraine		15.12.1999	15.12.1999 (text)
United Kingdom		11.02.1999	11.02.1999 (text)
United States of America		24.05.1999	24.05.1999 (text)
Uruguay		18.08.1998	
Venezuela		19.04.2005	

Protocol on Explosive Remnants of War (Protocol V to the 1980 Convention), 28 November 2003			
State Parties	Signature	Ratification / Accession	Reservation / Declaration
Albania		12.05.2006	
Australia		04.01.2007	
Bulgaria		08.12.2005	
Croatia		07.02.2005	
Czech Republic		06.06.2006	
Denmark		28.06.2005	
El Salvador		23.03.2006	
Estonia		18.12.2006	
Finland		23.03.2005	
France		31.10.2006	
Germany		03.03.2005	
Holy See		13.12.2005	13.12.2005 (text)
Hungary		13.11.2006	
India		18.05.2005	
Ireland		08.11.2006	
Liberia		16.09.2005	
Liechtenstein		12.05.2006	
Lithuania		29.09.2004	

Luxembourg		13.06.2005	
Malta		22.09.2006	
Netherlands		18.07.2005	
Nicaragua		15.09.2005	
Norway		08.12.2005	
Sierra Leone		30.09.2004	
Slovakia		23.03.2006	
Spain		09.02.2007	
Sweden		02.06.2004	
Switzerland		12.05.2006	
Tajikistan		18.05.2006	
Ukraine		17.05.2005	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายสุภชัย วรรณเลิศสกุล เกิดเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2524 ณ จังหวัดเลย สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจาก โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย 2 จังหวัด นครราชสีมา แล้วได้ไปศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ โรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง จังหวัดลำปาง จบการศึกษาระดับปริญญาตรีศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยนิวัฒนา ในพระอุปถัมภ์ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อปีการศึกษา 2546 หลังจากนั้นได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ.2547 และได้เป็นผู้ช่วยวิจัยของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธีรพันธุ์ เชื้อบุญชัย คณบดีคณะนิติศาสตร์ ปัจจุบันทำงานในตำแหน่งนักวิจัยประจำ ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย